

საქართველოს საპარლამენტო
ნაწილა ანდრია შირველანოძის სახელობის
ქართული ლიტერატურის

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა და სამართლის ფაკულტეტი

ვახტანგ გურული, მაკა კვარაცხელია

ქლუხორი და ახალხევი

დოკუმენტები და მასალები
(1943-1957)

გამომცემლობა „ქართული უნივერსიტეტი“
თბილისი 2015

Вахтанг Гური, Мака Кварацხელია

Клхორი и Ахалхеви

Документы и материалы
(1943-1957)

Издательство "Картули университет"
Тбилиси 2015

კრებულში შევიდა დოკუმენტები და მასალები საქართველოსათვის 1943 წლიდან გადაცემული ტერიტორიების ისტორიიდან. დოკუმენტების ნაწილი გამოქვეყნებული იყო, ნაწილი კი საგანგებოდ იქნა მოძიებული არქივში.

რედაქტორი: ლევან ჯიქია, ისტორიის დოქტორი

ISBN 978-9941-9382-8-3

დაბეჭდილია საქართველოს საპატრიარქოს სტამბაში შპს „მეგობრობა“

ქლუხორი და ახალხევი

1943 წლის 12 ოქტომბერს გამოიცა საბჭოთა კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულება „ყარაჩაის ავტონომიური ოლქის ლიკვიდაციისა და მისი ტერიტორიის ადმინისტრაციული მოწყობის შესახებ“¹. ბრძანებულების პირველ აბზაცში რუსეთის საბჭოთა ფედერაციული სოციალისტური რესპუბლიკის სტავროპოლის მხარის ყარაჩაის ავტონომიური ოლქის ლიკვიდაციის მიზეზი ასეა განმარტებული: „В связи с тем, что в период оккупации немецко-фашистскими захватчиками территории Карачаевской автономной области многие карачаевцы вели себя предательски, вступили в организованные немцами отряды для борьбы с советской властью, предавали немцам честных советских граждан, сопровождали и показывали дорогу немецким войскам, наступающим через перевалы на Закавказье, а после изгнания оккупантов противодействуют проводимым советской властью мероприятиям, скрывают от органов власти бандитов и заброшенных немцами агентов, оказывая им активную помощь“².

ყარაჩაის ავტონომიური ოლქის ლიკვიდაციასთან ერთად განხორციელდა ყარაჩაელების დეპორტაცია ყაზახეთში, ყირგიზეთში, უზბეკეთსა და ციმბირში. სულ გადაასახლეს 69.267 ყარაჩაელი.³

ლიკვიდაციის შემდეგ რუსეთის ფედერაციის სტავროპოლის მხარის ყარაჩაის ავტონომიური ოლქის ტერიტორია სამ ნაწილად გაიყო: ოლქის ერთი ნაწილი დარჩა სტავროპოლის მხარის შემადგენლობაში, მეორე ნაწილი გადაეცა რუსეთის ფედერაციის კრასნოდარის მხარეს, მესამე ნაწილი – საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკას:

„а) Оставить в составе Ставропольского края Зеленчукский, Усть-Джегутинский и Мало-Карачаевский районы бывшей Карачаевской автономной области, подчинив эти районы Ставропольскому краевому исполкому советов депутатов трудящихся. Мало-Карачаевский район переименовать в Кисловодский сельский район.

б) Включить Преградненский район бывшей Карачаевской автономной области в состав Мостовского района, Краснодарского края – с юга, запада и востока в существующих границах, а на севере определить восточную границу района по линии: начиная от селения Куньша Краснодарского края, далее через высоты 1194, 1664, исключая селение Круглый, высоты 1274, 1225, с выходом на границу пастбищ Черкесской автономной области в районе высоты 1918.

Остальную территорию Преградненского района со станцией Преградной включить в состав Зеленчукского района Ставропольского края.

в) Передать Учкуланский и часть Микояновского района бывшей Карачаевской автономной области в состав Грузинской ССР, образовав из указанных районов новый Клухорский район с центром в г. Микоян-Шахаре“⁴.

საქართველოს, როგორც ზემოთ იყო აღნიშნული, ყარაჩაის ავტონომიური ოლქის სამხრეთ ნაწილი გადაეცა, კონკრეტულად კი უჩკულანის რაიონი, ასევე მიქოიანის რაიონის ნაწილი. ამ ტერიტორიებიდან შეიქმნა ქლუხორის რაიონი ცენტრით ქალაქ მიქოიან-შაჰარში. იმავე ბრძანებულებით მიქოიან-შაჰარეს ქლუხორი ეწოდა⁵.

საბჭოთა კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1943 წლის 12 ოქტომბრის ბრძანებულებით ქლუხორის რაიონის შექმნისა და ამ რაიონის საქართველოს შემადგენლობაში გადასვლასთან დაკავშირებით შეიკავალა რუსეთის საბჭოთა ფედერაციული სოციალისტური რესპუბლიკისა და საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის საზღვარი: „Установить в Клухорском районе следующую границу между РСФСР и Грузинской ССР: с запада – по существующей границе б. Микояновского района, далее на восток – севернее города Клухори и далее по реке Мара, исключая селение Н. Мара, с выходом на границу б. Учкуланского района, южнее селения В. Мара и далее на юг по существующей восточной границе б. Учкуланского района“⁶.

1 Россия. XX век. Документы. Под редакцией А.Н. Яковлева. Сталинские депортации 1928-1953. Составители: Н.Л. Поголь, П.М. Полян. Москва, 2005, с. 393-394.

2 Россия. XX век. Документы. Под редакцией А.Н. Яковлева. Сталинские депортации 1928-1953. Составители: Н.Л. Поголь, П.М. Полян. Москва, 2005, с. 393.

3 Н.Ф. Бугай, Л. Берия – И. Сталину: „Согласно Вашему указанию...“ Москва, 1995, с. 61-62.

4 Россия. XX век. Документы. Под редакцией А.Н. Яковлева. Сталинские депортации 1928-1953. Составители: Н.Л. Поголь, П.М. Полян. Москва, 2005, с. 393-394.

5 Россия. XX век. Документы. Под редакцией А.Н. Яковлева. Сталинские депортации 1928-1953. Составители: Н.Л. Поголь, П.М. Полян. Москва, 2005, с. 393-394.

6 Россия. XX век. Документы. Под редакцией А.Н. Яковлева. Сталинские депортации 1928-1953. Составители: Н.Л. Поголь, П.М. Полян. Москва, 2005, с. 394.

საბჭოთა კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1943 წლის 12 ოქტომბრის ბრძანებულების ასლი (№115.136), გრიფით "НЕ ДЛЯ ПЕЧАТИ" გაუგზავნეს საქართველოს სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარეს ვალერიან ბაქრაძეს⁷.

1943 წლის 6 ნოემბერს საბჭოთა კავშირის სახალხო კომისართა საბჭომ მიიღო დადგენილება (№1221-368сс) სტავროპოლის მხარის ყოფილი ყარაჩაის ავტონომიური ოლქის რაიონების დასახელების შესახებ⁸. ამ ბრძანებულებით გარკვეული ცვლილებები შევიდა საბჭოთა კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1943 წლის 12 ოქტომბრის ბრძანებულებაში:

„Включить в состав Грузинской ССР Учкуланский и Микояновский районы. Микояновский район оставить с юга, запада и востока в существующих границах, а на севере определить следующую границу района: исключительно г. Микоян-Шахар, далее на восток по реке Мара, исключительно селение Н-Мара с выходом на границу Учкуланского района, южнее селения В-Мара.

3. Вместо существовавших Микояновского и Учкуланского районов образовать Тебердинский район Грузинской ССР с центром в городе Микоян-Шахаре”⁹.

საქართველოსათვის გადაცემული ყოფილი ყარაჩაის ავტონომიური ოლქის ტერიტორიაზე შემდეგი ღონისძიებები იგეგმებოდა:

„По Грузинской ССР

а) Все 16 бывших карачаевских колхозов, расположенных в Учкуланском районе, а также 6 бывших карачаевских колхозов Микояновского района — ликвидировать как не имеющих условий для своего существования (отсутствии пахотной земли).

б) На базе трех колхозов селения Н-Теберда Микояновского района организовать новый колхоз путем вселения 200 хозяйств из горных районов Грузии (сваны, рачинцы, лечхумцы).

в) Обеспечить освоение земель (главным образом пастбища) Тебердинского района с учетом интересов курорта Теберда и развития отгонного животноводства.

г) Предоставить в СНК Союза ССР мероприятия по развитию курорта Теберда с обеспечением его круглогодичного обслуживания в сочетании с курортом Сухуми.

д) Курорт Теберда передать из ведения Наркомздрава РСФСР в ведение Наркомздрава Грузинской ССР.

6. Вселение новых хозяйств и организацию колхозов провести в Ставропольском крае до 1 февраля, по Грузинской ССР в течение 1944 года.

7. Разрешить Краснодарскому и Ставропольскому крайисполкомам и СНК Грузинской ССР передавать вновь организуемым и существующим колхозам, а также предприятиям и учреждениям бесплатно общественные, индивидуальные постройки, сельскохозяйственный инвентарь и другое имущество переселяемых колхозов.

8. В целях организационно-хозяйственного укрепления вновь организованных колхозов и колхозов, которым передаются для освоения земли присоединяемых колхозов, разрешить передать бесплатно следующее количество скота:

Лошадей..... 1100

Волов..... 2617

Ослов.....530

Коров.....2577

Овец и коз..... 29 652

Быков произв.....5

Пчелосемей..... 1343

из них для организуемого колхоза в Нижней Теберде:

Лошадей..... 50

Волов.....150

Ослов.....30

Коров.....200

Овец.....3000

⁷ საქართველოს უმაღლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 585, ფურცლები 1-2.

⁸ Россия. XX век. Документы. Под редакцией А.Н. Яковлева. Сталинские депортации 1928-1953. Составители: Н.Л.

Поболь, П.М. Полян. Москва, 2005, с. 399-401.

⁹ Россия. XX век. Документы. Под редакцией А.Н. Яковлева. Сталинские депортации 1928-1953. Составители: Н.Л.

Поболь, П.М. Полян. Москва, 2005, с. 399.

9. Установить для колхозов и вселяемых в них колхозников следующие льготы:

а) Вновь организованным колхозам и колхозам, которым присоединяются земли ликвидированных колхозов, передать оставшиеся семенные фонды: кукурузы 300 тонн, картофеля 10 тысяч тонн, подсолнуха 100 тонн, для весеннего сена в порядке ссуды с возвратом из урожая 1944 года.

б) Освободить вновь организованные колхозы и колхозников от поставок сельскохозяйственных продуктов, денежных налогов и сборов на 1944–1945 гг.

в) Отпустить кредит в 2 миллиона рублей сроком на 7 лет для колхозов на строительство общественных построек и 4 миллиона рублей для колхозников на строительство индивидуальных жилищных построек.

г) Разрешить бесплатный проезд колхозникам со своим личным имуществом к местам вселения по железной дороге.

д) В связи с ограниченностью существовавшего в переселенческих колхозах приусадебного фонда разрешить наделить вселяющихся колхозников приусадебными участками до нормы, предусмотренной уставом с/х артели из общественных земельных фондов.

10. Ликвидировать Карачаевскую МТС с передачей средств производства Черкесской МТС Черкесской автономной области и Бекешевской МТС Суворовского района пропорционально переданным в обслуживание земель.

11. Разрешить Ставропольскому крайисполкому передать лошадей и рабочий скот, оставшийся после наделения вновь организуемых колхозов и колхозов, получающих земли для освоения, колхозам края, наиболее пострадавшим от немецкой оккупации, в кредит сроком на 5 лет¹⁰.

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის სახალხო კომისართა საბჭომ და საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) ცენტრალურმა კომიტეტმა 1943 წლის 13 ნოემბერს მიიღეს დადგენილება „თებულდის რაიონის შესახებ“. დადგენილების მიხედვით თებულდის რაიონში ბევრი მნიშვნელოვანი ღონისძიება უნდა გატარებულიყო:

„1. Командировать в Тебердинский район Заместителя Председателя Совнаркома Грузинской ССР тов. Кочламашвили И. для решения на месте всех вопросов, связанных с организацией Тебердинского района.

2. Обязать:

а) Наркомздрав Грузинской ССР командировать в Тебердинский район Начальника Главкурпура тов. Берадзе с группой работников для оформления приемки курорта Теберда;

б) Наркомлес Грузинской ССР командировать в Тебердинский район Начальника Главкурортлесхоза тов. Гомелаури с группой работников для приемки и проведения необходимых мероприятий – ухода и сохранности лесов бывшего Учкуланского и микояновского районов;

в) Уполномоченный СССР по Грузинской ССР тов. Мониава командировать ответственного работника по вопросам установления связи как внутри Тебердинского загона, так и районного центра с г.Тбилиси.

3. Командировать в Тебердинский район Зам. Паркомкоммунхоза Грузинской ССР тов. Анианишвили для организации приемки коммунальных домов, сооружений и предприятий.

4. Обязать секретарей РК КП (б) Грузии и председателей Райисполкомов нижеперечисленных районов командировать в распоряжение наркомзема Грузинской ССР для направления в Тебердинский район сроком на 7 месяцев для обеспечения ухода за скотом (3.000 голов овец, 200 коров, 150 волов, 50 лошадей и 30 ослов) – следующее количество колхозников:

Цителцаройский район – 5 человек

Сигнагский	5
Лагодехский	3
Кварельский	3
Гурджаанский	5
Телавский	5
Горийский	4
Хашურский	4
Боржомский	3
Каспский	3
Карельский	3

10 Россия. XX век. Документы. Под редакцией А.Н. Яковлева. Сталинские депортации 1928-1953. Составители: Н.Л. Поболь, П.М. Полян. Москва, 2005, с. 400-401.

Тбилисский	4
Мцхетский	3
Душетский	5
Тетрицкаройс.	5
Тианетский	5

5. Поручить Наркомзему ГССР – тов. Хоштария:

а) командировать в Тебердинский район Зам. Наркомзема по краю тов. Арджеванидзе сроком на 1 месяц по вопросам сельского хозяйства, в частности приемки и организации ухода и содержания скота, выделённого для Нижне-Тебердинского колхоза.

б) направить на постоянную работу в Тебердинский район одного ветврача и одного зоотехника.

6. Поручить НКВД Грузинской ССР тов. Каранадзе направить в Тебердинский район необходимое количество работников НКВД и милиции, а также выделить пастухам, направляемым в Тебердинский район 30 штук охотничьих ружей.

7. Поручить Наркомздраву Грузинской ССР командировать в Тебердинский район одного врача с соответствующим запасом медикаментов для обслуживания колхозников.

8. Предложить Наркомату автотранспорта тов. Ртвеладзе в однодневный срок выделить в распоряжение Уполномоченного Совнаркома и ЦК КП (б) по Тебердинскому району одну полутоннажную вполне исправную грузовую автомашину с комплектом инструмента и запасных частей.

9. Впредь до создания соответствующих районных организаций назначить уполномоченным Совнаркома Грузинской ССР и ЦК КП (б) Грузии по Тебердинскому району тов. Алания Д.В., освободив его от работы Зам. Наркомвнудела Абхазской АССР.

10. Поручить Цекавшири тов. Нарсия командировать в Тебердинский район ответственного работника для организации торговли

11. Поручить Председателю СНК Грузинской ССР Товарищу БАКРАДЗЕ В.М. систематически лично заниматься всеми вопросами Тебердинского района¹¹.

* * *

1944 წლის 7 მარტს საბჭოთა კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა მიიღო ბრძანებულება რუსეთის საბჭოთა ფედერაციული სოციალისტური რესპუბლიკის ჩეჩნეთ-ინგუშეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის „ლიკვიდაციისა და მისი ტერიტორიის ადმინისტრაციული მონაცემის შესახებ“¹². ჩეჩნეთ-ინგუშეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის ლიკვიდაციასთან ერთად ყაზახეთში, უზბეკეთში, ყირგიზეთსა და ციმბირში გაასახლეს 405.900 ჩეჩენი და ინგუშები.¹³

ბრძანებულების მე-5 მუხლის ძალით ჩეჩნეთ-ინგუშეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის ტერიტორიის ნაწილი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკას გადაეცა. „Включить в состав Грузинской ССР следующие районы бывшей Чечено-Ингушской АССР: Итум-Калинский район – в существующих границах, западную часть Шароевского района, южную часть Галанчожского, Галашкинского и Пригородного районов, а также юго-восточную часть Гизельдонского района Северо-Осетинской АССР“¹⁴. ჩეჩნეთ-ინგუშეთის ტერიტორიის საქართველოსათვის გადმოცემის გამო გარკვეული ცვლილებები განიცადა საქართველო-რუსეთის საზღვარმა: „В связи с этим внести следующие изменения в существующую государственную границу между РСФСР и Грузинской ССР: линию границы установить от существующей границы западнее горы Гиморай-Хох и восточнее отметки 4776 на северо-восток по р. Генал-Дон, западнее селения Нижняя Саниба, далее на северо-восток до высоты 2642,2, далее на восток по границе Пригородного района до р. Терека и далее по хребту горы Мат-Лай через высоты 3002,0, 2223,2, по хребтам гор Джар-Лам и Цорей-Лам южнее селения Кожвинч через высоты 2072,6, 2275,5, 2327, севернее селения Никарой и далее на восток по северной и восточной границе Итум-Калинского района до стыка ее с границей Шароевского района у высоты 2059,3 и далее на восток по северной границе Шароевского района до р. Шаро-Аргун, далее

11 საქართველოს უმაღლესი სისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 66, ფურცლები 119-120.

12 Россия. XX век. Документы. Под редакцией А.Н. Яковлева. Сталинские депортации 1928-1953. Составители: Н.Л. Поголь, П.М. Полян. Москва, 2005, с. 458-460.

13 Н.Ф. Бугай. Л. Берия – И. Сталину: „Согласно Вашему указанию...“ Москва, 1995, с. 115.

14 Россия. XX век. Документы. Под редакцией А.Н. Яковлева. Сталинские депортации 1928-1953. Составители: Н.Л. Поголь, П.М. Полян. Москва, 2005, с. 459-460.

на юго-запад по р. Шаро-Аргун до устья р. Харкаде-Ахк (Хуландой), далее на юг по рекам Харкаде-Ахк (Хуландой) и Харгаб-Ахк с выходом на существующую государственную границу Грузинской ССР у высоты 4090,0.¹⁵

1944 წლის მარტში საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს პერზიდუმმა მიიღო ბრძანებულება რუსეთის საბჭოთა ფედერაციული რესპუბლიკის ჩეჩნეთ-ინგუშეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა და ჩრდილოეთ ოსეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიის სამხრეთ რაიონების საქართველოსათვის გადაცემისა და საქართველოს შემოადგენლობაში ახალხევის რაიონის შექმნის შესახებ¹⁶. დადგენილება ითვალისწინებდა:

„1. На основании Указа Президиума Верховного Совета Союза ССР от 7 марта 1944 года – “О ликвидации Чечено-Ингушской АССР и об административном устройстве её территории”, согласно которого в состав Грузинской ССР включены: Итум-Калинский район в существующих границах, западная часть Шароевского района, южная часть, Галашинского пригородного районов бывшей Чечено-Ингушской АССР и юго-восточная часть Гизельского района Северо-Осетинской АССР, – образовать Ахалхевский район Грузинской ССР с центром в сел. Ахалхеви /бывший Итум-Кале/.

2. Включить в состав Ахалхевского района территорию Итум-Калинского, Галанчожского, Шароевского районов, бывш.Чечено-ингушской АССР, переданную в состав Грузинской ССР.

Территорию Галашинского и Пригородного районов бывшей Чечено-Ингушской АССР, а также юго-восточную часть Гизельского района Северо-осетинской АССР, переданную Грузинской ССР включить в состав Казбегского района Грузинской ССР.

3. Внести следующее изменение в существующую госграницу между РСФСР и Грузинской ССР: линию границы установить от существующей границы западнее горы Гиморай-хох и восточнее отметки 4776 на северо-восток по реке Генал-дон, западнее селения Нижняя Саниба, далее на северо-восток до отметки 2642,2, далее на восток по границе Пригородного района бывшей Чечено-Ингушской АССР до реки Терек и далее по хребту Матлай через высоты 3002,0; 2223,2 по хребтам гор Джар-лам и Порей-Лам, южнее селения Кожвинч, через высоты 2072,6; 2275,2327северного селения Никарой и далее на восток по северо-восточной границе бывшего Итум-Калинского района до стыка ее с границей Шароевского района у высоты 2059,3 и далее на восток по северной границе Шароевского района до реки шаро-Аргун, далее на юго-запад по реке Шаро-Аргун до реки Харкаде-Ахк /Хуландой/ и далее на юг по рекам Харкаде-Ахк /Хуландой/ и Харгай-Ахк, с выходом на существующую госграницу Грузинской ССР у высоты 4090,0.

4. Районный центр бывшего Итум-Калинского района Чечено-Ингушской АССР село Итум-Кале переименовать в село Ахалхеви“¹⁷.

1944 წლის 8 აპრილს საბჭოთა კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდუმმა მიიღო ბრძანებულება „ყაბარდო-ბალყარეთის ავტონომიურ საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკაში მცხოვრები ბალყარელების გადასახლებისა და ყაბარდო-ბალყარეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის ყაბარდოს ავტონომიურ საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკად გარდაქმნის შესახებ“¹⁸. ბრძანებულებაში ყაბარდო-ბალყარეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის გაუქმებისა და ბალყარელების გადასახლების მიზეზი ასეა. განმარტებული: “В связи с тем, что в период оккупации немецко-фашистскими захватчиками территории Кабардино-Балкарской АССР многие балкарцы изменили Родине, вступали в организованные немцами вооруженные отряды и вели подрывную работу против частей Красной Армии, оказывали фашистским оккупантам помощь в качестве проводников на Кавказских перевалах, а после изгнания Красной Армией с Кавказа войск противника вступали в организованные немцами банды для борьбы против советской власти“¹⁹.

1944 წლის 8 აპრილის საბჭოთა კავშირის უმაღლესი პრეზიდუმის დადგენილება ითვალისწინებდა:

15 Россия. XX век. Документы. Под редакцией А.Н. Яковлева. Сталинские депортации 1928-1953. Составители: Н.Л. Поболь, П.М. Полян. Москва, 2005, с. 460.

16 საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 589, ფურცლები 4.

17 საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 589, ფურცლები 4.

18 საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 589, ფურცლები 18.

19 საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 589, ფურცლები 18.

„1. Всех балкарцев, проживающих на территории Кабардино-Балкарской АССР, переселить в другие районы СССР.

Совету Народных Комиссаров СССР наделить балкарцев в новых местах поселения землей и оказать им необходимую государственную помощь по хозяйственному устройству.

2. Земли, освободившиеся после выселения балкарцев, заселить колхозниками из малоземельных колхозов Кабардинской АССР.

3. Кабардино-Балкарскую АССР переименовать в Кабардинскую автономную советскую социалистическую республику²⁰.

განხორციელებულ ცვლილებებთან დაკავშირებით შეიცვალა რუსეთის საბჭოთა ფედერაციული რესპუბლიკისა და საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის საზღვარი:

4. Включить в состав Верхне-Сванетского района Грузинской ССР юго-западную часть Эльбурского и Нагорного районов Кабардинской АССР, изменив, в связи с этим, границу между РСФСР и Грузинской ССР на этом участке следующим образом: от перевала Бурун-Таш, что у северных склонов горы Эльбрус, линию границы повести на восток по реке Малка до высоты 2877, далее на юго-восток по реке Ислам-Чай через высоту 3242 у перевала Кыртык-Ауш, на юго-восток по реке Кыртык, западнее поселка Верхний Баксан и на юг по реке Алып-Сү до перевала Местия²¹.

1944 წლის 3 მაისს საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის სახალხო კომისართა საბჭომ და საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევეკების) ცენტრალურმა კომიტეტმა მიიღო ერთობლივი დადგენილება (№430(ვ) საქართველოს ზემო სვანეთის რაიონის შემადგელობაში ელბურსის სასოფლო საბჭოს შექმნისა და სასოფლო საბჭოს ტერიტორიის დასახლების შესახებ²². დადგენილება მრავალი ღონისძიების გატარებას ითვალისწინებდა:

«В связи с тем, что Указом Президиума Верховного Совета Союза ССР от 8 апреля 1944 года в состав Земо-Сванетского района Грузинской ССР включена юго-западная часть Эльбурского Нагорного районов Кабардинкой АССР, Совет Народных Комиссаров Грузинской ССР и Центральный Комитет КП (б) Грузии постановляют:

1. Образовать ольбурский сельсовет в составе Земо-Сванетского района. Включить в Эльбурский сельсовет всю территорию переданную в состав Грузинской ССР, согласно Указа Президиума Верховного совета СССР от 8 апреля 1944г.

2. Принять предложение Земо-Сванетского райисполкома КП (б) Г р у з и и о переселении в Эльбурский сельсовет 26 хозяйств сванов (в количестве 93 душ), согласно прилагаемого списка.

3. Обязать председателя де Земо-Сванетского райисполкома тов. Парджини и Секретаря КП (б) Г р у з и тов. Векуа закончить переселение 26 хозяйств сванов в Эльбурский сельсовет до конца июня месяца, с тем, однако, чтобы главы семей выехали по месту нового жительства не позднее 20 мая с.г.

4. Обязать Уполномоченного Совнаркома и КП (б) Г р у з и по Эльбурскому сельсовету тов. Кобахидзе обеспечить заселение и хозяйственное устройство переселяемых хозяйств для чего:

а) отвести каждому хозяйству отдельный жилой дом с необходимыми хозяйственными постройками;

б) наделить каждое хозяйство нужным количеством пахотных земель;

в) из оставшегося на месте сельскохозяйственного и домашнего инвентаря, отпустить новым поселенцам возможное количество сельскохозяйственных орудий и предметов домашнего обихода.

г) оказать вновь переселяемым хозяйствам всемерную помощь в деле обработки и посева весной текущего года выделенных им земель.

5. Выделить Эльбурскому сельсовету для переселенцев и для подсобного хозяйства 35 коров за счет сокращения скота, выделенного постановлением Совнаркома и ЦК КП (б) Грузии от 25 апреля 1944 года за №391с – Казбегскому району на 28 голов – и Душетскому району на 7 голов.

6. Установить, что каждое крестьянское хозяйство, переселяемое в Эльбурский сельсовет, получает одну корову с оплатой стоимости в течение 5 лет, а также за наличный расчет по нормальной цене от 15 до 40 пудов кукурузы. (в зависимости от количества душ в семье) на весь 1944 год.

7. Просить Совнарком Кабардинской АССР и Кабардинский Обком ВКП (б) выделить Эльбурскому сельсовету в течение мая месяца за наличный расчет 20 тонн посевного картофеля.

8. О б я з а т ь :

а) начальники управления лесами курортного и местного значения при СНК ГССР тов. Гомелаური немедленно принять все леса расположенные не территории Эльбурского сельсовета, организовать

20 საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 589, ფურცლები 18.

21 საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 589, ფურცლები 18.

22 საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 80, ფურცლები 23.

Эльбрусский лесхоз и в трехдневный срок назначить директора лесхоза;

б) Зам. Наркомпроса Гузинской ССР тов. Бурчуладзе организовать в центре Эльбурского сельсовета начальную школу и немедленно назначить директора школы;

в) председателя Президиума Цеквашири тов. Нарсия в десятидневный срок открыть торговую точку потребительской кооперации в Эльбурском сельсовете и назначить заведующего.

9. предложить Уполномоченный СССР по грузинской ССР тов. Мониаву:

а) немедленно принять средства связи на территории Эльбурского сельсовета и обеспечить телефонно-телграфную связь Эльбурского сельсовета с городом Тбилиси, через Нальчик и Дзауджикау;

б) в недельный срок организовать в Эльбурском сельсовете агентство связи;

в) в двухмесячный срок проработать вопрос обеспечения постоянной телефонно-телграфную связь Эльбурского сельсовета с Земо-сванетским районом и свои предложение представить Совнаркому и ЦК КП (б) Грузии.

10. Обязать Наркомздрав тов. Хеладзе в десятидневный срок организовать в Эльбурском сельсовете сельский врачебный участок и укомплектовать этот участок кадрами медработников и необходимым количеством медикаментов.

11. Обязать Наркомвнутел Грузинской ССР—тов. Каранадзе в 5-дневный срок и назначить Эльбурском сельсовете уполномоченного НКВД ГССР и организовать милицейский участок.

12. Поручить Земо-сванетскому районскому (тов. Векуа) в месячный срок проработать и представить предложения о расширении и улучшения силами населения района горной тропы, связывающей Местия с Эльбрусом.

13. Обязать зам. НКВД Груз ССР по Милиции тов. Начкебия передать Цеквашири для обслуживания Эльбурском сельсовете отобранную у колхоза им. Сталина села Цицканатсери Кварельского района грузовую автомашину "ГАЗ—АА" № ГТ — 87-67"²³.

1953 წლის 5 მარტს გარდაიცვალა იოსებ სტალინი. საბჭოთა კავშირის ახალმა პოლიტიკურმა ხელმძღვანელობამ 1943-1944 წლებში განხორციელებული ხალხთა დეპორტაცია, საკუთარი სამართლიანად, უკანონოდ მიიჩნია და დეპორტირებული ხალხები სამშობლოში დააბრუნა. აღდგა წინათ გაუქმებული ეროვნული ავტონომიები (ავტონომიური ოლქები, ავტონომიური რესპუბლიკები).

1957 წლის 9 იანვარს მიღებული იქნა საბჭოთა კავშირის უმაღლესი საბჭოს ბრძანებულება "ჩერქეზეთის ავტონომიური ოლქის ყარაჩაი-ჩერქეზეთის ავტონომიურ ოლქად გარდაქმნის შესახებ."²⁴ ბრძანებულებაში არაფერია ნათქვამი ყარაჩაის ავტონომიური ოლქის გაუქმებისა და ყარაჩაელთა დეპორტაციის უკანონობის შესახებ. ბრძანებულების დასაწყისში აღნიშნულია, რომ ყარაჩაელების ავტონომიის აღდგენა ხდებოდა "В целях создания необходимых условий для национального развития карачаевского народа."²⁵ ბრძანებულება სამი პუნქტისაგან შედგებოდა:

"1. Признать необходимым восстановить национальную автономию карачаевского народа.

2. Рекомендовать Президиуму Верховного Совета РСФСР рассмотреть вопрос о преобразовании Черкесской автономной области в Карачаево-Черкесскую автономную область в составе Ставропольского края РСФСР, установив границы и административно-территориальное устройство автономной области.

3. Считать утратившими силу Указ Президиума Верховного Совета СССР от 12 октября 1943 года «О ликвидации Карачаевской автономной области и административном устройстве ее территории» и статью 2 Указа от 16 июля 1956 года в части запрещения карачаевцам возвращаться на прежнее местожительство."²⁶

1957 წლის 9 იანვარსავე მიღებული იქნა საბჭოთა კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულება "რუსეთის საბჭოთა ფედერაციული სოციალისტური რესპუბლიკის შემადგენლობაში ჩერქეზთა-ინგუშეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის აღდგენის შესახებ."²⁷ ჩერქეზთა-ინგუშეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის გაუქმებისა და ჩერქეზებისა და ინგუშების დეპორტაციის უკანონობის შესახებ ბრძანებულებაში არაფერია ნათქ-

23 საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწილი 23, საქმე 80, ფურცელი 23.

24 <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=ESU;n=16101>

25 <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=ESU;n=16101>

26 <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=ESU;n=16101>

27 https://ru.wikisource.org/wiki/Указ_Президиума_БС_СССР_от_9.01.1957_о_восстановлении_Чечено-Ингушской_АССР_в_составе_РСФСР

ვამი. ბრძანებულებაში აღნიშნულია, რომ ჩეჩნებისა და ინგუშების ავტონომიის აღდგენა ხდებოდა "В целях создания необходимых условий для национального развития чеченского и ингушского народов."²⁸ ბრძანებულება სამი პუნქტისაგან შედგებოდა:

“1. Признать необходимым восстановить национальную автономию чеченского и ингушского народов.

2. Рекомендовать Президиуму Верховного Совета РСФСР:

а) рассмотреть вопрос о восстановлении Чечено-Ингушской АССР в составе РСФСР;

б) установить границы и административно-территориальное устройство Чечено-Ингушской АССР;

в) утвердить Организационный Комитет Чечено-Ингушской АССР, на который возложить, впредь до выборов Верховного Совета АССР, руководство хозяйственным и культурным строительством на территории республики.

3. Считать утратившими силу Указ Президиума Верховного Совета СССР от 7 марта 1944 года «О ликвидации Чечено-Ингушской АССР и об административном устройстве ее территории» и статью 2 Указа от 16 июля 1956 года в части запрещения чеченцам и ингушам возвращаться на прежнее местожительство.”²⁹

საბჭოთა კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1957 წლის 9 იანვრის ბრძანებულებების საფუძველზე აღდგა საქართველო-რუსეთის 1943 წლის 12 ოქტომბრამდე არსებული საზღვარი.

ქვემოთ ვაქვეყნებთ დოკუმენტებსა და მასალებს, რომელიც წარმოაჩენს საქართველოსათვის რუსეთის ტერიტორიის გადაცემისა და მისი რუსეთისათვის დაბრუნების ისტორიას. დოკუმენტების ნაწილი ეხება საქართველოს ხელისუფლების მოღვაწეობას ახალი ტერიტორიის ათვისებისათვის.

1943 წლის 12 ოქტომბერს, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, საბჭოთა კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებით, გაუქმდა რუსეთის საბჭოთა ფედერაციული სოციალისტური რესპუბლიკის სტავროპოლის მხარის ყარაჩაის ავტონომიური ოლქი. გაუქმებული ავტონომიის ტერიტორიის სამხრეთ ნაწილი ქუთაისის ოლქის ქლუხორის რაიონის სახით შევიდა საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის შემადგენლობაში. 1944 წლის 7 მარტს საბჭოთა კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებით, გაუქმდა რუსეთის საბჭოთა ფედერაციული სოციალისტური რესპუბლიკის ჩეჩნეთ-ინგუშეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა. გაუქმებული ავტონომიის ტერიტორიის სამხრეთ ნაწილი, ასევე ჩრდილო ოსეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის ტერიტორიის სამხრეთ ნაწილი, საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის შემადგენლობაში შევიდა თბილისის ოლქის ახალხევის რაიონის სახით. 1944 წლის 8 აპრილს საბჭოთა კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებით რუსეთის საბჭოთა ფედერაციული სოციალისტური რესპუბლიკის ყაბარდო-ბალყარეთის ავტონომიურ საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკაში მცხოვრები ბალყარელები მშობლიური ადგილებიდან გადაასახლეს, ხოლო ყაბარდო-ბალყარეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა ყაბარდოს ავტონომიურ საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკად გარდაიქმნა. ყოფილი ყაბარდო-ბალყარეთის ავტონომიური ტერიტორიის სამხრეთი ნაწილი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკას გადაეცა და შეუერთდა ქუთაისის ოლქის ზემო სვანეთის რაიონს. საქართველოსათვის გადაცემული სამი რეგიონიდან ყველაზე დიდი იყო ქლუხორის რაიონი. საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის ხელმძღვანელობამ განსაკუთრებით დიდი ყურადღება დაუთმო ქლუხორის რაიონის ათვისების, ქლუხორის რაიონის განვითარებისათვის გამოყოფილი სახსრების რაოდენობას. აღემატებოდა ახალხევის რაიონის განვითარებისათვის გამოყოფილი სახსრები ბევრად.

საბჭოთა კავშირის პოლიტიკური ხელმძღვანელობის გადაწყვეტილება ყარაჩაელების, ჩეჩნების, ინგუშებისა და ბალყარელების დასჯის შესახებ სულაც არ იყო მოულოდნელი. მოულოდნელი იყო გაუქმებული ავტონომიების ტერიტორიების საქართველოსათვის გადაცემა. უფრო სავარაუდო იყო, რომ გაუქმებული ავტონომიების ტერიტორია რაიმე ფორმით ისევ რუსეთის შემადგენლობაში დარჩენილიყო. სავსებით ბუნებრივად იმის კითხვები:

²⁸ https://ru.wikisource.org/wiki/Указ_Президиума_ВС_СССР_от_9.01.1957_о_восстановлении_Чечено-Ингушской_АССР_в_составе_РСФСР

²⁹ https://ru.wikisource.org/wiki/Указ_Президиума_ВС_СССР_от_9.01.1957_о_восстановлении_Чечено-Ингушской_АССР_в_составе_РСФСР

1. რა მიზანს ისახავდა იოსებ სტალინი რუსეთის ტერიტორიის საქართველოსათვის გადაცემაში?

2. საქართველოსათვის რუსეთის ტერიტორიის გადაცემა იყო დროებითი მოვლენა, თუ ეს ტერიტორიები საქართველოს შემადგენლობაში სამუდამოდ შევიდა?

3. სწამდა თუ არა იოსებ სტალინს, რომ საქართველოს ახლად შეერთებული ტერიტორიის ათვისებას შეძლებდა და თუ არ სწამდა, რატომ გადადგა ასეთი ნაბიჯი?

4. საქართველოსათვის რუსეთის ტერიტორიის გადაცემა ამით დასრულდებოდა, თუ მას კიდევ ექნებოდა გაგრძელება?

5. გრძნობდა თუ არა იოსებ სტალინი იმას, რომ რუსული პოლიტიკური და სამხედრო ელიტა მისი გარდაცვალების შემდეგ საქართველოსათვის გადაცემული რუსეთის ტერიტორიის კვლავ რუსეთის შემადგენლობაში დაბრუნებას მოითხოვდა?

ზემოთ დასმული ხუთი კითხვიდან ჯერ-ჯერობით შეიძლება მხოლოდ მეორესა და მესამეს ეუბასუხით. რუსეთის ტერიტორიის საქართველოსათვის გადაცემას იოსებ სტალინი არ განიხილავდა დროებით მოვლენად. ეს ტერიტორიები საქართველოს სამუდამოდ გადაეცა. ყველაფერი კეთდებოდა იმისათვის, რომ საქართველოს ახლად შეერთებული ტერიტორია ათვისებინა. ამაზე მეტყველებს მრავალი ფაქტი, მათ შორის აღსანიშნავია შემდეგი: პირველი. საქართველოსათვის ახლად გადაცემულ რაიონებში დაიწყო ქართველთა ჩასახლება, რაც დემოგრაფიული სიტუაციის ქართველთა სასარგებლოდ შეცვლისათვის იყო გამიზნული; მეორე. ახლად გადაცემულ რაიონებში საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალურმა კომიტეტმა, საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭომ (მინისტრთა საბჭომ), საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატმა (შინაგან საქმეთა სამინისტრომ), ცალკეულმა სახალხო კომისარიატებმა (სამინისტროებმა), სამრეწველო საწარმოებმა, კოლექტიურმა მეურნეობებმა, სხვადასხვა დანესებულებამ მიაღწია გამოცდილი სახელმწიფო მოხელეები და სამეურნეო მუშაკები; მესამე. ახლად გადაცემულ რაიონებში გაიგზავნა მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვი, სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკა, სამშენებლო მასალა და სხვ.; მეოთხე. ახლად შემოერთებული ტერიტორიების თბილისთან, ქუთაისთან და სოხუმთან დაკავშირების მიზნით გადაიდგა უმნიშვნელოვანესი ნაბიჯები (გაყვანილ იქნა სატელეფონო და სატელეგრაფო კაბეზრგაბმულობის ხაზები, დაიწყო საავტომობილო გზებისა და ხიდების შეკეთება და მშენებლობა); მეხუთე. გატარდა მნიშვნელოვანი ღონისძიებები ეკონომიკის აღმავლობისათვის (კოლექტიური მეურნეობების გაერთიანება, სამრეწველო საწარმოების ამოქმედება, რეგიონების ელექტროენერგიით უზრუნველყოფა და სხვ.); მეექვსე. გატარდა ღონისძიებები საბავშვო ბაღების, საშუალო სკოლებისა და კურორტების ქსელის განვითარებისათვის; მშვიდვ. საქართველოსათვის ახლად დადმოცემულ რაიონებში ჩატარდა რაიონული საბჭოების, მოსამართლეთა და საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს არჩევნები; მერვე. არაქართული ტომონიშები შეიცვალა ქართულით.

ყოველივე ზემოაღნიშნული საქართველოს დაუჯდა იმ დროისათვის საკმაოდ სოლიდურ თანხად. საქართველოს ბიუჯეტით გათვალისწინებული ხარჯების გარდა ახლად შეერთებული რაიონების განვითარებისათვის ხდებოდა დამატებითი სახსრების მოძიება.

თუ გავითვალისწინებთ იმას, რომ ამ ტერიტორიის ათვისება, იქ ქართველთა დამკვიდრება ხდებოდა საბჭოთა კავშირ-გერმანიის ომის დროს (1943-1945 წწ.) და ომის შემდგომ წლებში (1945-1953 წწ.), ნათელი გახდება აუცილებელი სახსრების მოძიების მთელი სიძნელე.

დანარჩენ სამ კითხვაზე, და კიდევ სხვა კითხვებზე, პასუხის გარეშე ჯერ-ჯერობით ვერ ხერხდება. პასუხი ამ კითხვებზე იმ საარქივო და სხვა ხასიათის დოკუმენტებსა და მასალებშია, რომელთა დიდი ნაწილი ჯერ კიდევ შეუსწავლელია.

ქვემოთ ვაქვეყნებთ დოკუმენტებსა და მასალებს, რომლებიც წარმოაჩენენ საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის ხელისუფლების მოღვაწეობას ახლად შეერთებული ტერიტორიის ათვისებისათვის. დოკუმენტების ნაწილი გამოქვეყნებული იყო, უმეტესი ნაწილი პირველად ქვეყნდება.

მეითხველისათვის რომ უფრო გასაგები იყოს რას წარმოადგენდა ქლუხორისა და ახალხვეის რაიონები, ქვემოთ მოვიყვანთ ზოგიერთ მასალას მათ შესახებ.

ქლუხორის რაიონი

1. **მდებარეობა.** ქლუხორის რაიონი კავკასიონის ჩრდილოეთ კალთებზე, მდინარე ყუბანისა და – მდინარე თებერდის სათავეებში მდებარეობს. იგი სამხრეთიდან ჩრდილოეთისაკენ გრძელდება მდინარეების ყუბანისა და თებერდის ურთიერთშესართავამდე, სადაც მდებარეობს რაიონის ცენტრი ქალაქი ქლუხორი.

2. **რელიეფი.** რაიონის ტერიტორიაზე მდებარე კავკასიონის მწვერვალები თანდათან დაბლდება სამხრეთიდან ჩრდილოეთისაკენ და ბოლოს, ქალაქ ქლუხორიდან დაწყებული სტავროპოლის ველს ესაზღვრება. ქლუხორის რაიონის სამხრეთი ნაწილი განეკუთვნება მაღალმთიან-მყინვარულ ზონას, რომელიც ხასიათდება მეტად რთული და მკაცრი რელიეფით – თოვლიან-ყინულიანი მაღალი, მახვილი მწვერვალებით, ჭიუხებითა და ღრმა ხეობებით. დასავლეთ კავკასიონის ამ ნაწილში აღმართულია მწვერვალები: ჩრდილოეთ ნაპარა – 3664 მეტრი, შუა ნაპარა – 3155 მეტრი, ჭვიბერი – 3297 მეტრი და სხვ.³⁰

3. **ტერიტორია.** 1949 წლის მონაცემებით, ქლუხორის რაიონის ტერიტორია 3613 კვადრატულ კილომეტრს უდრიდა, რაც საქართველოს მთელი ტერიტორიის 4,7%-ს შეადგენდა. ქლუხორის რაიონი თავისი ტერიტორიით აღემატებოდა: სამცხეს (2,7) ათასი კვადრატული კილომეტრი, აჭარას (2900 ათასი კვადრატული კილომეტრი), რაჭა-ლეჩხუმს (3,2 ათასი კვადრატული კილომეტრი). ქლუხორის რაიონს სამხრეთიდან საქართველო (ზემო სვანეთი და აფხაზეთი) ესაზღვრება, ხოლო სამხრეთ-აღმოსავლეთიდან – ყაბარდო. დანარჩენი საზღვრები ქლუხორის რაიონს სტავროპოლის მხარესთან აქვს.³¹

1949 წლისათვის ქლუხორის რაიონი საქართველოს (სოხუმს) უკავშირდებოდა ქლუხორის უღელტეხილით. ქლუხორის უღელტეხილზე გადიოდა სოხუმის სამხერი გზა. გარდა ქლუხორის უღელტეხილისა, მნიშვნელოვან გადასასვლელებს წარმოადგენდა ნაპარის უღელტეხილი (2837 მეტრი) და ბასის უღელტეხილი (2950 მეტრი). დანარჩენი უზღელტეხილები (ღვანდრას, მორბესა და ჭვიბერის) მხოლოდ გამოცდილი მთამსვლელებისათვის იყო მისაწვდომი.³²

4. **ადმინისტრაციული დაყოფა.** 1949 წლის მონაცემებით ქლუხორის რაიონის ტერიტორიაზე 19 დასახლებული პუნქტი მდებარეობდა: ქალაქი ქლუხორი, კურორტი თებერდა (თებერდის სადაბო საბჭოს ტერიტორია), ალპინისტური ბაზა დონბაი (თებერდის სადაბო საბჭოს ტერიტორია) და 16 სოფელი. ეს სოფლები გაერთიანებული იყო 5 სასოფლო საბჭოში: ახალმენის, შხისას, თებერდის, მაღნისხევის, ზედვაკის.

ქალაქ ქლუხორს მდინარეების ყუბანისა და თებერდის შეერთების ადგილას 1926-1927 წლებში ჩაეყარა საფუძველი. 1943 წლამდე ქალაქს მიჰქოიან შაჰარი ეწოდებოდა. ქლუხორი მდებარეობს ზღვის დონიდან 880 მეტრის სიმაღლეზე, ქლუხორის რაიონისა და სტავროპოლის მხარის საზღვარზე. თბილისიდან ქლუხორამდე მანძილი 1522 კილომეტრს უდრის. უახლოესი რკინიგზის სადგურია ბატალპაშინსკი, რომელიც ქლუხორიდან 64 კილომეტრით არის დაშორებული.

ახალმენის სასოფლო საბჭოში შედიოდა სოფლები: ახალმენი (ყოფილი კამენომოსტსკი), შერთულა (კამონომოსტსკის ერთ-ერთი უბანი), ბარი (ყოფილი ჯინგირიკი), შუქურა (ყოფილი ბირილიკი), ყუბანის (ყოფილი ყუბანსკი), ზიდისკარი (ყოფილი ბოინია და მელნიჩი).

შხისას სასოფლო საბჭოში შედიოდა სოფელი შხისა (ყოფილი ქვემო თებერდა ანუ სენტი). თებერდის სასოფლო საბჭოში შედიოდა ერთი სოფელი – თებერდა (ყოფილი ზემო თებერდა). რაიონის ტერიტორიაზე მდებარეობდა ამავე სახელწოდების კურორტი.

მაღნისხევის სასოფლო საბჭოში შედიოდა. სოფლები: მაღნისხევი (ყოფილი უჩკულანი),

30 ლ. კარმელაშვილი. ქლუხორის რაიონის ტერიტორია და ადმინისტრაციული დაყოფა. – ეახუმტის სახელობის გეოგრაფიის ინსტიტუტის შრომები. ტომი IV, ნაკვეთი 3. თბილისი, 1950, გვ. 1-2; დ. წერეთელი. მდ. ყუბანის ზემო წელის გეომორფოლოგია. – ეახუმტის სახელობის გეოგრაფიის ინსტიტუტის შრომები. ტომი IV, ნაკვეთი 1, თბილისი, 1949, გვ. 1.

31 ლ. კარმელაშვილი. ქლუხორის რაიონის ტერიტორია და ადმინისტრაციული დაყოფა. – ეახუმტის სახელობის გეოგრაფიის ინსტიტუტის შრომები. ტომი IV, ნაკვეთი 3. თბილისი, 1950, გვ. 2.

32 ლ. კარმელაშვილი. ქლუხორის რაიონის ტერიტორია და ადმინისტრაციული დაყოფა. – ეახუმტის სახელობის გეოგრაფიის ინსტიტუტის შრომები. ტომი IV, ნაკვეთი 3. თბილისი, 1950, გვ. 2; დ. წერეთელი. მდ. ყუბანის ზემო წელის გეომორფოლოგია. – ეახუმტის სახელობის გეოგრაფიის ინსტიტუტის შრომები. ტომი IV, ნაკვეთი 1, თბილისი, 1949, გვ. 1.

მთისძირი (ყოფილი კარჯიურტი), მაღარო (ყოფილი ელბრუსის მაღარო), შუამთა (ყოფილი დაუთი), ახალსოფელი (ყოფილი ჯაზლიკი).

ზედვაკის სასოფლო საბჭოში შედიოდა ერთი სოფელი – ზედვაკე (ყოფილი ხურზუკი).

თებერდის სახელმწიფო ნაკრძალის ტერიტორიაზე მდებარეობდა კურორტი თებერდა (იმავე სახელწოდების სადაბო საბჭოთი) და ალპინისტური ბანაკების ცენტრი დონბაი.

ქალაქ ქლუხორთან ყველაზე ახლოს მდებარეობდა ზიდისკარი, შუქურა და ახალშენი, რომლებიც რაიონის ცენტრის პირდაპირ გაგრძელებას წარმოადგენდნენ. ქლუხორიდან ყველაზე დაშორებული იყო ზედვაკე (55 კილომეტრით), ზემო მადნისხევი (54 კილომეტრით), კურორტი თებერდა (45 კილომეტრით), ალპინისტური ბაზა დონბაი (63 კილომეტრით).³³

5. მოსახლეობა. 1948 წლის 1 ივლისის მონაცემებით ქლუხორის რაიონის მოსახლეობა 9.930 სულს უდრიდა. ქალაქ ქლუხორში ცხოვრობდა 4.200 სული. კურორტ თებერდაში – 1.978 სული. ალპინისტური ბანაკების ცენტრ დონბაიში – 13 სული, ყველა სოფელში ერთად – 3.739 სული. სოფლებს შორის მოსახლეობა ასე ნაწილდებოდა: თებერდა – 146 კომლი, 677 სული; შხისა – 91 კომლი, 434 სული; ახალშენი – 99 კომლი, 405 სული; შუქურა – 15 კომლი, 63 სული; ბარი – 26 კომლი, 120 სული; შერთულა – 40 კომლი, 162 სული; ყუბანისი – 12 კომლი, 36 სული; ზიდისკარი – 271 კომლი, 824 სული; მადნისხევი – 95 კომლი, 487; შუამთა – 2 კომლი, 4 სული; ახალსოფელი – 8 კომლი, 33 სული; მთისძირი – 44 კომლი, 220 სული; მაღარო – 1 კომლი, 4 სული; ზედვაკე – 70 კომლი, 270 სული. სულ – 920 კომლი, 3.739 სული.³⁴

1948 წლის მონაცემებით, ქლუხორის რაიონის მოსახლეობის ოთხ მეათედს (40%) ქართველები შეადგენდნენ, შემდეგ მოდიოდნენ რუსები (განსაკუთრებით ქლუხორში, ზიდისკარსა და თებერდაში) და ოსები (უმთავრესად ბარსა და ქლუხორში. მადნისხევის, ზედვაკის, თებერდისა და შხისას სასოფლო საბჭოები თითქმის მთლიანად ქართველებით იყო დასახლებული, ქართველები დანარჩენ სასოფლო საბჭოებშიც ცხოვრობდნენ, მაგრამ იქ მათ სხვა ეროვნების წარმომადგენლები სჭარბობდნენ.

ახალშენის რაიონი

1. მდებარეობა. ახალშენის (იოთმ-ყალეს) რაიონი მდინარე არღუნის ხეობის შუაწელში მდებარეობდა. რაიონის ცენტრი იყო სოფელი ახალშენი (ყოფილი იოთმ-ყალეს), რომელიც ზღვის დონიდან 800 მეტრზე იყო გაშენებული. ახალშენი 1943 წლისათვის პატარა სოფელს წარმოადგენდა. ახალშენიდან საქართველოსაკენ (მატილისაკენ) მოემართებოდა გზა. ამ გზაზე მდებარეობდა სოფელი მელხესტი.

2. რელიეფი. რაიონის დიდი ნაწილი არღუნის ხეობის ფართო ქვაბულში იყო გაშენებული.

3. ტერიტორია. ახალშენის რაიონის შემადგენლობაში შევიდა ყოფილი ჩეჩნეთ-ინგუშეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის იოთმ-ყალეს, გალანჩოყის და შაროს რაიონების ტერიტორია (ყოფილი ჩეჩნეთ-ინგუშეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის გალანჩოყისა და პრიგოროდნის რაიონების ტერიტორია და აგრეთვე ჩრდილო-ოსეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის გიზელის რაიონის სამხრეთ-აღმოსავლეთი ნაწილი, რომელიც საქართველოს გადმოეცა შევიდა ყაზბეგის რაიონის შემადგენლობაში.

1 ოქტომბერი, 2015 წელი

33 საქართველოს სსრ ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული დაყოფა. 1949 წლის 1 სექტემბრისათვის. გამოცემა პირველი. თბილისი, 1949, გვ. 6,8,92; ლ. კარბელაშვილი. ქლუხორის რაიონის ტერიტორია და ადმინისტრაციული დაყოფა. – ვახუშტის სახელობის გეოგრაფიის ინსტიტუტის შრომები. ტომი IV, ნაკვეთი 3. თბილისი, 1950, გვ. 6-8.

34 ლ. კარბელაშვილი. ქლუხორის რაიონის მოსახლეობა. – ვახუშტის სახელობის გეოგრაფიის ინსტიტუტის შრომები. ტომი IV, ნაკვეთი 3. თბილისი, 1950, გვ. 17-19.

დოკუმენტი №1. ამონაწერი სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1938 წლის 16 აპრილის სხდომის ოქმიდან მოკავშირე რესპუბლიკების ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული გაშიჯვნის შესახებ

ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА ЗАСЕДАНИЯ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР
ამონაწერი სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის სხდომის ოქმიდან
№3 16.IV.1938

О порядке разрешения вопросов административно-территориального
деления в союзных республиках.
Дело № С-526/8

Президиум Верховного Совета СССР сообщает Президиумам Верховных Советов Союзных республик, что хотя образование в союзных республиках новых округов и районов, переименование районов, городов и поселков, перенесение окружных и районных центров, перевод рабочих поселков в города и т.д. и входят в компетенцию союзных республик, но Президиум находит целесообразным, чтобы без предварительного уведомления Президиума Верховного Совета СССР и без совета с его стороны союзные республики не принимали решений по этим вопросам.

Постановления Президиумов Верховных Советов Союзных республик по указанным вопросам опубликовывать в порядке информации в „Ведомостях Верховного Совета СССР“.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР
М. КАЛИНИН

СЕКРЕТАРЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА
СССР А. ГОРКИН

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 505,
ფურცელი 2.

დოკუმენტი №2. სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1943 წლის 12 ოქტომბრის ბრძანებულება რსფსრ სტავროპოლის მხარის ყარაჩაის ავტონომიური ოლქის ლიკვიდაციისა და მისი ტერიტორიის ადმინისტრაციული მოწყობის შესახებ

ПРЕЗИДИУМ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР
У К А З

от 12 октября 1943 года

О ликвидации Карачаевской автономной области и об административном
устройстве ее территории

В связи с тем, что в период оккупации немецко-фашистскими захватчиками территории Карачаевской автономной области многие карачаевцы вели себя предательски, вступали в организованные немцами отряды для борьбы с советской властью, предавали немцам честных советских граждан, сопровождали и показывали дорогу немецким войскам, наступающим через перевалы на Закавказье, а после изгнания оккупантов противодействуют проводимым советской властью мероприятиям, скрывают от органов власти бандитов и заброшенных немцами агентов, оказывая им активную помощь, Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

а) Оставить в составе Ставропольского края Зеленчукский, Усть-Джегутинский и Мало-Карачаевский районы бывшей Карачаевской автономной области, подчинив эти районы Ставропольскому краевому исполкому советов депутатов трудящихся.

Мало-Карачаевский район переименовать в Кисловодский сельский район.

б) Включить Преградненский район бывшей Карачаевской автономной области в состав

Мостовского района, Краснодарского края — с юга, запада и востока в существующих границах, а на Севере определить восточную границу района по линии: начиная от селения Куньша Краснодарского края, далее через высоты 1194, 1664, исключая селение Круглый, высоты 1274, 1225, с выходом на границу пастбищ Черкесской автономной области в районе высоты 1918.

Остальную территорию Преграденского района со станцией Преградной включить в состав Зеленчукского района Ставропольского края.

в) Передать Учкуланский и часть Микояновского района бывшей Карачаевской автономной области в состав Грузинской ССР, образовав из указанных районов новый Клухорский район с центром в г. Микоян-Шахаре.

Г. Микоян-Шахар переименовать в город Клухори.

Установить в Клухорском районе следующую границу между РСФСР и Грузинской ССР: с запада — по существующей границе б. Маяковского района, далее на Восток — севернее города Клухори и далее по реке Мара, исключая селение Н. Мара, с выходом на границу б. Учкуланского района, южнее селения В. Мара и далее на Юг по существующей восточной границе б. Учкуланского района.

Остальную часть территории и населенные пункты б. Микояновского района включить в состав Усть-Джегутинского района Ставропольского края.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР
М. КАЛИНИН

СЕКРЕТАРЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР А.
ГОРКИН

Сталинские депортации 1928-1953. Москва, 2005, стр. 393-394.

დოკუმენტი №3. სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1943 წლის 12 ოქტომბრის ბრძანებულება რსფსრ სტავროპოლის მხარის ყარაჩაის ავტონომიური ოლქის ლიკვიდაციისა და მისი ტერიტორიის აღმინისტრაციული მოწყობის შესახებ

Копия

СНК ГРУЗИНСКОЙ ССР — тов. БАКРАДЗЕ В.М.
№115.136
НЕ ДЛЯ ПЕЧАТИ

У К А З

ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА С С С Р

О ликвидации карачаевской автономной области и об административном
устройстве ее территории

В связи с тем, что в период оккупации немецко-фашистскими захватчиками территории Карачаевской автономной области, многие карачаевцы вели себя предательски, вступали в организованные немцами отряды для борьбы с советской властью, предавали немцам честных советских граждан, сопровождали и показывали дорогу немецким войскам, наступающим через перевалы на Закавказье, а после изгнания оккупантов противодействуют проводимым советской властью мероприятиям, скрывают от органов власти бандитов и заброшенных немцами агентов, оказывая им активную помощь, — Президиум Верховного Совета СССР п о с т а н о в л я е т:

1. Всех карачаевцев, проживающих на территории области, переселить в другие районы СССР, а Карачаевскую автономную область ликвидировать.

Совету Народных Комиссаров СССР наделить карачаевцев в новых местах поселения землей и оказать им необходимую государственную помощь по хозяйственному устройству.

2. В связи с ликвидацией Карачаевской автономной области:

ა) Оставить в составе Ставропольского края Зеленчукский, Усть-Джегутинский и Мало-Карачаевский районы бывшей Карачаевской автономной области, подчинив эти районы Ставропольскому краевому исполкому советов депутатов трудящихся.

Мало-Карачаевский район переименовать в Кисловодский сельский район

б) Включить Преградненский район бывшей Карачаевской автономной области в состав Ростовского района, Краснодарского края — с Юга, Запада и Востока в существующих границах, а на Севере определить восточную границу района по линии: начиная от селения Куньша, Краснодарского края, далее через высоты 1194,1664, исключая селение Круглый, высоты 1274,1225, с выходом на границу пастбищ Черкесской автономной области в районе высоты 1918.

Остальную территорию Преградненского района со станицей Преградной включить в состав Зеленчукского района, Ставропольского края.

в) Передать Учкуланский и часть Микояновского района бывшей Карачаевской автономной области в состав Грузинской ССР, образовав из указанных районов новый Клухорский район с центром в г. Микоян-Шахаре.

г. Микоян-Шахар переименовать в город Клухори.

Установить в Клухорском районе следующую границу между РСФСР и Грузинской ССР: с Запада — по существующей границе б. Маяковского района, далее на Восток — севернее города Клухори, и далее по реке Мара, исключая селение Н. Мара, с выходом на границу б. Учкуланского района, южнее селения В. Мара и далее на Юг по существующей восточной границе б. Учкуланского района.

Остальную часть территории и населенные пункты б. Микояновского района включить в состав Усть-Джегутинского района Ставропольского края.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА СССР М. КАЛИНИН

СЕКРЕТАРЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА СССР
А. ГОРКИН

Москва-Кремль
12. октября 1943 г.

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 585,
ფურცლები 1-2

დოკუმენტი №4. სსრკ სახალხო კომისართა საბჭოს 1943 წლის 6 ნოემბრის დადგენილება
რსფსრ სტავროპოლის მხარის ყოფილი ყარაჩაის ავტონომიური ოლქის დასახლებების შესახებ

Сов. секретно

СОВЕТ НАРОДНЫХ КОММИСАРОВ СССР
ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 1221-368сс
от 6 ноября 1943 г.
Москва, Кремль

О порядке заселения районов
бывшей Карачаевской автономной области Ставропольского края

Совет народных комиссаров Союза ССР ПОСТАНОВЛЯЕТ:

1. Включить Преградненский район бывшей Карачаевской области в состав Краснодарского края с юга, запада и востока в существующих границах, а на севере восточную границу района определить по

линии: начиная от селения Куньша, Красноярского края, далее через высоты 1194, 1664, исключительно селение Кругль, высоты 1274, 1225, с выходом на границу пастбищ Черкесской автономной области в районе высоты 1918.

Оставшуюся территорию со станцией Преграденской включить в состав Зеленчукского района Ставропольского края.

2. Включить в состав Грузинской ССР Учкуланский и Микояновский районы. Микояновский район оставить с Юга, Запада и Востока в существующих границах, а на Севере определить следующую границу района: включительно г. Микоян-Шахар, далее на Восток по реке Мара, исключительно селение Н-Мара с выходом на границу Учкуланского района, южнее селения В-Мара.

3. Вместо существовавших Микояновского и Учкуланского районов образовать Тебердинский район Грузинской ССР с центром в городе Микоян-Шахаре.

4. Оставшуюся территорию и населенные пункты Микояновского района присоединить к Джегутинскому району Ставропольского края.

5. Бывший Мало-Карачаевский район переименовать в Кисловодский сельский район Ставропольского края.

6. Освободившиеся хозяйства выселенных карачаевцев заселить проверенными категориями трудящихся.

По Ставропольскому краю

а) Организовать, вместо ранее существовавших 45 колхозов, 17 новых колхозов путем вселения колхозников из степных районов края в количестве 3280 хозяйств;

б) Кроме того, 7 колхозов, которые в результате выселения из них хозяйств карачаевцев самостоятельно существовать не могут, объединить их с близрасположенными колхозами.

в) Остальные 19 колхозов, как не имеющих условий для самостоятельного существования, — ликвидировать, а их земли и хозяйства передать во вновь организованные колхозы и частично промышленным предприятиям для подсобных хозяйств.

По Краснодарскому краю

а) Один бывший карачаевский колхоз Кр. Лаба, присоединенный в составе Преграденского района как не имеющий условий для самостоятельного существования влить в состав одного из близрасположенных колхозов.

По Грузинской ССР

а) Все 16 бывших карачаевских колхозов, расположенных в Учкуланском районе, а также 6 бывших карачаевских колхозов Микояновского района — ликвидировать как не имеющих условий для своего существования (отсутствие пахотной земли).

б) На базе трех колхозов селения Н-Теберда Микояновского района организовать новый колхоз путем вселения 200 хозяйств из горных районов Грузии (сваны, рачинцы, лечхумцы).

в) Обеспечить освоение земель (главным образом пастбища) Тебердинского района с учетом интересов курорта Теберда и развития отгонного животноводства.

г) Предоставить в СНК Союза ССР мероприятия по развитию курорта Теберда с обеспечением его круглогодичного обслуживания в сочетании с курортом Сухуми.

д) Курорт Теберда передать из ведения Наркомздрава РСФСР в ведение Наркомздрава Грузинской ССР.

6. Вселение новых хозяйств и организацию колхозов провести в Ставропольском крае до 1 февраля, по Грузинской ССР в течение 1944 года.

7. Разрешить Краснодарскому и Ставропольскому крайисполкомам и СНК Грузинской ССР передавать вновь организуемым и существующим колхозам, а также предприятиям и учреждениям бесплатно общественные, индивидуальные постройки, сельскохозяйственный инвентарь и другое имущество переселяемых колхозов.

8. В целях организационно-хозяйственного укрепления вновь организованных колхозов и колхозов, которым передаются для освоения земли присоединяемых колхозов, разрешить передать бесплатно следующее количество скота:

Лошадей.....	1100
Волов.....	2617
Ослов.....	530
Коров.....	2577
Овец и коз.....	29 652

Быков произв.....	5
Пчелосемей.....	1343
из них для организуемого колхоза в Нижней Теберде:	
Лошадей.....	50
Волов.....	150
Ослов.....	30
Коров.....	200
Овец.....	3000

9. Установить для колхозов и вселяемых в них колхозников следующие льготы:

а) Вновь организованным колхозам и колхозам, которым присоединяются земли ликвидированных колхозов, передать оставшиеся семенные фонды: кукурузы 300 тонн, картофеля 10 тысяч тонн, подсолнуха 100 тонн, для весеннего сена в порядке ссуды с возвратом из урожая 1944 года.

б) Освободить вновь организованные колхозы и колхозников от поставок сельскохозяйственных продуктов, денежных налогов и сборов на 1944–1945 гг.

в) Отпустить кредит в 2 миллиона рублей сроком на 7 лет для колхозов на строительство общественных построек и 4 миллиона рублей для колхозников на строительство индивидуальных жилищных построек.

г) Разрешить бесплатный проезд колхозникам со своим личным имуществом к местам вселения по железной дороге.

д) В связи с ограниченностью существовавшего в переселенческих колхозах приусадебного фонда разрешить наделить вселяющихся колхозников приусадебными участками до нормы, предусмотренной уставом с/х артели из общественных земельных фондов.

10. Ликвидировать Карачаевскую МТС с передачей средств производства Черкесской МТС Черкесской автономной области и Бекешевской МТС Суворовского района пропорционально переданным в обслуживание земель.

11. Разрешить Ставропольскому крайисполкому передать лошадей и рабочий скот, оставшийся после наделения вновь организуемых колхозов и колхозов, получающих земли для освоения, колхозам края, наиболее пострадавшим от немецкой оккупации, в кредит сроком на 5 лет.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА НАРОДНЫХ КОММИСАРОВ
САЮЗ ССР И. СТАЛИН

УПРАВЛЯЮЩИЙ ДЕЛАМИ СОВЕТА НАРОДНЫХ
КОММИСАРОВ СССР Я. ЧАДАЕВ

Сталинские депортации 1928-1953. Москва, 2005, , стр. 399-401.

დოკუმენტი №5. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოსა და საქართველოს
კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1943 წლის 13 ნოემბრის დადგენილება
თებერდის რაიონის შესახებ

Секретно

ПОСТАНОВЛЕНИЕ №1616с
СОВНАРКОМА ГРУЗИНСКОЙ ССР и ЦК КП (б) ГРУЗИИ
от 13 ноября 1943 года

Вопросы Тебердинского района

Во исполнение постановления Совнаркома СССР от 6 ноября 1943 года за №1221-368 сс и связи с включением в состав Грузинской ССР Тебердинского района, организованного вместо Учкуланского

и Микояновского районов бывшей Карачаевской автономной области Ставропольского Края, Совет народных Комиссаров Грузинской ССР и Центральный Комитет КП (б) Грузии постановляют:

1. Командировать в Тебердинский район Заместителя Председателя Совнаркома Грузинской ССР тов. Кочламазашвили И. для решения на месте всех вопросов, связанных с организацией Тебердинского района.

2. Обязать:

а) Наркомздрав Грузинской ССР командировать в Тебердинский район Начальника Главкурупра тов. Берадзе с группой работников для оформления приемки курорта Теберда;

б) Наркомлес Грузинской ССР командировать в Тебердинский район Начальника Главкурортлесхоза тов. Гомелаури с группой работников для приемки и проведения необходимых мероприятий — ухода и сохранности лесов бывшего Учкуланского и Микояновского районов;

в) Уполномоченного СССР по Грузинской ССР тов. Мониаша командировать ответственного работника по вопросам установления связи как внутри Тебердинского Района, так и районного центра с г. Тбилиси.

3. Командировать в Тебердинский район Зам. Наркомкоммунхоза Грузинской ССР тов. Ананишвили для организации приемки коммунальных домов, сооружений и предприятий.

4. Обязать секретарей РК КП (б) Грузии и председателей Райисполкомов нижеперечисленных районов командировать в распоряжение Наркомзема Грузинской ССР для направления в Тебердинский район сроком на 7 месяцев для обеспечения ухода за скотом (3.000 голов овец, 200 коров, 150 волов, 50 лошадей и 30 ослов) — следующее количество колхозников:

Цителцаройский район — 5 человек

Сигнахский ○ — 5 ○

Лагодехский ○ — 3 ○

Кварельский ○ — 3 ○

Гурджаанский ○ — 5 ○

Телавский ○ — 5 ○

Горийский ○ — 4 ○

Хашурский ○ — 4 ○

Боржомский ○ — 3 ○

Каспский ○ — 3 ○

Карельский " — 3 "

Тбилисский " — 4 "

Мцхетский ○ — 3 ○

Душетский ○ — 5 ○

Тетрицкарыйский ○ — 5 ○

Тианетский ○ — 5 0○

5. Поручить Наркомзему ГССР — тов. Хоштария:

а) командировать в Тебердинский район Зам. Наркомзема по краю тов. Арджеванидзе сроком на 1 месяц по вопросам сельского хозяйства, в частности приемки и организации ухода и содержания скота, выделённого для Нижне-Тебердинского колхоза.

б) направить на постоянную работу в Тебердинский район одного ветврача и одного зоотехника.

6. Поручить НКВД Грузинской ССР тов. Каранадзе направить в Тебердинский район необходимое количество работников НКВД и Милиции, а также выделить пастухам, направляемым в Тебердинский район 30 штук охотничьих ружей.

7. Поручить Наркомздраву Грузинской ССР командировать в Тебердинский район одного врача с соответствующим запасом медикаментов для обслуживания колхозников.

8. Предложить Наркомату автотранспорта тов. Ртвеладзе в однодневный срок выделить в распоряжение Уполномоченного Совнаркома и ЦК КП (б) по Тебердинскому району одну полутонную вполне исправную грузовую автомашину с комплектом инструмента и запасных частей.

9. Впредь до создания соответствующих районных организаций назначить уполномоченным Совнаркома Грузинской ССР и ЦК КП (б) Грузии по Тебердинскому району тов. Алания Д.В., освободив его от работы Зам. Наркомвнудела Абхазской АССР.

10. Поручить Цевакшири тов. Нарсия командировать в Тебердинский район ответственного работника для организации торговли.

11. Поручить Председателю СНК Грузинской ССР Товарищу БАКРАДЗЕ В.М. систематически лично заниматься всеми вопросами Тебердинского района.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВНОРКОМА ГРУЗИНСКОЙ ССР
(В.М. БАКРАДЗЕ)

СЕКРЕТАРЬ ЦК КП (б) Г Р У З И И
(К.Н. ЧАРКВИАНИ)

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 66, ფურცლები 119-120.

დოკუმენტი №6. თებერდის რაიონული გაზეთის პასუხისმგებელი რედაქტორის გრიგოლ ხურცილავას მოხსენებითი ბარათი საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალურ კომიტეტს

В ЦЕНТРАЛЬНОМ КОМИТЕТЕ
КОМУНИСТИЧЕСКОЙ ПАРТИИ (БОЛЬШЕВИКОВ) Грузии

Центральный Комитет КП(б) Грузии утвердил первым секретарем Тебердинского РК КП(б) Грузии тов. Имнадзе Акакия Габриеловича и секретарем по кадрам тов. Зумбуридзе Георгия Феофиловича.

Членами бюро Тебердинского райкома КП(б) Грузии утверждены товарищи Имнадзе Акакий Габриелович, Кемоклидзе Партен Георгиевич, Зумбуридзе Георгий Феофилович, Затона Демьян Максимович, Бабунашвили Григорий Семенович.

Кандидатами в члены бюро утверждены товарищи Харчилава Порфирий Махазович и Кварაცхелия Михаил Васильевич.

Зав. Отделами Тебердинского РК КП (б) Грузии утверждены: пропаганды и агитации тов. Затона Демьян Максимович, оргинструкторским отделом тов. Чачхияни Григорий Григорьевич и военным отделом тов. Пылаев Николай Фролович.

Редактором Тебердинской районной газеты утвержден тов. Хурцилава Григорий Михайлович.

Ответственный редактор
Г. ХУРЦИЛАВА

[1943 წლის დეკემბრის შუა რიცხვები]

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 71, ფურცელი 44.

დოკუმენტი №7. საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) თებერდის რაიონული კომიტეტის 1943 წლის 18 დეკემბრის სხდომის საინფორმაციო ფურცელი

ИНФОРМАЦИОННЫЙ ЛИСТОК
18 декабря 1943 года
Тебердинском райкоме КП (б) Грузии

16 декабря состоялось первое заседание вновь организованного Тебердинского районного комитета коммунистической партии (большевиков) Грузии

На бюро районного комитета партии был рассмотрен ряд вопросов, касающихся дальнейшего улучшения культурно-бытовых условий трудящихся района, а также намечены мероприятия, направленные к укреплению и лучшей постановке партийно-политической работы.

Решением бюро районного комитета партии утверждены руководящие работники партийных и советских организаций района, которые уже приступили к работе.

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 71, ფურცელი 43.

დოკუმენტი №8. აქტი კურორტ თებერდის სანიტარულ-ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობის შესახებ 1943 წლის ნოემბრის თვისათვის

АКТ

Санитарно-эпидемиологического состояния курорта теберда на ноябрь месяц 1943 года

Курорт теберда по своим климатическим и природным условиям является курортом общесоюзного значения. Однако с санитарно-эпидемиологической точки зрения этот же курорт в настоящее время не только не удовлетворяет требования, предъявляемые курорту, но таит в себе ряд чрезвычайно опасных для благополучия больных моментов и может стать источником даже эпидемических заболеваний, что совершенно не может быть допущено. Поэтому благоустройство курорта, таким образом, чтобы он отвечал предъявляемым ему санитарно-эпидемиологическим требованиям является одной из основных и главнейших задач приближающегося 1944 г.

Санитарно-эпидемиологическое неблагополучие курорта выражается в следующем:

1) Курорт Теберда, несмотря на обширные площади озеленения, не имеет благоустроенных дорог, благодаря чему территория и лечебные учреждения подвергается сильному запылению. Так же почти полностью разрушено обширное парковое хозяйство.

2) На территории курорта расположены скотные дворы, конюшни почти в непосредственной близости с лечебными учреждениями, причем помещения где содержится скот полуразрушены, не благоустроены, почему особенно в летнее время они являются источником загрязнения почвы, порчи воздуха и местом выплода роев мух.

3) На курорте отсутствует центральная канализация, почему на участках территорий изобилуют примитивные и к тому же полуразрушенные уборные, выгребные ямы, поглотители -, эти сооружения за последнее время даже не подвергаются дезинфекции, из-за отсутствия дезинфекционных материалов.

Эпидемиологическая опасность указанного положения особых доказательств не требует.

4) Водоснабжение курорта обеспечивается примитивными отстойниками причем если один отстойник (посёлок Муха) по своему устройству допускает некоторую осаждаемость тяжелых примесей воды.

Другой (на посёлке) представляет собою простое водовместилище, причём вода поступает в верхнюю его часть, а по объектам вытекает почти со дна этогоместилища, таким образом вода не подвергается никакой очистке. В оба водовместилища вода поступает из открытых ручьев стекающих с гор (посёлок Курорта) или с речки (посёлок Муха). Причем т.к. зоны санитарной охраны фактически нет, то эти первичные источники водоснабжения подвергаются загрязнению, как бродячим скотом, так и населением и т.д. Вода в водоисточниках не подвергалась санитарной обработке / хлорированию/ и не может подвергаться ей из-за отсутствия соответствующих установок хлораторов.

5) Удаление нечистот и отходов производится примитивным способом, причем специального транспорта нет и вывозка производится на транспорте, который используется санаториями и для других целей, как например для перевозки продуктов питания и т.д. также отсутствует специальные сооружения для обработки и обезвреживания отходов.

6) С точки зрения санитарно-гигиенической и санитарно-эпидемиологической для борьбы с инфекциями большое значение имеет баня. Однако на курорте в настоящее время бани для населения нет. Имевшаяся общекурортная баня в настоящее время из-за неисправности не функционирует, в по-

сѣлке баня отсутствует вовсе. Имевшаяся баня на лесозаводе немецкими оккупантами разрушена, имеющейся баня в заповеднике также неблагоустроена и не может быть использована населением. Таким образом элементарнейшая потребность населения в бане не удовлетворяется. Кроме того, отсутствие мыла для населения служит тормозом для содержания как тела, так и белья в чистоте даже в домашних условиях.

7) На курорте имеется одна стационарная пароформалиновая дезинфекционная камера, расположено в одном здании с общекурортной баней. За время немецкой оккупации здание и оборудование частично разрушены. Так-же уничтожены и другие дезинфекционные препараты. Дезинфекционных средств нет.

8) Выделенное под общекурортный изолятор помещение бывш. банка не имеет водопровода, канализации, установок для обеспечения кипяченой водой и т.д.

9) Убой скота производится на задворках в несоответствующих условиях.

10) Жилфонд, за редкими исключениями представляет собою помещения с большими дефектами, неблагоустроены.

11) Детсад-находится в помещении не имеющим канализации, водопровода.

12) Почти все лечебные учреждения курорта не рассчитаны на функционирование зимой.

13) Все санатории курорта не рассчитаны на обслуживание больных детского возраста и притом костно-туберкулёзных больных, почему по своему устройству санатории не отвечают требованиям, предъявляемым подобным детским лечебным учреждениям.

[1943 წლის დეკემბრის შუა რიცხვები]

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 71, ფურცლები 13-15.

დოკუმენტი №9. საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატის ავტოსამშენებლო სამმართველოს უფროსის ოდიზარია ნერილი საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარეს ვალერიან ბაქრაძეს

ПРЕДСЕДТЕЛЮ СОВЕТА НАРОДНЫХ
КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР
Тов. БАКРАДЗЕ В.М.

Решением ГОКО от 13 ноября с/г. За №4557/сс и Приказом Народного Комиссара Внутренних дел СССР от 21 декабря с/г. за №0452 на УАС НКВД Грузинской ССР возложено строительство дороги – СУХУМИ-ЧЕРКЕССК через Клухорской перевал.

Строительство этой дороги предложено выполнить за один строительный сезон с открытием движения по ней к концу 1944 года.

По вопросу строительства этой дороги, считаю нужным доложить следующие предварительные данные, которые дают общую картину характера предстоящих работ и основных решении, необходимых для его выполнения к заданному сроку.

I. Краткое описание дороги

Трасса дороги протяжением 170 километров при ширине полотна в 4.5 метра, протекает от сел. Мажарка до г. Черкесск через Клухорский перевал /имеющий отметку 2816 метров над уровнем моря/. Основная часть дороги проходит высокогорных и сильно пересеченных местах, по узким ущельям горных рек / Кодор, Клыч, Клухор/.

Из этого протяжения дороги в проезжем состоянии находится с обоих концов трассы всего 68 клм. кроме того имеется тропа длиной 40 клм. По остальной же трассе, всего перевального участка и примыкающих к нему предгория, никакого проезда нет.

II. Ориентировочные объемы основных работ

Подлежит выполнению по этой трассе всего земляных работ 5.000.000 куб.метров, в том числе скальных 1.000. 000 кубм

Требуется постройка искусственных сооружений:

1.	Мостов отверстием от 20-80 мтр.всего шт/п.м.	4/200
2.	" " " 8-20	34/500
3.	" " " До 8	100/400
4.	Трубы разных сечении	200/2000
5.	Подпорные стены и парапеты —	68000 кв.мтр

III. Характер и сроки производства работ

Предельно сжатые сроки для выполнения этих работ. Потребуют разворота их сразу широким фронтом с максимальным охватом по длине трассы.

Сам перевальный участок на значительном протяжении времени покрыт снегом и допускает производство работ в продолжении только 3-4-х месяцев в году.

Необходимо будет до этого периода максимально форсировать работы на низлежащих участках с тем, чтобы облегчить туда подвоз материалов. Последний момент будет являться одним из самых серьёзных проблем в продолжении всей работы по этой дороге.

Постройки за один строительный сезон такой перевальной дороги, в практике наших дорожных строителей еще не было. Все дороги такого характера у нас строились на протяжении нескольких лет и окончание дороги СУХУМИ-ЧЕРКЕССК за один год потребует предельно четкой организации работ, а также максимальной помощи со стороны местных организации.

Только при условии точного соблюдения графика завоза материальных и людских ресурсов, а также оперативного разрешения всех возникающих перед строительством вопросов – будет для нас возможным разрешение этой почетной, но трудной задачи.

В этой части нам необходима постоянная помощь и руководство со стороны ЦК КП /б/ Грузии и ЦК ГР ССР.

IV. О первоочередных необходимых мероприятиях

Ведомость потребности основных материальных ресурсов прилагается к настоящей докладной записке в виде отдельного приложения.

Одновременно с этим просим указания ЦК КП /6/ Грузии м. СНК Грузинской ССР о разрешении для УАС НКВД Груз. ССР следующих вопросов:

1. Привлечь на строительство этой дороги в порядке плотной трудовой и гужевой повинности из близлежащих районов:

а/ рабочих до – 2000 человек

б/ гужевой транспорт до 500 арб

Прикрепить секретарей РК КП /б/ Грузии на период строительства к отдельным строительным участком, организуемым в данное время.

2. Предложить Абхазскому Обкому КП/б/ Грузии и СНК АССР передать на временное пользование

а/ помещения под мастерские и конторы в г. Сухуми,

б/ складские помещения для организации транспортно-снабженческой оазы на ст. Келасури

в/ жилого двора, а также помещения под столовые, склады, пекарни и пр. В населенных пунктах, имеющих вблизи прохождения трассы дороги.

3. В целях усиления механической оснащённости строительства передать в распоряжение УАС"а:

а/ Лесозавод, имеющийся в с. Амткелы, расположенных на трассе.

б/ Компрессоры, находящиеся в Ахалцихе на агатовых разработках.

в/ Оставить на период строительства дороги механизмы Колхидстроя и ГРЭС"а, находящиеся в данное время на работах УАС"а.

4. Предложить нижепоименованным организациям разрешить в кратчайший срок для УАС² следующие вопросы:

а/ Наркомлесу ГССР оформить разрешение „YAC“ у самозаготовки лесной дравесины в районах прохождения трассы дороги, всего до 15 тыс. куб. м.

ბ/ Грузვზრვპრომუ ობესუქუთ პროიზუდუთვ ვზრუვნუ რუბუთ, ს ისპოლზოვანიუ დუ ჟუთი ცილუ ვსუხ რესურსოვ, ნოღოუჩიქსი ვ იხ რასპოჩიენი.

ვ/ უოლნარკომსუვზი პო გრუზ. სსრ ტ. მონიავუ – ობესუქუთ ბესპერებოიუნუ ტელეფონუნუ სუვზუ სტოილუნუ უჩუტოვ ს გოროდ სუხუმი ივ გ. სუხუმი ვ გ. ტბილსი.

გ/ ნარკომზდრუვ გსსრ უდელით ოსობო ვნიმანიუ ნა ნალაჯივანიუ მედობსუჯივანიუ რუბოჩი სტოილუნუ.

დ/ ბუზუ პრომიშლენუნუი სუბუოვო ორგანიზაციუ ნოღოუჩიქსი ნა ტერიტორიი გსსრ ობესუქუთ ბესპერებოიუნუ ვ პერვუ ოჩერედუ ოთოვარივანიუ ფონდოვ, ვუდელუემუ დუ უუას"უ.

ე/ სნკ აბუხუასკოი ასსრ ვუდელით დუ პოდსობნუ ხოიჯუთ სტოილუნუ უჩუტოვ დოროი ნოობოჩიმი ზემელნიე პლუადი.

ჟ/ სნკ აბუხუასკოი ასსრ ვუდელით რაიონუ დუ პროიზუდუთვ ზოგოთოვო ნე ზერნოვუ პროდუქტოვ.

ლ/ გოსპლანუ გრუზინსკოი სსრ ვუდელით ფონდუ პო ზუვუკუმ უუას"უ ნა მესტნიე მუტერიულისი ი პროდუქციი, ივზოგოვლუემუ მესტნიე პრომიშლენუნუი სუბუოვო პრომოკოპერაციი.

5. პრედლოჯიუ ნაჩულისნიკუ ზკვ ჯ.დ. ტ.კიკნადზე:

ა/ ობესუქუთ ბესპერებოიუნუ პერეოვზი ლუდსკიხ ი მუტერიულის რესურსოვ დუ დოროი.

ბ/ ვუდელით ვ რასპოჩიენი უუას"-უ ოდინ დუხოსნუი ვოგონ.

ვ/ რაზრეშუთ პოსტოიკუ ჟელეზნო-დოროჟნო ტუპიკი ვ რაიონე სტ. კელასური.

6. დუ ზკვ პოპლექტოვანიუ შტუტა დოროი, რაზრეშუთ უუას"უ პრეველუქუთ ვ პოჩუდუკე მობილუიზაციი ვ ოთდელნი სლუჩუი რუბოთნიკოვ დეფიციტნიე პროფესიი ს სანქციი ცკ კპ /ბ/ გრუზიი ვ კაჟდო თუკო სლუჩუე.

ნაჩულისნიკი უუას ნკვდ
გრუზ.სსრ /ოდიშარიუ/

[1943 წლის დეკემბრის დამლევი]

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 71, ფურცლები 46-48.

დოკუმენტი №10. საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატის ავტოსამშენებლო სამმართველოს უფროსის ოდიშარიას წერილი საქართველოს სსრ სახალხო კომისარიატის საბჭოს თავმჯდომარეს ვალერიან ბაქრაძეს

პრედიდუტელი სოვეტუ ნაროდნიხ
კომისსაროვ გრუზინსკოი სსრ
თოვ. ბაკრადზე ვ.მ.

ნა სტოილუნუ დოროი სუხუმი-კლუხორა, უჩუთივუა პროფილ დოროი, ნოობოჩიმი ობესუქუთ ტექნიკესი ისპრუვნიმ ავტოტრანსპოტო. ავტომაშინუ უუას ნკვდ გრ.სსრ სოვერშენო ნე ობესუქუთ რესურსიმი ი უჩუთივუა ჟო სნაბუჯოიუ ორგანიზაციი ოტუსკოუთ ვ მინიმალნიმ კოლიჩესტე, ვოიზნიკუთ ნოობოჩიმი სოგოთოვ იხ ვ სოიხ მასტერსიხ. დუ ჟუთო პროშუ ვაშეო რასპოჩიენი ობ ოტუსკე ივ გლუვმეტალსოხუტა 10 ტონი რესურსოი სტუღი. –

ნაჩულისნიკი უუას ნკვდ გრუზ. სსრ

/ხელმოწერილი/

/ ოდიშარიუ /

[1943 წლის დეკემბრის დამლევი]

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 605, ფურცელი 2.

დოკუმენტი №11. საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატის ავტოსამშენებლო სამმართველოს უფროსის წერილი საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარეს ვალერიან ბაქრაძეს

ПРЕДСЕДАТЕЛЮ СОВЕТА НАРОДНЫХ
КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР
тов. БАКРАДЗЕ В. М.

Развернув производство строительных работ на южном склоне дороги Сухуми-Черкесск, УАС НКВД Груз.ССР, ощущая острую потребность в лесоматериале, просит Ваших указаний Народному Комиссариату Лесной промышленности Груз.ССР и представителю СНК Груз. ССР в Клухори о выделении лесосек /делянок/ в пределах пролегания трассы, общим количеством в 10.000 куб.м. выхода деловой древесины.

Одновременно прошу Вашего распоряжения соответствующей.

НАЧАЛЬНИК УАС НКВД ГРУЗ. ССР

/ხელმოწერილია/

/ ОДИШАРИА /

[1943 წლის დეკემბრის დამლევი]

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 605, ფურცელი 9.

დოკუმენტი №12. საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისიის გიორგი კარანაძის სახელზე მოსკოვიდან მოსული სსრკ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისიის ლავრენტი ბერიას ბრძანების ასლი

КОПИЯ ТЕЛЕГРАММЫ ПО „ВЧ“ из Москвы 27323 СЛ 428
ТБИЛИСИ НКВД ГРУЗ ССР ТОВАРИЩУ КАРАНАДЗЕ

П Р И К А З

НАРОДНОГО КОМИССАРА ВНУТРЕННИХ ДЕЛ СОЮЗА ССР за 1943 год №0452 содержанием о приведении в проезжее состояние Клухорского перевала автомобильной дороги Сухуми-Черкасск №Р 0452 21 декабря 1943 г.г. Москва во исполнение постановления Гоко №Р 4557 от 13 ноября 1943 года приказываю:

1. Работы по приведению в проежее состояние Клухорского перевала возложить на УАС Грузинской ССР.

2. Ширину проежей части дороги довести до 4,5 метров.

3. Проектирование и изыскания возложить на Грушосдор с передачей всей проектной документации по ходу строительства. График выполнения проектных работ представить на утверждение зам. Нарком Внутренних дел СССР тов. Сафразьяна к 15 января 1944 года.

4. Гушосдор (тов. Павлову): а) дорогу Сухуми-Черкасск включить в сеть союзных дорог, б) организовать управление дороги Сухуми-Черкасск, на которые возложить эксплуатацию указанной дороги через Госштатную комиссию утвердить штатное расписание управления дороги Сухуми-Черкасск со средней ставкой 750 рублей в месяц и по участкам 550 рублей в месяц, в) перебросить на строительство Клухорского перевала со строительства дорог №Р 26 и Чита-Дарасун кадры (включая батальоны ЗАБВО), оборудование и транспорт.

5. а) разрешить УАС груз. ССР: для рабочих и младшего обслуживающего персонала, занятых на строительных работах, а также на добыче и переработке строительных материалов, применять поясной коэффициент: при работах на высоте до 1300 метров 1,25, при работах на высоте от 1300 до 2600 мтр. 1,40, при работах на высоте свыше 2600 мтр. 1,50; б) увеличить на 25 процентов существующие

нормы питания для спецконтингента, занятого на указанном строительстве; в) установить должностные оклады руководящему и инженерно-техническому персоналу строительства применительно к должностным окладам, установленным постановлением Совнаркома СССР от 13 февраля 1943 г. № 163 для строительных организаций НКПС; г) оплачивать за счет ассигнований на капитальные работы расходы по завозу рабочих, инженерно-технических работников и служащих, включая оплату их за время нахождения в пути за вычетом сумм, ассигнованных на вербовку рабочих по накладным расходам.

6. работы по приведению в проеоее состояние Клухорского перевала финансировать без утвержденного проекта и сметы по единичным расценкам, составленным в современных ценах и согласованным с местными органами Промбанка.

7. Начальником УАС Грузинской ССР и Начальником строительства назначить тов. Одишария С.К. Тов. Одишария С.К. представить в десятидневный срок на утверждение кандидатуры Зам. Начальника Управления и Начальников участков.

8. Народному Комиссару внутренних дел Грузинской ССР товарищу Каранадзе обеспечить всемерное содействие и помощь УАС Грузинской ССР в строительстве дороги.

Народной комиссар внутренних дел Союза ССР Берия
22/12-43 г. 15 час. 20 мин.

С подлинным верно:
Ст. Опер. Уполном. Секретариата НКВД
ГССР – капитан Госбезопасности Колесников

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 71, ფურცელი 45.

დოკუმენტი №13. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1943 წლის 30 დეკემბრის დადგენილება სამშობლოს მოღალატეთა ოჯახებისათვის ჩამორთმეული ქონების გამოყენების შესახებ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № N 1768 сс
СОВЕТА НАРОДНЫХ КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР
30 декабря 1943 года

Об использовании конфискованного имущества членов семей изменников родины.

На основании п. 7 Инструкции НКВД СССР, утвержденной постановлением Совета Народных Комиссаров Союза ССР от 14 декабря 1943 года N 2523/1127 сс и в соответствии с постановлением Совета Народных Комиссаров Союза ССР от 17-го апреля 1943 года N 404, Совет Народных Комиссаров Грузинской ССР – постановляет:

Предложить исполнительным комитетам Башкичетского, Маяковского, Цулукидзевого, Амбролаурского, Ванского, Борчалинского, Хашурского, Кварельского, Болнисского и Зестафонского районных советов депутатов трудящихся и исполнительным комитетам Чиатурского и Кутаисского городских советов депутатов трудящихся :

1. Продать ближайшему колхозу по фактической стоимости (применительно к существующим государственным ценам) следующее конфискованное имущество членов семей изменников родины:

а) жилой дом, стены каменные недостроенного дома, лошадь, хомут, седло, ручные грабли, косу, вилы, телку и два задних колеса, принадлежавшие жит.сел. Камарло Башкичетского района, Ханум Ахмед Кзы;

б) жилой дом, принадлежавший жит.сел. Алисмирети, Маяковского района, Ендададзе Бабилине Ильинишине;

в) жилой дом, кухню, амбар, конюшню, 5 винных кувшина, котел для варки водки, пчелы в ульях (одну колодку) и корову, принадлежавшие жит. Амбролаурского района, Прудидзе Анне Лаврентьевне;

დოკუმენტი №14. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 8 იანვრის
ბრძანებულება საქართველოს სსრ შემადგენლობაში კლუბორის რაიონის შეტანისა და
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1943 წლის 10 დეკემბრის ბრძანებულების
ნაწილობრივი ცვლილების თაობაზე

**ბრძანებულება
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა**

საქართველოს სსრ შემადგენლობაში კლუბორის რაიონის შეტანისა და თებერდის რაიონში
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ორგკომიტეტის შექმნის შესახებ საქართველოს
სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1943 წ. 10 დეკემბრის ბრძანებულების ნაწილობრივი ცვლილების
თაობაზე.

თანახმად სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1943 წ. 12 ოქტომბრის
ბრძანებულებისა „ყარაჩაის ავტონომიური ოლქის ლიკვიდაციისა და მისი ტერიტორიის აღმინის-
ტრაციული მონყობის შესახებ,“ რომლითაც ყოფილი ყარაჩაის ავტონომიური ოლქის უჩკულანის
რაიონისაგან და მიქოიანის რაიონის ნაწილისაგან შექმნილია ახალი კლუბორის რაიონი, გადმოცე-
მული საქართველოს სსრ შემადგენლობაში, – შეტანილ იქნას საქართველოს სსრ შემადგენლობაში
კლუბორის რაიონი ცენტრით ქალაქ კლუბორში. /ყოფილი ქალაქი მიქოიან-შაბაჩი/.

დანესდეს კლუბორის რაიონში შემდეგი საზღვრები რსფსრ და საქართველოს სსრ შორის:
დასავლეთით – ყოფილი მიქოიანის რაიონის წინათ არსებული საზღვარი, შემდეგ აღმოსავლეთისაკე-
ენ – ქალაქ კლუბორის ჩრდილოეთით და შემდეგ მდინარე მარას გაყოლებაზე, სოფელ ქვემო მარას
გამორიცხვით, ყოფილი უჩკულანის რაიონის საზღვარზე გასვლით სოფელ ზემო მარას სამხრეთით,
შემდეგ სამხრეთისაკენ ყოფილ უჩკულანის აღმოსავლეთი საზღვრის გაყოლებაზე.

ამასთან დაკავშირებით „თებერდის რაიონში საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდი-
უმის ორგკომიტეტს“, რომელიც შექმნილია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის
1943 წლის 10 დეკემბრის ბრძანებულებით ენოდოს „საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდი-
უმის ორგკომიტეტი კლუბორის რაიონში.“

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს
პრეზიდიუმის თავმჯდომარე

/გ. სტურუა/

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს
პრეზიდიუმის გენერალი

/ვ. პანათაშვილი/

1944 წლის 8 იანვარი.
ქ.თბილისი.

სწორი:

/ხელმოწერილია/

/ნ. მარგველაშვილი/

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 589,
ფურცელი 2

Сов. Секретно
пролетарии всех стран соединяйтесь!

КЛУХОРСКИЙ РАЙКОМ КП (б) ГРУЗИИ
г. Клухори

Наркомпросу Грузинской ССР, Совнаркому
Грузинской ССР, Наркомздраву Грузинской ССР.

Выписка из протокола заседания Бюро
Клухорского Райкома КП (б) Грузии № 4

от 11 Января 1944 года .

О РАБОТЕ НИЖНЕ-ТЕБЕРДИНСКОГО ДЕТСКОГО ДОМА

Бюро отмечает, что в работе Нижне-Тебердинского детского дома имеется ряд серьезных недостатков. Дирекция детдома (директор т. Покровский) несмотря на наличие необходимого и вполне приспособленного помещения на весь контингент обслуживаемый им детей в количестве 255 человек, не приняло своевременно мер необходимых для обеспечения бесперебойного обслуживания детей.

В детдоме недостаёт инвентаря, постельных принадлежностей, одежды, обуви. Дети спят по два человека на одной кровати, раздеты, многие ходят босые. На 255 детей имеется только 124 кровати, 44 матраца, 110 одеял, почти совершенно нет нижнего белья и верхнего обмундирования.

В течение ноября 1943 г. из 7 детприемников в Нижне-Тебердинский детдом были дополнительно направлены дети в количестве 144 человек.

Санитарное состояние детдома неудовлетворительное. В детских спальнях грязно, потолки и стены комнат покрыты пылью и копотью. Двор детдома замусорен. Санобработка детей проводится редко. Дети завшивлены, болеют грипом, воспалением лёгких, малярией. Отмечен также случай заболевания брюшным тифом. Один ребёнок 7-ми лет умер. Всего больных детей – 45 человек. В детдоме не оборудован для больных детей изолятор.

Учебно-воспитательная работа находится на низком уровне. Директор детдома и Зав. учебной частью больше занимаются хозяйственными вопросами и совершенно недостаточно внимания уделяют обучению и воспитанию детей, не ведется также работа с воспитателями и обслуживающим персоналом. До сих пор в детдоме не функционирует школа. Не работают мастерские, детям не прививаются трудовые навыки.

Обслуживающий персонал детдома неукomплектован. Из требующихся 15 воспитателей имеется только 8. Недостаёт также 16 технических работников. Приём новых работников в детдом зачастую проводится самостоятельно директором, без согласования с РОНО. Почти всю работу по детдому и подсобному хозяйству выполняют дети вплоть до заготовки дров.

Время детей не организовано, установленный режим не выполняется, дети предоставлены самим себе, в результате чего дисциплина среди детей низкая. Некоторые дети курят, самовольно отлучаются с территории детдома, есть случаи воровства.

В течение ноября и декабря 1943г. из детдома убежало 14 детей. Отмечены факты ухода детей из детдома в день их принятия, так как за ними не было наблюдения. Воспитанники Вакушев Анатолий Иванович, Бубнов Владимир Михайлович, Лисовенко Александр Васильевич и др. приняты в детдом 2 декабря 1943 г. в этот же день убежали. Руководство детдома мер к розыску бежавших детей не принимает, об этом деже не поставлены в известность органы НКВД. Вывод детей на производство и в школы ФЗО, а также в специальные детдома не организован.

Общая работа детдома не планируется. Детский коллектив не привлечен к улучшению работы детдома. Не работает орган детского самоуправления, не избран детский совет. В детдоме нет пионерской организации.

Комсомольская организация (секретарь комитета комсомола т. Болдин) состоит из 19 членов ВЛКСМ. Руководящей и воспитывающей роли комсомольской организации в детдоме не чувствуется, работа комитета комсомола ограничивается лишь проведением собрания. Членами ВЛКСМ состоят только девочки. Стенная газета работает плохо.

Воспитанникам детдома не прививаются физические навыки, не преподается военное дело. Не поощряются лучшие воспитанники и работники детдома. В имеющихся кружках: хоровом, драматическом, балетном, музыкальном занимаются преимущественно девочки.

В детдоме почти нет школьно-письменных принадлежностей, учебников, художественной и политической литературы. В библиотеке насчитывается всего 200 книг.

Среди работников детдома не ведется политико-воспитательная работа, не организовано изучение книги товарища Сталина «О великой Отечественной войне Советского Союза», не проводятся информации о событиях на фронтах.

Питание детей удовлетворительное. Вольные и истощенные дети, а также дети дошкольной группы получают диетпитание, мясо, молоко, овощи, фрукты. Питание детей организовано почти исключительно за счет собственного подсобного хозяйства, так как установленные нормы отпуска продуктов воспитанникам детдома и обслуживающему персоналу не выполняются торгующими организациями.

В подсобном хозяйстве детдома имеется: 10 лошадей, 6 быков, 35 коров, 118 овец и коз, 62 пчелосемей. Земли пахотной детдом имеет 4га, сенокосных угодий 25 га, садовых насаждений 0,75 га. Все поступления от подсобного хозяйства реализуются в детдоме.

Бюро РК отмечает, что Клухорский РК ЛКСМ Грузии Районо, Райздравотдел, Торготдел Оргкомитета не уделяют должного внимания работе детдома и не оказывают ему необходимой помощи.

Бюро Клухорского РК КП (б) Грузии постановляет:

1. Обязать дирекцию детдома:

а) немедленно организовать и оборудовать для больных детей изолятор. Установить за больными детьми необходимое медицинское наблюдение, организовать лечение, закрепить обслуживающий персонал;

б) провести санитарную обработку всех детей, очистить помещение, двор от грязи и мусора, провести внутреннюю побелку и дезинфекцию жилых домов, оборудовать санпропускник, отремонтировать баню.

в) до 15/1-44г. полностью подготовить учебный корпус для размещения школы. Оборудовать школу необходимым инвентарем, с таким расчетом, чтобы 20 января с.г. в школе начались занятия;

г) организовать две мастерские — столярную и кузнечную и приступить к обучению детей. Обучением охватить в первую очередь детей старше 13 лет.

2. Предложить Зав. РайОНО, совместно с отделом кадров Клухорского РК КП (б), Грузии пересмотреть личный состав работников детдома и до 20 января 1944г. доукомплектовать штат соответствующими работниками, а также направить в детдом требуемое количество учителей для работы в школе и специалистов-инструкторов по труду.

3. Поручить отделу кадров Клухорского РК КП (б), Грузии укрепить аппарат детдома кадрами из числа членов ВКП (б) и комсомольцев знающих работу детдома и могущих обеспечить поднятие учебно-воспитательной работы детдома.

4. Обязать Зав. РайОНО т. Хубутия:

а) направить в детдом работников РОНО для оказания помощи в организации учебно-воспитательной работы в составлении учебных и воспитательных планов;

б) систематически контролировать постановку учебно-воспитательной работы детдома, разрабатывать мероприятия и провести с воспитателями 3-х дневный семинар без отрыва от производства с постановкой вопроса о методах воспитательной работы в детдоме;

в) оказать помощь работникам детдома по повышению их производственной квалификации, в зачислении их на заочное обучение в педучилище и пединституты;

г) разрешить детдому использовать для школы часть инвентаря (парты, доски, шкафы, столы и другую школьную мебель) находящегося в школе селения Нижняя-Теберда.

5. Обязать Зав. Райздравотделом т. Жгенти:

а) организовать постоянное медобслуживание детей, провести профилактические мероприятия, сделать детям необходимые прививки;

б) в ближайшее время провести тщательный медосмотр всех детей и работников детдома, исследовать источники водоснабжения, в связи с имеющим место случая заболевания в детдоме брюшным тифом;

в) организовать при детдоме аптеку, снабдив ее необходимым количеством и потребном ассортименте медикаментов.

6. Обязать Клухорский РК ЛКСМ Грузии (т.Гелашвили) и отдел пропаганды и агитации Клухорского РК КП (б) Грузии (т.Затона) взять под непосредственный контроль и руководство работы комитета комсомола детдома и разработать мероприятия по политическому воспитанию детей. Организовать среди молодежи изучение книги товарища Сталина „О Великой Отечественной войне Советского Союза“.

7. Учитывая необходимость дальнейшего развития подсобного хозяйства детдома — предложить Зав. РайОНО (т. Кварацхелия) выделить и закрепить за детдомом землю в количестве 15 га. и постройки прилегающие к селению Нижняя-Теберда на левом берегу реки Теберда, выделить дополнительно детдому 15 га земли в районе сел. Нижняя-Теберда. Всего отвести и закрепить за детдомом — 30 га пахотной земли.

8. Просить Наркомпрос Грузинской ССР:

а) выделить для детдома школьно-письменные принадлежности, учебники, художественную литературу на 1944 г. согласно заявкам РайОНО и детдома;

б) перевести в другой детдом Республики дошкольную группу в количестве 40 детей, так как Нижне-Тебердинский детдом является школьным детдомом.

9. Просить Совнарком Грузинской ССР выделить для воспитанников детдома необходимое количество обуви, одежды, белья и постельных принадлежностей.

10. Просить Наркомздрав Грузинской ССР:

а) отпустить средства для открытия стационара-изолятора при Нижне-Тебердинском детдоме на 20 коек;

б) выделить постельные принадлежности и белье для изолятора и оборудование для врачебной амбулатории детдома;

в) выделить штат для организации при детдоме одного дополнительного врачебного участка.

11. Предложить Зав РайФО (т.Маргелашвили) произвести документальную ревизию детдома.

12. Директора Детдома т. Покровского снять с занимаемой должности за провал работы.

13. Временно, до назначения нового директора исполнение обязанностей директора детдома возложить на т.Гоциридзе — инструктора Клухорского РК КП (б) Грузии.

14. Просить Наркомпрос Грузинской ССР т.Кикнадзе подобрать и направить на должность директора Нижне-Тебердинского детдома опытного работника.

СЕКРЕТАРЬ КЛУХОРСКОГО РК КП (б) ГРУЗИИ /ხელმწიფრია/ (А.ИМНАДЗЕ)

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 600, ფურცლები 6-9.

დოკუმენტი №16. საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატის ავტოსამშენებლო სამმართველოს უფროსის ოდიშარიას წერილი საქართველოს სსრ სახალხო კომისარიატს სამჭოს თავმჯდომარეს ვალერიან ბაქრაძეს

ПРЕДСЕДАТЕЛЮ СОВЕТА НАРОДНЫХ
КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР
тов. БАКРАДЗЕ В. М.

О составлении работ по строительству дороги через Клухорский перевал докладываю следующее:

Подготовительные работы по Южному склону развернуты полностью. Организована база снабжения на ст. Келасури и в с. Цебелда, а также авто-транспортная контора в с.Можарка.

По длине трассы помещения для приема вольнонаемной рабочей силы уже подготовлены. На 1-м строительном участке Амткелы-Верхние Лоты/производится обустройство зон для з/к з/к, всего на 3 лагеря.

Имеющееся наличие продуктового и вещевого довольствия уже переброшено на месте в с.Цебельда.

Первые партии технического персонала находятся на местах. Переброшены на II-ой строительный участок /верхние Латы-Гвентиши/, также трудобойцы в количестве 150 человек, которые уже приступили к основным работам. На верхних, примыкающих к перевалу участках /от Клыча до перевала/ лежит снег и производство работ там пока невозможно до наступления весны.

Именно это положение и диктовало для нас принятие следующей организации работ: максимальное форсирование в зимнее и весеннее время работ на нижних участках трассы, с тем, чтобы с наступлением теплых дней сосредоточить непосредственно на перевальных участках максимальное количество рабочей силы.

Своевременное проведение на нижних /Амткелы-Клыч/ намечаемых работ, должно обеспечить не только высвобождение максимального количества рабочей силы для перевальных участков, но и возможность провоза через нижние зоны дороги необходимых для этого ресурсов.

В то-же время разворот работ в начальный период строительства упирается в наличии вольнонаемной рабочей силы, так как обустройство зон для лагерей з/к з/к требует значительного времени и дефицитных материалов, имеющихся на местах в ограниченном количестве.

Вольнонаемная же рабочая сила может включиться в работу сразу, поскольку помещения для их приема уже подготовлены на местах.

Но выделенная еще в декабре м-це рабочая сила в количестве 2000 человек еще не поступила к нам так как, по сообщению из Москвы, 750 человек отправлены из Читы 8 января с.г. и могут доехать в Сухуми не ранее первой декады февраля м-ца, остальные-же 1250 человек предложено погрузить в эшелоны в первых числах февраля и могут прибыть на место не ранее марта м-ца.

Все это не только затрудняет успешное окончание подготовительного периода и своевременный приступ к основным работам, нарушая с самого начала основные принципы принятой организации работ, создаст в будущем сильное напряжение и без того в жестком графике производства работ.

Одновременно с этим считаю необходимым доложить, что при общей потребности в 10.000 человек, ожидаемое наличие составляет:

1. Контингент з/к з/к — 3.500 чел.
 2. Имеется на Северном склоне — 1.500 «
 3. Подлежит прибытию из Читы и Дарусупо — 2.000»
- Итого: — 7.000 чел.

О необходимом дополнительном выделении вольно-наемной рабочей силы 2000-3000 человек нами вопрос поставлен перед ГУАС НКВД СССР, но окончательно этот вопрос еще своего разрешения не получил.

Наряду с указанным основным затруднением по рабочей силе, большую актуальность имеет для нас вопрос связи со строительством дороги и между его строительными объектами.

Отсутствие этой связи в данное время лишает нас возможности своевременно разрешать первоочередные и необходимые задачи по развороту работ.

УАС»ом НКВД ГССР получены 5 радиоустановок, но разрешение на их установку, несмотря на наше ходатайство перед Центром, нами еще не получено.

Все же прочие вопросы, как вопрос выделения лесосек для заготовки леса, выделение автомашин ГАЗ-АА из ТАРЗ»а и некоторые другие вопросы, мною ранее докладывались Вам и благодаря Вашей помощи разрешены в положительном для нас смысле.

НАЧАЛЬНИК УАС НКВД ГРУЗИНСКОЙ ССР /ზელმუნერილია/ /ОДИШАРИА/

«5» Февраля.1944.г.

Г. Тбилиси.

№60630

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 605, ფურცელი 79.

დოკუმენტი №17. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1944 წლის 5 თებერვლის დადგენილება ქლუხორის გზის მშენებლობისათვის ტყესაკადების გამოყოფის შესახებ

დადგენილება № 92
საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოსი

საქართველოს სსრ შინასახოკის საეროდრომო მშენებლობის სამმართველოსათვის კლუხორის გზის ასაშენებლად ტყესაკადების გამოყოფის შესახებ.

1. დავეალოს სატყეო მრეწველობის სახალხო კომისარს ამხ. ჩიბურდანიძეს ნება დაერთოს საქართველოს სსრ შინასახოკის საეროდრომო მშენებლობის სამმართველოს დაამზადოს კლუხორის გზის მშენებლობისათვის 7.000 კუბ. მეტრი ხე-ტყე, აქედან დალის საუბნო სატყეო მეურნეობაში – 2.000 კუბ. მეტრი ფოთლოვანი ჯიშისა, ჩხალტის საუბნო სატყეო მეურნეობაში – 4.000 კუბ. მეტრი წიწვოვანი ჯიშისა და კლუხორის სატყეო მეურნეობაში 1000 კუბ. მეტრი წიწვოვანი ჯიშისა.

2. დავეალოს ნაკრძალების, ზოოპარკებისა და ზოობაღების სამმართველოს უფროსს ამხ. კეცხოველს ნება დაერთოს საქართველოს სსრ შინასახოკის საეროდრომო მშენებლობის სამმართველოს დაამზადოს თებერდის სახელმწიფო ნაკრძალის ტყეებში 3.000 კუბ. მეტრი წიწვოვანი ჯიშის ხე-ტყე კლუხორის გზის მშენებლობისათვის.

3. დანესდეს, რომ დალის სატყეო მეურნეობაში ხე-ტყის დასამზადებლად გამოიყოფა სათანადო ტყესაკადები ამ დადგენილების თანახმად, დანარჩენ სატყეო მეურნეობაში, აგრეთვე თებერდის სახელმწიფო ნაკრძალში საქართველოს სსრ შინასახოკის საეროდრომო მშენებლობის სამმართველო ხე-ტყის დამზადებას ჩაატარებს ამორჩევითი დადალების და ცალკეული ხეების მოჭრის წესით იმ ტყეებში, რომლებიც კლუხორის გზას ეკერიან ტრასას მთელ სიგრძეზე.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოს თავმჯდომარე ვ. ბაძრაძე

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოს საპეითა მმართველი ს. როსტიაშვილი

1944 წლის 5 თებერვალი

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილებანი. 1944 წლის თებერვალი. თბილისი, 1944, გვ. 11.

დოკუმენტი №18. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1944 წლის 17 თებერვლის დადგენილება ქლუხორის რაიონში სამხედრო გადასახადის განაკვეთის დაწესების შესახებ

დადგენილება № 122
საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოსი

კლუხორის რაიონის კოლმეურნეთა, ერთპიროვნულ მეურნეთა და მათი მეურნეობების წევრთათვის 1944 წლის სამხედრო გადასახადის განაკვეთის დაწესების შესახებ

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

1943 წლის 29 დეკემბერს №1751 დადგენილების დამატებით 1944 წელს სამხედრო გადასახადის გატარების შესახებ კლუხორის რაიონის კოლმეურნეთა, ერთპიროვნულ მეურნეთა და მათი მეურნეობების წევრთათვის 1944 წ. სამხედრო გადასახადის განაკვეთი დაწესებულ იქნას აღნიშნუ-

ლი დადგენილების მე-2 მუხლის „ა“ პუნქტით გათვალისწინებული ოდენობით, ანუ 240 მანეთი მეურნეობის თითოეულ ნეერზე.

საპარტევლოს სსრ სახალხო კომისარმა
საბჭოს თავმჯდომარე ვ. გაძრაძე

საპარტევლოს სსრ სახალხო კომისარმა
საბჭოს სამეურნეო მმართველი ს. როსტინაშვილი

1944 წლის 17 თებერვალი.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისარია საბჭოს დადგენილებანი. 1944 წლის თებერვალი.
თბილისი, 1944, გვ. 158.

დოკუმენტი №19. საქართველოს სსრ სახალხო კომისარია საბჭოს 1944 წლის 6 მარტის
დადგენილება ქლუხორის რაიონის შესახებ

დადგენილება №187
საპარტევლოს სსრ სახალხო კომისარია
საბჭოსი

ქლუხორის რაიონის საკითხები

საქართველოს სსრ სახალხო კომისარია საბჭო ადგენს:

1. დანესდეს ქლუხორის რაიონისათვის საგაზაფხულო თესვის გეგმა 310 ჰექტარის რაოდენობით, აქედან:

ხორბალი – 70 ჰექტარი, ქერი – 80 ჰექტარი, სიმინდი – 100 ჰექტარი, კარტოფილი – 50 ჰექტარი, ბოსტნეული – 10 ჰექტარი.

2. წინადადება მიეცეს „იუგოზაგოტზერნოს“, საქართველოს კანტორას გადაუცვალოს ქლუხორის რაიონის საორგანიზაციო კომიტეტის სამინამოქმედო განყოფილებას 16 ტონა სათესლე ქერი „ახალთესლი“ და 14 ტონა სათესლე ხორბალი „ჯაეახეთის დიკა“, სასაქონლო მარცვალზე, ამასთან არაუგვიანეს 1944 წლის 15 მარტისა გადაუგზავნოს ქლუხორის რაიონს სათესლე მარცვალს.

3. წინადადება მიეცეს საქართველოს სსრ მინსახკომს – აშხ. ხოშტარიას გასცეს ქლუხორის რაიონისათვის:

ა) ბოსტნეული კულტურების თესლი

საკვები ჭარხალი 80 კგ

კომბოსტო 1,25

სუფრის ჭარხალი 20

სტაფილო 3

პამიდორი 2

კიტრი 3

სხვადასხვა ბოსტნეული 5

ბ) სასოფლო სამეურნეო ინვენტარი და შხამმასალა:

სახნისი 50 ცალი

ბალის დანა 30 ცალი

ბალის ხერხი 50

პრეპარატი აბ 300 კგ

გოგირდი 100

პაროზის მწვანე 200

საპონი პასტა 100

4. ნება დაერთოს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის კლუხორის რაიონის საორგანიზაციო კომიტეტს, გასცეს არსებულ რაოდენობიდან რაიონულ ორგანიზაციათა და სანარმოთა დამხმარე მეურნეობების საჭიროებისათვის 50 ტონა სათესლე კარტოფილი.

5. ქ. კლუხორის კომუნალური სანარმოებისა და საბინაო ფონდის სავსებით აღდგენის მიზნით, დაევალოს საქართველოს სსრ კომუნალური მეურნეობის სახალხო კომისარიატს და კლუხორის რაიონის საორგანიზაციო კომიტეტს:

ა) ჩაატარონ 1944 წლის 1 ნახევარში ზემო-თებერდის წყალსადენის მშენებლობის საძიებელ-სამარეცქო სამუშაოები, რათა აღნიშნული დაბა უზრუნველყოფილ იქნას წყაროს სასმელი წყლით;

ბ) 1944 წლის 1 ივლისისათვის დაამთავრონ პიდროლექტროსადგურის დროებით აღდგენილი ძალოვანი ეკანძის მოუთავებელი სამუშაოები და უზრუნველყოფონ სადგურის ორივე აგრეგატის შეუფერხებელი მუშაობა,

გ) შეუდგენენ ქალაქ კლუხორის ელექტროქსელის მეურნეობის კაპიტალურ-აღდგენის რემონტს და დაამთავრონ იგი 1944 წლის 1 სექტემბრისათვის;

დ) ჩაატარონ მაღალვოლტაჟიანი და დაბალვოლტაჟიანი ქსელების, სატრანსფორმატორო კიოსკების, გარე და შიდა გაყვანილობათა დემონსტრირება ყოფილ უკუკლანის რაიონის სოფლების სახლეში, გარდა გადაძევი ხაზისა და მონყოილობისა, რაც საჭიროა სოფელ უკუკლანის ელექტრომომარაგებისათვის; დემონტირებული მოწყობილობა და მასალები შეინახოს ქ. კლუხორში საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოს განკარგულებამდე;

ე) მიიღონ კლუხორის რაიონის საორგანიზაციო კომიტეტის კომუნალური განყოფილების ბალანსზე უკუკლანის ელექტროსადგური მთელი მოქმედი და უმოქმედო მოწყობილობებით და მასალებით;

ვ) გაითვალისწინონ სამრეწველო საფინანსო გეგმით სათანადო სახსრები ქალაქ კლუხორის წყალსადენის კაპიტალური და მიმდინარე რემონტისათვის იმ ანგარიშით, რომ უზრუნველყოფილ იქნას ხარისხოვანი წყლის მოსახლეობისა და სანარმოებისათვის მთელი დღეღამის განმავლობაში; აღდგენით-სარემონტო სამუშაოები, მათ შორის ქლორატორის დადგმაც, დაამთავრონ 1944 წლის მეორე კვარტლის დასაწყისამდე;

ზ) ლიმიტარემე დანახარჯების ანგარიშში ჩაატარონ 1944 წლის მანძილზე ქუჩების, ტროტუარების რემონტი, ქალაქ კლუხორის გამწვანებისა და სხვა სამუშაოები 100 ათას მანეთამდე მოცულობით;

თ) საეჭრო და სხვა არასაცხოვრებელი შენობათა საიჯარო ქირის ანარიცხები გამოიყენონ საცხოვრებელი სახლების რემონტისათვის და შეაკეთონ 1944 წელს სულ მცირე 10 საცხოვრებელი სახლი.

6. დაევალოს საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოსთან არსებული ხელოვნების საქმეთა სამმართველოს:

ა) დადგას 1944 წელს ქ. კლუხორში ამხანაგ სტალინის ქანდაკება და ლენინის ძეგლი;

ბ) გამოჰყოს კლუხორის რაიონისათვის ლენინის დ სტალინის ბიუსტები, აგრეთვე საკ. კ. პ.

(ბ) ცენტრალური კომიტეტის წევრთა პორტრეტები.

7. წინადადება მიეცეს საქართველოს სსრ ადგილობრივი მრეწველობის სახალხო კომისარს აშხ. გორდუხიას მისცეს კლუხორის რაიონის სამრეწველო კომბინატს კომბინატის სანარმოთა საჭიროებისათვის 4 ავტოსაბურავი, აგრეთვე საჭირო მასალები და ინსტრუმენტები თანახმად №1 დანართისა.

8. მიღებულ იქნას ცნობად, რომ 1944 წლის 1 კვარტალში სარენაო არტელების მუშაობის უზრუნველსაყოფად, სარენაო კავშირის პრეზიდიუმმა კლუხორის რაიონისთვის გამოჰყო საჭირო რაოდენობის მასალები და ნედლეული. დაევალოს სარენაო კავშირის უზრუნველყოფის შემდეგში კლუხორის რაიონის არტელების ნორმალური მომარაგება ნედლეულითა და მასალებით.

9. დაევალოს საქართველოს სსრ ჯანსაჯკომს - აშხ. ხელიძეს მისცეს კლუხორის რაიონული ჯანმრთელობის დაცვის განყოფილებას ქალაქ კლუხორის საავადმყოფოებისათვის 30 კომპლექტი ლოგინის თეთრეული, 500 ნაჭერი საპონი, 40 კილოგრამი ლურსმანი, 200 კილოგრამი თეთრა, 5 კილოგრამი კალა და 3 ცალი ავტოსაბურავი.

10. დაევალოს საქართველოს სსრ განსაჯკომს აშხ. კიკნაძეს მისცეს კლუხორის რაიონის სახალხო განათლების განყოფილების სკოლებისთვის:

ა) 15 სახელწოდების სახელმძღვანელო - 700 ცალი; რეველი - 2000 ცალი, ფანქარი - 600 ცალი, კალმისტარი - 600 ცალი.

ბ) ბიბლიოთეკებისათვის - 2000 ცალი სამხატვრო-პოლიტიკური ლიტერატურა;

გ) ქვემო-თებერდის საბავშვო სახლისათვის დამატებით – ტანსაცმელი და ფეხსაცმელი №2 დანართში აღნიშნული რაოდენობით.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოს თავმჯდომარეა ჯ. გაძრავაძე

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოს სამეცხეთა მმართველი ს. როსტიაშვილი

1944 წლის 6 მარტი.

საქართველოს სსრ მსახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილებანი. 1944 წლის მარტი, თბილისი, 1944, გვ. 53-55.

დოკუმენტი №20. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 7 მარტის ბრძანებულება რსფსრ ჩეჩნეთ-ინგუშეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის გაუქმების და მისი ტერიტორიის ადმინისტრაციული მოწყობის შესახებ

ПРЕЗИДИУМ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР У К А З

от 7 марта 1944 года

О ликвидации Чечено-Ингушской АССР и об административном устройстве её территории

В связи с тем, что в период Отечественной войны, особенно во время действий немецко-фашистских войск на Кавказе, многие чеченцы и ингуши изменили Родине, переходили на сторону фашистских оккупантов, вступали в отряды диверсантов и разведчиков, забрасываемых немцами в тылы Красной Армии, создавали по указке немцев вооруженные банды для борьбы против советской власти, а также учитывая, что многие чеченцы и ингуши на протяжении ряда лет участвовали в вооруженных выступлениях против советской власти и в течение продолжительного времени, будучи не заняты честным трудом, совершают бандитские налеты на колхозы соседних областей, грабят и убивают советских людей, – Президиум Верховного Совета СССР постановляет:

1. Всех чеченцев и ингушей, проживающих на территории Чечено-Ингушской АССР, а также в прилегающих к ней районах, переселить в другие районы СССР, а Чечено-Ингушскую АССР ликвидировать. Совнаркому СССР наделить чеченцев и ингушей в новых местах поселения землей и оказать им необходимую государственную помощь по хозяйственному устройству.

2. Образовать в составе Ставропольского края РСФСР Грозненский округ с центром в городе Грозном.

Включить в состав Грозненского округа гор. Грозный и следующие районы бывшей Чечено-Ингушской АССР: Атагинский, Ачхой-Мартановский, Грозненский, Надтеречный, Старо-Юртовский, Урус-Мартановский, Шалинский, Шатоевский – в существующих границах, Гудермесский район, за исключением восточной части, Сунженский район, за исключением западной части, Галанчожский и Галашкинский районы, за исключением южной части этих районов, и северо-западную часть Курчалоевского района.

3. Включить в состав Дагестанской АССР следующие районы бывшей Чечено-Ингушской АССР: Веденский, Ножай-Юртовский, Саясановский, Чеберлоевский – в существующих границах, а также Курчалоевский и Шароевский районы, за исключением северо-западной части этих районов, и восточную часть Гудермесского района.

Установить границу между Грозненским округом и Дагестанской АССР с севера на юг: от излучины

р. Терека, что западнее селения Азамат-Юрт, по западной окраине его на высоту 29,7, западнее ж.д. станции Кади-Юрт на высоту 54,4 по восточной окраине селения Найберды до границы Курчалоевского района у северных скатов высоты 438,1 и далее на запад через высоты 333,5, 192,9, 164,9, 139,0 и далее на юго-запад на высоту 143,3, западнее селения Курчалой в направлении высоты 193,4 до стыка границ Шалинского и Курчалоевского районов и далее на Юг и юго-запад по границе Шалинского района до стыка границы с Атагинским районом и далее на Юг по границе Атагинского и Шатоевского районов до стыка границ Шатоевского, Итум-Калинского и Чеберлоевского районов.

4. Включить в состав Северо-Осетинской АССР гор. Малгобек и следующие районы бывшей Чечено-Ингушской АССР: Ачалунский, Назрановский и Пседахский – в существующих границах, Пригородный район, за исключением его южной части, западную часть Сунженского района, а также восточную часть Курпского района Кабардино-Балкарской АССР.

Установить границу между Грозненским округом и Северо-Осетинской АССР с севера на юг по существующей юго-западной границе Надтеречного района до высоты 522,9 с выходом на высоту 489,5, далее на юг через высоты 273,3, 808,1 и далее восточнее селения Карабулакская с выходом на границу Назрановского района восточнее селения Яндырка, далее на юг по существующим восточным границам Назрановского и Пригородного районов до пересечения с границей Грузинской ССР, устанавливаемой настоящим Указом.

В соответствии с Указом Президиума Верховного Совета СССР от 1 марта 1944 года о включении гор. Моздона в состав Северо-Осетинской АССР, установить границу между Северо-Осетинской АССР и Ставропольским краем от р. Терека у северо-западного угла границы Надтеречного района на северо-запад через высоту 114,1 по западной окраине станицы Стодерева, через отметку 139,1, хутор Туков и до юго-западной окраины хутора Старо-Хохлачев, далее по прямой на юго-запад до железнодорожного развезда Чернорытский, далее 3 километра на запад по линии железной дороги до пересечения с шоссе, далее на юг до р. Терека у западной окраины станицы Чернорытская.

Внести следующие изменения в границу между Северо-Осетинской АССР и Кабардино-Балкарской АССР: от стыка границы Северо-Осетинской АССР и Кабардино-Балкарской АССР, что в 1,5 километрах юго-восточнее высоты 459,2, на север по западной границе Пседахского района до горы Хушако, далее на северо-запад через западную окраину поселка Малгобек и далее по р. Курп до впадения в р. Терек у отметки 144,8 и далее на запад по р. Терек до юго-западной окраины станицы Чернорытская.

5. Включить в состав Грузинской ССР следующие районы бывшей Чечено-Ингушской АССР: Итум-Калинский район – в существующих границах, западную часть Шароевского района, южную часть Галанчожского, Галашкинского и Пригородного районов, а также юго-восточную часть Гизельдонского района Северо-Осетинской АССР.

В связи с этим внести следующие изменения в существующую государственную границу между РСФСР и Грузинской ССР: линию границы установить от существующей границы западнее горы Гиморай-Хох и восточнее отметки 4776 на северо-восток по р. Генал-Дон, западнее селения Нижняя Саниба, далее на северо-восток до высоты 2642,2, далее на восток по границе Пригородного района до р. Терека и далее по хребту горы Мат-Лай через высоты 3002,0, 2223,2, по хребтам гор Джар-Лам и Цорей-Лам южнее селения Кожвинч через высоты 2072,6, 2275,5, 2327, севернее селения Никарой и далее на восток по северной и восточной границе Итум-Калинского района до стыка ее с границей Шароевского района у высоты 2059,3 и далее на восток по северной границе Шароевского района до р. Шаро-Аргун, далее на юго-запад по р. Шаро-Аргун до устья р. Харкаде-Ахк (Хуландой), далее на юг по рекам Харкаде-Ахк (Хуландой) и Харгаб-Ахк с выходом на существующую государственную границу Грузинской ССР у высоты 4090,0.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР
М. КАЛИНИН

СЕКРЕТАРЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА СССР
А. ГОРКИН

დოკუმენტი №21. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს და საქართველოს კპ (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1944 წლის 11 მარტის დადგენილება ყოფილი რსფსრ ჩეჩნეთ-ინგუშეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკიდან საქართველოს სსრ კოლმეურნეობებისათვის გამოყოფილი საქონლის მიღებისა და შენახვის შესახებ

Секретно

ПОСТАНОВЛЕНИЕ №228с
СОВЕТА НАРОДНЫХ КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР и
ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КП (б) Г Р У З И И
"11 марта 1944 года.

О приемке и организации содержания скота, выделенного для колхозов Грузинской ССР из бывшей Чечено-Ингушской АССР
Совет Народных Комиссаров Грузинской ССР и Центральный комитет КП (б) Грузии – п о с т а н о в л я ю т :

1. Командировать на Северный Кавказ Заместителей Председателя Совнаркома Грузинской ССР тов. тов. Кочламазашвили И.Д. и Кецохели З.Н. для приемки и организации содержания крупного рогатого скота, овец и лошадей, выделенных для колхозов Грузинской ССР из районов бывшей Чечено-Ингушской АССР.

2. Обязать командировать на северный кавказ в распоряжение тов. тов. Кочламазашвили и Кецохели:

а) Наркомзем – Зам. Наркомзем по коню тов. Арджеванидзе. Зам. Начальника Ветуправления – тов. Кобахидзе, главного зоотехника тов. Шалашвили, а также ветврачей Гигинеишвили, Пеикришвили, зоотехников Чхеидзе, Кобалава;

б) Исполком Тбилигорсовета – ветврачей Туркия, Чубабрия зоотехника Мамчинского;

в) Тбилисский райисполком – зоотехника Ртвелиашвили.

3. Обязать первых секретарей РК КП (б) Грузии и председателей райисполкомов нижеперечисленных районов мобилизовать и направить на Северный Кавказ сроком на два месяца для ухода за скотом следующее количество колхозников:

Казбегский район – 200 человек

Душетский « – 100 «

Тианетский « – 50 «

Тбилисский « – 50 «

4. организацию отправки мобилизованных колхозников на Северный Кавказ возложить на первых секретарей РК КП (б) Грузии и председателей райисполкомов перечисленных районов, совместно с зам. Председателем Совнаркома Грузинской ССР тов. Лекишвили.

Колхозников, мобилизуемых по Казбегскому и Душетскому районам, направить на Северный Кавказ в трёхдневный срок, а колхозников, мобилизуемых из Тбилисского и Тианетского районов – по мере надобности.

5. Обязать Райкомы и Райисполкомы Казбегского, Душетского, Тианетского и Тбилисского районов выделить и направить на Северный Кавказ по одному ответственному работнику для руководства мобилизованными колхозниками.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ
СОВНАРКОМА ГРУЗИНСКОЙ ССР
(В.М. БАКРАДЗЕ) /ხელმოწერილია/

СЕКРЕТАРЬ ЦЕНТРАЛЬНОГО
КОМИТЕТА КП(б) Г Р У З И И
(К.Н. ЧАРКВИАНИ) /ხელმოწერილია/

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 76, ფურცლები 70-71.

დოკუმენტი №22. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულება ყოფილი ჩეჩნეთ-ინგუშეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკიდან, ჩრდილოეთ ოსეთის გიზელის რაიონის სამხრეთ-აღმოსავლეთი ნაწილის საქართველოს სსრ შემადგენლობაში შეტანისა და საქართველოს სსრ ახალციხის რაიონის შექმნის შესახებ

БЕЗ ПУБЛИКАЦИИ

УКАЗ

ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА ГРУЗИНСКОЙ ССР

О включении в состав Грузинской ССР части территории бывшей Чечено-Ингушской АССР, юго-восточной части Гизельского района Северо-Осетинской АССР и об образовании Ахалхевского района Грузинской ССР

1. На основании Указа президиума Верховного Совета Союза ССР от 7 марта 1944 года – “О ликвидации Чечено-Ингушской АССР и об административном устройстве её территории», согласно которого в состав Грузинской ССР включены: Итум-Калинский район в существующих границах, западная часть Шароевского района, южная часть, Галанчожского пригородного районов бывшей Чечено-Ингушской АССР и юго-восточная часть Гизельского района Северо-Осетинской АССР, – образован Ахалхевский район Грузинской ССР с центром в сел. Ахалхеве (бывший Итум-Кале).

2. Включить в состав Ахалевского района территорию Итум-Калинского, Галанчожского, Шароевского районов, бывш. Чечено-ингушской АССР, переданную в состав Грузинской ССР.

Территорию Галашинского и Пригородного районов бывшей Чечено-Ингушской АССР, а также юго-восточную часть Гизельского района Северо-Осетинской АССР, переданную Грузинской ССР включить в состав Казбегского района Грузинской ССР.

3. Внести следующее изменение в существующую госграницу между РСФСР и Грузинской ССР: линию границы установить от существующей границы западнее горы Гиморай-хок и восточнее отметки 4776 на северо-восток по реке Генал-дон, западнее селения Нижняя Саниба, далее на северо-восток до отметки 2642,2, далее на восток по границе Пригородного района бывшей Чечено-Ингушской АССР до реки Терек и далее по хребту Матлай через высоты 3002,0; 2223,2 по хребтам гор Джар-лам и Порей-Лам, южнее селения Кожвинч, через высоты 2072,6; 2275,5 2327 северного селения Никарой и далее на восток по северо-восточной границе бывшего Итум-Калинского района до стыка ее с границей Шароевского района у высоты 2059,3 и далее на восток по северной границе Шароевского района до реки Шаро-Аргун, далее на юго-запад по реке Шаро-Аргун до реки Харкаде-Ахк /Хуландой/ и далее на юг по рекам Харкаде-Ахк /Хуландой/ и Харгай-Ахк, с выходом на существующую госграницу Грузинской ССР у высоты 4090,0.

4. Районный центр бывшего Итум-Калинского района Чечено-Ингушской АССР село Итум-Кале переименовать в село Ахалхеви.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА ГРУЗИНСКОЙ ССР Г.СТУРУА

СЕКРЕТАРЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА ГРУЗИНСКОЙ ССР В. ЭГНАТАШВИЛИ

Марта 1944 г.
Тбилиси

Верно: /ხელმოწერა/ Н.Маргvelაშვილი

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 589, ფურცალი 4.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ №243с
СОВЕТА НОРОДНЫХ КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР

21 марта 1944 года

Вопросы Ахалхевского и Казбегского районов

В связи с образованием Ахалхевского района на территории части районов, переданных Грузинской ССР из бывшей Чечено-Ингушской АССР, а также в связи с передачей Казбегскому району части территории Галашкинского, Пригородного районов бывшей Чечено-Ингушской АССР, и юго-восточной части Гизельского района Северо-Осетинской АССР – Совет Народных Комиссаров Грузинской ССР – п о с т а н о в л я е т :

1. Обязать Председателя Казбегского райисполкома тов. Шелия и Председателя Оргкомитета Президиума Верховного Совета Грузинской ССР по Ахалхевскому району тов. Джаникашвили обеспечить приемку общественных и индивидуальных построек, сельско-хозяйственного инвентаря и другого имущества, оставленного в районах бывшей Чечено-Ингушской АССР и организовать надлежащую сохранность этого имущества.

2. Обязать Наркомфин тов. Цимакуридзе командировать в Ахалхевский и Казбегский районы соответствующих работников Наркомфина для приемки личного имущества спецпереселенцев, проведения оценочных работ и реализации этого имущества, в соответствии с указанием Наркомфина Союза ССР.

3. Предложить Наркомлесу тов. Джабуа командировать в Ахалхевский район своего ответственного работника, для проверки состояния лесов и проработки мероприятий по обеспечению дальнейшей эксплуатации и сохранности лесов Ахалхевского района.

Соответствующие предложения по данному вопросу представить Совнаркому в двухнедельный срок.

4. Предложить Начальнику Управления лесами курортного и местного значения при Совнаркоме Грузинской ССР тов. Гомелаури командировать в Казбегский район своего ответственного представителя для проверки состояния лесов и проработки мероприятий по обеспечению дальнейшей эксплуатации и сохранности лесов Казбегского района.

Соответствующие предложения по данному вопросу представить Совнаркому в двухнедельный срок.

5. Уполномаркомсвязи СССР по Грузинской ССР тов. Мониава организовать районное отделение связи в Ахалхевском районе и обеспечить приемку средств и имущества связи, как в Ахалхевском районе, так и в части населенных пунктов Гизельского района Северо-Осетинской АССР и бывшей Чечено-Ингушской АССР, переданных Казбегскому району.

6. Поручить Уполномаркомсвязи СССР по Грузинской ССР тов. Мониава в месячный срок представить свои предложения об установлении прямой связи Ахалхевского района с городом Тбилиси.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА НОРОДНЫХ
КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР
(В.М. БАКРАДЗЕ) /ხელმოწერილია/

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 76,
ფურცლები 108-109.

დოკუმენტი №24. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს და საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1944 წლის 27 მარტის დადგენილება ქუთაისისათვის ფქვილის ფონდის შემცირების, ქლუზორის რაიონისათვის ფქვილის ფონდის გაზრდის და ყარაიზის, პანკისის და ბორჩალოს რაიონების კოლმეურნეობებისათვის გასაყიდად პურის გამოყოფის შესახებ

Секретно

ПОСТАНОВЛЕНИЕ №281с

СОВЕТА НАРОДНЫХ КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР И
ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КП (б) Г Р У З И И
27 марта 1944 года

О сокращении фонда муки в марте городу Кутаиси, об увеличении фонда Клухорскому району и о выделении хлеба для продажи колхозникам, переселенным в Караязский, Панкинский и Борчалинский районы.

Совет Народных Комиссаров Грузинской ССР и Центральный Комитет КП (б) Грузии постановляют:
Сократить в марте месяце городу Кутаиси фонд муки на хлебопечение дополнительно 60 тонн и за счёт этого отпустить:

а) Клухорскому району на хлебопечение дополнительно 20 тонн;

б) Колхозам Караязского района – 15 тонн, Цалкинского – 10 тонн и Борчалинского – 15 тонн для снабжения хлебом вновь переселенных колхозников.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА НАРОДНЫХ КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР
(В.М. БАКРАДЗЕ) /ხელმოწერილია/

СЕКРЕТАРЬ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КП (б) Г Р У З И И
(К.Н. ЧАРКВИАНИ) /ხელმოწერილია/

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 76, ფურცელი 119.

დოკუმენტი №25. საქართველოს სსრ სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულება ყაბარდო-ბალყარეთის ასსრ მცხოვრები ბალყარელების გადასახლებისა და ყაბარდო-ბალყარეთის ასსრ ყაბარდოს ასსრ გარდაქმნის შესახებ

ПРЕДСЕДАТЕЛЮ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА ГРУЗИНСКОЙ ССР

კრეფი

Тов. СТУРА Г.Ф. №117.6
Без публикации

У К А З

ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА ССР

О переселении балкарцев, проживающих в Кабардино-Балкарской АССР, и о переименовании Кабардино-Балкарской АССР в Кабардинскую АССР.

В связи с тем, что в период оккупации немецко-фашистскими захватчиками территории Кабардино-Балкарской АССР многие балкарцы изменили Родине, вступали в организованные немцами вооруженные отряды и вели подрывную работу против частей Красной Армии, оказывали фашистским ок-

купантам помощь в качестве проводников на Кавказских перевалах, а после изгнания Красной Армией с Кавказа войск противника вступали в организованные немцами банды для борьбы против советской власти, — Президиум Верховного Совета СССР п о с т а н о в л я е т :

1. Всех балкарцев, проживающих на территории Кабардино-Балкарской АССР, переселить в другие районы СССР.

Совету Народных Комиссаров СССР наделить балкарцев в новых местах поселения землей и оказать им необходимую государственную помощь по хозяйственному устройству.

2. Земли, освободившиеся после выселения балкарцев, заселить колхозниками из малоземельных колхозов Кабардинской АССР.

3. Кабардино-Балкарскую АССР переименовать в Кабардинскую автономную советскую социалистическую республику.

4. Включить в состав Верхне-Сванетского района Грузинской ССР юго-западную часть Эльбурского и Нагарного районов Кабардинской АССР, изменив, в связи с этим, границу между РСФСР и Грузинской ССР на этом участке следующим образом: от перевала Бурун-Таш, что у северных склонов горы Эльбрус, линию границы провести на восток по реке Малка до высоты 2877, далее на юго-восток по реке Ислам-Чай через высоту 3242 у перевала Кыртык-Ауш, на юго-восток по реке Кыртык, западнее поселка Верхний Баксан и на юг по реке Алыр-Су до перевала Местия.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ПРЕЗИДИУМА
ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР М. КАЛИНИН
(М.П.)

СЕКРЕТАРЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА СССР А. ГОРКИН

Москва, Кремль
8 апреля 1944 г.
д.№803.1

В е р н о : (Н. Маргвелашвили)

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 589, ფურცლები 12,17-18.

**დოკუმენტი №26. ამიერკავკასიის ფრონტის ჯარების სარდლის არმიის გენერლის
ივან ტიულენევის
1944 წლის 8 აპრილის ბრძანება**

СЕКРЕТНО
ЭКЗ.

ПРИКАЗ
ВОЙСКАМ ЗАКАВКАЗСКОГО ФРОНТА
№092

08 апреля 1944 г.

Г. Тбилиси

СОДЕРЖАНИЕ: О включении в состав Закавказского фронта районных военных комиссариатов бывшей Чечено-Ингушской АССР

1. С 30 апреля 1944 года включить состав:
ГРУЗИНСКОЙ ССР
Итум-Калинский Райвоенкомат—
ДАГЕСТАНСКОЙ АССР

штат №3/801— VII разряда

Веденский Райвоенкомат—
Курчалоевский Райвоенкомат—
Ножай-Ортовский Райвоенкомат—
Саясановский Райвоенкомат—
Чеберлоевский Райвоенкомат—
Шароевский Райвоенкомат—

штат №3/801— VII разряда
штат №3/801— VII разряда
штат №3/801— VII разряда
штат №3/801— VII разряда
штат №3/801— VII разряда

2. В существующую границу между Закавказским фронтом и Северо-Кавказским военным округом внести следующие изменения:

А) в районе между Грозненским округом и Дагестанской АССР линию границы установить:

С севера на юг: от излучины р. Терека, что западнее селения Азамат-Юрт, по западной окраине его на высоту 29,7; западнее ж.д. станции Кади-Юрт на высоту 54,4, по вост. Окраине селения Наиберды до границы Курчалоевского района у северных склонов высоты 438,1 и далее на запад через высоты 333,5, 192,9, 164,9, 139,0 и далее на юго-запад на высоту 143,3, западнее селения Курчалой в направлении высоты 193,4 до стыка границ Шалинского и Курчалоевского районов и далее на юг и юго-запад по границе Шалинского района до стыка границы с Атагинским районом и далее на юг по границе Атагинского и Шатоевского районов до стыка границ Шатоевского, Итум-Калинского Чеберлоевского районов (карта 1: 100.000);

Б) в районе между РСФСР и Грузинской ССР линию границы установить: от существующей Государственной границы в районе западнее горы Гиморай-Хох и восточнее отметки 4776 на северо-восток по р. Генал-Дои, западнее селения Нижняя Саниба, далее на северо-восток до высоты 2642,2, далее на восток по границе Пригородного района до р. Терека и далее по хребту горы Мат-лай через высоты 3002,2, 2223,2 по хребтам гор. Джар-Лам и Цорей-Лам южнее селения Кожвино через высоты 2072,6, 2275,5, 2927, севернее селения Никорой и далее на восток до северной и восточной границе Итум-Калинского района до стыка ее с границей Шароевского района у высоты 2059,3 и далее на восток до северной границы Шароевского района до р. Шаро-Аргун, далее на Юго-запад до р. Шаро-Аргун до устья р. Харкаде-Ахи (Хуландой), далее на юг на до рекам Харкаде-Ахи (Хуландой) и Харгаб-Ахи с выходом на существующую Государственную границу Грузинской ССР у высоты 4090,0 (карта 1: 100.000).

3. Республиканским военным комиссарам Грузинской ССР и Дагестанской АССР до 30 апреля 1944 года произвести прием райвоенкоматов указанных в 1. настоящего приказа.

4. Об исполнении донести 5 мая 1944 года с представлением сведений об укомплектованности принятых Райвоенкоматов личным составом учетных данных о ресурсах военнообязанных запаса тяжелой силы и автотранспорта.

ОСНОВАНИЕ: Директива Зам. Начальника Генерального штаба Красной Армии № Орг/6/306672 от 19.3.44 года.

КОМАНДУЮЩИЙ ВОЙСКАМИ ЗАКФРОНТА
ГЕНЕРАЛ АРМИИ (ТЮЛЕНЕВ)

ЧЛЕН ВОЕННОГО СОВЕТА ЗАКФРОНТА
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР — ЕФИМОВ

НАЧАЛЬНИК ШТАБА ЗАКФРОНТА
ГВАРДИИ ГЕНЕРАЛ-ЛЕИТЕНАНТ — ИВАНОВ

(по организационному отделу штаба Закфронта)

НАЧАЛЬНИК ОРГОТДЕЛА ШТАБА ЗАКФРОНТА
ПОДПОЛКОВНИК А/С (ИВАКИН)

Верно:
отп. Дор. 27 экз.
исп. Федорченко
отп. ФБ. №1/9
10.4.44 года

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი (III), ფონდი 14, აღწერა 18, საქმე 169, ფურცელი 204-206.

დოკუმენტი №27. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის მაისის ბრძანებულება ყაბარდოს ასსრ ელბრუსისა და ნაგორნის რაიონების ჩრდილო-დასავლეთის ნაწილის საქართველოს სსრ ზემო სვანეთის რაიონთან შეერთების შესახებ

У К А З

ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА ГРУЗИНСКОЙ ССР

О включении в состав Верхне-Сванетского района Грузинской ССР юго-западной части Эльбрусского и Нагорного районов Кабардинской АССР

На основании Указа Президиума Верховного Совета ССР от 8 апреля 1944 г. "О переселении балкарцев, проживающих в Кабардино-Балкарской АССР, и о переименовании Кабардино-Балкарской АССР в Кабардинскую АССР", которым в состав Земо-Сванетского района Грузинской ССР включена юго-западная часть Эльбрусского и Нагорного районов Кабардинской АССР, включить в состав Земо-Сванетского района Грузинской ССР юго-западную часть Эльбрусского и Нагорного районов Кабардинской АССР и в связи с этим установить в Земо-Сванетском районе следующие границы между РСФСР и Грузинской ССР: от перевала Бурун-Таш, что у северных склонов горы Эльбрус, линию границы повести на Восток по реке Малка до высоты 2877, далее на Юго-Восток по реке Ислам-Чай через высоту 3242 у перевала Кыртык-Ауш на Юго-Восток по реке Кыртык, западнее поселка Верхне-Бансан и на Юг по реке Алып-Су до перевала Местия.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА ГРУЗИНСКОЙ ССР (Г.СТУРАУ)

СЕКРЕТАРЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА ГРУЗИНСКОЙ ССР (В.ЭГНАТАШВИЛИ)

“” “ мая 1944 г.

საქართველოს უმაღლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 589, ფურცლები 18-19.

დოკუმენტი №28. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს და საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1944 წლის 3 მაისის დადგენილება ზემო სვანეთის რაიონის შემადგენლობაში ელბრუსის სასოფლო საბჭოს შექმნისა და ამ სასოფლო საბჭოს დასახლების შესახებ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ №430с
СОВЕТА НАРОДНЫХ КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР И ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КП (б) Г р у з и и
3 мая 1944 года

Об образовании Эльбрусского сельсовета в составе Земо-Сванетского района
и о мероприятиях по заселению этого сельсовета

В связи с тем, что Указом Президиума Верховного Совета Союза ССР от 8 апреля 1944 года в состав Земо-Сванетского района Грузинской ССР включена юго-западная часть Эльбрусского и Нагорного районов Кабардинкой АССР, Совет Народных Комиссаров Грузинской ССР и Центральный Комитет КП (б) Г р у з и и постановляют:

1. Образовать Эльбрусский сельсовет в составе Земо-Сванетского района. Включить в Эльбрусский сельсовет всю территорию переданную в состав Грузинской ССР, согласно Указа Президиума Верховного совета СССР от 8 апреля 1944г.

2. Принять предложение Земо-Сванетского райисполкома и райкома КП (б) Г р у з и и о переселении в Эльбрусский сельсовет 26 хозяйств сванов (в количестве 93 душ), согласно прилагаемого списка.

3. Обязать председателя Земо-Сванетского райисполкома тов. Парджиани и Секретаря РК КП (б) Грузии и тов. Векуа закончить переселение 26 хозяйств сванов в Эльбрусский сельсовет до конца июня месяца, с тем, однако, чтобы главы семей выехали по месту нового жительства не позднее 20 мая с.г.

4. Обязать Уполномоченного Совнаркома и ЦК КП (б) Грузии по Эльбрускому сельсовету тов. Кобахидзе обеспечить заселение и хозяйственное устройство переселяемых хозяйств для чего:

а) отвести каждому хозяйству отдельный жилой дом с необходимыми хозяйственными постройками;

б) наделить каждое хозяйство нужным количеством пахотных земель;

в) из оставшегося на месте сельскохозяйственного и домашнего инвентаря, отпустить новым поселенцам возможное количество сельскохозяйственных орудий и предметов домашнего обихода.

г) оказать вновь переселяемым хозяйствам всемерную помощь в деле обработки и посева весной текущего года выделенных им земель.

5. Выделить Эльбрускому сельсовету для переселенцев и для подсобного хозяйства 35 коров за счет сокращения скота, выделенного постановлением Совнаркома и ЦК КП (б) Грузии от 25 апреля 1944 года за №391с — Казбегскому району на 28 голов — и Душетскому району на 7 голов.

6. Установить, что каждое крестьянское хозяйство, переселяемое в Эльбрусский сельсовет, получает одну корову с оплатой стоимости в течение 5 лет, а также за наличный расчет по нормальной цене от 15 до 40 пудов кукурузы. (в зависимости от количества душ в семье) на весь 1944 год.

7. Просить Совнарком Кабардинской АССР и Кабардинский Обком ВКП (б) выделить Эльбрускому сельсовету в течение мая месяца за наличный расчет 20 тонн посевного картофеля.

8. Обязать:

а) начальнику Управления лесами курортного и местного значения при СНК ГССР тов. Гомелаури немедленно принять все леса расположенные на территории Эльбрусского сельсовета, организовать Эльбрусский лесхоз и в трехдневный срок назначить директора лесхоза;

б) Зам. Наркомпроса Гузинской ССР тов. Бурчуладзе организовать в центре Эльбрусского сельсовета начальную школу и немедленно назначить директора школы;

в) председателя Президиума Цеквашири тов. Нарсия в десятидневный срок открыть торговую точку потребительской кооперации в Эльбруском сельсовете и назначить заведующего.

9. предложить Уполнаркомсвязи СССР по грузинской ССР тов. Мониаву:

а) немедленно принять средства связи на территории Эльбрусского сельсовета и обеспечить телефонно-телграфную связь Эльбрусского сельсовета с городом Тбилиси, через Нальчик и Дзауджикау;

б) в недельный срок организовать в Эльбруском сельсовете агентство связи;

в) в двухмесячный срок проработать вопрос обеспечения постоянной телефонно-телеграфной связью Эльбрусского сельсовета с Земо-сванетским районом и свои предложения представить Совнаркому и ЦК КП (б) Грузии.

10. Обязать Наркомздрав тов. Хелидзе в десятидневный срок организовать в Эльбруском сельсовете сельский врачебный участок и укомплектовать этот участок кадрами медработников и необходимым количеством медикаментов.

11. Обязать Наркомвнутел Грузинской ССР — тов. Каранадзе в 5-дневный срок назначить в Эльбруском сельсовете уполномоченного НКВД ГССР и организовать милицкий участок.

12. Поручить Земо-сванетскому райисполкому (тов. Парджиани) и райкому (тов. Векуа) в месячный срок проработать и представить предложения о расширении и улучшения силами населения района горной тропы, связывающей Мestia с Эльбрусом.

13. Обязать зам. НКВД Груз ССР по Милиции тов. Начкебия передать Цеквашири для обслуживания Эльбрусского сельсовета отобранную у колхоза им. Сталина села Цицканатсери Кварельского района грузовую автомашину „ГАЗ—АА“ № ГТ — 87-67.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА НАРОДНЫХ КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР
(В.М. БАКРАДЗЕ) /ხელმოწერილი/

СЕКРЕТАРЬ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КП (б) Г Р У З И И
(К.Н. ЧАРКВИАНИ) /ხელმოწერილი/

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 80,
ფურცლები 2-3.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ №535с

СОВЕТА НАРОДНЫХ КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР И
ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КП (б) Г р у з и

24 мая 1944 года

О мероприятиях по заселению Клухорского района

В осуществление постановления Совнаркома Союза ССР от 6-го ноября 1943 года за №1221-368сс, Совет Народных Комиссаров Грузинской ССР и Центральный Комитет КП (б) Грузии п о с т а н о в л я ю т .

1. Обязать Председателя Онского райисполкома тов. Рехвиашвили и Секретаря Райкома КП (б) Грузии тов. Гორгишвили организовать переселение в Клухорский район (в колхозы Тебердинского ущелья) не менее 200 хозяйств колхозников (800-900 душ), из колхозов Уцерского, Глолского, Чиорского и Гебского сельсоветов.

2. Обязать Председателя Земо-сванетского райисполкома тов. Парджиани и Секретаря Райкома КП (б) Грузии тов. Венуа обеспечить переселение в Клухорский район (Учкуланское ущелье) до 150 хозяйств единоличников-сванов (500-600 душ).

3. Установить следующие сроки переселения:

а) для колхозников Онского района 1-5 июня с.г.;

б) переселение из Земо-Сванетского района закончить 1-му августа с.г. с тем, однако, чтобы главы семей выехали по месту нового жительства не позднее 15-20 июня 1944 года.

4. Установить следующий порядок перевозки переселенцев:

а) колхозники, переселяющиеся из Онского района в Тебердинское ущелье Клухорского района, вывозятся на авто машинах до гор. Кутаиси, где погружаются в железнодорожные вагоны и направляются до железнодорожной станции Черкесск (Баталпашинск) и, затем, на автомашинах до места нового поселения

б) сваны, переселяющиеся из Земо-Сванетского района в Учкуланское ущелье, переправляются и местам нового поселения через соответствующие перевалы (Клухори, Нахар, Дрингуз-Орунбаши).

5. Для обеспечения перевозки колхозников, переселяющихся из Онского района мобилизовать 45 автомашин, в том числе: у Наркомата автотранспорта Грузинской ССР 11 грузовых автомашин и автобусов, по Онскому району 5 грузовых автомашин, по Амбролаурскому району 5 грузовых автомашин, по гор. Кутаиси 20 автомашин, по Цхалтубскому району — 2 автомашины и по Кутаисскому району — 2 автомашины.

Обязать Председателя Кутаисского Горисполкома тов. Ломидзе и Секретаря Кутаисского Горкома КП (б) Грузии тов. Нарсия, председателей райисполкомов и секретарей РК КП(б) Грузии Онского, Амбролаурского, Цхалтубского и Кутаисского районов, обеспечить мобилизацию и передачу в распоряжение Уполномоченного Совнаркома и ЦК КП (б) Грузии по перевозке переселяющихся колхозников тов. Ртвеладзе не позднее 30 мая с.г. вполне исправных автомашин, согласно пункта 5-го настоящего постановления.

6. Обязать Наркома автотранспорта тов. Ртвеладзе, Председателя Онского райисполкома тов. Рехвиашвили и Секретаря райкома тов. Гორгишвили обеспечить доставку на автомашинах переселяющихся колхозников до гор. Кутаиси не позднее 2-го июня с.г.

7. Обязать Начальника Закавказской железной дороги тов. Киннадзе в соответствии с пунктом 9 постановления Совнаркома Союза ССР от 6 ноября 1943 года за №1221-368сс — обеспечить бесплатную перевозку по железной дороге колхозников-переселенцев со своим личным имуществом, для чего не позднее 1-го июня организовать специальный эшелон в составе 50 соответственно оборудованных вагонов для следования из Кутаиси до Черкесска (Баталпашинск).

8. Обязать Грузинское Управление Главнефтеснаба тов. Джорджиния обеспечить отпуск Наркомату Автотранспорта не позднее 29 мая с.г. с Кутаисской базы 3 тонн автобензина, для перевозки переселенцев за счет фондов Грузинской ССР на май месяц.

9. Обязать Начальника Переселенческого Управления при Совнаркоме Грузинской ССР тов. Васадзе выехать в Кутаиси и обеспечить подготовку железнодорожных вагонов, погрузку переселенцев и снабжение их продуктами питания на дорогу.

10. Обязать Наркомздрав тов. Хелидзе выделить необходимое количество врачей и медикаментов для обслуживания в пути следования переселяющихся колхозников.

11. Обязать Председателя Оргкомитета Президиума Верховного Совета Грузинской ССР по Клухорскому району тов. Кемоклидзе и Секретаря РК КП (б) Грузии Клухорского района тов. Имнадзе.

а) Обеспечить перевозку автотранспортом переселяющихся колхозников со станции Черкесск до места нового вселения;

б) отвести каждому хозяйству колхозника отдельный жилой дом с необходимыми хозяйственными постройками в местах нового поселения и наделить приусадебными участками в размере от 0,25 до 0,40;

в) из оставшегося на месте домашнего инвентаря отпустить новым поселенцам возможное количество предметов домашнего обихода;

г) оформить прием в колхозы в установленном порядке вновь переселяющихся колхозников, обеспечить их активное участие в колхозном труде и одновременно оказать помощь в деле обработки приусадебных участков.

д) отвести в селах Учкуланского ущелья каждому единоличному хозяйству сванов отдельный жилой дом с необходимыми хозяйственными постройками и наделить каждое хозяйство нужным количеством пахотных земель;

е) из оставшегося на месте сельскохозяйственного и домашнего инвентаря отпустить новым поселенцам — сванам возможное количество сельскохозяйственных орудий и предметов домашнего обихода.

12. Установить, что каждое хозяйство колхозников, переселяемое в колхозы Клухорского района, в случае, если это хозяйство не имело личного скота по месту старого жительства, получает от колхоза на месте нового поселения одну козу или одного теленка рождения 1943-44 года с оплатой стоимости колхозу.

13. В связи с тем, что хозяйства, переселившиеся в Клухорский район, совершенно не обеспечены продовольственным хлебом, разрешить Оргкомитету Президиума Верховного Совета Грузинской ССР по Клухорскому району и Клухорскому Райкому КП (б) Грузии выдать каждому хозяйству, переселенному в Клухорский район за наличный расчет по нормальной цене от 5 до 30 пудов кукурузы (в зависимости от количества душ в семье) на весь 1944 год.

14. Поручить Наркомторгу тов. Гиоргадзе отпустить переселенцам в пути следования 500 грамм печенного хлеба и 100 грамм мясных консервов на душу из расчета 10 дней пути и кроме этого, по одной банке сгущенного молока каждому хозяйству для детей и пол килограмма кондитерских и мучнистых изделий.

15. Отпуск продуктов питания, согласно пункта 14 — го настоящего постановления, колхозникам — переселенцам произвести бесплатно.

Поручить Наркомфину Грузинской ССР отпустить переселенческому правлению при Совнаркоме Грузинской ССР для оплаты транспортных расходов (автомашины) и расходов по отпуску продуктов переселенцам — 40.000 рублей за счет резервного фонда Совнаркома.

16. Обязать Председателей Онского райисполкома тов. Рехвиашвили и Земо-Сванетского райисполкома — тов. Парджиани лично сопровождать переселенцев до места нового поселения.

17. Обязать Наркомводхоз тов. Замбахидзе немедленно направить в Клухорский район одного опытного инженера для решения на месте вопросов брошения колхозных земель и обеспечения колхозов питьевой водой.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА НОРОДНЫХ КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР
(В.М. БАКРАДЗЕ) /ხელმოწერილი/

СЕКРЕТАРЬ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КП (б) Г Р У З И И
(К.Н. ЧАРКВИАНИ) /ხელმოწერილი/

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 80, ფურცლები 78-81.

დადგენილება №536
საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოსი

ყაზბეგის რაიონის საკითხები

ყაზბეგის რაიონის შემადგენლობაში ახალი ტერიტორიების შეტანასთან დაკავშირებით, საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭო და საქართველოს კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტი ადგენენ:

1. წინადადება მიეცეს სსრ კავშირის კავშირგაბმულობის სახალხო კომისარიატის რწმუნებულს საქართველოს სსრ-ში აშხ. ი. მონიავას:

ა) მიმდინარე წლის 1 ივლისამდე უზრუნველყოს ლარსისა და დარიალის სასოფლო საბჭოების შეერთება პირდაპირი სატელეფონო კავშირით რაიონულ ცენტრთან – ყაზბეგთან.

ყაზბეგის რაიონისაკომმა და საქართველოს კ. პ. (ბ) ამავე რაიონის რაიონში დახმარება აღმოუჩინონ კავშირგაბმულობის სახალხო კომისარიატის რწმუნებულს მუშახელით; დაამზადონ და მოუზიდონ ბოძების დანაკლისი რაოდენობა ადგილობრივი ტყეებიდან;

ბ) ერთი დეკადის განმავლობაში აღადგინოს საფოსტო სააგენტოები ლარსისა და დარიალის სასოფლო საბჭოებში.

2. დაევალოს საქართველოს სსრ მინსახკომს – აშხ. ს. ზომტარიას:

ა) ერთი თვის განმავლობაში მოაწყოს ლარსის სასოფლო საბჭოში ზოოვეტპუნქტი, რომელიც უნდა მოემსახუროს აგრეთვე დარიალის სასოფლო საბჭოსაც, უზრუნველყოს აღნიშნული პუნქტი სათანადო ზოოვეტსპეციალისტებით, საჭირო მედიკამენტებითა და ინსტრუმენტებით;

ბ) გააგზავნოს 5 კაცი იმ პირთაგან, რომლებიც მიმდინარე წელს ამთავრებენ ზოოვეტტექნიკუმს, ყაზბეგის რაიონის კოლმეურნეობაში სამუშაოდ.

3. დაევალოს საქართველოს სსრ ჯანსახკომს – აშხ. ა. ხელიძეს:

ა) ერთი თვის განმავლობაში მოაწყოს ლარსის სასოფლო საბჭოში სამედიცინო პუნქტი და დარიალის სასოფლო საბჭოში საფერძმო პუნქტი, დააკომპლექტოს ისინი სათანადო მედამუშაკებით და უზრუნველყოს საჭირო ინვენტარით, მედიკამენტებითა და ინსტრუმენტებით;

ბ. გაგზავნოს მუდმივ სამუშაოდ ყაზბეგის რაიონულ საავადმყოფოში ერთი გამოცდილი ქირურგი.

4. დაევალოს ცეკავშირის პრეზიდენტის თავმჯდომარეს აშხ. მ. ნარსიას ერთი დეკადის განმავლობაში გახსნას სასოფლო სავაჭრო წერტები სოფ. ლარსისა და დარიალში.

5. საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოსთან არსებული სამშენებლო მასალათა მრეწველობის მთავარსამართველოს უფროსმა აშხ. ბუაჩიძემ ერთი თვის განმავლობაში შეისწავლოს ფიქალთა ლარსის საბადოები და თავისი წინადადებანი ამ საბადოების ექსპლუატაციის მონყობის შესახებ წარმოუდგინოს საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოს.

6. მიღებულ იქნას ცნობად საქართველოს სსრ ჯანსახკომის მთავარი საკურორტო სამმართველოს უფროსის აშხ. ბერიძის განცხადება, რომ მან უკვე დაამთავრა დარიალის კურორტის (ყოფ. „არმხის“) ინვენტრიზაცია, შეადგინა სარემონტო-აღდგენითი სამუშაოების პროექტები, კურორტის დირექციას მიცემული აქვს სახსრები, მასალები და სწარმოებს მუშაობა კურორტის რემონტისა და აღდგენისათვის.

7. დაევალოს საქართველოს სსრ მინსახკომს მოაწყოს სამილიციო უბანი ლარსის და დარიალის სასოფლო საბჭოებისა და დარიალის კურორტის (ყოფ. „არმხის“) მომსახურებისათვის.

8. დაევალოს საქართველოს სსრ განსახკომს:

ა) მოაწყოს ახალ სასწავლო წლიდან სკოლები ლარსისა და დარიალის სასოფლო საბჭოებში; ბ) ერთი თვის განმავლობაში მოაწყოს ზემოაღნიშნულ სასოფლო საბჭოებში ქოხ-სამკითხველეები და მოამარაგოს ისინი სათანადო ლიტერატურით;

გ) უზრუნველყოს ახალი სასწავლო წლისათვის სკოლების დაკომპლექტება კვალიფიციური სამასწავლებლო კადრებით.

8. დაევალოს ყაზბეგის რაიონისაკომს შემომწმოს სკოლებისა და კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულების შენობათა მდგომარეობა რაიონში და უზრუნველყოს მათი რემონტი.

საქართველოს განსაკომმა გაილოს რემონტისათვის საჭირო სახსრები და უზრუნველყოს სკოლები ინვენტარითა და მოწყობილობით.

9. წინადადება მიეცეს საქსოფელექტროტრენის მმართველს აშხ. ტყეოსიანს ორი თვის განმავლობაში შეისწავლოს საკითხი ღარსისა და დარიალის სასოფლო საბჭოების ელექტროფიკაციის შესახებ და თავისი წინადადებანი წარმოუდგინოს საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოს.

10. დაევალოს საქართველოს სსრ კომუნალური მეურნეობის სახალხო კომისარიატს – აშხ. ბუკიას.

ა) აღმოუჩინოს ყაზბეგის რაილმასკომს საჭირო დახმარება ყაზბეგის ელექტროსადგურისა და რაიონული ცენტრის ელექტროფიკაციის მოწესრიგების საქმეში;

ბ) გამოუყოს ყაზბეგის რაილმასკომს რაიონულ ცენტრში 10 სანოლიანი სასტუმროს ორგანიზაციისათვის საჭირო სახსრები მიმდინარე წლის მესამე კვარტალში;

გ) აღმოუჩინოს ყაზბეგის რაილმასკომს ტექნიკური დახმარება რაიონული ცენტრის კეთილმოწყობისა და კომუნალური სადგომების რემონტის ჩატარების საქმეში;

დ) საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოსთან არსებულ სახელმწიფო საგვემო კომისიასთან ერთად, გაითვალისწინოს კაპიტალური მშენებლობის 1945 წლის გეგმაში ერთი ადმინისტრაციული შენობის კ. პ. (ბ) რაიკომისა და რაილმასკომის მოსათავსებლად. მიმდინარე წელს შეადგინოს ამ შენობის პროექტი და ხარჯდარიცხვა.

11. დაევალოს ყაზბეგის რაილმასკომსა და საქართველოს კ. პ. (ბ) რაიკომს:

ა) ორი თვის განმავლობაში დაამთავრონ კომუნალური სადგომების მიმდინარე რემონტი რაიონულ ცენტრში;

ბ) გაატარონ ღონისძიებანი რაიონული ცენტრისა – დაბა ყაზბეგის გასამწვანებლად;

გ) გაატარონ მიმდინარე წელს მოსამზადებელი სამუშაოები ყაზბეგის ადმინისტრაციული სახლის მშენებლობის უზრუნველსაყოფად 1945 წელს, რისთვისაც დაუყოვნებლივ შეუდგენენ სამშენებლო მასალათა დამზადებასა და მიზიდვას.

12. საქართველოს სსრ მინსახკომმა – აშხ. ციმაკურიძემ მისცეს ყაზბეგის რაილმასკომს მიმდინარე წლის ივნისსა და ივლისში 100 ათასი მანეთი 1945 წელს ადმინისტრაციული სახლის მშენებლობისათვის საჭირო მოსამზადებელ სამუშაოთა ჩასატარებლად, საჭირო სახსრები კომუნალური სადგომების შესაკეთებლად და აგრეთვე უზრუნველყოს ამ დადგენილებით გათვალისწინებულ ჯანმრთელობის დაცვის, განათლებისა და სასოფლო მეურნეობის ღონისძიებათა დაფინანსება.

13. დაევალოს საკურორტო და ადგილობრივი მნიშვნელობის ტყეების სამმართველოს დაამუშაოს და წარმოუდგინოს განსახილველად საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოს წინადადებანი ყაზბეგის რაიონის გატყვანების შესახებ.

დაევალოს ყაზბეგის რაილმასკომს უზრუნველყოს ტყეების დაცვა რაიონში.

14. საქართველოს კ.პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის პროპაგანდის და აგიტაციის განყოფილებამ შეამოწმოს ყაზბეგის რაიონული გაზეთის მუშაობა, სტამბის მდგომარეობა და თავისი წინადადებანი წარმოუდგინოს საქართველოს კ.პ. (ბ) ცენტრალურ კომიტეტს.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისარიატს
საგვოს თავმჯდომარე პ. ბაქრაძე

საქართველოს კ. პ. (ბ) ცენტრალური
კომიტეტის მდივანი ი. ჩარაქვიანი

1944 წლის 24 მაისი

საქართველოს სსრ სახალხო კომისარიატს საბჭოს დადგენილებანი. 1944 წლის მაისი. თბილისი, 1944, ფურცლები 288-290.

დოკუმენტი №31. საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ახალხვევის რაიონული კომიტეტის მდივნის გ. ბაქრაძის მოხსენებით ბარათი საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის მდივნსა და საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარეს ვალერიან ბაქრაძეს

СЕКРЕТАРЮ ЦК КП (б) ГРУЗИИ тов. ЧАРКВИАНИ К.Н.
ПРЕДСЕДАТЕЛЮ СОВНАРКОМА ГРУЗИНСКОЙ ССР тов. БАКРАДЗЕ В.М.

Докладная записка

Докладываем, что положение в Ахалхевском районе сравнительно с прошлыми месяцами более удовлетворительное. За последние 1-1/2 месяца не было случаев активизации банд; особенно улучшилось положение после принятых органами НКВД мер по усилению гарнизона войск НКВД и проводимых ими мероприятий.

В частности району очень помогла переброска опергруппы НКВД ГССР во главе с начальником отдела ББ Полковника тов. Жгенти, который кроме чисто материальных мероприятий очень помогает районным органам в деле проведения повседневной работы. Однако, несмотря на это мы все же не смогли выполнить те намеченные задачи, о которых я Вам докладывал в бытность моего пребывания в Тбилиси.

Во первых до сих пор не смогли организовать массовый вывоз зерна с глубинных хуторов. Вами было дано указание Секретарю Душетского РК тов. Гудушаури о направлении в Ахалхевский район 30 колхозников. В первых числах мая, когда я возвращался из Тбилиси в Ахалхеви, я заехал в Душетский РК, но тов. Гудушаури не застал; имел разговор с третьим секретером РК, которая обещалась прислать колхозников, однако, до сегодняшнего дня никого не прислали. Между тем, кроме-того, что необходимо вывозить зерно, сегодня мы получили от войсковых частей скот среди которых: крупный рогатый скот до 70 голов, коз 146 голов, лошадей 15 и ослов до 150 голов и обеспечить их уход нам будет очень тяжело, поскольку среди работников РК (3 чел.) и Оргкомитета (7-8 чел.) нет ни одного человека, который бы мог обеспечить уход за этим скотом.

Одновременно необходимо будет заготовить для скота на зиму грубые корма в достаточном количестве.

Во вторых – очень плохо стоит вопрос питания работников района. Представитель Цекавшири тов. АМИРАНАШВИЛИ не может хоть минимально обеспечить питанием работников.

Правда, мы на месте имеем только кукурузу и лобию, а переброске других продуктов с Тбилиси мешали непогоды, продолжавшиеся с первых чисел мая по настоящее время, в результате чего были закрыты дороги, но более умелый и расторопный работник, мог бы все же улучшить питание.

Третий вопрос – это работа связи и радио; Уполномоченный связи Грузии до сих пор не смог наладить бесперебойную телефонную связь с Тбилиси; особенно безобразно работает Тбилисская междугородная станция, которая и слушать не хочет нас. Если это возможно было бы очень хорошо, если бы Уполномоченный поставил бы усилитель в Ахалхеви и кроме того договорился с Грозненским и Дзержинским Управлением связи о беспрепятственном пропуске наших абонентов в установленные для района часы.

Радио-узел совершенно бездействует, несмотря на то, что тов. Мониава прислал радиотехника, но это радиотехник побывал здесь 2-3 дня и выехал обратно в Тбилиси.

Самым основным и большим недостатком является, доставка и отправление. простой корреспонденции. Видимо, тов. Мониава не договорился с Грозненским Управлением Связи о доставке почты до граничащего с нами Шатойского района. За все время работы в Ахалхевском районе мы не получили ни одной газеты, или другой простой корреспонденции за исключением протоколов и решении ЦК КП(б) Грузии, которая доставляется спецсвязью сравнительно нормально. Кроме того, тов. Мониава обещал организовать телеграф, но до сих пор и этого нет.

Таким образом ни один из работников района за все время нахождения в Ахалхеви не читал газету, это в то время когда каждый советский человек наблюдая за ходом Отечественной войны, скорее отказался бы от пищи, но быть в курсе происходящих событий.

С вопросом ознакомления и изучения всех пунктов района все еще неблагополучно. Остались еще некоторые сельсоветы и хутора, где не побывали ввиду известных причин. Усложняется дело полного изучения района и тем, что Грозненская область абсолютно никаких данных не имеет об этом рай-

оне кроме того, что здесь имелось 18 колхозов с площадью пахотной земли в 450 га, однако, в районе пахотной земли больше, но эти земли скрывались и эксплуатировались индивидуально, что лишний раз подтверждается и наличием достаточного количества зерна (кукуруза и лобии) в каждом хозяйстве спецпереселенца. Есть все основания полагать, что пахотной земли в районе до 4500-5000га, правда, они не доступны для мехобработки, но живым тяглом и вручную их можно обработать.

Как и Вам известно в основном в районе сеяли кукурузу, лобии и местами картофель.

С целью изучения возможности местных условий, с помощью работников РК, Оргкомитета и др. нами засеяно до 20 га кукурузы, лобии, картофеля. Кроме того для опытных целей посадили, помидоры, капусту, дыни, огурцы, арбуз, тыкву и почти все другие огородные культуры. Пока что хорошие результаты дает капуста. Одновременно недалеко от районного центра нами обнаружены виноградные лозы до 20 корней, которые тоже в хорошем состоянии.

Докладывая о вышеизложенных недочетах, прошу вас:

1. Обязать Уполномоченного по Грузинской ССР тов. Мониаву :

а) наладить бесперебойную телеграфную связь с Тбилиси;

б) наладить работу радиоузла;

в) организовать нормальную работу по доставке и отправке простой корреспонденции;

г) организовать телеграф и

д) если имеется возможность для коммутатора района дать один усилитель.

2. Предложить Пред. президиума Цекавиши тов. Нарсия улучшить снабжение и питание работников района, назначить вместо тов. Амиранашвили другого более расторопного работника и уделять больше внимания нашим запросам.

3. Направить в Ахалхевский район 30 колхозников, в том числе, знающих и животноводство.

4. Ввиду наличия большого количества кормов выделить для района 20-30 поросят и 2-х свиноматок и 50 курей.

Одновременно прошу Вас учесть положение района и обязать органы печати и связи до урегулирования работы почты организовать доставку хоть газет через спецсвязь.

9 июня 1944 года

№10с

СЕКРЕТАРЬ АХАЛХЕВСКОГО
РК КП (б) ГРУЗИИ Г. БАКРАДЗЕ

верно:

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 600, ფურცლები 93-96.

დოკუმენტი №32. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1944 წლის 14 ივნისის დადგენილება ქლუხორის რაიონის სოფლის მოსახლეობის საავტორო მომსახურების შესახებ

დადგენილება №666

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოსი

კლუხორის რაიონის საკითხები

კლუხორის რაიონის სოფლის მოსახლეობის საავტორო მომსახურების შესახებ

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

1. დაეკისროს საქვეყნოების კლუხორის განყოფილებას კლუხორის რაიონის მთელი მოსახლეობის (როგორც ქალაქების, ისე სოფლის მოსახლეობის) საავტორო მომსახურება.

2. კლუხორის რაიონის სასოფლო ადგილებში საქვეყნოებამ აწარმოოს ვაჭრობა სასოფლო ფასებში იმ წესით, რაც დადგენილია სსრ კავშირის ვაჭრობის სახალხო კომისარიატისა და სსრ

კავშირის და რუსეთის სფსრ „ცენტროსოფის“ 1943 წლის 24 იანვრის №40/42 ბრძანებით და ამ საკითხზე გამოცემული შემდგომი განკარგულებით.

3. საქართველოს სსრ ვაჭრობის სახალხო კომისარიატმა ყოველკვარტალურად გამოუყოს საქეჭრობას კლუხორის რაიონის სასოფლო ადგილებში ვაჭრობისათვის სასურსათო და სამრეწველო ფონდები.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისარიატა
საბჭოს თავმჯდომარე ვ. პაპაშვილი

საქართველოს სსრ სახალხო კომისარიატა
საბჭოს სამმეთა მმართველი ს. როტიაშვილი

1944 წლის 14 ივნისი
საქართველოს სსრ სახალხო კომისარიატა საბჭოს დადგენილებანი. 1944 წლის ივნისი. თბილისი, 1944, გვ. 157.

დოკუმენტი №33. საქართველოს სსრ სახალხო კომისარიატა საბჭოსა და საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ზ) ცენტრალური კომიტეტის 1944 წლის 14 ივნისის დადგენილება დუშეთის რაიონის სოფლის შრომისუნარიანი მოსახლეობის ახალსევის რაიონში სამუშაოდ მობილიზაციის შესახებ

Секретно

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 648с

СОВЕТА НАРОДНЫХ КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР И ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КП (б) Г р у з и и

14 июня 1944 года

О мобилизации части трудоспособного сельского населения Душетского района
для направления на работу в Ахалхевский район

В целях обеспечения неотложных работ по Ахалхевскому району, совет народных Комиссаров Грузинской ССР и Центральный Комитет КП (б) Грузии постановляют:

1. Обязать председателя Душетского Райисполкома тов. Папашвили и секретаря РК КП (б) Грузии тов. Гудушаури, мобилизовать из колхозов Душетского района 30 трудоспособных мужчин и направить их на работу в Ахалхевский район, сроком на 4 месяца.

Мобилизацию закончить к 25-му июня с.г.

2. Обязать Ахалхевский Райисполком и Райком КП (б) Грузии обеспечить прием и соответствующее использование мобилизованных мужчин из Душетского района для работы в Ахалхевском районе.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА НАРОДНЫХ
КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР
(В.М. БАКРАДЗЕ) /ხელმოწერილია/

СЕКРЕТАРЬ ЦЕНТРАЛЬНОГО
КОМИТЕТА КП (б) Г р у з и и
(К.Н. ЧАРКВИАНИ) /ხელმოწერილია/

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 82, ფურცელი 33.

დოკუმენტი №34. საქართველოს სსრ კავშირგაბმულობის სახალხო კომისარიატის რწმუნებულის მოადგილის მოხსენება საქართველოს სსრ სახალხო კომისარიატის საბჭოს თავმჯდომარეს ვალერიან ბაქრაძესადმი ახალხვევის რაიონში კავშირგაბმულობის საშუალებების მდგომარეობის შესახებ

კავშირგაბმულობის სახალხო კომისარიატის რწმუნებულის სამმართველო
საქართველოს ს.ს.რ. სახკომსაგჟმოსთან

УПРАВЛЕНИЕ УПОЛНОМОЧЕННОГО НАРОДНОГО КОМИССАРИАТА СВЯЗИ СССР
№107 23/VI 1944г.

ПРЕДСЕДАТЕЛЮ СОВНАРКОМА ГРУЗ.ССР
тов. БАКРАДЗЕ В.М.

Согласно вашего задания сообщая о состоянии средств связи в Ахали-Хевском районе:

I. ПОЧТОВАЯ СВЯЗЬ

До июня месяца возка почты между гор. Грозный и Ахали-Хеви имела не регулярный характер, в начале в виду не налаженности вопроса по обеспечению транспортными средствами в Ахали-Хевском районе, а в последствии ввиду сноса моста между Шатой и г. Грозный. В настоящее время из гор. Грозный почту возит Грозненское управление связи гужетранспортом до пункта старой Атаги, а пункт Шатой своим транспортом обеспечивает возку почты до отдел. связи Шатой. После восстановления моста между гор.Грозный и Шатой будет курсировать автомашина Грозненского Областного Управления НК связи. Ахали-Хеви в настоящее время из Шатой почту доставляет ежедневно на военной машине а в последствии когда этой возможности не будет почта будет доставляться гужетранспортом, который уже выделен местными органами.

II. ТЕЛЕГРАФНАЯ СВЯЗЬ

До включения Ахали-Хевского района в состав — Груз.ССР обмен телеграмм между гор. Грозный и Ахали-Хеви производился по телефону, Уполнаркомсвязи предполагал организовать прямую телеграфную связь Ахали-Хеви — Тбилиси и с этой целью мы изыскивали свободный провод на данном участке, но такой возможности не оказалось, поэтому решено установить телеграфную связь между Ахали-Хеви-Грозный, для чего до 25/VI в Ахали-Хеви будет отправления отремонтированный телеграфный аппарат Морзе и два трансформатора. Таким образом телеграфная связь Ахали-Хеви —гор.Грозный будет установлена в первых числах июля месяца /до 10/УП/ на одном проводе с пунктом Шатой.

III. МЕЖДУГОРОДНАЯ ТЕЛЕФОННАЯ СВЯЗЬ

Для телефонной связи Ахали-Хеви с Тбилиси установлено время с 12ч. до 13ч. и с 23ч. до 24 ч., однако это выделенное время не полностью используется по назначению, в виду нарушения расписания по литеру «Воздух» на участке Дзау-Джикау-Грозный и в особенности ввиду грубого нарушения правил эксплуатации междугородных телефонных связей со стороны работников связи Грузинского Управления НКСвязи, которые предоставляют связь с нарушением расписания ответработникам Грозненской области без всякого на то основания.

Кроме того в гор. Грозный не всегда обеспечивается нормальная работа телефонной трансляции. Мною еще раз поставлен вопрос перед Замнаркома Связи т.Сергейчук телеграммой с копией секретарю Грозненского обкома ВКП/б/ и Начальнику Грозненского управления Связи о необходимости принятия срочных мер по наведению порядка обслуживании междугородной телефонной связи в гор Грозном.

Кроме того, мною установлен постоянный производственный контроль над телефонной связью Ахали-Хеви-Тбилиси с целью достижения и установления нормального обслуживания этой связи на всех промежуточных пунктах /Дзау-Джикау, Грозный, Шатой/

IV. Городская телефонная связь

Для восстановления станционных и линейных сооружений городской телефонной сети, в Ахали-Хеви в апреле месяце с.г. был командирован опытный прораб со всеми необходимыми материалами, но всю работу по восстановлению в основном закончил и оставшиеся недоделки будут закончены к 1/УП.с.г.

У. Р. ადოფიკაცია

Существующие средства радиодификации в Ахали-Хеви были приняты нами от Грозненского Управления Связи совершенно в неудовлетворительном состоянии, которые впоследствии все вышли из строя. В связи с чем пришлось выслать в мае месяце другую менее мощную аппаратуру на постоянном токе с питанием от сухих батарей, которая также вышла из строя и в настоящее время в Ахали-Хеви обеспечивается работа только одной радио-точки коллективного пользования.

В Ахали-Хеви отправлены средства электропитания через вновь назначенного более опытного радио-техника, который прибудет в Ахали-Хеви и задействует радиоузел на 20 точек не позднее 29. V.

Кроме этого изыскиваются возможности по замене вышедших из строя динамомашинок и аккумуляторов с целью пуска в эксплуатацию радиоузла принятого от Грозненского Управления Связи.

Пуск этого Радиоузла намечается к I. VIII.44.

Зам. УПОЛНАРКОМСВЯЗИ ССР по Грузинской ССР /ზელმონერილი/ ХРИСТЕСАШВИЛИ

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 600, ფურცლები 97-97ა.

დოკუმენტი №35. საქართველოს სსრ სახალხო კომისარიატ საბჭოსდა საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1944 წლის 24 ივნისის დადგენილება ახალხევის რაიონის შესახებ

Секретно

ПОСТАНОВЛЕНИЕ №704с

СОВЕТА НОРОДНЫХ
КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР И ЦЕНТРАЛЬНОГО
КОМИТЕТА КП (б) ГРУЗИИ
24 июня 1944 года

Вопросы Ахалхевского района

Совет народных Комиссаров Грузинской ССР и Центральный комитет КП (б) Грузии п о с т а н о в л я ю т :

1. Обязать зам. Уполнаркомсвязи СССР по Грузинской ССР (тов. Христесашвили):

а) в десятидневный срок организовать бесперебойную телеграфную и телефонную связь Ахалхев-ви с городом Тбилиси, для чего установить в Ахалхеве телеграфный аппарат «Морзе», направить телеграфиста и договориться с Управлениями Связи Северо-Осетинской АССР и Грозненской области о бесперебойном предоставлении Ахалхеве телефонной связи с городом Тбилиси в часы, установленные по расписанию;

б) в недельный срок закончить все работы по восстановлению телефонной связи в районном центре Ахалхеве;

в) до 5-го июля 1944 года укомплектовать штат органов связи Ахалхевского района соответствующими работниками;

г) организовать бесперебойную доставку в Ахалхеве почтовой корреспонденции и печати;

д) немедленно направить в Ахалхевский район необходимое оборудование, специалистов и обеспечить нормальную работу радиоузла.

2. поручить Отделу Пропаганды и агитации ЦК КП(б) Грузии выделить Ахалхевскому району газету «коммунисты» 15 экземпляров газету «Заря востока» – 15 экземпляров, журналы: «Мнатоби» – 2, «Нянги» – 3, «Большевики» – 5, «Литература да хеловнеба» – 5 и блокнот агитатора – 15 экземпляров.

3. Обязать Наркомкоммунхоз – тов.Букия в месячный срок представить Совнаркому Грузинской

ССР предложения об организации в Ахалкеви небольшой электростанции для обеспечения электроэнергией районного центра.

4. Поручить Председателю Президиума ЦЕКАВШИРИ тов.Нарсия:

а) до 5-го июля с.г. завезти в Ахалкеви промышленные и продовольственные товары, в количестве, согласно приложению;

б) завезти в Ахалкевский район для подсобного хозяйства 20 поросят, 2 свиноматки и 50 кур;

в) в месячный срок укомплектовать аппарат Ахалкевского РайПО.

5. Обязать Председателя Казбегского райисполкома тов. Шелия и Секретаря Казбегского РК КП (б) Грузии тов.Мигриаули мобилизовать из числа колхозников Казбегского района 30 трудоспособных мужчин и направить их на работу в Ахалкевский район сроком на 4 месяца.

Мобилизацию закончить к 10 июля с.г.

Обязать Ахалкевский райисполком и РК КП(б)Грузии обеспечить прием и соответствующее исполнение мобилизованных колхозников, направляемых на работу в Ахалкевский район.

6. Поручить Уполномоченному СССР по Грузинской ССР тов.Квирквелия в месячный срок вывезти из Ахалкевского района и отгрузить в Клухорский район 60 тонн кукурузы, для чего направить в Ахалкеви соответствующего работника и необходимое количество автомашин Грузотделения «Союззаготтранс».-

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА
НАРОДНЫХ КОМИССАРОВ ГРУЗ. ССР
(В.М. БАКРАДЗЕ)

СЕКРЕТАРЬ ЦЕНТРАЛЬНОГО
КОМИТЕТА КП (б) ГРУЗИИ
(К.Н. ЧАРКВИАНИ)

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 82, ფურცლები 109-110.

დოკუმენტი №36. ამონაწერი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 3 ივლისის სხდომის ოქმიდან საქართველოს ყაზბეგის რაიონში ზოგიერთი სასოფლო საბჭოს შექმნისა, გაყოფისა, ლოკვიდაციისა და ზოგიერთი სოფლისათვის სახელის გადარქმევის შესახებ

ბრძანებულება
59.

საქართველოს სსრ ყაზბეგის რაიონში ზოგიერთი სასოფლო საბჭოს შექმნისა, გაყოფისა, ლოკვიდაციისა და ზოგიერთი სოფლის გადარქმევის შესახებ. [ამონაწერი]

საქართველოს სსრ ყაზბეგის რაიონის შემადგენლობაში ახალი ტერიტორიის შეტანასთან დაკავშირებით:

1. ყაზბეგის რაიონის ახალ ტერიტორიაზე შეიქმნას შემდეგი სასოფლო საბჭოები:

ა/ დარიალისა,
ბ/ ახალსოფლისა,
გ/ ლარისისა.

2. სოფლების დაქსაშულობისა და მეურნეობათა სიმრავლის გამო არშის სასოფლო საბჭო გაიყოს ორ სასოფლო საბჭოდ:

ა/ სიონისა-ცენტრით სოფელ სიონში, შემდეგი სოფლების შემადგენლობით: სიონი, არშა, გარბანი, აჩხოტი, ვარდისუბანი, თოთი, გაიბოტენი, ანდუზიტი;

ბ/ გორისციხისა-ცენტრით სოფელ გორისციხეში, შემდეგი სოფლების შემადგენლობით: გორისციხე, ფხელმე, ტყვარშეტი, ყანობი, ხუროთისი.

3. მოსახლეობის უმეტესი ნაწილის სხვა სოფლებში გადასახლების გამო, ლიკვიდირებულ იქნას გუდაურის სასოფლო საბჭო, ხოლო დარჩენილი მეურნეობები გადაეცეს კობის სასოფლო საბჭოს.

4. სახელწოდება შეეცვალოს შემდეგ სოფლებს:

ა/ დარიალის სასოფლო საბჭოში:

ჯარიარხს – დარიალი/სასოფლო საბჭოს ცენტრი/
ფორტაუხს – თამარიანი
პამეტს – განახლება
ზემო ოზმას – შრომა
ქვემო ოზმას – თერგულა
ბეინახს – მთისძირი

ბ/ ახალსოფლის სასოფლო საბჭოში:

ხამხის-ახალსოფელი /სასოფლო საბჭოს ცენტრი

გ/ ლარსის სასოფლო საბჭოში:

ძველ ლარსს-ლარსი /სასოფლო საბჭოს ცენტრი/

დ/ კურორტ არმხის – კურორტი დარიალი.

1944 წ. 3 ივლისი

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 47, ფურცლები 39-40.

დოკუმენტი №37. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1945 წლის 3 აგვისტოს დადგენილება ქლუხორის და ახალხევის რაიონების სკოლებისათვის და ზემო სვანეთის რაიონის იალბუზის სასოფლო საბჭოსათვის შეშის დამზადების შესახებ

დადგენილება № 946

**საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოსი**

ქლუხორის და ახალხევის რაიონების სკოლებისათვის და ზემო-სვანეთის რაიონის იალბუზის სასოფლო საბჭოსათვის შეშის დამზადების შესახებ

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

1. დამტკიცდეს 1945-1946 წლის სათბობი სეზონისათვის სკოლების, საბავშვო სახლებისა და საბავშვო ბაღების გასათბობად შეშის დამზადების გეგმა:

ქლუხორის რაიონის სკოლისათვის 800 კუბ. მეტრი

ახალხევის 250 „ „

ზემო-სვანეთის რაიონის იალბუზის სასოფლო საბჭოსათვის 50 „ „

2. დაევალოს საქართველოს სსრ სატყეო მრეწველობის სახალხო კომისარს აშხ. ჯაბუას და საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოსთან არსებულ საკურორტო და ადგილობრივი მნიშვნელობის ტყეების სამმართველოს უფროსს აშხ. გომელაურს დაუშვან ქლუხორისა და ახალხევის რაიონის სკოლების და იალბუზის სასოფლო საბჭო სათანადო სატყეო მეურნეობებში შეშის დასამზადებლად იმ რაოდენობით, რაც აღნიშნულია ამ დადგენილების 1 მუხლში.

3. დაევალოს ქლუხორის, ახალხევის და ზემო-სევანეთის რაიკომსა და სოფლის მეურნეობის უზრუნველყოფის სკოლებისა, საბავშვო სახლებისა და საბავშვო ბაღებისათვის საჭირო შენობების დამზადება, მიტანა და შენახვა, საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოს 1943 წლის 1 სექტემბრის № 1284 დადგენილების შესაბამისად.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოს თავმჯდომარე ვ. ბაქრაძე

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს
სამშენებლო მმართველი ს. როსტიაშვილი

1945 წლის 3 აგვისტო

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილებანი. 1945 წლის აგვისტო. თბილისი, 1945, გვ. 84-85.

დოკუმენტი №38. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარის
ვალერიან ბაქრაძის
1944 წლის 15 აგვისტოს მოხსენება სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარის
პირველი მოადგილეს ნიკოლაი შვერნიკს

Первому заместителю Президиума Верховного Совета Союза ССР
товарищу ШВЕРНИК
15 августа 1944 г. №1-259/03

В ответ на Ваше отношение от 24 июня 1944 года по вопросу уточнения границы Ставропольского края с Грузинской ССР, проходящей в северо-западной части Клухорского района Грузинской ССР, сообщая следующее:

После ликвидации Карачаевской автономной области Указом президиума Верховного Совета Союза ССР от 12 октября 1943 г. Учкуланский район и часть Микояновского района бывшей карачаевской автономной области были переданы в состав Грузинской ССР. Этим же Указом Президиум Верховного Совета Союза ССР установил в Клухорском районе следующие границы между РСФСР и Грузинской ССР: с запада — по существующей границе бывшего Микояновского района, далее на восток — севернее города Клухори, и далее по реке Мара, исключая селение Н.Мара, с выходом на границу бывш. Учкуланского района, южнее селения В.Мара и далее на юг по существующей восточной границе бывш. Учкуланского района.

Вся территория Клухорского района представляет из себя высокогорную местность, с крайне ограниченным количеством пахотно-удобных земель. Всего в районе имеется удобных пахотных земель около 500 га, в связи с чем колхозы, переселенные намы в Клухорский район, испытывают острый недостаток в пахотных землях. Все колхозы, существовавшие в Микояновском и Учкуланском районах бывш. Карачаевской автономной области, до выселения имели большое количество пахотных земель в виде прирезков в Есентукском районе. После переселения карачаевцев все эти земли остались в Ставропольском крае и вновь поселенные колхозы Клухорского района не пользуются ими.

В случае установления границы Клухорского района с Ставропольским краем по живому урочищу реки Дудар-Дон, как это предлагает Ставропольский крайисполком, передается Ставропольскому краю до 700 га земель Клухорского района (сенокосы расположенных по спокойному рельефу и подлежащих освоению под сельхозкультуры в 1945 году).

Такое изменение границы лишило бы колхозы Клухорского района жизненно необходимых пахотных земель.

Ставропольский крайисполком имеет все возможности наделить нужными землями колхоз им. Шмидта Усть-Дегустинского района, ибо, как известно, в Ставропольском крае имеется огромное количество неиспользуемых земель.

В связи с вышеизложенным, Совнарком Грузинской ССР находит нецелесообразным изменение границы между Клухорским районом Грузинской ССР и Ставропольским краем.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА НАРОДНЫХ КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР В. БАКРАДЗЕ)

Верно: /ხელმოწერა/

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 585, ფურცელი 4.

დოკუმენტი №39. გეოდეზიისა და კარტოგრაფიის მთავარი განყოფილების რსფსრ სტავროპოლის სახალხო დეპუტატთა სამხარეო საბჭოს აღმასრულებელ კომიტეტთან არსებული რწმუნებულის 1944 წლის 15 აგვისტოს წერილი საქართველოს სსრ სახალხო კომიტეტის საბჭოს გეოდეზიისა და კარტოგრაფიის მთავარი სამმართველოს რწმუნებულს რიაზანცევს

С С С Р
ГЛАВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ ГЕОДЕЗИИ И КАРТОГРАФИИ ПРИ СНК СССР

Уполномоченный

при Исполнительном Комитете Ставропольского Краевого Совета Депутатов Трудящихся

г. Пятигорск.

На № — — —

15 августа 1944 г.

№295

Упол. ГУГК при СНК Груз. ССР тов. РЯЗАНЦЕВУ

Направляю карту м.1:200 000 с границей между Грузинской ССР и Ставропольским Краем согласованной с исполкомом Ставропольского крайсовета.

Ставропольский Крайсовет не согласен с представленной Вами границе в северной части Клухорского района, а именно:

согласно Указа Верховного совета от 12 октября 1943 г. граница Клухорского района в северной части проходит севернее г. Клухори и далее по реке Мара, исключая селение Н. Мара с выходом на границу бывшей Учкуланского района южнее селения В. Мара.

По Вашим данным граница проходит от южной части селения Коста-Хетагурова на восток до меридиана 42° что не соответствует описанию границы Указа Верховного Совета СССР. До уточнения границы в этой части для дежурной карты нами принята граница согласно данным Ставропольского Крайсовета.

Исполком Крайсовета возбудил ходатайство перед Президиумом Верховного Совета СССР о частичном изменении установленных границ в северо-западной части Клухорского района: с запада по существующей границе быв. Микояновского района до пересечения реки Ддар-Дон через скалы Шоона, далее на восток севернее гор. Клухори и далее по реке Мара, исключая селение Н.мара с выходом на границу быв. Учкуланского района, южнее селения В. Мара и далее на юг по существующей границе быв. Учкуланского района.

До решения этого вопроса в Верховном Совете СССР нами принята для дежурства граница согласно Вашим данным. В остальных частях границ между Груз. ССР и Ставропольским краем на листах К-37-1У и К-38-1 приложенных к письму от 29/У-44, г. № 216/О считать согласованной.

УДЕЛ ГУГК ПРИ СТАВРОПОЛЬСКОМ КРАЙСОВЕТЕ / подпись/

(копий) /ხელმოწერა/

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 585, ფურცელი 5.

**დადგენილება № 936
საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოს და საქართველოს კ. პ. (ბ)
ცენტრალური კომიტეტისა**

კლუხორის რაიონის საკითხები

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭო და საქართველოს კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტი ადგენენ:

1. დაევალათ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ორგანიზაციის თავმჯდომარეს აშხ. ქემოკლიძეს და საქართველოს კ. პ. (ბ) კლუხორის რაიონის მდივანს აშხ. იმნაძეს:

ა) ჩაატარონ საჭირო მოსამზადებელი სამუშაოები ამ ანგარიშით, რომ 1945 წლის გაზაფხულზე განახორციელონ ქ. კლუხორში საბჭოს სახლის მოედნის, ორჯონიკიძის სახელობის პროსპექტისა და საბჭოთა ქუჩის გამწვანება, მოკირწყვლა და მოასფალტება.

ბ) 3 თვის ვადაში დაამთავრონ კლუხორში არსებული საკომლემენტო ბაზრის კეთილმოწყობის სამუშაოები;

გ) ერთი თვის ვადაში წარმოუდგინონ საქართველოს სსრ კომუნალური მეურნეობის სახალხო კომისარიატს კლუხორის ჰიდროტექნიკური ნაგებობის, ელექტროსადგურის შენობისა და ენერგომონოპოლიზის დეფექტური აქტი და მათი აღდგენის ხარჯდარიცხვა;

დ) მოაწიონ ახლადშექმთებული შენობა 50-სანოლიან სასტუმროდ და დაიწყონ მისი ექსპლუატაცია 1944 წლის სექტემბერში;

ე) ორი კვირის ვადაში გამოაქციონ ქ. კლუხორში საქართველოს სსრ განსახკომისათვის სათანადო სადგომები 1.500 ბავშვისათვის საბავშვო სახლების მოსაწყობად.

2. დაევალოს საქართველოს სსრ ჯანმრთელობის სახალხო კომისარიატს – აშხ. ხელიძეს;

ა) ა. ნ. აგვისტოს დამლევაამდე გახსნას სოფელ მადნისხევში 10-სანოლიანი საავადმყოფო და დააკომპლექტოს იგი მომსახურე პერსონალით;

ბ) 1944 წლის დამლევაამდე გაგზავნოს კლუხორის რაიონში პოლიკლინიკის დირექტორი და სხვადასხვა სპეციალისტის 6 ექიმი;

გ) გამოაქციონ საჭირო სახსრები თებერდის და მადნისხევის საექიმო უბნებისათვის ცხენის ტრანსპორტის შესაძენად.

3. წინადადება მიეცეს საქართველოს სსრ განსახკომს – აშხ. კუპრაძეს.

ა) 1944-1945 სასწავლო წლის დაწყებამდე დამატებით გახსნას კლუხორის რაიონში 6 სკოლა, აქედან: ქ. კლუხორში – ერთი ქართული საშუალო სკოლა, სოფ. თებერდაში სოფ. მზისაში თითო არასრული საშუალო ქართული სკოლა, სოფ. მადნისხევში – ორი დაწყებითი ქართული სკოლა და სოფ. ზედვაკეში – ერთი ქართული დაწყებითი სკოლა, დააკომპლექტოს ისინი ჰედაგოგიური პერსონალით და უზრუნველყოს სასწავლო სახელმძღვანელოებითა და მონოპოლიზით;

ბ) ა. ნ. 15 ოქტომბრამდე გადაიყვანოს კოჯრის საბავშვო სახლებიდან ქალაქ კლუხორში 1.000 ბავშვი მთელი ინვენტარითა და ლოგინის მონოპოლიზით და ამ მიზნით მოამზადონ კლუხორის რაიონული ორგანიზაციების მიერ გამოყოფილი სადგომები.

გ) ა. ნ. 1 სექტემბრამდე გახსნას სოფ. მადნისხევში ერთი ქოხ-სამკითხველო და დააკომპლექტოს იგი სათანადო ლიტერატურით.

5. დაევალათ კლუხორის რაიონის ორგანიზაციის თავმჯდომარეს აშხ. ქემოკლიძეს და რაიონის პირველ მდივანს აშხ. იმნაძეს, საქართველოს სსრ განსახკომთან ერთად, შეაკეთონ, მოაწიონ და ყოველმხრივ მოამზადონ ქ. კლუხორში საბავშვო სახლებისათვის გამოყოფილი სადგომები იმ ანგარიშით, რომ ა. ნ. 15 ოქტომბრისათვის უზრუნველყონ კოჯრის საბავშვო სახლებიდან გასაგზავნი 1.000 აღსაზრდელი ბავშვის მიღება, მოთავსება და ნორმალური შენახვა.

6. აღინიშნოს, რომ საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოსთან არსებული ხელშეწყობის საქმეთა სამმართველოს არ შეუსრულებია საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოს 1944 წლის 6 მარტის № 187 დადგენილების მე-6 პუნქტი.

დაევალოს აშხ. ეგაძეს:

ა) ერთი კვირის ვადაში გამოყოს კლუხორის რაიონისათვის ბიუსტები ლენინისა და სტალინისა, აგრეთვე სპ. კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის პოლიტიბიუროსა და თავდაცვის სახელმწიფო კომიტეტის წევრთა პრიორიტეტები;

ბ) ა. ნ. IV კვარტლის დამლევამდე დადგას ქალაქ კლუხორში ამხანაგ სტალინის სკულპტურა და ლენინის ძეგლი;

გ) ორი თვის ვადაში შეადგინოს და დაამტკიცოს ქალაქ კლუხორში შენებადი კინოს სადგომის დრამატული თეატრის შენობად გამოყენების პროექტი, ამავე სადგომში კინოსურათების დემონსტრაციის გათვალისწინებით.

7. დაევალოს საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოსთან არსებული კინოფიკაციის სამმართველოს უფროსს აშხ. გოგუას 1944 წლის დამლევამდე შეაკეთოს და გადასცეს კლუხორის რაიონს ერთი კინომოდრავი აპარატი.

8. დაევალოს სსრ კავშირის კავშირგაბმულობის სახალხო კომისარიატის რწმუნებულს საქართველოს სსრ რესპუბლიკაში აშხ. მონიავას:

ა) 1944 წლის დამლევამდე დადგას დამატებით 20 სატელეფონო აპარატი და მთლიანად აითვისოს ქ. კლუხორში არსებული 100 ნომრიანი სატელეფონო სადგური;

ბ) 1944 წლის დამლევამდე მისცეს კლუხორის რაიონს 30 რეპრუდუქტორი რადიო-სატრანსლაციო ქსელის გასაფართოებლად.

9. დაევალოს კავშირგაბმულობის სახალხო კომისარიატის რწმუნებულს აშხ. მონიავას და საქ. სსრ სინსახკომის ავტომატური ქსელის უფროსს აშხ. ოდიშარას ორი კვირის ვადაში დაამუშაონ და სახკომსაბჭოს და ცენტრალურ კომიტეტს წარმოუდგინონ წინადადებანი სოხუმიდან ქ. კლუხორამდე ულელტეხილით მუდმივი კავშირგაბმულობის ხაზის გაყვანის შესახებ.

10. გადაეცეს ტრესტ „საქსოფელექტორს“ მადნისხევის (ყოფ. უჩკულანის) ჰიდროელექტროსადგური 250 კილოვატ სიმძლავრისა მთელი მაღალვოლტაჟიანი და დაბალვოლტაჟიანი ქსელით, რაც ნინათ „სეკავსელექტორს“ ეკუთვნოდა.

11. დაევალოს ტრესტ „საქსოფელექტორს“ მმართველს აშხ. ტევისიანს:

ა) ერთი თვის ვადაში მიიღოს თავის ბალანსზე მადნისხევის ჰიდროელექტროსადგური მაღალვოლტაჟიანი და დაბალვოლტაჟიანი ქსელითურთ, აგრეთვე მოქმედი და უმოქმედო მონყობილობით, მასალებითა და ინვენტარით;

ბ) ჩაატაროს საჭირო ღონისძიებანი ჰიდროსადგურებისა და ელექტროქსელების აღსადგენად და წესრიგში მოსაყვანად იმ ანგარიშით, რომ მათი ნორმალური ექსპლუატაცია დაიწყოს 1944 წლის 1 ნოემბრიდან.

12. დაევალოს საქეაჭრობას – აშხ. ხუნნარაის:

ა) შეიტანოს კლუხორის რაიონში ა. ნ. 1 ოქტომბრამდე 1944 წლის III კვარტლის ფონდებიდან საცალო ფასებით 200 ათასი მანეთის სამრეწველო საქონელი აქედან:

ბამბეული	25	ათასი მანეთისა
შალეული	40	“ “
აბრეშუმეული	2	“ “
ბამბის ძაფი	2	“ “
სამკერვალო ნაწარმი	30	“ “
ტრიკოტაჟი	20	“ “
მაღალ და დაბალყელიანი წინდები	20	“ “
ტყავის ფეხსაცმელი	3	“ “
სამეურნეო საპონი	20	“ “
თამბაქოს ნაწარმი	48	“ “
ასანთი	10	“ “

ბ) შეიტანოს კლუხორის რაიონში ლამპის შუშა – 1.000 ცალი, ლამპის პატრუქი – 300 მეტრი და 3 ტონა ბამბა.

13. წინადადება მიეცეს „გლავსოლის“ საქეაჭრობას – აშხ. ხუციშვილს გაუგზავნოს ა. ნ. სექტემბერში კლუხორის რაიონს საქეაჭრობის მისამართით 1 ვაგონი მარილი.

14. წინადადება მიეცეს საქართველოს სსრ ვაჭრობის სახალხო კომისარიატს – აშხ. გიორ-გაძეს გაუგზავნოს კლუხორის რაიონს 1944 წლის III და IV კვარტლებში თითო ვაგონი ლვინო-არყის ნაწარმი.

15. წინადადება მიეცეს საქართველოს სსრ ფინსახკომს – აშხ. ციმაკურიძეს:

ა) ჯანსახკომთან, განსახკომთან, კომუნალური მეურნეობის სახალხო კომისარიატთან და ხელოვნების საქმეთა სამმართველოსთან ერთად, უზრუნველყოს ბიუჯეტის შესრულების წესით 1944 წლის III და IV კვარტლებში იმ ღონისძიებათა დაფინანსება, რაც გათვალისწინებულია ამ დადგენილების 1, 2, 3, 4 და 5 პუნქტებით;

ბ) სადგურ ჩერკესიდან დასახლების ადგილებამდე კოლმეურნეთა გადაყვანის ხარჯები

76.639 მანეთი – გაუნადღოს კლუხორის რაიონის ორგკომიტეტს სახკომსაბჭოს სარეზერვო ფონდის ანგარიშზე.

16. წინადადება მიეცეთ საფეიქრო მრეწველობის სახალხო კომისარიატს – ამხ. რუხაძეს, მსუბუქი მრეწველობის სახალხო კომისარიატს – ამხ. რობაქიძეს, ვაჭრობის სახალხო კომისარიატს – ამხ. გიორგაძეს, ზორცისა და რძის მრეწველობის სახალხო კომისარიატს – ამხ. ბერიშვილს, კომუნალური მეურნეობის სახალხო კომისარიატს – ამხ. ბუკიას, „გლავენფეტსნაბის“ საქართველოს სამმართველოს უფროსს ამხ. ჯორჯიკიას, „გლავენფეტსპიტის“ ბათუმის სამმართველოს – ამხ. ნიკოგოსიანს, თბილისის კანტორების მმართველებს: „გლაველექტროსპიტისა“ – ამხ. ბირიუკოვს, „გლავრეზინოსპიტისა“ – ამხ. შიშმანს. ცეკავშირის პრეზიდუმის თავმჯდომარეს ამხ. ნარსიას და ტრესტ „საქმომარაგების“ მმართველს – ამხ. კვანტალიანს მისცენ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდუმის კლუხორის რაიონის ორგკომიტეტს ქ. კლუხორის კომუნალურ სანარმოთა საჭიროებისათვის და ქ. კლუხორის კეთილმოსაწყობად მასალები, ინსტრუმენტები და ნანარმო, დანართს თანახმად.

17. დაევალოს ცეკავშირის პრეზიდუმის თავმჯდომარეს ამხ. ნარსიას მიიღოს კლუხორის რაიონში დასახლებული გლეხი სევანებისაგან ზემო-სევანეთში დარჩენილი 1944 წლის მათი კუთვნილი მარცვლეული კულტურების მოსავალი, ხოლო დამზადებათა სახალხო კომისარიატის რწმუნებულმა საქართველოს სს რესპუბლიკაში ამხ. კვირკველიამ აუნაზღაუროს მათ მარცვლეულის სათანადო როდენობა ცეკავშირის მმართველი ცეკავშირის კუთვნილი ფონდების ანგარიშში.

18. ეთხოვოს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდუმს:

ა) დაარქვას ყოფილ აულებსა და ხუტორებს:

1. აულ ვერხნაია ტებერდას – სოფ. თებერდა
2. " ნიჟნაია ტებერდას – სოფ. გზისა
3. " კამენომოსტს – სოფ. ახალშენი
4. " ურკულანს – მადნისხევი
5. " კარდუიურტს – მთისძირი
6. " ხურზუკს – ზედვაკე

7. ხუტორებს: ლასტორკას – სოფ. ხადისკარი
მელნიჩნის – სოფ. ხადისკარი
ბოინიას – სოფ. ხადისკარი
№1, 2, 3 თებერდას

ბ) შექმნას სასოფლო საბჭოები:

1. კლუხორის რაიონის თებერდის სასოფლო საბჭო
2. " " მაისის " "
3. " " ახალშენის " "
4. " " მადნისხევის " "
5. კურორტი – თებერდის სადაბო საბჭო

19. ეთხოვოს სსრ კავშირის კავშირგაბმულობის სახალხო კომისარიატს – ამხ. სერგეიჩუკს გამოჰყოს სსრ კავშირის კავშირგაბმულობის სახალხო კომისარიატის რწმუნებულის სამმართველოსათვის საქართველოს სს რესპუბლიკაში 32 ტონა 5 მმ ხაზოვანი მავთული 0,5 ტონა სახვევი მავთული, 4 ათასი ცალი 18 მმ კაუჭი, ტფ – 1 იზოლატორი 4.400 ცალი და 350 ათასი მანეთი ქ. სოხუმსა და კლუხორის შორის კლუხორის უღელტეხილზე სატელეფონო კავშირგაბმულობის ხაზის მშენებლობის საჭიროებისათვის.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისარიატს
საბჭოს თავმჯდომარე ვ. ბაძრაძე

საქართველოს ქ. პ. (ბ) ცენტრალური
კომიტეტის მდივანი ქ. ჩარაქიანი

1944 წლის 19 აგვისტო

საქართველოს სსრ სახალხო კომისარიატს საბჭოს დადგენილებანი. 1944 წლის აგვისტო. თბილისი, 1944, გვ. 275-279.

დოკუმენტი №41. ამონაწერი სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 6 სექტემბრის სხდომის ოქმიდან რსფსრ ყოფილი ჩეჩნეთ-ინგუშეთის ასსრ ტერიტორიის ნაწილისა და ჩრდილო-ოსეთის ასსრ გიზელის რაიონის სამხრეთ-აღმოსავლეთი ნაწილის საქართველოს სსრ შემადგენლობაში შეტანისა და საქართველოს სსრ ახალზევის რაიონის შექმნის შესახებ

ოქმი №30

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის
უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის სსდომისა
1944 წ. 6 სექტემბერი

თავმჯდომარეობდა აშხ. სტურუა გ. თ.
დაესწრნენ:

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარის
მოადგილეები აშხ, დავითიძე და დელბა მ. კ.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი აშხ. ეგნატაშვილი ვ. ი.
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრები:
აშხ. აშხ. ბაზანდარაშვილი ს. გ. ბუჯიაშვილი ვ. დ. დევსურაშვილი
ი. ა. შაზიაშვილი ე. მ. ნარსია გ. ი. ჩარეკიანი ვ. ნ. ქანუყვადე შ.
ი. ხუბავეი ვ. ი. ჯანელიძე ა. ი. ჯორბენაძე ა. ვ.

საქართველოს სსრ ოესტიციის სახალხო კომისარი აშხ. ჩხეტიანი ა. ლ.
საქართველოს სსრ პროკურორი აშხ. ტალახაშვილი ი. ი.
საქართველოს სსრ უმაღლესი სასამართლოს თავმჯდომარე აშხ. ჯავახია ა. ფ.

არ გამოქვეყნდება

ბრძანებულება

20.

ყოფილი საჩაჩნო-ინგუშეთის ასსრ ტერიტორიის ნაწილისა და ჩრდილო-ოსეთის ასსრ გიზელის რაიონის სამხრეთ-აღმოსავლეთი ნაწილის საქართველოს სსრ შემადგენლობაში შეტანისა და საქართველოს სსრ ახალზევის რაიონის შექმნის შესახებ

1. თანახმად სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 7 მარტის ბრძანებულებისა „საჩაჩნო-ინგუშეთის ასსრ ლიკვიდაციისა და მისი ტერიტორიის ადმინისტრაციული მოწყობის შესახებ“, რომლითაც საქართველოს სსრ შემადგენლობაში შეტანილია: ყოფილი საჩაჩნო-ინგუშეთის ასსრ ითუმ-კალეს რაიონი არსებული საზღვრებით, შაროს რაიონის დასავლეთი ნაწილი, გალანჩოყის, გალაშქისა და პრიგოროდნის რაიონების სამხრეთ ნაწილი და ჩრდილო-ოსეთის ასსრ გიზელის რაიონის სამხრეთ-აღმოსავლეთი ნაწილი, – შეიქმნას საქართველოს სსრ ახალზევის რაიონი ცენტრით სოფელ ახალზევში /ყოფილი ითუმ-კალე/.

2. შეტანილ იქნას ახალზევის რაიონის შემადგენლობაში ყოფილი საჩაჩნო-ინგუშეთის ასსრ ითუმ-კალეს, გალანჩოყის და შაროს რაიონების ტერიტორია, რომელიც საქართველოს სსრ გადმოცა.

შეტანილ იქნას საქართველოს სსრ ყაზბეგის რაიონის შემადგენლობაში ყოფილი საჩაჩნო-ინგუშეთის ასსრ გალაშქისა და პრიგოროდნის რაიონების ტერიტორია და აგრეთვე ჩრდილო-ოსეთის ასსრ გიზელის რაიონის სამხრეთ-აღმოსავლეთი ნაწილი, რომელიც გადმოეცა საქართველოს სსრ.

3. რსფსრ და საქართველოს სსრ შუა არსებულ სახელმწიფო საზღვრებში შეტანილ იქნას შემდეგი ცვლილება:

საზღვრის ხაზი დანესდეს წინათ არსებული საზღვრიდან შთა გიმორაი-ხოხის დასავლეთით და ნიშან 4776 აღმოსავლეთით მდინარე გუნალ-დონის გაყოლებაზე ჩრდილო-აღმოსავლეთისკენ, სოფელ ქვემო სანიბის დასავლეთით, შემდეგ ჩრდილო-აღმოსავლეთისაკენ 2642,2 ნიშნამდე, შემდეგ აღმოსავლეთისკენ ყოფილი საჩაჩნო-ინგუშეთის ასსრ პრიგოროდნი რაიონის საზღვრების გაყოლებაზე მდინარე თერგამდე და შემდეგ მთა მატლაის ქედით მალოობების 3002,0; 2223,2 გადაჭრით, მთების ჯარ-ლაშის და ცორეი-ლაშის ქედებით სოფელ კოევიანის სამხრეთით, მალოობების 2072,6; 2275,5; 2327 გადაჭრით სოფელ ნიკაროის ჩრდილოეთით და შემდეგ აღმოსავლეთისაკენ ყოფი-

ლი ითუმ-კალეს რაიონის ჩრდილო-აღმოსავლეთის საზღვრით მისი შაროს რაიონის საზღვართან შეერთებამდე 2059,3 მაღლობთან და შემდეგ აღმოსავლეთისაკენ შაროს რაიონის ჩრდილო-საზღვრით აღმოსავლეთისაკენ მდინარე შარო-არგუნამდე, შედეგ სამხრეთ-დასავლეთით მდინარე შარო-არგუნის გაყოლებაზე მდინარე ხარკადე-ახკის/ზულანდო/შესართავამდე და შემდეგ სამხრეთისაკენ მდინარე ხარკადე-ახკის/ზულანდო/ და ხარგაი-ახკის გაყოლებაზე საქართველოს სსრ არსებულ სახელმწიფო საზღვარზე გასვლით მაღლობთან 4090,0.

4. ყოფილი საჩაჩნო-ინგუშეთის ასსრ ითუმ კალეს რაიონულ ცენტრს სოფელ ითუმ-კალეს ენოდოს სოფელი ახალხევი.

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 47, ფურცლები 30, 39-40, 47.

დოკუმენტი №42. ამონაწერი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 6 სექტემბრის სხდომის ოქმიდან საქართველოს სსრ ზემო სვანეთის რაიონის შემადგენლობაში ყაბარდოს ასსრ იალბუზის რაიონისა და მთიანი რაიონის სამხრეთ-დასავლეთი ნაწილის შეტანის შესახებ

არ გამოქვეყნდება

ბრძანებულება

46

საქართველოს სსრ ზემო სვანეთის რაიონის შემადგენლობაში ყაბარდოს ასსრ-ის იალბუზის რაიონებისა და მთიანი რაიონის სამხრეთ-დასავლეთი ნაწილის შეტანის შესახებ.

თანახმად სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 8 აპრილის ბრძანებულებისა „ყაბარდო-ბალკარეთის ასსრ-ში მცხოვრები ბალკარელების გადასახლებისა და ყაბარდო-ბალკარეთის ასსრ-ის ყაბარდოს ასსრ-ად გადარქმევის შესახებ“, რომლითაც საქართველოს სსრ ზემო სვანეთის რაიონის შემადგენლობაში შეტანილია ყაბარდოს ასსრ-ის იალბუზის რაიონისა და მთიანი რაიონის სამხრეთ-დასავლეთი ნაწილი. შეტანილი იქნას საქართველოს სსრ ზემო სვანეთის რაიონის შემადგენლობაში ყაბარდოს ასსრ-ის იალბუზის რაიონისა და მთიანი რაიონის სამხრეთ-დასავლეთი ნაწილი. ამასთან დაკავშირებით დანესდეს ზემო სვანეთის რაიონში შემდეგი საზღვრები რსფსრ და საქართველოს სსრ შორის: იალბუზის მთის ჩრდილო ფერდობებთან მდებარე ბურუნ-ტაშის უღელტეხილიდან საზღვრის ხაზი გაყვანილი იქნას აღმოსავლეთით მდინარე მალკას გასწვრივ 2877 სიმაღლემდე, შემდეგ სამხრეთ-აღმოსავლეთით მდინარე ისლამ-ჩაის გასწვრივ 3242 სიმაღლეზე გავლით კირკიტ-აუშის უღელტეხილთან, სამხრეთ-აღმოსავლეთისაკენ მდინარე კირკიტის გასწვრივ, დაბა ზემოპაქსანის დასავლეთით და სამხრეთით მდინარე ალირ-სუს გასწვრივ მესტიის უღელტეხილამდე.

1944 წ. 30 მაისი

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 47, ფურცელი 30, 47.

დოკუმენტი №43. ამონაწერი სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 6 სექტემბრის სხდომის ოქმიდან საქართველოს სსრ ყაზბეგის რაიონში ზოგიერთი სასოფლო საბჭოს შექმნისა, გაყოფისა, ლიკვიდაციისა და ზოგიერთი სოფლისათვის სახელის გადარქმევის შესახებ

ბრძანებულება

59

საქართველოს სსრ ყაზბეგის რაიონში ზოგიერთი სასოფლო საბჭოს შექმნისა, გაყოფისა, ლიკვიდაციისა და ზოგიერთი სოფლის გადარქმევის შესახებ. [ამონაწერი]

საქართველოს სსრ ყაზბეგის რაიონის შემადგენლობაში ახალი ტერიტორიის შეტანასთან დაკავშირებით:

1. ყაზბეგის რაიონის ახალ ტერიტორიაზე შეიქმნას შემდეგი სასოფლო საბჭოები:

- ა/ დარიალისა,
- ბ/ ახალსოფლისა,
- გ/ ლარსისა.

2. სოფლების დაქსასულობისა და მეურნეობათა სიმრავლის გამო, არშის სასოფლო საბჭო გაიყოს ორ სასოფლო საბჭოდ:

ა/ სიონისა-ცენტრით სოფელ სიონში, შემდეგი სოფლების შემადგენლობით: სიონი, არშა, გარბანი, აჩხოტი, ვარდისუბანი, თოთი, გაიბოტენი, ანდეზიტი;

ბ/ გორისციხისა-ცენტრით სოფელ გორისციხეში, შემდეგი სოფლების შემადგენლობით: გორისციხე, ფხელშე, ტყვარშეთი, ყანაობი, ხურთისი.

3. მოსახლეობის უმეტესი ნაწილის სხვა სოფლებში გადასახლების გამო, ლიკვიდირებულ იქნას გუდაურის სასოფლო საბჭო, ხოლო დარჩენილი მეურნეობები გადაეცეს კობის სასოფლო საბჭოს.

4. სახელწოდება შეეცვალოს და დაერქვას სოფლებს:

ა/ დარიალის სასოფლო საბჭოში

ჯარიარხს – დარიალი/სასოფლო საბჭოს ცენტრი/
ფორტაუხს – თამარიანი
პამეტს – განახლება
ზემო ოზმას – შრომა
ქვემო ოზმას – თერგულა
ბეინახს – მთისძირი

ბ/ ახალსოფლის სასოფლო საბჭოში

ხამხის-ახალსოფელი /სასოფლო საბჭოს ცენტრი

გ/ ლარსის სასოფლო საბჭოში

ძველ ლარსს-ლარსი /სასოფლო საბჭოს ცენტრი/

დ/ კურორტ არშის – კურორტი დარიალი.

1944 წ. 3 ივლისი

საქართველოს უმაღლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 47, ფურცელი 39.

დოკუმენტი №44. ამონაწერი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 6 სექტემბრის სხდომის ოქმიდან საქართველოს ქლუხორის რაიონის აულებსათვის სახელის გადარქმევისა და სასოფლო საბჭოებისა და სადაბო საბჭოს შექმნის შესახებ

ბრძანებულება

78

საქართველოს სსრ ქლუხორის რაიონის აულების გადარქმევისა და სასოფლო საბჭოებისა და სადაბო საბჭოს შექმნის შესახებ

1. შეიცვალოს სახელწოდება საქართველოს სსრ ქლუხორის რაიონის შემდეგ აულებს და ეწოდოს:

- ა/ აულ ზემო ტებერდას – სოფელი ტებერდა
- ბ/ აულ ქვემო ტებერდას – სოფელი მზისა
- გ/ აულ კამენოშოსტის – სოფელი ახალშენი
- დ/ აულ უჩკულანს – სოფელი მადნისხევი
- ე/ აულ კარჯურტის – სოფელი შთისძირი
- ვ/ აულ ხურზუკს – სოფელი ზედაკე.

2. გაერთიანდეს ხუტორები:

ლასტოჩკა, მელნიჩნაია, ბოინა, ტებერდა პირველი, ტებერდა მეორე და ტებერდა მესამე ერთ სოფლად და ეწოდოს სოფელი ხიდისკარი.

3. შეიქმნას ქლუხორის რაიონის შემდეგი სასოფლო საბჭოები:

- ა/ ტებერდის სასოფლო საბჭო, ცენტრით სოფელ ტებერდაში
- ბ/ მზისის სასოფლო საბჭო, ცენტრით სოფელ მზისაში
- გ/ ახალშენის სასოფლო საბჭო, ცენტრით სოფელ ახალშენში
- დ/ მადნისხევის სასოფლო საბჭო, ცენტრით სოფელ მადნისხევში.

4. კურორტი ტებერდა გარდაიქმნას დაბად (ქალაქის ტიპის დასახლებულ პუნქტად) და შეიქმნას დაბა ტებერდაში სადაბო საბჭო.

1944 წ. 4 სექტემბერი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი პრეზიდიუმის
თავმჯდომარე გ. სტურუა

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს
პრეზიდიუმის მდივანი მ. ემნატაშვილი

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 47, ფურცლები 30, 39-40, 47.

დოკუმენტი №45. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1944 წლის 15 სექტემბრის დადგენილება ქლუხორის რაიონის საბავშვო სახლების შესახებ

**დადგენილება № 1037
საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოსი**

ქლუხორის რაიონისათვის საბავშვო სახლების მოსათავსებელი სადგომების შესაკეთებლად საჭირო სახსრებისა და მასალების გამოყოფის შესახებ

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

1. წინადადება მიეცეს ფინსახკომს – ამხ. ციმაკურიძეს მისცეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საორგანიზაციო კომიტეტს ქლუხორის რაიონში 350.000 მანეთი ბიუჯეტის შესრულების ნესით სადგომების შეკეთებისა და საბავშვო სახლებად მონყობისათვის ქალაქ კლუხორში.

2. დაევალოს ქვემოდასახლებული ორგანიზაციების ხელმძღვანელებს მისცენ საქართველოს სსრ განსახკომს საბავშვო სახლების სადგომთა რემონტისათვის ქ. კლუხორში შემდეგი მასალები:

ა) საქმომარაგების ტრესტის მმართველს ამხ. კვანტალიანს 1.500 მეტრი ელექტროზონარი, 500 მეტრი 1 1/2 – 2 მმ კვეთის სადენი, 250 კილოგრამი სელის ზეთი, 250 კილოგრამი თეთრა 15 ცალი კუთხედი და 90 ცალი 1 1/2 – დიუმიანი მუფთი;

ბ) „გლაველექტროსბიტის“ თბილისის კანტორის მმართველს ამხ. ბირიუკოვს 250 ცალი ელექტროვაზა;

გ) სსრ კავშირის სახკომსაბჭოსთან არსებული „გლავნეფტესნაბის“ საქართველოს რესპუბლიკური სამმართველოს უფროსს ამხ. კორკოლოას 400 კილოგრამი ბენზინი საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოს IV კვარტლის ფონდის ანგარიშში.

3. წინადადება მიეცეს საქართველოს სსრ განსახკომს – ამხ. კუპრაძეს 4 დღის განმავლობაში უზრუნველყოს ამ დადგენილებით გამოყოფილი მასალების მიღება და მიზიდვა ქალაქ კლუხორში.

4. დაევალოს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარეს ქლუხორის რაიონში ამხ. ქემოკლიძეს არაუგვიანეს მიმდინარე წლის 15 ოქტომბრისა დაამთავროს საჭირო სადგომების რემონტი ქალაქ კლუხორში საბავშვო სახლების მოსათავსებლად 1000 ალსაზრდელის კონტინგენტით.

**საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოს თავმჯდომარე ვ. პაპრაძე**

**საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოს საკმითა მმართველი ს. როსტიაშვილი**

1944 წლის 15 სექტემბერი

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილებანი. 1944 წლის სექტემბერი. თბილისი, 1944, გვ. 56-57.

დოკუმენტი №46. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს და საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1944 წლის 18 სექტემბრის დადგენილება ქლუხორის რაიონის კოლმეურნეობებისათვის სიმინდის გამოყოფის შესახებ

Секретно

ПОСТАНОВЛЕНИЕ №1048с
СОВЕТА НАРОДНЫХ КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР и
ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КП (б) Г Р У З И И

18 сентября 1944 года

Об отпуске кукурузы колхозам Клухорского района.

Совет Народных Комиссаров Грузинской ССР и Центральный Комитет Грузии п о с т а н о в л я ю т :

Для обеспечения выполнения п.13 постановления Совнаркома Грузинской ССР и ЦК КП (б) Грузии от 24 мая 1944 года, обязать Грузинскую контору Юго-Заготзерно отпустить до конца 1944 года Клухорскому району для продажи колхозникам 123 тонны кукурузы, в счет фонда продовольственного зерна, выделенного Совнаркому Грузинской ССР постановлением Совнаркома Союза ССР за № 1135-336с от 21 августа 1944 года.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА НАРОДНЫХ КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР
(В. БАКРАДЗЕ) /ხელმოწერილია/

СЕКРЕТАРЬ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КП (б) Г Р У З И И
(К. ЧАРКВИАНИ) /ხელმოწერილია/

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 87, ფურცელი 70.

დოკუმენტი № 47. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1944 წლის 18 სექტემბრის №95-რს განკარგულება

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭო
СОВЕТА НАРОДНЫХ КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР

გ ა ნ კ ა რ გ უ ლ ე ბ ა № 95-რს

РАСПОРЯЖЕНИЕ
18 сентября 1944 г.

Секретно
Тбилиси

Обязать Управление Делами СНК Грузинской ССР отпустить Клухорскому району для партийно-советского актива, сельских учителей и врачей 60 метров шерстяной ткани, 20 пар мужской обуви и 25 пар дамской обуви.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА НАРОДНЫХ
КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР
(В.М. БАКРАДЗЕ) /ხელმოწერილია/

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 90, ფურცელი 133.

დოკუმენტი №48. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1944 წლის 18 სექტემბრის №96-რც განკარგულება

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭო
СОВЕТА НАРОДНЫХ КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР
გ ა ნ კ ა რ გ უ ლ ე ბ ა № 96-რც
РАСПОЯЖЕНИЕ

18 сентября 1944 г.

Секретно
Тбилиси

Поручить Наркомторгу тов. Гиоргадзе продать единовременно через Грузторг активы Клухорского района продукты питания (консервы, сахар, масло растительное, сыр и т.п.) из расчета:

на 5 человек – по 400 рублей каждому,
на 30 « – по 250 рублей и
на 30 « – по 100 рублей.

**ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА НАРОДНЫХ
КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР**
(В.М. БАКРАДЗЕ) /ხელმოწერილია/

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23ც, საქმე 90, ფურცელი 134.

დოკუმენტი №49. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1944 წლის 18 ოქტომბრის დადგენილება კლუხორის გზის მშენებლობისათვის ხე-ტყის დამატებით მიცემის შესახებ

დადგენილება № 1191
საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოსი

კლუხორის გზის ასაშენებლად საქართველოს სსრ შინსახკომის სააეროდრომო მშენებლობის სამმართველოსათვის ხე-ტყის დამატებით მიცემის შესახებ.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

დაევალოს საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოსთან არსებულ ნაკრძალების, ზოობალებისა და ზოოპარკების სამმართველოს უფროსს ა.მ.ხ. გორგიძეს ნება დაერთოს საქართველოს სსრ შინსახკომის სააეროდრომო მშენებლობის სამმართველოს დამატებით დაამზადოს, ტყის მოვლის ნესით, თებერდის ნაკრძალის ტყეებში 3000 კუბ. მეტრი მაქნისი ხე-ტყე კლუხორის გზის მშენებლობისათვის.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოს თავმჯდომარე ვ. ბაქრაძე

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოს სამემათე მმართველი ს. როსტიაშვილი

1944 წლის 18 ოქტომბერი

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილებანი. 1944 წლის ოქტომბერი, თბილისი, 1944, გვ. 178.

დოკუმენტი №50. საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ახალხევის რაიონული კომიტეტის მდივნის გ. ბაქრაძის 1944 წლის 29 ოქტომბრის მოხსენებითი ბარათი საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის პირველ მდივნს კანდიდ ჩარკვიანს და საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარეს ვალერიან ბაქრაძეს ახალხევის რაიონში საქონლის გამოზამთრებისათვის მზადების შესახებ

Секретно

СЕКРЕТАРЮ ЦККП /6/ ГРУЗИИ тов. ЧАРКВИАНИ К.Н.
ПРЕД. СНК ГРУЗИИ тов. БАКРАДЗЕ В.М.

Докладная записка

О ПОДГОТОВКЕ И ПРОВЕДЕНИИ ЗИМОВКИ СКОТА КОЛХОЗОВ АХАЛХЕВСКОГО РАЙОНА

Докладаваю, что на основании постановления ЦККП /6/ Грузии и Совнаркома ГССР от 6 сентября 1944 г. для государственной проверки готовности колхозов к зимовке скота выделена была комиссия, которая на месте проверку обеспеченности колхозов грубыми кормами, помещениями для зимовки скота, инвентарем, кадрами и т.д.

В результате проверки установлено, что колхозы района /4 колхоза/ имеющие 250 голов крупного рогатого и 161 г. мелкого скота, должны заготовить грубых кормов 2738 центн. Фактически по состоянию на 14 октября заготовлено 1750 центн. т.е. 64%. Причиной отставания в заготовке грубых кормов является сравнительно позднее заселение района, с другой стороны неблагоприятные погоды, одноко ознакомление продолжается и потребное количество грубых кормов будет заготовлено полностью.

Паралельно с заготовкой кормов проводится ремонт и оборудование скотопомещений, которое будет закончено к 5 ноября с/г. Для рабочего скота выделены помещения с деревянными настилами, одновременно заготавливается для подкорма рабочего скота кукуруза, негодная для хозяйственных нужд.

Инвентарем животноводческие фермы полностью не обеспечены, не имеется: щеток, фонарей, ламп и скребниц.

фермы и бригады укомплектованы сооветствующими кадрами, однако, для обслуживания колхозного скота необходимо будет кроме имеющегося в районе одного ветврача организовать в Аргунском сельсовете зооветучасток и обеспечить его необходимыми медикаментами.

После окончания ремонта скотопомещений будет проведена дезинфекция с обязательной зооветобработкой всего наличия скота.

Комиссиями по гос. проверке готовности колхозов к зимовке скота даны отдельным правлениям колхозов практические мероприятия, выполнение коих контролируется систематически и во время принимаются необходимые меры.

СЕКРЕТАРЬ АХАЛХЕВСКОГО РККД/6/ ГР.

/ხელმოწერილია/

/Г. БАКРАДЗЕ/

შტამპი: საქ.სსრ სახკომსაბჭოს
საიდუმლო განყოფილება
2989
29.10.1944

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 599, ფურცელი 19.

დადგენილება № 1467
საქართველოს სსრ სახალხო კომისარიათა საბჭოს

ქლუბორის რაიონის საკითხები

საქართველოს სსრ სახალხო კომისარიათა საბჭო ადგენს:

1. დაევალოს საქართველოს სსრ მინსახკომს მისცეს ქლუბორის რაიადმასკომს კოლმეურნეობათა, კოლმეურნეთა და დამხმარე მეურნეობათა საჭიროებებისათვის:

ა) ბოსტნეული კულტურების სათესლე მასალა შემდეგი რაოდენობით:

კომბოსტო	10 კგ
პომიდორი	19 „
სტაფილო	8 „
კიტრი	16 „
ხახვი	20 „
ბულგარული პილიპილი	0,5 „
სხვადასხვა მწვანილი	4 „
საკვები ჭარხალი	30 „
შაქრის ჭარხალი	30 „
სუფრის ჭარხალი	5 „

ბ) სატრაქტორო გუთნის სახნისი 10 ცალი:

ცხენის გუთნის სახნისი	50 „
ბარი	300 „
თოხი	500 „

2. მიწათმოქმედების სახალხო კომისარიატმა – აშხ. ხომტარიამ და კვების მრეწველობის სახალხო კომისარიატმა – აშხ. კეცხოველმა გადასცენ ქლუბორის რაიადმასკომს ვარგის მდგომარეობაში ლიმანტრესტის საბჭოთა მეურნეობიდან ერთი ტრაქტორი „სტზ-ნატი“ და საქართველოს ჩაის საბჭოთა მეურნეობის ტრესტის საბჭოთა მეურნეობიდან ერთ თელიანი ტრაქტორი „სტზ“.

აღნიშნული ტრაქტორების გადაცემა მოხდეს ამ ტრაქტორთა ღირებულების სათანადო საბჭოთა მეურნეობების ბალანსიდან ჩამონერით.

3. წინადადება მიეცეს ახალციხის რაიადმასკომს გადასახლებულთა მიერ დატოვებული იმ სასოფლო-სამეურნეო ინვენტარიდან, რაც მასთან იწახება, გადასცეს ქლუბორის რაიადმასკომს ცხენის 10 გუთან და ერთი სათესი მანქანა მათი შეფასებითი ღირებულებების მიხედვით.

4. კვების მრეწველობის სახალხო კომისარმა აშხ. კეცხოველმა მისცეს ქლუბორის რაიადმასკომს კოლმეურნეობათა მეცხოველეობის ფერმების საჭიროებებისათვის 5 ტონა კოპტონი.

5. ცეკაშვილის პრეზიდენტი – აშხ. ნარსია მისცეს ქლუბორის რაიადმასკომს 3 ტონა ლობიო.

6. წინადადება მისცეს „იუგო-ზაგოტზეროს“ საქართველოს კანტორას მისცეს ქლუბორის რაიადმასკომს 1945 წლის I კვარტალში იმ კოლმეურნეობებისა და კოლმეურნეობებისათვის მისაყიდად, რომლებიც ამას საჭიროებენ, 120 ტონა მარცვალ, სამინდე გამოსაღების ათპროცენტის ანარიცხის ანგარიშში.

7. იმ მიზნით, რომ დახმარება გაენიოს ქლუბორის რაიონის კოლმეურნეობებს დოლის ორგანიზებულად ჩატარების საქმეში, დაევალოს წითელწყაროს, სიღნაღის, თელავის, გურჯაანისა და საგარეჯოს რაიადმასკომებს არაუგვიანეს 1945 წლის 15 იანვრისა გაგზავნონ ადგილობრივი მწყემსებისათვის ინსტრუქციების გასანეად თითო გამოცდილი მეცხვარე, რომლებიც იქ დარჩებიან დოლის დამთავრებამდე.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისარიათა
საბჭოს თავმჯდომარე ვ. ბაქრაძე

საქართველოს სსრ სახალხო კომისარიათა
საბჭოს სამემათე მმართველი ს. როსტიაშვილი

1944 წლის 28 დეკემბერი

საქართველოს სახალხო კომისარიათა საბჭოს დადგენილებანი. 1944 წლის დეკემბერი. თბილისი, 1944, გვ. 340-341.

დოკუმენტი №52. საქართველოს სსრ სახალხო კომისარია საბჭოს 1944 წლის 28 დეკემბრის დადგენილება კლუხორის რაიონის ბიუჯეტის პროექტის შესახებ

დადგენილება № 1757
საქართველოს სსრ სახალხო კომისარია საბჭოსი

კლუხორის რაიონის 1944 წლის ბიუჯეტის პროექტის შესახებ

საქართველოს სსრ სახალხო კომისარია საბჭო ადგენს:

1. მიღებული იქნას საქართველოს სსრ ფინანსთა სახალხო კომისარიატის მიერ წარმოდგენილი პროექტი კლუხორის რაიონის 1944 წლის ადგილობრივი ბიუჯეტისა შემოსავლის ნაწილში – 746,6 ათასი მანეთის რაოდენობით და გასავლის ნაწილში – 5.296,1 ათასი მანეთის რაოდენობით ისე, რომ განსხვავება დაიფაროს რესპუბლიკური ბიუჯეტიდან გაღებული დოტაციით 4.549,5 ათასი მანეთის რაოდენობით, თანახმად დანართისა.

2. კლუხორის რაიონის დაწესებულებათა შესანახად და იმ ღონისძიებებისათვის, რომლებიც დაფინანსებულ უნდა იქნას საქართველოს სსრ რესპუბლიკური ბიუჯეტიდან, რესპუბლიკური ბიუჯეტის დამატებითი ხარჯები 1944 წლისათვის განისაზღვროს 10.321,5 ათასი მანეთის რაოდენობით, აქედან:

ა) კურორტ თებერდისათვის	9.100,0 ათასი მანეთი
ბ) საკურორტო სატყეო მუერნეობებისათვის	401,6
გ) კლუხორის სახელმწიფო ნაქრძალის შესანახად	300,0
დ) პენსიები შრომის ინვალიდებს	216,0
ე) სახანძრო დაცვისათვის	152,5
ვ) რაიონული საფინანსო განყოფილებისათვის	120,4
ზ) სახალხო სასამართლოსათვის	31,0

3. საქართველოს სსრ კლუხორის რაიონის 1944 წლის ბიუჯეტის პროექტი წარედგინოს სსრ კავშირის სახალხო კომისარია საბჭოს, ხოლო მისი ასლი გაეგზავნოს სსრ კავშირის ფინანსთა სახალხო კომისარიატს და სსრ კავშირის სახალხო კომისარია საბჭოსთან არსებულ სახელმწიფო საგეგმო კომისიას საქართველოს სსრ 1944 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის იმ პროექტის დამატებით, რომელიც მიღებულია საქართველოს სსრ სახალხო კომისარია საბჭოს 1943 წლის 10 დეკემბრის №1685-ს დადგენილებით.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისარია
საბჭოს თავმჯდომარე **3. ბაძრაძე**

საქართველოს სსრ სახალხო კომისარია
საბჭოს სამხეთა მმართველი **ს. როსტიაშვილი**

1943 წლის 28 დეკემბერი.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისარია საბჭოს დადგენილებანი. 1943 წლის დეკემბერი. თბილისი, 1943, გვ. 246-247.

დოკუმენტი №53. საქართველოს სსრ სახალხო კომისარია საბჭოს 1945 წლის 12 იანვრის დადგენილება ახალხევის რაიონის შესახებ

დადგენილება № 36
საქართველოს სსრ სახალხო კომისარია
საბჭოსი და საქართველოს კ. პ. (ბ)
ცენტრალური კომიტეტისა

ახალხევის რაიონის საკითხები

საქართველოს სსრ სახალხო კომისარია საბჭო და საქართველოს კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტი ადგენს:

1. დაევალოს საქართველოს სსრ ვაჭრობის სახალხო კომისარიატს გამოჰყოს 1045 წლის I კვარტლის ანგარიშში, ხოლო ცეკავშირმა არაუგვიანეს 15 თებერვლისა შეიტანოს ახალბევის რაიონში შემდეგი სასურსათო საქონელი:

1. ხორცი	1000 კილოგრამი
აქედან:	
დაშაშული	300
შემცველები	100
2. თევზი	700
3. შაქარი	190
4. მაკარონი, ბურღული	1112
5. მცენარეულის ზეთი	250
6. კარაქი	100
7. ყველი	130
8. მცენარეულის კონსერვი	200 კოლოფი
9. დამზადებული კომბოსტო	3 ტონა

2. დაევალოს ცეკავშირის პრეზიდიუმის თავმჯდომარეს ამხ. ნარსიას სოფლის 1945 წლის I კვარტლის ფონდების ანგარიშში ა/წ 15 თებერვლისათვის შეიტანოს ახალბევის რაიონში შემდეგი სამრეწველო საქონელი.

1. სამეურნეო საპონი	1000 ნაჭერი
2. ხელის საპონი	1000 „
3. ტრიკოტაჟის ნანარში (თეთრეული, დაბალყელიანი წინდები, მაღალყელიანი წინდები, ჯემპერი) . .	40 ათასი მანეთისა
4. შალისა და აბრეშუმის ქსოვილი . . .	20 ათასი მანეთისა
5. თამბაქო	400 კილოგრამი
6. პაპიროსი	720 კილოგრამი
7. საბანი	20 ცალი
8. სხვადასხვა გალანტერია	20 ათასი მანეთისა
9. სამეურნეო საქონელი	20 „
10. სასარაჯო ნანარში	40 კომპლექტი

3. წინადადება მიეცეს საქართველოს სსრ ადგილობრივი მრეწველობის სახალხო კომისარს ამხ. გორდენიას გამოჰყოს, ხოლო ცეკავშირის პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ამხ. ნარსიამ 1945 წლის 25 იანვრისათვის შეიტანოს ახალბევის რაიონში 300 ცალი თოხი და 300 ცალი ნიჩაბი კოლმეურნეებისათვის მისაყიდად.

4. დაევალოს ცეკავშირის პრეზიდიუმის თავმჯდომარეს ამხ. ნარსიას ორი კვირის ვადაში გამოუყოს ახალბევის რაისამომხმარებლო კავშირის ერთი სატვირთო მანქანა.

5. წინადადება მიეცეს თბილისილბოსტანვაჭრობას – ამხ. ჭყონიას გამოუყოს ახალბევის რაიონს 40 ტონა სათესლე კარტოფილი.

6. წინადადება მიეცეს საქართველოს სსრ კომუნალური მეურნეობის სახალხო კომისარიატს ამხ. ბუკიას და საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ახალბევის რაიონის საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარეს ამხ. ჯანიკაშვილს 1945 წლის 20 თებერვლამდე გაგზავნონ ახალბევის შიდავის ძრავი და მოაწიონ 20 ცხენისძალის სიმძლავრის ელექტროსადგური.

7. გამოეყოს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ახალბეების რაიონის საორგანიზაციო კომიტეტის ერთი სატვირთო ავტომანქანა მანქანების იმ პარტიიდან, რომელიც მიღებული იქნება.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოს თავმჯდომარე ვ. გაძრავაძე

საქართველოს კ. პ. (ბ) ცენტრალური
კომიტეტის მდივანი კ. ჩარაქიანი

1945 წლის 12 იანვარი
საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილებანი. 1945 წლის იანვარი. თბილისი, 1945, გვ. 102.

დოკუმენტი №54. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1945 წლის 9 თებერვლის დადგენილება ქლუხორის გზის გასაყვანად საჭირო მერქნის გამოყოფის შესახებ

დადგენილება № 147
საქართველოს სსრ კომისართა
საბჭოსი

ჩრდილოეთ-კავკასიის შინსახკომის საეროდრომო მშენებლობის სამმართველოსათვის
ქლუხორისათვის ქლუხორის გზის გასაყვანად მაქნის მერქნის მიცემის შესახებ

ქლუხორის გზის მშენებლობის სრული მოცულობის დასამთავრებელ სამუშაოთა ხე-ტყის მასალებით უზრუნველყოფის მიზნით, საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

დაევალოს საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოსთან არსებულ საკურორტო და ადგილობრივი მნიშვნელობის ტყეების სამმართველოს უფროსს ამხ. გომელაურს და საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოსთან არსებულ ნაკრძალთა, ზოოპარკთა და ზოობაღთა სამმართველოს უფროსს ამხ. გორგიძეს გამოჰყონ ტყესაკაფები, დადალონ უნინარეს ყოვლისა ქერქიჭამიათი დაზიანებული და ძირგამხმარი ხეები და, ნაკრძალთა და საკურორტო ტყეებისათვის დადგენილი ტყისსარგებლობის ყველა წესის დაცვით, დაუშვან ჩრდილოეთ-კავკასიის შინსახკომის საეროდრომო მშენებლობის სამმართველო 1945 წელს 3000 კუბ. მეტრი წიწვითი ჯიშის მაქნის მერქნის დამზადებაზე ქლუხორის რაიონის ტყეებში, აქედან:

საკურორტო და ადგილობრივი მნიშვნელობის
ტყეების სამმართველოს ქლუხორის სატყეო
მეურნეობის ტყეებში 1000 კუბ. მეტრი
თებერდის ნაკრძალთა ტყეებში 2000 „ „

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოს თავმჯდომარე ვ. გაძრავაძე

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს
სამმართველო ს. როსტიაშვილი

1945 წლის 9 თებერვალი
საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილებანი. 1945 წლის თებერვალი. თბილისი, 1945, გვ. 154.

დოკუმენტი №55. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1945 წლის 2 მარტის დადგენილება ქლუხორის გზის მაჯარასა-ნებელდის უბანზე ხიდებისა და წყალდიდობის სანიწალმდეგო ნაგებობათა ასაშენებლად მუხის მერქნის მიცემის შესახებ

დადგენილება № 241
საქართველოს სსრ კომისართა
საბჭოსი

ქლუხორის გზის მაჯარასა-ნებელდის უბანზე ხიდებისა და წყალდიდობის სანიწალმდეგო ნაგებობათა მშენებლობისათვის მუხის მერქნის გამოყოფის შესახებ

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:
დაევალოს სსრ სახალხო კომისართა სახკომსაბჭოსთან არსებულ საკურორტო და ადგილობრივი მნიშვნელობის ტყეების სამმართველოს – ნება დართოს №1672 მშენებლობას დაამზადოს დალის საკურორტო-სატყეო მეურნეობაში, ამორჩევითი ჭრისა და ტყის მოვლის ნესით, 100 კუბ. მეტრი მუხის მერქანი ქლუხორის გზის მაჯარასა-ნებელდის უბანზე ხიდებისა და წყალდიდობის სანიწალმდეგო ნაგებობათა მშენებლობისათვის.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოს თავმჯდომარე ვ. გაბრიაძე

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს
საქმეთა მმართველი ს. როსტიაშვილი

1945 წლის 2 მარტი
საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილებანი. 1945 წლის მარტი, თბილისი,
1945, გვ. 12.

დოკუმენტი №56. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1945 წლის 9 მარტის დადგენილება ქლუხორის რაიონში გადასახლებულ კოლმეურნეთა ოჯახის ნეკრების გადაყვანის შესახებ

დადგენილება № 291
საქართველოს სსრ კომისართა
საბჭოსი

ქლუხორის რაიონში გადასახლებულ კოლმეურნეთა ოჯახის ნეკრების გადაყვანის შესახებ

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

1. დაევალოს ონის რაილმასკომის თავმჯდომარეს აშხ. რეხვიაშვილს და საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოსთან არსებულ საგადასახლებო სამმართველოს უფროსს აშხ. ვასაძეს მოაწყონ ქლუხორის რაიონში გადასახლებულ კოლმეურნეთა ოჯახის ნეკრების გადაყვანა ონის რაიონიდან 400-მდე სულის ოდენობით.

გადაყვანა ქალ. ქუთაისამდე განახორციელდეს ავტომანქანებით, ხოლო ქალ. ქუთაისიდან სადგურ ბატალაშინსკამდე (ჩეკესკამდე) რკინიგზით.

2. ნება დაერთოს საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოსთან არსებულ საგადასახლებო სამმართველოს, მშრომელთა დეპუტატების ქუთაისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომსა და ონის რაილმასკომს მოახდინონ ქალ. ქუთაისსა და ონის რაიონში განლაგებულ სანარმოთა, ორგანიზაციითა და დანესებულებათა (სათავდაცვო სანარმოთა გამოკლებით) ავტომანქანების მობილიზაცია გადასახლებულთა გადაყვანისათვის საჭირო რაოდენობით.

3. დაევალოს ამიერკავკასიის რკინიგზის უფროსის მოადგილეს აშხ. ტაბატაძეს გამოჰყოს მიმდინარე წლის 12 მარტისათვის 20 ვაგონი გადასახლებულთა, მათი ქონებისა და აგრეთვე ქლუხორის რაიონში გადასაგზავნი ტვირთების გადასაყვან-გადასაზიდად, აქედან 18 ვაგონი – სადგურ ქუთაისში და 2 ვაგონი – თბილისში.

გადასახლებულთა გადასაყვანი ვაგონები უნდა იყოს შესაბამისად მოწყობილი.

აშხ. ტაბატაძემ ემელონის გაგზავნა გადასახლებულებით მოაწყოს იმ ანგარიშით, რომ გადასახლებულები მიყვანილ იქნან სადგურ ბატალაშინსკში (ჩერკესკში) 5 დღე-ღამის განმავლობაში შინც.

4. ქლუხორის რაიონში გადასახლებულ კოლმეურნეთა ოჯახის წევრებს, ამ დადგენილების თანახმად, მიეცეს თვითუღეს საგადასახლებო სამმართველოს სახსართა ხარჯზე ათ-ათი კილოგრამი გამომცხვარაი პური, თითო კილოგრამი ყველი და ნახევარ-ნახევარი კილოგრამი შაქროვანი საკონდიტრო ნაწარმი.

5. დაევალოს ვაჭრობის სახალხო კომისრის მოადგილეს აშხ. კუჭუხიძეს და საგადასახლებო სამმართველოს უფროსს აშხ. ვასაძეს უზრუნველყონ აღნიშნული პროდუქტების მიცემა გადასახლებულთათვის ქალ. ქუთაისში.

6. დაევალოს ჯანსაღკომს-აშხ. ხელიძეს გამოჰყოს ერთი ექიმი და ერთი ფერმალი (ქალი ან მამაკაცი) სათანადო რაოდენობის მედიკამენტებით გადასახლებულთა მომსახურებისათვის გზაში ყოფნისას.

7. დაევალოს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარეს ქლუხორის რაიონში აშხ. ჩაჩხიანს მოაწყოს გადასახლებულთა გადაყვანა სადგურ ბატალაშინსკიდან (ჩერკესკიდან) ახალი დასახლების ადგილამდე.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოს თავმჯდომარე ვ. შაქრაძე

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს
სამეთავე მმართველი ს. როსტიაშვილი

1945 წლის 9 მარტი

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილებანი. 1945 წლის მარტი. თბილისი, 1945, გვ. 181-182.

დოკუმენტი №57. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს და საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1945 წლის 14 მარტის დადგენილება სოხუმი-ქლუხორის სატელეფონო ხაზის მშენებლობის შესახებ

секретно

ПОСТАНОВЛЕНИЕ №313 с
СОВНАРКОМА ГРУЗИНСКОЙ ССР И ЦК КП (б) Г Р У З И И

от 14 марта 1945 г.

О строительстве телефонной линии связи Сухуми-Клухори
через Клухорский перевал

Совнарком Грузинской ССР и ЦК КП (б) Грузии постановляют:

1. Предложить уполномоченному Наркомсвязи СССР по Грузинской ССР тов. Мониаву обеспечить до 1-го октября 1945 г. постройку линии связи и прокладку кабеля на расстоянии 3-х километров на участке Ажара-Курорт-Теберда с устройством усилительных пунктов в Ажаре – и Курорте Теберда.

2. Обязать УАС НКВД Грузинской ССР – тов. Одишария до 1-го сентября 1945 г. восстановить своими силами и средствами линию связи, разрушенную в период реконструкции шоссейной дороги Сухуми-Клухори на поврежденных участках Ажара-Амтнели с подвеской 2-х проводной телефонной цепи.

3. Просить зам. Наркомвнудела СССР – тов. Сафразияна обязать начальника УАС НКВД Грузинской ССР – тов. Одишария и Начальника УАС НКВД Краснодарского Края – т. Дубового для постройки линии

связи Сухуми-Клхორი заготовить и вывезти до 1-го мая 1945 г. к месту работ телеграфные столбы в количестве 3.265 шт., в том числе по УАС НКВД Грузинской ССР – 2000 шт. и УАС НКВД Краснодарского Края – 1.265 штук.

4. Обязать начальников Управления лесами курортного и местного значения при СНК ГССР тов. Гомелаური и Управления заповедниками-зоопарками и зоосадами при СНК ГССР – тов. Горгидзе внести на рассмотрение СНК ГССР вопрос об отводе лесосечных участков для заготовки столбов в количестве 3.265 штук, длиной 6,5 метров диаметром в верхнем отрубе 20-22 см.

5. Просить командующего Закавказьем Генерала Армии товарища ТЮЛЕНЕВА выделить две строительные роты связи для производства работ по строительству линии связи на участке Ажара-Теберда.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ
СОВНАРКОМА ГРУЗИНСКОЙ ССР
(В. БАКРАДЗЕ)
(ხელმოწერილია)

СЕКРЕТАРЬ
ЦК КП (б) Г Р У З И И
(М. БАРАМИЯ)
(ხელმოწერილია)

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 94, ფურცელი 38.

დოკუმენტი №58. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1945 წლის 19 მარტის დადგენილება საქართველოს გეოლოგიური სამმართველოსათვის ახალციხის და ქლუხორის სატყეო მეურნეობებში გამოყოფილ ტყესაკაფის ფონდის მიაკოვსკის რაიონის სატყეო მეურნეობის ტყესაკაფის ფონდით შეცვლის შესახებ

დადგენილება № 343
საქართველოს სსრ კომისართა
საბჭოსი

საქართველოს გეოლოგიური სამმართველოსათვის ახალციხის და ქლუხორის სატყეო მეურნეობებში გამოყოფილ ტყესაკაფის ფონდის მიაკოვსკის სატყეო მეურნეობის ტყესაკაფის ფონდით შეცვლის შესახებ

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

იმის გამო, რომ საქართველოს გეოლოგიურ სამმართველოს ახალციხისა და ქლუხორის რაიონების გეოლოგიურ-საძიებო სამუშაოები მიაკოვსკის რაიონის გეოლოგიურ-საძიებო სამუშაოებით შეეცვალა, წინადადება მიეცეს საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოსთან არსებულ საკურორტო და ადგილობრივი მნიშვნელობის ტყეების სამმართველოს უფროსს აშხ. გომელაურს გამოეყოფოს საქართველოს გეოლოგიურ სამმართველოს მიაკოვსკის სატყეო მეურნეობაში ტყესაკაფის ფონდი 60 კუბ. მეტრი წინიანი მორისა და 60 კუბ. მეტრი შემის დასამზადებლად, ნაცვლად ტყესაკაფის იმ ფონდისა, რომელიც მას გამოყოფილი ჰქონდა ახალციხისა და ქლუხორის სატყეო მეურნეობებში საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოს 1945 წლის 21 თებერვლის № 194 დადგენილებით.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოს თავმჯდომარე ვ. ბაძრაძე

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს
საქმეთა მმართველი ს. როსტიაშვილი

1945 წლის 19 მარტი
საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილებანი. 1945 წლის მარტი. თბილისი, 1945, გვ. 365.

დოკუმენტი №59. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1945 წლის 4 ივნისის დადგენილება ქლუბორის ჰიდროელექტროსადგურში „ფრენის“ სისტემის ტურბინის დადგმის შესახებ

დადგენილება № 676
საქართველოს სსრ კომისართა
საბჭოსი

ქლუბორის ჰიდროელექტროსადგურში „ფრენის“ სისტემის ტურბინის დადგმის შესახებ

ქლუბორის ჰიდროელექტროსადგურის სიმძლავრის გადიდებისა და ქალაქ ქლუბორის ელექტრომომარაგების გაუმჯობესების მიზნით, საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

1. სსრ კავშირის სახკომსაბჭოს 1945 წლის 23 აპრილის №6653-გ განკარგულების შესაბამისად, დაევალოს სსრ კავშირის ქიმიური მრეწველობის სახალხო კომისარიატის რაჭის სამთო-მეტალურგიული კომბინატის დირექტორს აშხ. ჩხეტიანს გადასცეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ქლუბორის რაიონის საორგანიზაციო კომიტეტს ქლუბორის ჰიდროელექტროსადგურში დასადგამად „ფრენის“ სისტემის ერთი 250 ცხენის ძალის სიმძლავრის ჰიდროტურბინი 200 კილოვატის სიმძლავრის გენერატორიანად და ამგზავნიანად.

2. დაევალოს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ქლუბორის რაიონის საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარეს აშხ. ჩაჩიანს და საქართველოს სსრ კომუნალური მეურნეობის სახალხო კომისარიატს (აშხ. ანანიაშვილს):

ა) მიიღონ რაჭის სამთო-მეტალურგიული კომბინატიდან ამ დადგენილებით გამოყოფილი ჰიდროტურბინი საკომპლექტო მონაცვლილობით და არაუგვიანეს ა/წ 25 ივნისისა გაგზავნონ იგი ქალაქ ქლუბორში;

ბ) III კვარტალის დამლევამდე დაამთავრონ ამ დადგენილებით გამოყოფილი ჰიდროტურბინის დადგმა ქლუბორის ჰიდროელექტროსადგურში და ააშუშაონ იგი.

3. დაევალოს კომუნალური მეურნეობის სახალხო კომისარიატს (აშხ. ანანიაშვილს) უზრუნველყოს საჭირო რაოდენობის მასალების გაგზავნა ქლუბორის ჰიდროელექტროსადგურისათვის ამ დადგენილებით გამოყოფილი ტურბინის დასადგამად, აგრეთვე გაგზავნოს საჭირო რაოდენობის სპეციალისტები ტექნიკური დახმარების გასანეწად.

4. დაევალოს საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოსთან არსებულ სახელმწიფო სააგემო კომისიას III კვარტალის გეგმით გამოუყოს საქართველოს სსრ კომუნალური მეურნეობის სახალხო კომისარიატს ქლუბორის ჰიდროელექტროსადგურისათვის 16 ტონა ცემენტი.

დაევალოს კომუნალური მეურნეობის სახალხო კომისარიატს (აშხ. ანანიაშვილს) უზრუნველყოს აღნიშნული ცემენტის დროზე მიღება და ქალაქ ქლუბორში გაგზავნა.

5. დაევალოს ქლუბორის რაიონის საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარეს აშხ. ჩაჩიანს დაუბრუნოს თებერდის კურორტის დირექციას ქლუბორის ჰიდროელექტროსადგურში განთავსებული „ბანკის“ სისტემის ერთი ტურბინი და უზრუნველყოს ამ ტურბინის დადგმა კურორტის ჰიდროსადგურში.

6. ამიერკავკასიის რკინიგზის უფროსმა აშხ. კიკნაძემ გამოუყოს საქართველოს სსრ კომუნალური მეურნეობის სახალხო კომისარიატს ერთი ვაგონი იმისთვის, რომ გაგზავნოს ქლუბორში ამ დადგენილებით გამოყოფილი ტურბინი.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოს თავმჯდომარეა ვ. ბაქრაძე

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოს სადამტყუბნო მმართველი ს. როსტომიშვილი

1945 წლის 4 ივნისი
საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილებანი. 1945 წლის ივნისი, თბილისი,
1945, გვ. 59-60.

დოკუმენტი №60. საქართველოს სსრ სახალხო კომისარია საბჭოს 1945 წლის 8 ივნისის დადგენილება ქლუხორის და ყვარლის წყალთა მეურნეობების რეორგანიზაციის შესახებ

დადგენილება № 706
საქართველოს სსრ კომისარია
საბჭოსი

საქართველოს სსრ წყალთა მეურნეობის სახალხო კომისარიატის ქლუხორისა და ყვარლის წყალთა რაიონების ორგანიზაციის შესახებ

ქლუხორისა და ყვარლის რაიონებში წყალთა მეურნეობის მონერსივებისა და შემდგომი განვითარების მიზნით, აგრეთვე სსრ კავშირის სახკომსაბჭოსთან არსებული სახელმწიფო სამტატო ცხრილების შესაბამისად, საქართველოს სსრ სახალხო კომისარია საბჭო ადგენს:

1. ნება დაერთოს საქართველოს სსრ წყალთა მეურნეობის სახალხო კომისარიატს მოაწყოს ქლუხორის წყალთა რაიონი 4 ერთეულის რაოდენობით, რომელთა ხელფასის თვიური ფონდი განისაზღვროს 1300 მანეთით.

2. იმის გამო, რომ ყვარლის რაიონი დაშორებულია თელავის წყალთა უბანს და ყვარლის რაიონში მოიპოვება საირიგაციო მოსამზადებელი მიწების საკმაოდ დიდი ფონდი, აგრეთვე შესასრულებელია წყალდიდობის სანინალმდეგო დიდი სამუშაოები, ნება დაერთოს საქართველოს სსრ წყალთა მეურნეობის სახალხო კომისარიატს გამოჰყოს ყვარლის რაიონი თელავის წყალთა რაიონიდან დამოუკიდებელ წყალთა რაიონად 13 ერთეულის შემადგენლობით, რომელთა ხელფასის თვიური ფონდი განისაზღვროს 3250 მანეთით.

3. საქართველოს სსრ წყალთა მეურნეობის სახალხო კომისარიატმა დაიწყოს შტატების დაკომპლექტება და 10 დღის ვადაში დაამთავროს წყალთა ამ რაიონების მონყობა.

4. საქართველოს სსრ წყალთა მეურნეობის სახალხო კომისარიატმა, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ქლუხორის რაიონის საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარემ და ყვარლის რაილმასკომის თავმჯდომარემ უზრუნველჰყონ წყალთა მეურნეობის ყველა იმ ღონისძიების გატარება, რაც ნავარაუდევია 1945 წლისთვის.

5. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ქლუხორის რაიონის საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარემ გამოჰყოს საჭირო შენობა საქართველოს სსრ წყალთა მეურნეობის სახალხო კომისარიატის ქლუხორის წყალთა რაიონის კანტორის მოსათავსებლად.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისარია
საბჭოს თავმჯდომარე **ვ. ბაქრაძე**.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისარია
საბჭოს საქმეთა მმართველი **ს. როსტიაშვილი**

1945 წლის 8 ივნისი.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისარია საბჭოს დადგენილებანი. 1945 წლის ივნისი. თბილისი, 1945, გვ. 140-141.

დოკუმენტი №61. საქართველოს სსრ სახალხო კომისარიატ საბჭოს 1945 წლის 14 ივნისის დადგენილება თებერდის ნაკრძალის სატყეო ნაკვეთების ხეცეულის, ქარქცეულისა და კაფეის ნარჩენებისგან განმენდის შესახებ

დადგენილება № 744
საქართველოს სსრ ომისმართა
საბჭოსი

თებერდის ნაკრძალის სატყეო ნაკვეთების ხეცეულის, ქარქცეულისა და კაფეის ნარჩენებისგან განმენდის შესახებ

თებერდის ნაკრძალის სატყეო ნაკვეთების ხეცეულის, ქარქცეულისა და გასული წლების დამზადებათათვის წარმოებული კაფეის ნარჩენებისგან განმენდის მიზნით და ქარქცეამიასა და ტყის სხვა მავნებელთა კერების განვითარების თავიდან აცილებისათვის, საქართველოს სსრ სახალხო კომისარიატ საბჭო ადგენს:

ნება დაერთოს საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოსთან არსებულ ნაკრძალთა, ზოოპარკებისა და ზოობაღების სამმართველოს უფროსს აშხ. გორგიძეს დაუშვას მშრომელთა დეპუტატების ქლუხორის რაისაბჭოს აღმასკომი თებერდის ნაკრძალის სატყეო ნაკვეთებში 1,1 ათასი კუბ. მეტრი მემისა და 600 კუბ. მეტრი მაქნისი მერქნის დასამზადებლად მხოლოდდამხოლოდ ხეცეულის, ქარქცეულისა და გასული წლების დამზადებათაგან დარჩენილი კაფეის ნარჩენების აღების საშუალებით რაიონული ორგანიზაციების საჭიროებისათვის, რისთვისაც კატეგორიულად აიკრძალოს ნაკრძალის დირექტორის პერსონალური პასუხისმგებლობით მოზარდი ხეების მოჭრა და აგრეთვე დამზადებული მერქნის გამოყენება არადანიშნულებისამებრ.

საქართველოს სსრ სახალხო ომისმართა
საბჭოს თავმჯდომარე ვ. გაძარაძე

საქართველოს სსრ სახალხო ომისმართა
საბჭოს საკმეთს მმართველი ს. როსტიაშვილი

1945 წლის 14 ივნისი
საქართველოს სსრ სახალხო კომისარიატ საბჭოს დადგენილებანი. 1945 წლის ივნისი. თბილისი, 1945, გვ. 288.

დოკუმენტი №62. საქართველოს სსრ სახალხო კომისარიატ საბჭოს 1945 წლის 11 ოქტომბრის დადგენილება ქლუხორის გ ზის სამხრეთ ნაწილის მშენებლობის შესახებ

დადგენილება № 1289
საქართველოს სსრ სახალხო ომისმართა
საბჭოსი

ქლუხორის გ ზის სამხრეთ ნაწილის მშენებლობისათვის საქართველოს სსრ შინსახკომის საეროდრომო მშენებლობის სამმართველოს მიერ საქმისი მერქნისა და შემის დამზადების შესახებ

საქართველოს სსრ სახალხო კომისარიატ საბჭო ადგენს:
წინადადება მიეცეს საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოსთან არსებულ საკურორტო და ადგილობრივი მნიშვნელობის ტყეების სამმართველოს დაუშვას საქართველოს სსრ შინსახკომის საეროდრომო მშენებლობის სამმართველო 1,5 ათასი კუბური მეტრი წინიანი საქმისი მერქნის დასამზადებლად ჩხალთის სატყეო მუერნობაში და ხეცეულის, ქარქცეულისა და ზეხმელი ხეების აღების

ნესით 1000 კუბური მეტრი შეშის დასამზადებლად გულრიპის სატყეო-მეურნეობის დალის აგარაკში - ქლუხორის გზის სამხრეთ ნაწილის მშენებლობისათვის.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოს თავმჯდომარე **ვ. პაპრაძე**

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოს სამემატე მმართველი **ს. როსტინაშვილი**

1945 წლის 11 ოქტომბერი

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილებანი. 1945 წლის ოქტომბერი.
თბილისი, 1945, გვ. 115.

დოკუმენტი №63. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1945 წლის 19 ოქტომბრის
დადგენილება ქლუხორის რაიონში სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტის ჩაბარების ნორმების
დანესების შესახებ

დადგენილება № 1354

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს

ქლუხორის რაიონის ერთპიროვნული მეურნეობებისა და მუშა-მოსამსახურეთა
მეურნეობების მიერ სახელმწიფოსათვის სასოფლო-სამეურნეო
პროდუქტების ჩაბარების ნორმების დანესების შესახებ

1. დაუნესდეს ქლუხორის რაიონის ძველ მცხოვრებთა ერთპიროვნულ მეურნეობებს, აგრეთვე ამ რაიონის მუშა-მოსამსახურეთა მეურნეობებს (გარდა ახლადდასახლებულისა) სახელმწიფოსათვის სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების ჩაბარების ნორმები, ონის რაიონში სათანადო მეურნეობებისათვის მოქმედი ნორმების თანახმად, სახელდობრ:

ა) ერთპიროვნულ მეურნეობებს: ხორცი - 104 კილოგრამი თითო მეურნეობაზე, რძე - 30 ლიტრი თითო ძროხაზე, კვერცხი - 70 ცალი თითო მეურნეობაზე, მატყლი - 800 გრამი თითო ცხვარზე და 220 გრამი თითო თხაზე, წვრილი ტყავი - ერთი ცალი თითო მეურნეობაზე იმ შემთხვევაში, თუ ცხვარი და თხა ჰყავს, და კარტოფილი 15 ცენტნერი თითო ჰექტარზე თესვის გეგმის მიხედვით;

ბ) მუშა-მოსამსახურეთა მეურნეობებს: ხორცი - 52 კილოგრამი თითო მეურნეობაზე იმ შემთხვევაში, თუ პირუტყვი ჰყავს, რძე - 20 ლიტრი თითო ძროხაზე, მატყლი - 600 გრამი თითო ცხვარზე და 200 გრამი თითო თხაზე, კარტოფილი - 9 ცენტნერი თითო ჰექტარ ფაქტიურ ნათესზე.

2. ეთხოვოს სსრ კავშირის სახკომსაბჭოს დაამტკიცოს ქლუხორის რაიონის ერთპიროვნული მეურნეობებისა და მუშა-მოსამსახურეთა მეურნეობების მიერ სახელმწიფოსათვის სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების სავალდებულო ჩაბარების ზემომოყვანილი ნორმები.

3. სავალდებულო მინოდების ნესით ჩასაბარებელი სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების მიღება დაეკისროს საქეაქრობის ქლუხორის განყოფილებას საკონტრაგენტო პირობებით სათანადო დამამზადებელ ორგანიზაციებთან დადებულ ხელშეკრულებათა თანახმად.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოს თავმჯდომარე **ვ. პაპრაძე**

საქართველოს **კ. პ. (პ) ენტრალური**
კომიტეტის მდივანი **მ. პარაძი**

1945 წლის 19 ოქტომბერი

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილებანი. 1945 წლის ოქტომბერი,
თბილისი, 1945, გვ. 251-252.

დოკუმენტი №64. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1945 წლის 24 ნოემბრის დადგენილება ქლუხორის რაიონში ხე-ტყის მოჭრის შესახებ

დადგენილება № 1523
საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოსი

ქლუხორის სატყეო მეურნეობაში „სევეკეცეცემეტრაზედეკის“ ტყეა-თუთიის მალაროს სანარმოო ნაგებობათა და ელექტროგადამცემი ხაზის მშენებლობის ადგილებში ხე-ტყის მოჭრის შესახებ.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

წინადადება მიეცეს საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოსთან არსებულ საკურორტო და ადგილობრივი მნიშვნელობის ტყეების სამართველოს – აშხ. კობახიძეს, „სევეკეცეცემეტრაზედეკის“ ნარმოადგენლებთან ერთად, შეამონმოს, დადალოს და აზომოს ყველა ხე, რაც მოჭრილ უნდა იქნას ქლუხორის სატყეო მეურნეობაში ტყეა-თუთიის მალაროს სანარმოო ნაგებობათა და ელექტროგადამცემი ხაზის მშენებლობის ადგილებში, და ნება დაერთოს „სევეკეცეცემეტრაზედეკას“ მოსჭრას აღნიშნული ხეები.

მოჭრილი მერქანი დაუტოვოს ქლუხორის სატყეო მეურნეობა განკარგულებაში, რათა უშუალოდ იქნას დაკმაყოფილებული ხე-ტყის მასალის მოთხოვნილება „სევეკეცეცემეტრაზედეკისა“, ადგილობრივი სახელმწიფო ორგანიზაციებისა და ადგილობრივი მოსახლეობისა და ქლუხორის რაიადმასკომის განაწილების თანახმად.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა
საბჭოს თავმჯდომარე **ვ. ბაქრაძე**

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს
სამეცხე მმართველი **ს. როსტინაშვილი**

1945 წლის 24 ნოემბერი

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილებანი. 1945 წლის ნოემბერი. თბილისი, 1945, გვ. 295.

დოკუმენტი №65. ამონაწერი სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1945 წლის 13 ივნისის სხდომის ოქმიდან საქართველოს სსრ ახალხევის რაიონის ლოკვიდაციის და ლოკვიდირებული რაიონის ტერიტორიის დუშეთის რაიონთან შეერთების შესახებ

ბრძანებულება
124.

საქართველოს სსრ ახალხევის რაიონის ლოკვიდაციის და ლოკვიდირებული რაიონის ტერიტორიის დუშეთის რაიონთან შეერთების შესახებ.

ლოკვიდირებულ იქნას საქართველოს სსრ ახალხევის რაიონი. ლოკვიდირებული რაიონის ტერიტორია შეუერთდეს დუშეთის რაიონს.

საქართველოს სსრ უმაღლესი
საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე **გ. სტურუა**

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს
პრეზიდიუმის მდიანი **ვ. ვანათაშვილი**

1945 წ. 11 დეკემბერი

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 112, ფურცლები 1,87.

**დოკუმენტი №66. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1946 წლის 25 აპრილის დადგენილება
ქლუხორის რაიონის შესახებ**

**დადგენილება № 113
საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს**

ქლუხორის რაიონის საკითხები

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

1. დაევალოს საქართველოს სსრ ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტროს (ამხ. გორდე-ზიანს) ორი თვის ვადაში შეამოწმოს, თუ რამდენად შესაძლებელია ქვანახშირის საბადოს დამუშავება მდ. თებერდის მარცხენა ნაპირზე და ქ. ქლუხორის რაიონში და წარმოადგინოს სათანადო წინადადებანი.
2. დაევალოს ქლუხორის რაილმასკომს მოაწიოს ქ. ქლუხორში რაიომრეწვომბინათან მექანიკური სახელოსნო ქლუხორის რაიონის მოთხოვნილების დასაკმაყოფილებლად, კერძოდ ავტომანქანების რემოტისათვის.
3. დაევალოს ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტროს (ამხ. გორდეზიანს) მისცეს ქლუხორის რაიომრეწვომბინატს მექანიკური სახელოსნოს მოწყობილობანი და ინსტრუმენტები, დანართის თანახმად.
4. დაევალოს საქართველოს სსრ შრომითი რეზერვების სამმართველოს (ამხ. ჩიხლაძეს) მისცეს ქლუხორის რაიომრეწვომბინატს მექანიკური სახელოსნოებისათვის პარალელური გირაგი – 3 ცალი.
5. ნება დაერთოს საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს და ქლუხორის რაილმასკომს გადაიტანონ ქ. ქლუხორში მ/წ 1 ივნისიდან საბავშვო სახლი, რომელიც ამჟამად სოფელ მზისაში იმყოფება.
6. დაევალოს
 - ა) ქლუხორის რაილმასკომს – შეაკეთოს და მოამზადოს ქ. ქლუხორში სათანადო სადგომი სოფ. მზისის საბავშვო სახლის, 200 ალსაზრდლის მოსათავსებლად.
 - ბ) გამოუყოს აღნიშნულ საბავშვო სახლის ქ. ქლუხორის რაიონში მინის საჭირო ფართობი დამზარე მუერნების მოსაწყობად მეცხოველეობის ფერით;
 - გ) დაეყვანებლივ დაუბრუნოს მზისის საბავშვო სახლს ძროხების მთელი ის რაოდენობა, რომელიც გადაეცა პროფკავშირთა სრულიად საკავშირო ცენტრალური საბჭოს სანატორიუმს.
7. დაევალოს საქართველოს სსრ ფინანსთა სამინისტროს მისცეს ქლუხორის რაილმასკომს განათლების სამინისტროს ხარჯთაღრიცხვის ანგარიშში 39 ათასი მანეთი ქ. ქლუხორში არსებული შენობის შეკეთებისა და ბავშვთა სახლად გადაკეთებისათვის.
8. სოფ. მზისაში განთავისუფლებული საბავშვო სახლის შენობა გადაცემული იქნას ქლუხორის რაილმასკომის გამგებლობაში სოფ. მზისის სკოლის, სოფლის საექიმო პუნქტისა და სხვა ორგანიზაციების მოსათავსებლად.
სოფ. მზისის საბავშვო სახლის კუთვნილი ყველა მიწა, მათ შორის ხეხილის ბაღი, გადაეცეს ლენინის სახელობის კოლმეურნეობას.
9. დაევალოს საქსოფელექტროს (ამხ. თეფოსიანს) ჩაატაროს სათანადო გამოკვლევები და 2 თვის ვადაში წარმოადგინოს წინადადებანი ქლუხორის რაიონის სოფ. მზისის ლენინის სახ. და სოფ. თებერდის სტალინის სახ. კოლმეურნეობების ელექტროფიკაციის საკითხის შესახებ.
10. ნება დაერთოს ქლუხორის რაილმასკომს მიჰყიდოს კოლმეურნეობათა ზეგემიური სულაღობიდან 150 დეკუელი იმ კოლმეურნეებს, რომელთაც არა ჰყავთ პირად სარგებლობაში ძროხები.
11. დაევალოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ პოლიგრაფიისა და გამომცემლობის სამმართველოს სახელმწიფო გამომცემლობათა ნიგნსავაჭრო გაერთიანებას – „საქნიგს“ აბ. მონიავას გამოჰყოს მ/წ აპრილში ქლუხორის რაიონისათვის 20000 მანეთის სხვადასხვა ლიტერატურა და შემდგომ ყოველთვიურად გამოუყოს ქლუხორის რაიონს, სახელმძღვანელოებს გარდა, საჭირო რაოდენობის ლიტერატურა.
წინადადება მიეცეს საქეჭარობის დირექტორს – აბ. თუშიშვილს უზრუნველყოს ქლუხორის რაიონისათვის გამოყოფილი ლიტერატურის მიღება, რაიონში შეზღუდვა და რეალიზაცია.
12. წინადადება მიეცეს „ოუგო-ზავგოტზერნოს“ საქართველოს კანტორის მმართველს აბ. ყყონიას მისცეს ქლუხორის რაილმასკომს კუთვნილი 10% -იანი სამინდვე ანარიცხის ანგარიშში ხე-

ლმოკლე კოლმეურნეთათვის მისაყიდად – 10 ტონა მარცვალი.

13. დაევალოს „გლავებუსბიტის“ საქ. კანტორის მმართველს აზხ. ჩხარტიშვილს მისცეს ქლუხორის რაიადმასკომს 1946 წლის მეორე კვარტალში 1 ტონა საბეჭდი ქაღალდი, აქედან 0,5 ტონა რაიონული სტამბისათვის.

14. წინადადება მიეცეს საქმომარაგების ტრესტის მმართველს აზხ. კვანტალიანს მისცეს მიმდინარე წლის მისში ქლუხორის რაიადმასკომს: 300 კილოგრამი თეთრა, 350 კილოგრამი ლურსმანი, 600 კვ. მეტრი მინა, 3 ცალი 2,2 კვტ სიმძლავრის ელექტრომოტორი, 1 ცალი მიკრომეტრი, 10 ცალი ზუმფარის ქვა, 30 მეტრი 60 მმ დარეზინებული ლედი და 1 ცალი ავტოგენოშემდუღებელი აპარატი, რომელიც მიღებულ უნდა იქნას 1946 წლის 1 კვარტლის ფონდის მიხედვით.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე ვ. პაპრაძე

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
სამეცხოველეთა განყოფილება ს. როსტინაშვილი

1946 წლის 25 აპრილი
საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1946 წლის მარტი-აპრილი, თბილისი, 1946, გვ. 400-402.

დოკუმენტი №67. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1946 წლის 7 ივნისის დადგენილება
სოხუმ-ქლუხორის სატელეფონო ხაზის მშენებლობის შესახებ

დადგენილება № 327

**საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსი და საქართველოს კ.პ.(ბ)
ცენტრალური კომიტეტისა**

სოხუმ-ქლუხორის უბანზე კავშირგაბმულობის სატელეფონო ხაზის მშენებლობის შესახებ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო და საქართველოს კ.პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტი აღნიშნავენ, რომ საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოს და საქართველოს კ.პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1945 წლის 14 მარტის დადგენილება სოხუმ-ქლუხორის კავშირგაბმულობის სატელეფონო ხაზის მშენებლობის 1945 წლის 1 ოქტომბრისათვის დამთავრების შესახებ – შესრულებული არ არის.

მაშინ, როდესაც გეგმით გათვალისწინებული იყო კავშირგაბმულობის ახალი ხაზის მშენებლობა 140 კილომეტრის სიგრძით, 1946 წლის 1 მარტისათვის კავშირგაბმულობის ხაზი გაყვანილია ამტკელი-სევერი პრიუტის უბანში 103 კილომეტრის სიგრძით.

არ არის დადგენილი ორი გამაძლიერებელი აპარატურა აუარისა და კურორტ თებერდის პუნქტებზე.

მუშახელის ნაკლებობის გამო (ფაქტიურად მუშაობს 4 კაცი, მაშინ როდესაც საჭიროა 30 მუშა), კავშირგაბმულობის არსებული ხაზის რეკონსტრუქციის დასამთავრებელი მუშაობა 78 კილომეტრის მანძილზე კურორტ თებერდა-ქლუხორისა და მაჟარკა-ამტკელის უბნებზე არაღმარაგად შეიძლება წარმოებეს, არ არის დაწყებული აგრეთვე გასული წლიდან დარჩენილი კავშირგაბმულობის ახალი ხაზის დასამთავრებელი მუშაობა 37 კილომეტრის მანძილზე.

კავშირგაბმულობის ხაზის მშენებლობა და რეკონსტრუქციის დასამთავრებლად სოხუმ-ქლუხორის უბანზე, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო და საქართველოს კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტი ადგენენ:

1. დაევალოს სსრ კავშირის კავშირგაბმულობის სამინისტროს რწმუნებულს საქართველოს სსრ-ში აზხ. მონიავას:

ა) მიმდინარე წლის 15 ივნისამდე შექმნას ტექნიკური კომისია და დააზუსტოს კაბელის გაყვანი ადგილი საულელტეხილო უბანზე;

ბ) მიმდინარე წლის 1 სექტემბრამდე დაამთავროს კავშირგაბმულობის ხაზის მშენებლობა

სევერნი პრიუტ-კურორტ თებერდის და გვანდრა კლიჩის უბანზე და აგრეთვე არსებული ხაზის რეკონსტრუქცია ამტკელი-მაჟარკისა და კურორტ თებერდა-ქლუხორის უბანზე.

2. დაევალოს სათბო საწარმოთა სამინისტროს „გლავენფეტგაზსტროის“ მე-11 სამშენებლო სამმართველოს უფროსს აშხ. ოდიშარიას:

ა) საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოს და საქართველოს კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1945 წლის 14 მარტის დადგენილების შესაბამისად, დაამზადოს არაუგვიანეს 1 ივლისისა სოხუმ-ქლუხორის კავშირგაბმულობის ხაზის მშენებლობისათვის 400 ბოძი და უზრუნველყოს ამავე ვადისათვის 220 ცალი ბოძის გადაზიდვა შემდეგ პუნქტებში: მაჟარკაში – 30 ცალი, მერხეულში – 60 ცალი, ოლგინსკაში – 60 ცალი, ნებელდაში – 40 ცალი და ხევში – 30 ცალი.

ბ) 1946 წლის 30 ივნისამდე აღადგინოს სოხუმ-ქლუხორის გზატკეცილის მშენებლობის დროს დანგრეული საბოძე ხაზი მერხეული-ოლგინსკაის უბანზე.

3. დაევალოს აფხაზეთის ასსრ მინისტრთა საბჭოს უზრუნველყოს „გლავენფეტგაზსტროის“ მე-11 სამშენებლო სამმართველოს მიერ სოხუმ-ქლუხორის კავშირგაბმულობის ხაზის მშენებლობისათვის დამზადებული 400 ცალი ბოძის გადაზიდვა ტყიდან გზატკეცილზე.

4. ეთხოვოს ამიერკავკასიის სამხედრო ოლქის ჯარების სარდალს, არმიის გენერალს, აშხ. მასლენიკოვს გამოპყოს ერთი სამშენებლო ასეული კავშირგაბმულობის ხაზის მშენებლობისა და რეკონსტრუქციის დარგში მუშაობისათვის სოხუმ-ქლუხორის უბანზე.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე ვ. გაქრაძე

საქართველოს კ. პ. (ბ) ცენტრალური
კომიტეტის მდივანი კ. ჩარაქიანი

1946 წლის 7 ივნისი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1946 წლის ივნისი. თბილისი, 1946, გვ. 109-110.

დოკუმენტი №68. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1946 წლის 4 ივლისის დადგენილება ქლუხორის რაიონული აღმასკომის კოლმეურნეთათვის ხორბლის გამოყოფის შესახებ

Секретно

СОВЕТ МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР
ПОСТАНОВЛЕНИЕ №454с
4 июля 1946 года

об отпуске зерна поручить Клухорского райисполкому за счёт гранцевого сбора для продажи нуждающимся колхозникам.

Совет Министров Грузинской ССР постановляет:

Предложить Грузинской конторе юго-заготзерно отпустить за счёт 10% отчисления гранцевого сбора за июль месяц Клухорскому райисполкому 10 тонн зерна для продажи нуждающимся колхозникам.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА НАРОДНЫХ КОМИССАРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР (В.БАКРАДЗЕ)
УПРАВЛЯЮЩИЙ ДЕЛАМИ СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР (С.РОСТИАШВИЛИ)

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 116, ფურცელი 74.

დოკუმენტი №69. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1946 წლის 8 ივლისის დადგენილება თებერდის ნაკრძალი ტყეების ხეცეულის, ქარქეულისა და თოვლქეულისაგან განმეიდის შესახებ

დადგენილება № 474
საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი

თებერდის ნაკრძალი ტყეების ხეცეულის, ქარქეულისა და თოვლქეულისაგან განმეიდის შესახებ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

ნება დართო საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ ნაკრძალების, ზოოპარკებისა და ზოობალების სამმართველოს უფროსს ამხ. გორგიძეს მისცეს ქვემოთჩამოთვლილ ორგანიზაციებს თებერდის სახელმწიფო ნაკრძალიდან ხეცეულის, ქარქეულისა და თოვლქეულის შერჩევის ნესით შემდეგი რაოდენობის შეშა და ხე-ტყის მასალა:

ქლუხორის რაილმასკომს რაიონის ყველა ორგანიზაციისა და დაწესებულების საჭიროებისათვის – 300 კუბ. მეტრი საქმისი მერქანი და 1880 კმშ. შეშა.

სსრკ კავშირგაბმულობის მუშაკთა პროფესიული კავშირის ცენტრალური კომიტეტის ალპინისტური ბანაკის საჭიროებისათვის – 150 კუბ. მეტრი საქმისი მერქანი და 120 კმშ. შეშა.

სსრკ ქალაქის მრეწველობის მუშაკთა პროფკავშირის ცენტრალურ კომიტეტს ალპინისტური ბანაკის საჭიროებისათვის 150 კუბ. მეტრი საქმისი მერქანი.

საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოს თავმჯდომარე ვ. ბაძრაძე

საქართველოს კ. პ. (ბ) ცენტრალური
კომიტეტის მდივანი კ. ჩარაქიანი

1946 წლის 9 ივლისი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1946 წლის ივლისი. თბილისი, 1946, გვ. 87.

ო ქ მ ი 31
საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის
უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის სხდომისა
1946 წ. 25 ივლისი

თავმჯდომარეობდა აშხ. სტურუა გ. თ.

და ე ს წ ნ ე ნ:

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის
თავმჯდომარის მოადგილეები აშხ. აშხ. დავითაძე დ. ა., დელბა მ.კ.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის
მდივანი აშხ. ეგნატიშვილი ვ. ი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრები:

აშხ. აშხ. ბაზანდარაშვილი ს.გ., გუჯიაშვილი ვ.დ., დევსურაშვილი ი.ა., მაზიაშვილი
ვ.შ., მოსაშვილი ი.ო., საჯაია გ.ნ., ჩარკვიანი კ.ნ., ჭანუყვაძე შ.ი., ჯანელიძე ა.ი.,
კორბენაძე ა.კ.

საქართველოს სსრ პროკურორი აშხ. შონია ვ. ი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი სასამართლოს თავმჯდომარე აშხ. ჯავახია ა. ფ.

ბრძანებულება

36

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს
პრეზიდიუმის ქლუხორის რაიონის ორგკომიტეტის თავმჯდომარის შესახებ.

1. განთავისუფლდეს აშხ. პარტენ გიორგის-ძე ქემოკლიძე საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ქლუხორის რაიონის ორგკომიტეტის თავმჯდომარის მოვალეობისაგან და გამოყვანილ იქნას იგი ორგკომიტეტის შემადგენლობიდან.
2. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ქლუხორის რაიონის ორგკომიტეტის თავმჯდომარედ დამტკიცდეს ამავე ორგკომიტეტის წევრი აშხ. მიხეილ ვასილის-ძე კვარაცხელია.

1945 წ. 3 იანვარი

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 112,
ფურცლები 1, 14.

დოკუმენტი №71. ამონაწერი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1946 წლის 25 ივლისის სხდომის ოქმიდან ახალხევის რაიონში საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საორგანიზაციო კომიტეტის შექმნის შესახებ

ბრძანებულება

41

ახალხევის რაიონში საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ორგკომიტეტის შექმნის შესახებ

შეიქმნას ახალხევის რაიონში საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ორგკომიტეტი შემდეგი შემადგენლობით:

1. ჯანიაკაშვილი დიმიტრი
კონსტანტინეს-ძე

ორგკომიტეტის თავმჯდომარე

2. გოგაძე გიორგი
სამუელის-ძე

ორგკომიტეტის თავჯდომარის
მოადგილე და ფინგანის გამგე

ორგკომიტეტის წევრები:

1. ბაქრაძე გიორგი დიმიტრი-ძე;
2. ლოლაძე ლევან გიორგის-ძე;
3. მანჯგალაძე გრიგოლ პავლეს ძე.

1945 წ. 17 იანვარი

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 112, ფურცლები 17-18.

დოკუმენტი №72. ამონაწერი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1946 წლის 25 ივლისის სხდომის ოქმიდან ქლუხორის რაიონის საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარის შესახებ

ბრძანებულება

45

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ქლუხორის რაიონის ორგკომიტეტის თავჯდომარის შესახებ

1. განთავისუფლდეს აშხ. მიხეილ ვასილის-ძე კვარაცხელია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ქლუხორის რაიონის ორგკომიტეტის თავჯდომარის მოვალეობისაგან და გამოყვანილ იქნას იგი ორგკომიტეტის შემადგენლობიდან.

2. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ქლუხორის რაიონის ორგკომიტეტის თავმჯდომარედ დამტკიცდეს ამავე ორგკომიტეტის თავჯდომარის მოადგილე აშხ. გრიგოლ გრიგოლის-ძე ჩაჩხიანი.

1945 წ. 31 იანვარი

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 112, ფურცელი 19.

დოკუმენტი №73. ამონაწერი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1946 წლის 25 ივლისის სხდომის ოქმიდან ახალხევის რაიონის ორგკომიტეტის თავმჯდომარის შესახებ

ბრძანებულება

63

**საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის
ახალხევის რაიონის ორგკომიტეტის თავმჯდომარის შესახებ**

1. მოიხსნას თანამდებობიდან:

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ახალხევის რაიონის ორგკომიტეტის თავმჯდომარე დიმიტრი კონსტანტინეს-ძე ჯანიაშვილი და ამავე ორგკომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილე იგივე ფინგანის გამგე გიორგი სამუელის-ძე გოგაძე.

2. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ახალხევის რაიონის ორგკომიტეტის თავმჯდომარედ დამტკიცდეს ამხ. იოსებ სპირიდონის-ძე კაციტაძე.

1945 წ. 17 აპრილი.

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 112, ფურცლები 26-27.

დოკუმენტი №74. ამონაწერი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1946 წლის 25 ივლისის სხდომის ოქმიდან ქლუხორის რაიონული საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის შემადგენლობის შესახებ

ბრძანებულება

80

**მშრომელთა დეპუტატების ქლუხორის რაიონული საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის
შემადგენლობის შესახებ**

1. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ორგკომიტეტს ქლუხორის რაიონში ეწოდოს მშრომელთა დეპუტატების ქლუხორის რაიონული საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტი.

2. დამტკიცდეს მშრომელთა დეპუტატების ქლუხორის რაიონული საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტი შემდეგი შემადგენლობით:

ჩაჩხიანი გრიგოლ გრიგოლის-ძე

აღმასკომის თავმჯდომარე

იონაძე აკაკი გაბრიელის-ძე

საქ. კ. პ. /ბ/ ქლუხორის რაიკომის
პირველი მდივანი

რეხეიაშვილი ვიქტორ სარდიონის-ძე

აღმასკომის თავმჯდომარის მოადგილე
და მინგანის გამგე

პილავეი ნიკოლოზ ფროლის-ძე

აღმასკომის თავმჯდომარის მოადგილე და
სამხედრო მოსამსახურეთა ოჯახების
სახელმწიფო უზრუნველყოფისა და
საყოფაცხოვრებო მოწყობის
განყოფილებს გამგე

კიკნაძე შალვა ილიას-ძე

საქ. სსრ შინსახკომის ქლუხორის
რაიგანყოფილების უფროსი

კვანტალიანი გრიგოლ კონსტანტინეს-ძე

საქ. სსრ სახ. უშიშროების სახ.
კომისარიატის ქლუხორის
რაიგანყოფილების უფროსი

თვალჭრელიძე სერგი ლომარის-ძე

აღმასკომის მდივანი

საპარტეზელს სსრ უმაღლესი საბჭოს
პრაზნიდუშის თავმჯდომარე გ. სტურუა

საპარტეზელს სსრ უმაღლესი საბჭოს
პრაზნიდუშის მდივანი ვ. პანატაშვილი

1945 წ. 13 ივნისი

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 112,
ფურცლები 34-35, 177.

დოკუმენტი №75. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1946 წლის 10 აგვისტოს დადგენილება
ქლუხორ-თებერდის გზის გუდრონიზებისათვის „გლავნეფტესტროის“ ჩრდილოეთ კავკასიის
სამმართველოსათვის შემოს მიცემის შესახებ

დადგენილება № 630
საპარტეზელს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი

ქლუხორ-კურორტ თებერდის გზის გუდრონიზებისათვის „გლავნეფტესტროის“
ჩრდილოეთ-კავკასიის სამმართველოსათვის შემოს მიცემის შესახებ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

წინადადება მიეცეს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ საკურორ-
ტო და ადგილობრივი მნიშვნელობის ტყეების სამმართველოს უფროსს აშხ. კობახიძეს დაუშვას
„გლავნეფტესტროის“ ჩრდილოეთ-კავკასიის სამმართველო ქლუხორის სატყეო მუდრეუბანში, სა-
დაც იგი ძირზემზმარი, ხეჩცეული და ქარქცეული ხეებისაგან დაამზადდეს 500 კუბ. მეტრ შემას
ქლუხორ-კურორტ თებერდის გზის გუდრონიზებისათვის.

საპარტეზელს სსრ მინისტრთა
საბჭოს თავმჯდომარე ვ. პაძარაძე

საპარტეზელს სსრ მინისტრთა საბჭოს
სამმართველოს მუადგილე დ. ძიტიაშვილი

1946 წლის 10 აგვისტო

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1946 წლის აგვისტო. თბილისი, 1946, გვ.

დოკუმენტი №76. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1946 წლის 16 აგვისტოს დადგენილება კურორტ თებერდის, ბაზმაროსა და მახინჯაურის სანატორიუმთა საგზურების ფასების შესახებ

დადგენილება № 685
საპარტევლოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი

კურორტ თებერდის, ბაზმაროსა და მახინჯაურის სანატორიუმთა საგზურების ფასების შესახებ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

დამტკიცდეს საქართველოს სსრ ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროს მთავარ საკურორტო სამმართველოს შემდეგ სანატორიუმთა საგზურების გასაცემი ფასები: თებერდისა 1.116 მანეთი, მკურნალობის ვადა – 30 დღე, ბაზმაროსა და მახინჯაურისა – თვითუფლის 967 მანეთი, მკურნალობის ვადა – 26 დღე.

საპარტევლოს სსრ მინისტრთა
საბჭოს თავმჯდომარე ვ. ბაქრაძე.

საპარტევლოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
სამეცხეთა მმართველის მოადგილე დ. ქიტიანაშვილი

1946 წლის 16 აგვისტო

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1946 წლის აგვისტო. თბილისი, 1946, გვ. 205.

დოკუმენტი №77. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1946 წლის 23 სექტემბრის დადგენილება ქლუხორის რაიონში ქვანახშირის ამოღების ორგანიზაციების შესახებ

დადგენილება № 837
საპარტევლოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი

ქლუხორის რაიონში ქვანახშირის ამოღების ორგანიზაციის შესახებ

იმ მიზნით, რომ ქ. ქლუხორის ადგილობრივი მრეწველობა კომუნალური მეურნეობა და მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო მოთხოვნილებანი უზრუნველყოფილ იქნას ქვანახშირის სათბობით, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

1. დაევალოს ქლუხორის რაიონმასკომს (ამხ. ჩაჩხიანს):

ა) მოაწიოს ა. წ. მეოთხე კვარტალში რაიონრევეკომბინატის სისტემაში ქვანახშირის შტოლის მშენებლობისა სოფ. ზიდისკართან მარიის ქვანახშირის ფენის №7 უბანში, ისეთი სიმძლავრის ვარაუდით, რომ ყოველდღიურად ამოღებულ იქნას სულ მცირე 30 ტონა ქვანახშირი;

ბ) შეაგროვოს ადგილზე საჭირო რაოდენობით მუშები და ინჟინერ-ტექნიკური მუშაკები ქვანახშირის შტოლის მშენებლობისა და ექსპლუატაციისათვის და უზრუნველყოს ისინი საცხოვრებელი ფართობით ქ. ქლუხორში;

გ) ერთი თვის ვადაში მიმდინარე რემონტი გაუკეთოს გზას ქ. ქლუხორიდან შტოლის მშენებლობის ადგილამდე;

დ) გაიყვანოს ელექტროგადამცემი ხაზი ჰიდროელექტროსადგურიდან შტოლამდე, რისთვისაც გამოიყენოს ადგილზე არსებული მასალები.

2. დაევალოს საქართველოს სსრ ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტროს რაიონული მრეწველობის მთავარ სამმართველოს (ამხ. ბაქრაძეს):

ა) ორი დეკადის ვადაში შეიმუშაოს და დაამტკიცოს ქლუხორის რაიონში მარიის ქვანახშირის

ფენის მე-7 ბლოკში ქვანახშირის შტოლნის აგების ხარჯთაღრიცხვა, საფინანსო გაანგარიშება და სქემა;

ბ) აღმოუჩინოს ქლუხორის რაიმრენეკომბინატს ტექნიკური დახმარება ქვანახშირის ამოღების ორგანიზაციის საქმეში.

3. წინადადება მიეცეს საქართველოს სსრ ფინანსთა სამინისტროს დააფინანსოს ქლუხორის რაიმრენეკომბინატის ქვანახშირის შტოლნის მშენებლობა 300,0 ათასი მანეთის რაოდენობით და სამაგიეროდ შეამციროს წყალთა მეურნეობის სამინისტროს კაპიტალურ სამუშაოთა 1946 წლის გეგმა აჯამეთის არხის მშენებლობის ხაზით 200 ათასი მანეთით და ალაზნის არხის მშენებლობის ხაზით 100 ათასი მანეთის რაოდენობით.

მინისტრთა საბჭოსთან არსებულმა სახელმწიფო საეკვმო კომისიამ გაითვალისწინოს ლიმიტების აღნიშნული გადანაწილება 1946 წლისა და მიმდინარე წლის მეოთხე კვარტლის კაპიტალური მშენებლობის გეგმაში.

4. დაევალოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ საკურორტო და ადგილობრივი მნიშვნელობის ტყეების სამმართველოს (აშხ. კობახიძეს) გამოუყოს 1946-1947 წლებისათვის ქლუხორის რაიალმასკომს ტყესაკაფი ქლუხორის საკურორტო-საბუნებრივი მეურნეობაში 400 კუბ. მეტრი სამაგრი ხე-ტყის დასამზადებლად.

5. დაევალოს ქვემოწამოთვლილ ორგანიზაციებს გადასცენ ქლუხორის რაიალმასკომს ქვანახშირის დამუშავების ორგანიზაციისათვის:

ა) საქართველოს ქვანახშირის კომბინატმა (აშხ. გუჯეჯიანმა) დროებით სარგებლობისათვის ჯალამბარი „ლუ-10“ – 1 ცალი, ჯალამბარი „ბგ-800“ – 2 ცალი, ელექტრობურღი – 3 ცალი, ვოლფის სანათი – 35 ცალი და მაღაროს ვაგონები – 5 ცალი;

ბ) საქართველოს შახტების მშენებლობის ტრესტმა (აშხ. მარიახინმა) ჯავშანკაბელი „სბგ“ 3X16 – 1.00 გ. 100 მეტრი და ჯავშანკაბელი „სბგ“ 3X35 გ. 100 მეტრი;

გ) ტრესტ „ვზრეპრომის“ საქ. განყოფილებამ (აშხ. გალუსტოვმა) რესპუბლიკის მეოთხე კვარტალის ფონდების ანგარიშში 1 ტონა ასაფეთქებელი მასალა

დ) „გლაველექტროსბიტის“ თბილისის კანტორამ (აშხ. ბირიუკოვმა) მესამე კვარტალის ფონდების ანგარიშში – 100 ცალი ელექტრონათურა.

6. დაევალოს „სოიუზტექსტილსბიტის“ საქ. კანტორას (აშხ. მელიქოვს) მისცეს მეოთხე კვარტალის ფონდების ანგარიშში: სარენაო კოოპერაციის სამმართველოს – 100 მეტრი ბამბის დიაგონალი, ხოლო ტრესტმა „საქმოშარაგებამ“ მისცეს მასვე 8 მეტრი სამამულო წარმოების ბრეზენტი. სარენაო კოოპერაციის სამმართველომ (აშხ. აბაიშვილმა) შეაკერინოს 15 წყვილი ბამბის ქსოვილის სპეცკოსტუმი და 15 წყვილი ბრეზენტის ხელჯაგა, ქლუხორის რაიონის ქვანახშირის წარმოების მუშებისათვის.

7. დაევალოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ სახელმწიფო საეკვმო კომისიას (აშხ. ალავეძეს) მატერიალურ-ტექნიკური მომარაგების ა.წ. მეოთხე კვარტალის ფონდების განაწილებისას გაითვალისწინოს ქლუხორის რაიალმასკომისათვის ქვანახშირის ამოღების ორგანიზაციისათვის შემდეგი მასალის მიცემა: ელექტროძრავი 20 კვტ. – 2ც., 10 კვტ. – 2ც.; სადენი „პრგ“ – 4 კვტ. – 200 მეტრი, 10 კვტ. – 100 მეტრი; გამშვები „აემ“ – 6 ც; ვენტილატორი „სიროკო“ №5 და №8 – 2ც; ძრავები მათთვის 30 და 15 კვტ; ფოლადის გარკი 10 და 15 მმ დიამეტრისა, თეთიფული 150 მეტრი; მაღაროს რელსი – 200 გრძივი მეტრი.

8. ქლუხორანახშირის საწარმოს ადმინისტრაციულ-სამეურნეო პერსონალის სამშატო განრიგი გაეგზავნოს დასამტკიცებლად სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ სახელმწიფო სამშატო კომისიას.

საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოს თავმჯდომარე ვ. ბაქრაძე

საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოს სამედიკო მმართველი ს. როსტიაშვილი

1946 წლის 23 სექტემბერი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1946 წლის სექტემბერი. თბილისი, 1946,

გვ. 161-163.

დოკუმენტი №78. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1946 წლის 16 დეკემბრის დადგენილება ქლუხორის რაიონრენეკომბინატის საბრუნავ სახსრებში არსებული გარღვევის დაფარვის შესახებ

დადგენილება № 1156
საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსი

ქლუხორის რაიონრენეკომბინატის საბრუნავ სახსრებში არსებული გარღვევის დაფარვის შესახებ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

იმის გამო, რომ ქლუხორის რაიონრენეკომბინატის საბრუნავი სახსრები აკლია და ბრუნვის გადასახადს ვერ იხდის, დაევალოს საქართველოს სსრ ფინანსთა სამინისტროს დამატებით მისცეს მშრომელთა დეპუტატების ქლუხორის რაიონული საბჭოს აღმასკომს, ბიუჯეტის შესრულების წესით, 429,2 ათასი მანეთი ქლუხორის რაიონრენეკომბინატის საბრუნავი სახსრების გარღვევის დასაფარავად.

საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოს თავმჯდომარე ვ. გაძარაძე

საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოს სამემათო მმართველი ს. როსტიაშვილი

1946 წლის 16 დეკემბერი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1946 წლის დეკემბერი. თბილისი, 1946, გვ. 82.

დოკუმენტი №79. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1946 წლის 30 დეკემბრის დადგენილება თებერდის სახელმწიფო ნაკრძალის ხეჭეულისა, ქარქეულისა და თოვლმტვრეულისაგან განმეიდის შესახებ

დადგენილება № 1218
საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსი

თებერდის სახელმწიფო ნაკრძალის ხეჭეულისა, ქარქეულისა და თოვლმტვრეულისაგან განმეიდის შესახებ

იმ მიზნით, რომ ჩატარდეს თებერდის სახელმწიფო ნაკრძალის ტყის მასივის სანიტარული განმეიდა ხეჭეულისა, ქარქეულისა და თოვლმტვრეულისაგან, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

ნება დაერთოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ ნაკრძალების, ზოოპარკებისა და ზოობაღების სამმართველოს უფროსს ამხ. გორგიძეს მისცეს ქლუხორის რაიონ-მასკომს თებერდის სახელმწიფო ნაკრძალის „გუნაჩხარის“ ხეობიდან და ქლუხორ-სოხუმის გზის 23-ე კილომეტრი გადასარბენიდან ათასი კუბური მეტრი სამასალე მერქანი და ათასი კუბური მეტრი ხეჭეული, ქარქეული და თოვლმტვრეული საშემე ხე-ტყე, აგრეთვე „ტალაბაშის“ ნაკვეთზე და ქლუხორ-სოხუმის გზის ტრასიდან 500 კუბ. მეტრი სამასალე და 1500 კუბ. მეტრი ფაუტიანი საშემე, ნეერგამხარი და დამტვრეული ხე-ტყე რაიონის დანესებულებებისა და ორგანიზაციების, აგრეთვე ადგილობრივი მოსახლეობის საჭიროებისათვის.

საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოს თავმჯდომარე ვ. გაძარაძე

საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოს სამემათო მმართველი ს. როსტიაშვილი

1946 წლის 30 დეკემბერი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1946 წლის დეკემბერი. თბილისი, 1946, გვ. 211.

ПРЕДИСЛОВИЕ

Постановлением Совета Министров Груз. ССР от 11/XII 1947 г. за №1391 Институту курортологии и физических методов лечения Главкурупра Министерства здравоохранения Груз. ССР была поручено составление проекта зон санитарной охраны курорта Теберда.

Для составления проекта институтом была организована бригада под руководством доцента Парджанадзе Ш.К. Отдельные главы проекта составлены:

1. Орография и климат – доцент Чиракадзе Г.И.
2. Медицинская характеристика – доктор Цагарели Л. И.
3. Геология и гидрогеология – горн.инж. Метревели С.Ю.
4. Благоустройство и санитарная характеристика курорта – врач-гигиенист Хачидзе Ш.Г.
инженер – Дадияни
5. Обоснование границ зон санитарной охраны – доц.Чиракадзе Г.И. и инж. Метревели С.Ю.

Общие сведения о курорте ТЕБЕРДА

Теберда, как лечебная местность, впервые привлекла к себе внимание в конце 19 века. Курортное строительство начинается там с 1909 г. в виде небольших частновладельческих дач и пансионов.

В 1910 году Пироговский врачебный съезд признает необходимым обратить внимание Академии наук на крайнюю желательность подробного метеорологического и физиогеографического исследования Тебердинской долины, как возможного горно-климатического курорта.

Состоявшийся в 1915 году Съезд по улучшению отечественных лечебных местностей, признал Теберду с Джамагатским ущельем „лечебной местностью, имеющей общественное значение, с применением закона о санитарной горной охране“.

Несмотря на общее признание выдающихся лечебных факторов Теберды, до Октябрьской Социалистической революции курорт развивался весьма слабо. Только при советской власти курортные организации и медицинская общественность уделили Теберде большое внимание и, наконец, с 1925 года в Теберде появляются стационарные курортные учреждения в виде санаториев и домов отдыха, в начале на базе сохранившихся частновладельческих дач, а затем в специально выстроенных помещениях.

Теберда лежит под 43°26 северной широты и 41°44' восточной долготы от Гринвича на высоте 1280-1420 метров над уровнем моря и находится в Клухорском районе Грузинской ССР в 153-х километрах от жел. дорожной станции Невинномысской, в 62-х километрах от станции Баталпашинска и в 52-х километрах от административного центра Клухори. Имеется также воздушное сообщение с Клухори из центральных городов СССР.

Курорт расположен в долине реки Теберда, притока реки Кубани, имеющей направление в районе курорта с севера на юг.

С востока и запада горизонт закрыт высокими горными хребтами, отдельные вершины которых достигают 3-х тысяч метров .

Окружающие Теберду места необычайно красивы и живописны. Здесь можно видеть обилие скал и вершин с обширнейшими дивными панорамами, громадные горные ледники главного хребта, пещеры, долины рек Джамагат с мраморными скалами минеральными источниками, с роскошными альпийскими лугами, Тебердинское озеро, боковые долины и водопады, бирюзовые баджукские озера и, наконец, красивейший из всех перевалов Главного хребта – Клухорский. Все это создает в Теберде благоприятные условия для больных.

Климат Теберды в общем отмечается мягкостью, отсутствием резких колебаний температуры. Лето прохладное, нежаркое, выше 22° не бывает, много тени, непыльно. Воздух отличается замечательной сухостью, прозрачностью, туманов не бывает. Зима в Теберде замечательно мягкая, богата солнцем, днем температура доходит до 10-12 градусов тепла, ночью наступает охлаждение и к утру мороз доходит до 5-8 градусов, но как только засияет солнце, опять становится тепло. Годовая температура воздуха 6,6°С, причем средняя весны – 7,93°, лета– 14,29°, осени -3,74° и зимы -0,46°.

Крутые склоны Главного хребта не пропускают с юга испарений Черного моря, так что Теберда является даже в горах Кавказа редкостным островком по сравнительно небольшому количеству осадков. Осень и зима в Теберде удивительно бесснежны, недождливы и богаты лучами солнца.

К климатическим особенностям Теберды надо отнести чистоту воздуха, значительную высоту над уровнем моря, большое количество ясных дней, высокое напряжение солнечной радиации, малое количество осадков, низкую летнюю и высокую зимнюю температуру, незначительность ветров, низкую относительную влажность и сравнительно низкое барометрическое давление, каковые факторы являются чрезвычайно важными в определении горно-климатических станций и являются лечебными средствами Теберды.

Как горно-климатическая станция, Теберда стяжала себе достаточную славу и в нее посылались легочные больные, малокровные, невростеники, выздоравливающие и т.п.

Наряду с кристаллической чистотой воздуха наполненного целебным ароматом Хвойных лесов, и освежаемого брызгами, очень важным обстоятельством является обилие здесь солнца и можно смело сказать, что идеально чистый, совершенно лишенный пыли воздух в соединении с общей умеренностью климата, обусловливаемого географическим положением самого ущелья, хорошо защищенного и от холодных ветров севера и от сухих и резких ветров с востока, делают из Теберды превосходную климатическую станцию, по справедливости сравниваемую с наиболее прославившимся климатическими курортами Союза ССР и западной Европы: Абастумани, Красная Поляна, Дивосом и др. Наряду с благоприятными особенностями климатических условий, в Теберде имеются и неблагоприятные: значительные суточные амплитуды колебания температуры воздуха и сокращенность солнечного дня / вследствие меридиального положения долины реки «Теберда»/, однако они свойственны почти всем горным курортам, и их значение в большей степени умеряется комплексом всех остальных особенностей, которые представляют собой большую ценность для климатического лечения.

Благотворное влияние горного воздуха на течение болезней, особенно легочных, известно с глубокой древности и в настоящее время лечение туберкулеза легких горным воздухом занимает почетное место.

В силу целого ряда причин-находящиеся в горах вынуждены глубоко дышать, благодаря чему легкие лучше омываются кровью, а значит и лучше питаются, чем приобретают большую стойкость и сопротивляемость туберкулезной инфекции.

К тому же горный воздух более чист, с меньшим атмосферным давлением, большой инсоляцией и в силу этого и более сух; сухой же, особенно горный, воздух вызывает усиление кожного дыхания и испарения.

Благодаря разнообразию рельефа местности в Теберде можно устроить на различной высоте как-бы лестницу санаториев, где больные того или другого рода заболеваний будут иметь возможность найти соответствующую требованиям науки и индивидуальному состоянию, как-бы, свою ступеньку для лечения.

Климатические особенности Теберды бесспорно соответствуют тем требованиям, которые предъявляются горно климатическим станциям для туберкулезных больных, и медицинский профиль этого курорта должен быть определен именно как курорт в основном для легочных туберкулезных больных.

Весьма ценными для курорта Теберда являются возможность воспользоваться солнцем и воздухоочистение в осенне-зимнем периоде, когда на большинстве курортов Союза эта возможность осенью и зимой весьма ограничена.

Климат Теберды помогает не только туберкулезным, но весьма благотворно действует при переутомлении, мало крови, невростении, полезен также для слабогрудных и выздоравливающих.

Являясь по своим климатическим условиям признанной горно-климатической станцией, Теберда одновременно располагает и бальнеологическими ресурсами в виде углекислых источников /Нарзана/. Небольшой дебит источников, противопоказанность для направления на высоту свыше 1000 метров больных с выраженным поражением сердечно-сосудистой системы говорят против проектирования в Теберде бальнеологического курорта. Минеральные источники могут быть использованы только для контингента больных, показанного для лечения в Теберде и то после предварительного изучения этих источников как экспериментально, так и клинически.

В настоящее время в Теберде имеется 4 санатория с общим количеством 610 коек и три дома отдыха на 390 коек.

Показаниями для лечения на курорте Теберда, как горно-климатического курорта для туберкулезных больных, служат следующие заболевания:

1. Легочный инфильтрат во всех фазах развития;
2. фиброзно-навернозный туберкулез легких компенсированный и субкомпенсированный, без значительных явлений сердечно-сосудистой недостаточности;

3. Хронические диссеминированные формы легочного туберкулеза.
4. Туберкулез легких с эффективним и неэффективним одно – и двусторонним искусственным пневмотораксом при удовлетворительном состоянии сердечно-сосудистой системы
5. Железисто-превральные формы туберкулеза с субфебрильной температурой и
6. Туберкулез гортани – катарральные формы.

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 16, საქმე 358, ფურცლები 3-9.

**დოკუმენტი №81. ამონაწერი საქართველოს სსრ კანონიდან 1948 წლის
სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ**

ქ ა ნ ე ნ ი

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის 1948 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

1. დამტკიცდეს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მიერ წარმოდგენილი საქართველოს სსრ 1948 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტი, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საბიუჯეტო კომისიის მოხსენების თანახმად მიღებული ცვლილებებით, შემოსავლის ნაწილი – 2.339.652 ათასი მანეთი და გასავლის ნაწილი – 2.331.382 ათასი მანეთი – გასავალთან შედარებით შემოსავლის 8.270 ათასი მანეთის გადამეტებით და ამის გარდა საქართველოს სსრ რესპუბლიკური და ადგილობრივი ბიუჯეტებით საბიუჯეტო სახსრების გარდამავალი ნაშთი 1949 წლის 1 იანვრისათვის – 70.009 ათასი მანეთის ოდენობით.

2. ამ კანონის I მუხლის შესაბამისად დამტკიცდეს საქართველოს სსრ 1948 წლის რესპუბლიკური ბიუჯეტი შემდეგ თანხებში: შემოსავალი 2.050.199 ათასი მანეთი, გასავალი 1.043.437 ათასი მანეთი, ავტონომიურ საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების, ავტონომიური ოლქის, რესპუბლიკური დაქვემდებარების და ქალაქებისა და რაიონების ბიუჯეტების სახსრების გასაძლიერებლად ანარიცხები სახელმწიფო გადასახადებიდან და შემოსავლიდან და დოტაცია რესპუბლიკური ბიუჯეტიდან 998,492 ათასი მანეთი-გასავალთან შედარებით შემოსავლის 8.270 ათასი მანეთის გადამეტებით და ამის გარდა საბიუჯეტო სახსრების გარდამავალი ნაშთი 1949 წლის 1-იანვრისათვის 30.874 ათასი მანეთი.

3. დამტკიცდეს საქართველოს სსრ ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის, ავტონომიური ოლქის, რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქებისა და რაიონების 1948 წლის ბიუჯეტები შემდეგ თანხებში /ათას მანეთობით/:

	შემოსავალი	ანარიცხები სახელმწიფო გადასახადებიდან და შემოსავლიდან	დოტაცია რესპუბლიკური ბიუჯეტიდან	გასავალი	საბიუჯეტო სახსრების გარდასავალი ნაშთი 1949წ. 1/1-ისათვის.
ქლუხორის რაიონი	1.525	5.078	4.666	11.525	347

4. დაწესდეს 1948 წლისათვის ანარიცხები სახელმწიფო გადასახადებიდან და შემოსავლიდან საქართველოს სსრ ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების, ავტონომიური ოლქის, რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქებისა და რაიონების ბიუჯეტებში:

- ა. არასასაქონლო ოპერაციებზე გადასახადებიდან 100%
- ბ. ერთპიროვნულ გლეხურ მეურნეობათა ცხენებზე სახელმწიფო გადასახადებიდან 100%
- გ. მანქანა-ტრაქტორთა სადგურების შემოსავლიდან 50%

5. დაწესდეს 1948 წლისათვის საქართველოს სსრ ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების, ავტონომიური ოლქის, რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქებისა და რაიონების ბიუჯეტებში ანარიცხები-მოსახლეობის სამემოსავლო გადასახადიდან, კოლმეურნეობათა სამემოსავლო გადასახადიდან, სასოფლო-სამეურნეო გადასახადიდან, უცოლო და უქმრო, მარტოხელა და მცირე ოჯახიან სსრკ მოქალაქეთა გადასახადიდან, მოსახლეობაში ხელის მონერით გავრცელებული სახელმწიფო სესხებიდან და ბრუნვის გადასახადიდან შემდეგი ოდენობით:

ანარიცხების პროცენტები

	მოსახლეობის სამემოსავლო გადასახადიდან	კოლმეურნეობათა სამემოსავლო გადასახადიდან	სასოფლო-სამეურნეო გადასახადიდან	უცოლო და უქმრო მარტოხელა და მცირე ოჯახიან სსრკ მოქალაქეთა გადასახადიდან	მოსახლეობაში ხელის მონერით გავრცელებული სახელმწიფო სესხებიდან	მმართველის გადასახადიდან
ქალაქის რაიონი	100	100	100	50	100	100

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს

პრეზიდიუმის თავმჯდომარე

/ხელმოწერილია/

/ვ.პოგუა/

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს

პრეზიდიუმის მდივანი

/ხელმოწერილია/

/ვ.პანათაშვილი/

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 253, ფურცლები 1-7.

დოკუმენტი №82. ამონაწერი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის მეორე მოწვევის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1948 წლის 27 მარტის სხდომის ოქმი საქართველოს სსრ ქლუხორის რაიონის მადნისხევის სასოფლო საბჭოდან სოფელ ზედეაკის გამოყოფისა და ზედეაკის სასოფლო საბჭოს შექმნის შესახებ

ო ქ მ ი № 7
ს ა ბ ჯ ა რ თ ე ლ ო ს
საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის მე-2 მოწვევის
უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის სხდომისა
1948 წლის 27 მარტი

თავმჯდომარეობდა აშხ. გოგუა ვ. ბ.

და ე ს ნ ე ნ ე:
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარის მოადგილეები – აშხ. დავითაძე და., დელბა მ.კ.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს
პრეზიდიუმის მდივანი აშხ. ეგნატიშვილი ვ. ი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს
პრეზიდიუმის წევრები: აშხ. აშხ. ავეტისოვი რ. ა., ბარამია მ.ი., გოჩაშვილი გ.ა.,
კეჭანტირაძე ვ.შ., ლომიძე ბ.ე., მოსაშვილი ი.ო.,
პლევია მ.დ., რუსიაშვილი თ.ი., ყუჯიაშვილი ი.პ.,
ჩარკვიანი კ.ნ., ნინამძღვროშვილი მ.დ., ჯანელიძე ა.ი.

საქართველოს სსრ იუსტიციის მინისტრი აშხ. რაჭაია ა.ნ.

საქართველოს სსრ პროკურორი აშხ. შონია ვ.ი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი სასამართლოს
თავმჯდომარე აშხ. ჯაფარიძე ა.ფ.

ბრძანებულება
10

საქართველოს სსრ ქლუხორის რაიონის მადნისხევის სასოფლო საბჭოდან სოფელ ზედეაკის გამოყოფისა და ზედეაკის სასოფლო საბჭოს შექმნის შესახებ

გამოეცოს ქლუხორის რაიონის მადნისხევის სასოფლო საბჭოს სოფელი ზედეაკე და შეიქმნას ზედეაკის სასოფლო საბჭო.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს
პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ვ. გოგუა

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს
პრეზიდიუმის მდივანი ვ. აბგათაშვილი

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 225, ფურცლები 1,7,12.

დოკუმენტი №83. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1948 წლის 30 მარტის დადგენილება ქლუხორის რაიონში ახლად დასახლებულ სოფლის მოსახლეობის სასოფლო-სამეურნეო გადასახადისაგან განთავისუფლების შესახებ

**დადგენილება № 265
საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი**

ქლუხორის რაიონის სოფლის მოსახლეობის ახლადდასახლებულ მეურნეობათა სასოფლო-სამეურნეო გადასახადისაგან განთავისუფლების შესახებ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

1. იმასთან დაკავშირებით, რომ ქლუხორის რაიონში გეგმიანი წესით ახლადდასახლებულ კოლ-მეურნეთა უმრავლესობას წარმოადგენენ სვანები, რომლებიც, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1946 წლის 30 მარტის №709 დადგენილების თანახმად, ძველ საცხოვრებელ ადგილზე სასოფლო-სამეურნეო გადასახადს არ იხდიდნენ და ვინაიდან ეს კოლმეურნეები მეურნეობრივად ჯერ კიდევ არ მომარგებულან და მოკლებული არიან სასოფლო-სამეურნეო გადასახადის გადახდის საშუალებას, განთავისუფლებულ იქნას ქლუხორის რაიონის 185 მეურნეობა 1947 წლის სასოფლო-სამეურნეო გადასახადისგან 281 ათასი მანეთის რაოდენობით, და შემდგომ 1948–1950 წლებშიც.

2. ეთხოვოს სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს დაამტკიცოს ეს დადგენილება.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე ზ. ჩხუბანიშვილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
სამმეთა მმართველი ს. როსტიაშვილი

1948 წლის 30 მარტი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1948 წლის მარტი. თბილისი, 1948, გვ. 556.

დოკუმენტი №84. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსა და საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1948 წლის 19 აპრილის დადგენილება 1948 წლის საკურორტო სეზონისათვის მოსამზადებელი ღონისძიებების შესახებ

**ПОСТАНОВЛЕНИЕ №334
СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР И
ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КП (б) Г Р У З И И**

19 апреля 1948 года

О мероприятиях по подготовке курортов Грузии к сезону 1948 года

В целях своевременного проведения ремонтных и подготовительных работ на курортах Грузинской ССР к сезону 1948 года, Совет Министров Грузинской ССР и Центральный Комитет КП (б) Грузии постановляют:

1. Утвердить общий объем затрат по благоустройству курортов Грузинской ССР на 1948 год в сумме 25.300 тыс.руб., в том числе на капитальный ремонт – 14,215 тыс.руб., благоустройство – 5,635 тыс.руб. на приобретение инвентаря и оборудования – 5,450 тыс.руб. с распределением средств на ремонтные работы и на благоустройство по отдельным курортам и объектам, согласно приложениям №№1,2 и 3.

2. Обязать Министра здравоохранения Грузинской ССР – тов. Хелидзе и начальника Главкурпура Министерства здравоохранения Грузинской ССР – тов. Берадзе, начальника Лечсанупра – тов. Франгулян (в части санаториев Лечсанупра):

а) обеспечить своевременное рассмотрение и утверждение проектов и смет ремонта и благоустройства по каждому курорту и объекту в отдельности и качественное проведение ремонта;

б) в 1948 году общую курортную сеть довести до 6,801 койки, на койки по хозрасчетным санаториям до 4.725 коек, по госбюджетным санаториям – до 580 коек, курортным гостиницам – до 826 коек и санаториям Лечсанупра – до 670 коек, с распределением по отдельным курортам, согласно приложениям №№ 4 и 5.

Из указанного количества вновь ввести в действие санаторий №3 в Боржоми на 60 коек, в Цхалтубо клинический санаторий на 100 коек, санаторий №1 в Теберда на 250 коек, санаторий Саирме на 50 коек, санаторий №3 в Ахали-Афони на 270 коек, санаторий в Кобулет для взрослых на 150 коек и для детей на 50 коек, и санаторий для взрослых в Манглиси на 80 коек.

3. Обязать Министра здравоохранения Грузинской ССР – тов. Хелидзе и начальника главного курортного управления – тов. Берадзе, обеспечить в санаториях образцовое санитарное состояние и необходимое медицинское обслуживание больных.

4. Обязать начальника управления курортами и санитариями ВЦСПС – тов. Кобахидзе и руководителей ведомственных санаториев и домов отдыха провести необходимые мероприятия по своевременной подготовке санаториев и курортов к сезону 1948 года.

Министру здравоохранения Грузинской ССР и руководителям ведомственных санаториев и домов отдыха отчет о проведенной работе представить совету Министров Грузинской ССР к 1-му июня 1948 года.

5. Предложить Советам Министров Абхазской и Аджарской АССР, Облисполкому Юго-Осетинской А/О, райисполкомам, обкомам и райкомам КП(б) Грузии в 10-дневный срок рассмотреть намеченные настоящим постановлением планы ремонтных работ и оказать главному курортному управлению и курортам всемерную помощь (рабочей силой, транспортом и др) в деле своевременного обеспечения и качественного проведения ремонта и полной готовности курортов к сезону 1948 года.

6. Обязать исполком Тбилисского городского Совета депутатов трудящихся и Тбилисский комитет КП(б) Грузии в 10-дневный срок рассмотреть вопрос об окончании подготовки пригородных курортов (Коджори, Кикети, Цхети, Манглиси) к сезону 1948 года в установленные сроки.

7. Предложить председателю Цхакаевского райисполкома – тов. Гвадзабия до 20 мая 1948 года подыскать для перевода сельского совета Менджи соответствующее помещение вне зоны санитарной охраны курорта Менджи.

8. Председателю Госплана Совета Министров Грузинской ССР – тов. Цимакуридзе предусмотреть в планах материального снабжения на 1948 год выделение материалов и оборудования главному курортному управлению и Спецлечсанупру Министерства здравоохранения Грузинской ССР согласно приложению №6.

9. Обязать Министра лесного хозяйства Грузинской ССР – тов. Джаши выделить в счет фонда республики 1948 года Главкурпуру Министерства здравоохранения лесосеки для заготовки 2500 кубометров деловой древесины в следующих лесозах:

а) для курорта Абастумани из Абастуманского лесхоза – 500 кмб

б) для курорта Джава из Джавского лесхоза – 200 кмб

в) для курорта Шови из Онского лесхоза – 400 кмб

г) для курорта Бахмаро из Чохатаурского лесхоза – 500 кмб

д) для курорта Саирме из Маяковского лесхоза – 300 кмб

е) для курорта Теберда из Клухорского лесхоза – 300 кмб

ж) для курорта Боржоми из Боржомского лесхоза – 300 кмб

10. Обязать Советы Министров Абхазской и Аджарской АССР отпустить во II квартале 1948 года из заготовок Министерства местной промышленности Абхазской и Аджарской АССР на ремонтные работы курортов Абхазии – 400 кмб, и курортов Аджарии – 300 кмб. хвойного кругляка.

11. Обязать председателей Телавского и Сагареджойского исполкомов средства, выделенные для курортов местного значения, использовать только по согласованию с институтом курортологии Грузии.

12. Просить Совет Министров Союза ССР перевести в категорию санаториев повышенного типа

санаторий в Цхалтубо №1 и №3 и клинический, Абастуманские Туберкулезные санатории №1 в Аразиндо, Боржомские санатории №№1 и 2, санаторий №1 в Теберда, Гагрский санаторий им. Сталина, Гүлрипшский Туберкулезный санаторий им. Ленина и Кобулетский клинический санаторий.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР – З. ЧХУБИАНИШВИЛИ
СЕКРЕТАРЬ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КП (б) Г Р У З И – К. ЧАРКВИАНИ

верно: /ხელმოწერა/

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 146, ფურცლები 59-61.

დოკუმენტი №85. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1948 წლის 20 აპრილის დადგენილება სოხუმ-ქლუხორის უბანზე კავშირგაბმულობის სპილენძის ჯაჭვის დაკიდების შესახებ

დადგენილება № 354
საპარტუპლოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი

სოხუმ-ქლუხორის უბანზე კავშირგაბმულობის სპილენძის ჯაჭვის დაკიდების შესახებ

იმ მიზნით, რომ უზრუნველყოფილ იქნას სპილენძის ჯაჭვის დაკიდება სოხუმ-ქლუხორის დასაკავშირებლად საუღელტეხილო უბნის კაბელირებასთან, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

1. დაევალოს სსრ კავშირის კავშირგაბმულობის სამინისტროს რწმუნებულს საქართველოს სსრ რესპუბლიკაში აშხ. მონიავას:

ა) ა/წ 15 მაისამდე დაამთავროს ხაზის მშენებლობისა და სპილენძის ჯაჭვის დაკიდების დაპროექტება სოხუმ-გვანდრისა და ქლუხორ-ჩრდილოეთ პრიუტის უბანებზე;

ბ) უზრუნველყოს საპარტუპლო ხაზის მშენებლობა და კავშირგაბმულობის სპილენძის ჯაჭვით დაკიდება, თანახმად პროექტისა, 20 აგვისტოსათვის, ხოლო საუღელტეხილო უბანზე კაბელის გაყვანა – 1948 წლის 20 სექტემბრისათვის.

2. დაევალოს საქართველოს სსრ სატყეო მეურნეობის სამინისტროს (აშხ. ჯაშს) გამოუყოს სსრ კავშირის კავშირგაბმულობის სამინისტროს საქართველოს სსრ რწმუნებულის სამმართველოს ტყესაკაფი 650 ცალი ტელეგრაფის ბოძის დასაზადებლად (180 კუბ. მეტ. სამასალე წინვინი მერქნისა) ქლუხორის სატყეო მეურნეობიდან, რესპუბლიკის ფონდის ხარჯზე.

3. დაევალოს აფხაზეთის ასსრ მინისტრთა საბჭოს (აშხ. დელბას) და ქლუხორის რაიალმას-კომის თავმჯდომარეს აშხ. ჩაჩიანს:

ა) მიმდინარე წლის 15 მაისამდე უზრუნველყონ ბოძების დამზადება და მიზიდვა სამუშაოთა წარმოების ადგილზე – აფხაზეთის ასს რესპუბლიკაში გულრიფშის სატყეო მეურნეობიდან – 150 ცალი ბოძი და ქლუხორის სატყეო მეურნეობიდან ქლუხორის რაიონში – 650 ბოძი;

ბ) 1948 წლის 1 მაისამდე გამოჰყონ მუშახელი ადგილობრივი მოსახლეობიდან თითო 30 კაცი და დაამაგრონ ისინი სოხუმ-ქლუხორის კავშირგაბმულობის ხაზის სამშენებლო სამუშაოთა დამთავრებამდე;

გ) დახმარება გაუწიონ სსრ კავშირის კავშირგაბმულობის სამინისტროს რწმუნებულს საქართველოს სსრ რესპუბლიკაში იმ მხრივ, რომ მიიტანოს სახაზო მასალები და საკაბელო ნაწარმი რკინიგზის სადგურებიდან სამუშაოთა წარმოების ადგილებამდე.

4. ეთხოვოს სსრ კავშირის კავშირგაბმულობის მინისტრს (აშხ. ნ. დ. პსურცევს):

ა) გამოჰყოს და გამოგზავნოს კვალიფიციური მუშახელი 120 კაცის რაოდენობით სამხრეთ პრიუტ-ჩრდილოეთ პრიუტის უბანზე, კაბელის გაყვანის სამუშაოების შესასრულებლად ვადით 1948 წლის 1 ივნისიდან 20 სექტემბრამდე, აგრეთვე მიაღწიოს სპეციალისტთა ჯგუფი სოხუმ-ქლუხორის უღელტეხილის უბანზე საძიებო და საპროექტო სამუშაოების ჩატარების პერიოდში;

ბ) მოახდინოს განკარგულება, რათა გამოიგზავნოს მთელი სახაზო მასალა 1948 წლის 15 მაისიდან და გაითვალისწინოს განაწილება იმ საშუალოთა მოცულობის შესაბამისად, რაც ქლუხორის უღელტეხილის ორივე მხრიდან სწარმოებს, ამასთან აღნიშნულ მასალას მისცეს დანიშნულება ამიერკავკასიის რკინიგზის კელასურის სადგურსა და ორჯონიკიძის რკინიგზის ჩერკასკის სადგურზე;

გ) გამოჰყოს ა/ნ მაისში სოხუმ-ქლუხორის კავშირგაბმულობის ხაზის მშენებლობისათვის საჭიროთა ავტომანქანები: 2 მანქანა სამჭონიანი და 2 მანქანა ტონანახევრიანი.

საპარტეზლოს სსრ მინისტრთა
საბჭოს თავმჯდომარე ზ. ჩხუბიანიშვილი

საპარტეზლოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
სამშენებლო-მშენებლობის ს. როსტიანიშვილი

1948 წლის 20 აპრილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილება. 1948 წლის აპრილი. თბილისი, 1948, გვ. 425-426.

დოკუმენტი №86. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1948 წლის 9 აგვისტოს დადგენილება
სოხუმ-ქლუხორის უბანზე სპილენძის ჯაჭვის დაკიდების შესახებ

დადგენილება № 877
საპარტეზლოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი

სოხუმ-ქლუხორის უბანზე სპილენძის ჯაჭვის დაკიდების შესახებ.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1948 წლის 20 აპრილის № 354 დადგენილების შესასრულებლად და ქლუხორის უღელტეხილზე კაბელის გაყვანის უზრუნველსაყოფად, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

1. დაევალოს საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს გზატკეცილების სამმართველოს უფროსის ან, რობიჭაშვილის უზრუნველყოფის სოხუმ-ქლუხორის გზის გზატკეცილისა და ხიდების რემონტის ჩატარება და დამთავრება სოხუმიდან 95 კილომეტრამდე და კურორტ თებერდიდან ჩრდილოეთ პრიუტამდე ა/ნ 20 აგვისტოსათვის.

2. დაევალოს აფხაზეთის ასსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარეს ან. დელბას;

ა) უზრუნველყოს 12 აგვისტოდან 10 სექტემბრამდე 70 ტონამდე ტვირთის გადასროლა კავშირგაბმულობის სამინისტროს რწმუნებულის სამმართველოსათვის კელასურის რკინიგზის სადგურიდან სოხუმ-ქლუხორის გზის 95 კილომეტრზე;

ბ) გამოჰყოს ამ მშენებლობაზე საშუალოდ კავშირგაბმულობის სამინისტროს რწმუნებულის განკარგულებაში მშენებლობისათვის, ა/ნ 12 აგვისტოდან 1 ნოემბრამდე, 50 კირი და 10 გამყოლი კაბელის გაყვანის ტრასაზე ტვირთების ჩამოსატარებლად;

გ) დახმარება გაუწიოს კავშირგაბმულობის სამინისტროს რწმუნებულის სამმართველოს ადგილობრივი მოსახლეობიდან 150 მუშის დაქირავების საქმეში.

3) დაევალოს ქლუხორის რაილმასკომის თავმჯდომარეს ან. ჩაჩიანს:

ა) 12 აგვისტოდან 10 სექტემბრამდე უზრუნველყოს 25 ტონამდე ტვირთის გადასროლა კავშირგაბმულობის სამინისტროს რწმუნებულის სამმართველოსათვის ბატალაშინსკის რკინიგზის სადგურიდან სოხუმ-ქლუხორის გზის ჩრდილოეთ პრიუტამდე;

ბ) გამოჰყოს და მიაშროს ამ მშენებლობას კავშირგაბმულობის სამინისტროს რწმუნებულის განკარგულებაში მშენებლობის დროისათვის, ა/ნ 12 აგვისტოდან 1 ნოემბრამდე, 25 კირი და 5 გამყოლი კაბელის გაყვანის ტრასაზე ტვირთის ჩამოსატარებლად;

გ) დახმარება გაუწიოს კავშირგაბმულობის სამინისტროს რწმუნებულს ადგილობრივი მოსახლეობიდან 50 მუშის დაქირავებაში.

4. დაევალოს ცეკავშირის გამგეობის თავმჯდომარეს ამხ. ნარსიას უზრუნველყოფის პური და კვებით 400-მდე მუშა, რომლებიც ქლუხორის უღელტეხილის კაბლირებაზე მუშაობენ.

დაევალოს ვაჭრობის მინისტრს ამხ. არობელაძეს გამოუყოს ცეკავშირის აღნიშნული მიზნებისათვის პური და კვების პროდუქტების საჭირო ფონდები.

5. დაევალოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ სარენაო კოოპერაციის სამმართველოს უფროსს ამხ. აბაიშვილს დაამზადოს კავშირგაბმულობის სამინისტროს რწმუნებულის სამმართველოსათვის სამთო საჭურველი (სამთო ფეხსაცმელები, შალის ზედა ტანსაცმელი, ყინულისაჭრელი და საძინებელი ტომრები) 300 კომპლექტამდე, რაც შეასრულოს 20 აგვისტომდე.

6. დაევალოს ტრესტ „საქვეთმრეწვის“ მმართველს ამხ. გალუსტოვს, კავშირგაბმულობის სამინისტროს რწმუნებულთან დადებული ხელშეკრულების საფუძველზე, უზრუნველყოს აფეთქების საშუალოთა შესრულება ქლუხორის უღელტეხილზე კავშირგაბმულობის კაბელის გაყვანის მთელ ტრასაზე.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარის მოადგილე ზ. კაცხიშვილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
სამმართველო მმართველი ს. როსტიაშვილი

1948 წლის 7 აგვისტო

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1948 წლის აგვისტო. თბილისი, 1948, გვ. 92-93.

დოკუმენტი №87. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1948 წლის 18 სექტემბრის დადგენილება თებერდის სახელმწიფო ნაკრძალში შეშის დამზადების შესახებ

დადგენილება №1073
საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი

თებერდის სახელმწიფო ნაკრძალში შეშის დამზადების შესახებ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

წინადადება მიეცეს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ ნაკრძალთა მთავარ სამმართველოს თებერდის ნაკრძალში ტყის სანიტარული დაცვის, ხეცეულისაგან განმენდის, ძირზემხმარი და დაზიანებული ხეების მოჭრის წესით დაამზადოს 3.000 კუბური მეტრი შეშა და დამზადებული შეშის რეალიზაცია მოახდინოს ქლუხორის რაიონმასკომის განაწილებით.

მშრომელთა დეპუტატების ქლუხორის რაისაბჭოს აღმასკომმა თებერდის ნაკრძალს გამოუყოს მუშებისა და საჭაპანო ტრანსპორტის საჭირო რაოდენობა აღნიშნული შეშის დასამზადებლად.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე ზ. ჩხუბინიშვილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
სამმართველო მმართველი დ. ქიტიაშვილი

1948 წლის 18 სექტემბერი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1948 წლის სექტემბერი, თბილისი, 1948, ფურცელი 202.

დოკუმენტი №88. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1948 წლის 5 ოქტომბრის დადგენილება
ქლუხორის რაიომრეწეკომბინატის მიერ დამზადებული ორცხენიანი მონაქედი
სასველეების გასაცემი ფასის დაწესების შესახებ

დადგენილება № 1163
საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსი

ქლუხორის რაიომრეწეკომბინატის მიერ დამზადებული ორცხენიანი მონაქედი სასველეების
გასაცემი ფასის დაწესების შესახებ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

დამტკიცდეს ქლუხორის რაიომრეწეკომბინატის მიერ დამზადებული ორცხენიანი მონაქედი
სასველეების გასაცემი ფასი – ცალი 2700 მანეთის რაოდენობით, ფრანკო-ნარმოვება.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე **ზ. ჩხუპია**ნიშნული

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
სამმართველო **ს. როსტიაშვილი**

1948 წლის 5 ოქტომბერი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი 1948 წლის ოქტომბერი. თბილისი, 1948, გვ. 89.

დოკუმენტი №89. საქართველოს სსრ მეორე მონვევის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის
1949 წლის 31 იანვრის სხდომის ოქმი. ბრძანებულება საქართველოს სსრ სახალხო სასამართლოების
არჩევნების საარჩევნო ოლქების შესახებ

ოქმი №12

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის
მე-2 მოწვევის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის სხდომისა

1949 წ. 31 იანვარი

თამაშაშვილიმარკოზა აბ. გოგუა ვ.ბ.

დაეხსენა:

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის

თავმჯდომარის მოადგილე აბ. დავითაძე დ. ა.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი აბ. ეგნატაშვილი ვ. ი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრები: აბ. აბ. ავეტისოვი

რ. ა. ბარამია მ. ი. გოჩაშვილი გ. ა. კეკელიძე ვ. შ. ლომიძე ბ. ე. მოსაშვილი ი.

პლიგა მ. დ. რუსთაშვილი თ. ი. ყუჯიაშვილი ი. ბ. წინამძღვროშვილი მ. დ. ჯანელიძე ა. ი.

საქართველოს სსრ იუსტიციის მინისტრი აბ. რაფაეა ა. ნ.

საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა მინისტრი აბ. კარანაძე გ. თ.

საქართველოს სსრ პროკურორის მოადგილე აბ. ჟორცხაიძე ბ. ზ.

1949 წ. 14 დეკემბერი

ბრძანებულება

საქართველოს სსრ სახალხო სასამართლოების არჩევნების საარჩევნო ოლქების შესახებ

საქართველოს სსრ კონსტიტუციის 123 მუხლებისა და საქართველოს სსრ სახალხო სა-
სამართლოების არჩევნების დებულების 12 და 15 მუხლების საფუძველზე შეიქმნას საქართველოს
სსრ სახალხო სასამართლოების არჩევნების შემდეგი საარჩევნო ოლქები:

ქლუხორის რაიონი

88. ქლუხორის რაიონის სახალხო სასამართლოს საარჩევნო ოლქი. სახალხო სასამართლოს ასარჩევ სახალხო მსაჯულთა რიცხვი – 50.

საზღვრები: ქლუხორის რაიონი.

ცენტრი: ქლუხორის რაიონის მშრომელთა დეპუტატების საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს
პრეზიდიუმის თავმჯდომარე. გომეზა

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს
პრეზიდიუმის მდივანი ვ. ეგნატაშვილი

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 283, ფურცლები 1, 17-18, 47, 188.

დოკუმენტი №90. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1949 წლის 19 ივლისის დადგენილება ქლუხორის რაიონის სოფელ ბარის რევანლიანი სკოლის გახსნისა და ამ სკოლისათვის საჭირო შენობის აგების შესახებ

დადგენილება № 832
საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი

ქლუხორის რაიონის სოფ. ბარის რევანლიანი სკოლის გახსნისა და ამ სკოლისათვის საჭირო შენობის აგების შესახებ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

ნება დაერთოს მშრომელთა დეპუტატების ქლუხორის რაისაბჭოს აღმასკომს:

ა) გახსნას 1949/50 სასწავლო წლის დასაწყისიდან სტაეროპოლის მხარის სოფ. გორნოზა-ვოდსკოდან სოფ. ბარში ჩამოსახლებულთა ბავშვების სწავლებისათვის რევანლიანი სკოლა;

ბ) მისცეს ამავე სკოლის მასწავლებლებსა და სხვა მუშაკებს 1948/1949 სასწავლო წლის ხელფასი შვებულების ხელფასის ჩათვლით;

გ) მიიღოს სკოლის შენახვის, ინვენტარისა და სხვა მონყობილობების შეძენის ხარჯები 1949 წლისათვის დამტკიცებულ ბიუჯეტიდან შესრულების წესით.

2. დაევალოს საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს გაითვალისწინოს სასკოლო მშენებლობის 1950 წლის გეგმით სოფ. ბარში რევანლიანი სკოლისათვის საჭირო შენობა.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარეა ზ. ჩხუბინიშვილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
სამხმეთ მმართველი ს. როსტიაშვილი

1949 წლის 19 ივლისი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1949 წლის ივლისი. თბილისი, 1949, ფურცელი 428.

დოკუმენტი №91. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1949 წლის 31 აგვისტოს დადგენილება ქლუბორის რაიონის სოფელ მზისაში საბავშვო სახლის გახსნის შესახებ

დადგენილება № 1114
საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი

ქლუბორის რაიონის სოფ. მზისაში საბავშვო სახლის გახსნის შესახებ

სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1949 წლის 24 თებერვლის №824 დადგენილების შესაბამისად, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

1. ქლუბორის საბავშვო სახლების განტვირთვის მიზნით, გაიხსნას ამავე რაიონის სოფელ მზისაში ახალი საბავშვო სახლი 160 აღსაზრდელის ტევადობით;

2. ნება დაერთოს საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს გაილოს 1949 წელს დამტკიცებულ ასიგნობებიდან 150 ათასი მანეთი ქლუბორის რაიონის სოფელ მზისას საბავშვო სახლის შენობის კაპიტალური რემონტის ჩასატარებლად.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარის მოადგილე ზ. კაცხიშვილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
სამშენი მმართველი ს. როსტიაშვილი

1949 წლის 31 აგვისტო

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1949 წლის აგვისტო. თბილისი, 1949, ფურცელი 519.

დოკუმენტი №92. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მიმართვა იოსებ სტალინისადმი

Копия

СОВЕТ МИНИСТРОВ СОЮЗА ССР

товарищу И. В. СТАЛИНУ

Богатейшие природные условия Грузии – морской и высокогорный климат и большое многообразие минеральных источников - пока еще недостаточно используются для развития курортов. Работы по строительству новых курортов не развернуты, а на имеющихся курортах не обеспечивается нормальное обслуживание и лечение больных и отдыхающих, ввиду отсутствия необходимого благоустройства и ограниченной пропускной способности общекурортного хозяйства.

За последние годы ряд союзных министерств и ведомств построили на курортах Грузии санатории и другие лечебные учреждения, однако вопросам благоустройства курортов не уделялось должного внимания. Основные курорты Грузии или вовсе не обеспечены коммунальными предприятиями, или эти предприятия маломощны и не отвечают возросшим требованиям.

Достаточно сказать, что такие курорты, как Цхалтубо, Боржоми, Кобулет и Теберда, не имеют канализации, а водопровода не имеют курорт Кобулет и Боржомская группа детских курортов – Цагвери, Цеми, Бакуриани.

Большинство курортов электроэнергию получает от маломощных, изношенных тепловых установок, не обеспечивающих применения лечения физио-терапевтической и рентгеновской аппаратурой.

На бальнеологических курортах Грузии-Цхалтубо, Боржоми, Менджи и Ахтала- из-за малой мощности и неблагоустроенности ванн зданий в неудовлетворительном состоянии находится лечебно-бальнеологическое обслуживание.

На курортах Грузии ощущается острый недостаток в помещениях для лечебных заведений и в жилищном фонде.

Санатории и другие курортно-лечебные учреждения на многих курортах размещены в старых, бывших частновладельческих зданиях, не отвечающих лечебным требованиям.

В результате недостаточного финансирования, начатые в годы второй пятилетки гидрогеологические работы на курортах Цхалтубо, Менджи, Боржоми не закончены, не устроены каптажные сооружения и в большинстве случаев лечебную воду здесь получают из разведочных буровых скважин, приспособленных к временной эксплуатации.

Нормы финансирования на приобретение оборудования и обслуживание больных, нормы питания и штаты для курортов Грузии ниже, чем для курортов союзного значения, и они не обеспечивают создания нормальных условий для лечения и отдыха больных.

Все это вызывает справедливое недовольство отдыхающих и больных, среди которых приезжие из других республик составляют свыше 70 процентов на всех основных курортах Грузии.

Отпускаемые по народнохозяйственному плану средства на капитальное строительство курортов далеко не обеспечивают выполнения необходимых работ. Достаточно сказать что на капитальные работы Главкурпу Грузии всего было отпущено: в 1946 г. - 995 тысяч руб., в 1947 г. — 1.000 тысяч руб., в 1948 г. — 1.033 тыс.руб. и в 1949 году — 763 тыс.руб. Понятно, что на эти средства невозможно было сделать что-либо значительное.

ЦК КП (б) Грузии и Совет Министров Грузинской ССР разработали и представляют на ваше рассмотрение проект мероприятий по улучшению состояния курортов Грузии.

В проекте предусматриваются ассигнования на капитальные затраты для проведения неотложных коммунальных и общекурортных работ, в частности на строительство водопроводов и канализации в Цхалтубо, Гагра, Боржоми, Менджи, Кобулет, Ахали-Афони, Теберда, Сурами и на пригородных курортах г. Тбилиси.

Предусмотрено также строительство санаториев в Цхалтубо, Гагра, Кобулет, Боржоми, Джава, Махинджаури, Коджори, Цхнети, Сурами и жилых домов для медицинского персонала курортов Цхалтубо, Менджи, Гагра, Гальрипши, Боржоми, Абастумани, Теберда и Джава.

Кроме этого испрашиваются средства на строительство ванных зданий, гидротехнических сооружений, банно-прачечных комбинатов, внутрикурортных дорог и на другие работы по благоустройству курортов Грузии, без чего невозможно будет улучшить их состояние и обслуживание больных и отдыхающих.

Для проведения всех этих работ необходимы ассигнования на 1950-1952 г.г. в размере 360 миллионов рублей.

В проекте постановления внесен также пункт об отнесении к первой группе некоторых санаториев Главкурпу Грузии и ВНСПС в Цхалтубо, Гагра, Боржоми и Абастумани.

Проект постановления Совета Министров Союза ССР прилагается.

СЕКРЕТАРЬ ЦЕНТРАЛЬНОГО
КОМИТЕТА КП (б) ГРУЗИИ
К. ЧАРКВИАНИ

/ხელმოწერა/

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА
МИНИСТЕРСТВА ГРУЗИНСКОЙ ССР
З. ЧХУБИАНИШВИЛИ

/ხელმოწერა/

3 декабря 1949 г.
№2462/с
верно

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 17, საქმე 424, ფურცლები 18-21.

დოკუმენტი №93. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1950 წლის 10 იანვრის დადგენილება ქლუხორის რაიონის კურორტ თებერდაში სსრ კავშირის ვაჭრობის სამინისტროს „გლავკურორტტორგის“ სტავროპოლის სარაიონთაშორისო კონტროლის მალაზიის ადმინისტრაციულ-ტექნიკური პერსონალის შტატის დამტკიცების შესახებ

დადგენილება № 53
საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსი

ქლუხორის რაიონის კურორტ თებერდაში სსრ კავშირის ვაჭრობის სამინისტროს „გლავკურორტტორგის“ სტავროპოლის სარაიონთაშორისო კონტროლის მალაზიის ადმინისტრაციულ-ტექნიკური პერსონალის შტატის დამტკიცების შესახებ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

1. სსრ კავშირის საბჭოს 1947 წლის 1 ივლისის №2286 დადგენილების შესაბამისად, დამტკიცდეს ქლუხორის რაიონის კურორტ თებერდაში სსრ კავშირის ვაჭრობის სამინისტროს „გლავკურორტტორგის“ „კავშირკურორტტორგის“ სტავროპოლის სარაიონთაშორისო კონტროლის შერეული მალაზიის პერსონალის ადმინისტრაციულ-ტექნიკური პერსონალის შტატი ორი ერთეულის რაოდენობით, მათ შორის მალაზიის გამგე და ბუხმალტერი.

2. დაველოს საქართველოს სსრ ფინანსთა სამინისტროს შტატის რეგისტრაციის დროს მალაზიის გამგის თანამდებობრივი განაკვეთი დაანესოს სსრ კავშირის საბკომსაბჭოს 1942 წლის 16 ივლისის №1206 დადგენილების შესაბამისად, ხოლო ბუხმალტერისა – სხვა მალაზიების ანალოგიურ თანამდებობათა დონეზე.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე **ზ. ჩხუბინაშვილი**

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
სამართალმცემი **ს. როსტიაშვილი**

1950 წლის 10 იანვარი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1950 წლის იანვარი. თბილისი, 1950, გვ.

279.

დოკუმენტი №94. კურორტ თებერდას სანიტარული ოკრუგის დაცვის საზღვრები

Приложение №5 к постановлению Совета министров ГССР от апреля 1950 г. за №

ГРАНИЦЫ ОКРУГА И ЗОН САНИТАРНОЙ ОХРАНЫ КУРОРТА
Т Е Б Е Р Д А

1. Границы округа санитарной охраны курорта Теберда

Границы округа санитарной охраны проходят см. карту В масштабе 1:1000000 черт.№1).

Северная граница – начинается у вершины Бруш-Серты (2361,5 м.) проходит на Восток по водораздельному хребту до вершины 1884,0 м. откуда прямой линией, пересекая р. Теберда выше сел. Нижней Теберды, соединяется вершиной Артмах (2026,5 м).

Восточная граница – начинается от г. Артмах (2026,5м) граница проходит через вершины 2056,8

м., 2020,5 м., 2199,1 м. 2908,1 м. 3392,4 м. до г. Канделяр-Ляр (3412,7 М), затем, граница проходит через пер. Эпчик (2997,7м) и тянется по вершинам г. Кышкаджар (3821,3м) 3270,8 м., 3422,3 м., 3819,1 м., 3625,0 м. От вершины 3625,0 м. граница принимает юго-восточное направление и через точки 3670,5 м доходит до точки 3742,3 м отсюда до точки 3569,5 м имеет меридиальное направление. От точки 3509,5 м. через перевалов Муруджу (3136,4м) и Клухорский (2816,4 м) заканчивается у г. Клич-Кара-Кая (3578,м.).

Южная граница начинается у г. Клич-Кара-Кая (3578,0) и с резкими поворотами через г. Хакело (3546,0 м),3315,0 м., 4037,4 м. (южнее от г. Домбай-Ульген 4040,3 м. перевала Домбай-Ульген (3006,2 м), г. Белала-Кая (3921м.) 3543,9 м, 3757,3 м. , г. Софруджу (3784,9 м.) доходит до вершины 2084,5 м. Западная граница от вершины 2084,5 м граница принимает северо-западное направление и через точки 3204,4 м. 3601,5 м., г. Эрцо (3554,6 м) и доходит до г. Джаловчат (3867,8 м) от г. Джаловчат (3867,8 м) и тянется в северо-восточном направлении по водоразделу р. Теберда и р.Аксаут, через вершины Каловая (3869,2 м) , Сунахет (3599,4м.) и перевала Алибек (3206,8 м); проходя через точки 3428,6 м. 3187,6, 3482,0 м. и вершину Баудук-Баши (3770,1м.) 3004,1 м., 3428,7 м. г. Хаджи-Бей-Баши (3727,4 м.), 2735,3 м. отсюда тянется по мухинскому хребту, пересекая Мухинская перевал (2750 м.) до вершины Кинирчад (3539,4 м.).

Далее граница тянется по водоразделу, проходя по вершинам с отметками 3210,6м. 3034,0 м. 2624,3 м. 2464,3 м. 2278,7 м. и горы Бруш-серты (2361,5м.) смыкается с северной границей.

II. Границы 2 зоны округа санитарной охраны курорта Теберда (см. черт №1)

Северная граница – начинается от вершины Кинирчад-(3539,4 м) тянется по хребту Кинирчад, проходя через вершины 3191,9 м., 3018,5 м. и горы Лысая (2579,6 м). пересекает р. Теберда вблизи отметки 1258,8 м. тянется по хребту Канделяр-ляр по вершинам 3070,2 м. 3392,4 м и заканчивается на вершине Канделяр-ляр (3412,7 м).

Восточная граница – совпадает с границей III зоны охраны и тянется от вершины Канделяр-ляр (3412,7 м) до вершины Муруджу (3625,0 м.)

Южная граница начинается у г. Муруджу (3625м.) имеет юго-западное направление и проходит через точки 3373,2 м. 3522,6 м. и от точки 3330,6 м принимает западное направление, пересекает р. Теберда у отметки 1350,6 м. и проходит по водоразделу через отметки горы 3162, 0 м., 3127,9 м. заканчивается у вершины Хаджибей-Баши (3727,4 м).

Западная граница – совпадает с границей 3-й зоны тянется от вершины Хаджибей-Баши (3727,4 м) до вершины Кинирчад (3539,4м) .

По второй зоне подлежат ограждению нижняя (ближайшая к курорту) группа Горали-Кольских и Джамагатских минеральных источников в радиусе 15 метров от непосредственных выходов.

III. Границы 3 зоны – округа санитарной охраны курорта Теберда совпадают с границами округа санитарной охраны Курорта Теберда

УПРАВЛЯЮЩИЙ ДЕЛАМИ СОВЕТА
МИНИСТЕРСТВО ГРУЗИНСКОЙ ССР

/ხელმოწერა/

(С. РОСТИАШВИЛИ)

Приложение №6 к
постановление Совета
министров ГССР от
апреля 1950 г. за №__

П Л А Н

Проведения первоочередных санитарно-оздоровительных мероприятия по благоустройству курорта „Теберда“.

Наименование работ

Исполнитель

Составление схемы генеральной

Главное курортное

планировки курорта	управление	
Реконструкция водопровода	-	-
Устройство хлораторных установок На существующих водопроводах	-	-
Организация санитарной станции	-	-
Облесения II и III зоны санитарной охраны курорта	Министерство лес- ного хозяйства Грузинской ССР	
Разработка проекта канализации и её осуществление	Главное курортное управление	

УПРАВЛЕНИЯМИ СОВЕТА

МИНИСТЕРСТВО ГРУЗИНСКОЙ ССР /ხელმწიფილია/ /С. РОСТИАШВИЛИ/

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 238, ფურცლები 104-106.

დოკუმენტი №95. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1950 წლის 18 აპრილის დადგენილება თებერდის სახელმწიფო ნაკრძალში სამასალე მერქნისა და შეშის დამზადების შესახებ

დადგენილება № 456 საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსი

თებერდის სახელმწიფო ნაკრძალში სამასალე მერქნისა და შეშის დამზადების შესახებ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

„ნაკრძალებზე ტყეების მიმარაგებისა და მათში სატყეო მეურნეობის გაძლიერებაში კონტროლის შესახებ“, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1948 წლის 17 მაისის №1603 დადგენილების შესაბამისად, ნება დაერთოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ ნაკრძალების მთავარ სამმართველოს, ტყის ნარგავების სანიტარული დაცვის (ხეცეულის, ნაგრიგალების, ქარცეულის ალებისა და ძირზემხმარის მოჭრის) წესით დაამზადოს თებერდის ნაკრძალში 2000 კუბ. მეტრი შეშა და 500 კუბ. მეტრი სამასალე მერქანი, რაც მისცეს მომზადებულებს ქლუხორის რაიონ-მასკომის განაწილებით.

მშრომელთა დეპუტატების ქლუხორის რაისაბჭოს აღმასკომმა გამოუყოს თებერდის ნაკრძალის საჭირო რაოდენობის მუშები და საჭაპანო ტრანსპორტი აღნიშნული ხე-ტყის მასალის დასამზადებლად.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარის მოადგილე ზ. კაცხიშვილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
სამმართველო მმართველი ს. როსტიშვილი

1950 წლის 18 აპრილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1950 წლის იანვარი. თბილისი, 1950, გვ.

დოკუმენტი №96. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1950 წლის 11 ივნისის დადგენილება
სსრკ შეიარაღებული ძალებისათვის 58,25 ჰა მიწის გამოყოფის შესახებ

**ПОСТАНОВЛЕНИЕ №857с
СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР
11 июля 1950 года**

Об отводе 58,25 га земли Министерству вооруженных сил СССР для нужд защитно-артиллерийского полигона Закавказского Военного Округа в Гальском районе

Совет Министров Грузинской ССР **п о с т а н о в л я е т:**

1. Утвердить постановление Совета Министров Абхазской АССР от 13 июня 1950 года за №340с и отвести Министерству вооруженных сил Союза ССР для нужд зенитно-артиллерийского полигона и лагеря Закавказского военного Округа 58,25 гектаров из земель колхоза им.Гегечкори сел.Гұдава Гальского района.
2. Ввиду отсутствия в Гальском районе свободных земель государственного фонда, отвод земель произвести без компенсации.
3. Просить Совет Министров Союза ССР утвердить настоящее постановление.

**ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА МИНИСТРОВ
ГРУЗИНСКОЙ ССР /З.ЧУБИАШВИЛИ/**

**УПРАВЛЯЮЩИЙ ДЕЛАМИ СОВЕТА
МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР /С. РОСТИАШВИЛИ/**

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 246,
ფურცელი 39.

დოკუმენტი №97. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1950 წლის 11 ივნისის დადგენილება
ამიერკავკასიის სამხედრო ოლქისათვის 420 ჰა მიწის გამოყოფის შესახებ

Сов. секретно

**ПОСТАНОВЛЕНИЕ №858с
СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР
11 июля 1950 года**

Об отводе 420 га земли Закавказскому Военному Округу
для строительства радицентра и жилого городка в Каспском районе

Совет Министров Грузинской ССР **п о с т а н о в л я е т:**

1. Утвердить решение Исполкома Каспского райсовета депутатов трудящихся от 19 июня 1950 года и отвести Закавказскому Военному Округу под строительство приёмного и передающего радицентра, а также жилого городка – для личного состава обслуживающих эти объекты – 420 гектаров земли, в том числе:

от колхоза	Варскелави	сел. Тези	35 гектаров
	им. Махарадзе	Ламискана	221
	Цители Цкаро	Циплискаро	10,60
	им. Чарквиани	Агаяни	89,40
	Шрома	Сакадагиано	0,30
	им. Берия	Сакадагиано	60,40
	Октомбрис революция	сел. Агаяни	3,30

2. Ввиду отсутствия в районе свободных земель госфонда, отвод земли произвести без компенсации.

3. Просить совет Министров Союза ССР утвердить настоящее постановление.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА МИНИСТРОВ
ГРУЗИНСКОЙ ССР /З.ЧХУБИАНИШВИЛИ/

УПРАВЛЯЮЩИЙ ДЕЛАМИ СОВЕТА
МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР /С. РОСТИАШВИЛИ/

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 246, ფურცელი 40.

დოკუმენტი №98. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1950 წლის 18 ივლისის დადგენილება სსრკ გეოლოგიის სამინისტროს ექსპედიციისათვის ქლუხორის სატყეო მეურნეობის ფონდიდან მიწის ნაკვეთების გადაცემის შესახებ

Сов. секретно

ПОСТАНОВЛЕНИЕ №895 сс
СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР
18 июля 1950 года

об отводе Кольцовской экспедиции Министерства геологии Союза ССР земельных участков
из лесного фонда Клухорского лесхоза

В соответствии с постановлением Совета Министров Союза ССР от 25 марта 1948 года за №906 „О порядке отвода земель из государственного лесного фонда для государственных и общественных нужд, Совет Министров Грузинской ССР п о с т а н о в л я е т:

Просить Министра лесного хозяйства Союза ССР тов. Бовина внести в Совет Министров Союза ССР на рассмотрение и поддержать ходатайство об отводе Кольцовской экспедиции Министерство геологии Союза ССР земельных участков площадью 2,5 га из государственного лесного фонда Тебердинского лесничества Клухорского лесхоза Министерства лесного хозяйства Грузинской ССР без исключения из гослесфонда для производства горно-геологических работ, строительства дороги, временных зданий и сооружений,

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА МИНИСТРОВ
ГРУЗИНСКОЙ ССР /З.ЧХУБИАНИШВИЛИ//ზელმონერილია/

УПРАВЛЯЮЩИЙ ДЕЛАМИ СОВЕТА
МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР /С. РОСТИАШВИЛИ/ /ზელმონერილია/

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 193, ფურცელი 84.

21 ავგუსტა 1950
27-5930

Секретарю ЦККП Грузии

Президиум Верховного Совета Грузинской ССР в 1949г. издал справочник административно-территориального деления Грузинской ССР.

После 1949 года в административно-территориальном делении Грузинской ССР произошли большие изменения. В связи с укрупнением сельских Советов упразднено 158 сельских Советов и села, входящие в этих сельских Советах административно подчинены укрупненным сельским Советам, образованы новый город, новые районы, рабочие поселки и поселковые Советы.

В связи с плановым поселением сельского населения упразднено 170 сел.

За указанный период переименовано 47 сел и 5 сельских Советов.

Ввиду происшедших изменений справочник не соответствует действительному административно-территориальному делению.

Ряд организаций, как картографическая фабрика, Республиканская милиция, редакции республиканских газет, органы связи, Министерства Грузинской ССР и другие ведомства обращаются в Президиум Верховного Совета Грузинской ССР с просьбой дать им точные данные по административно-территориальному делению республики.

Докладывая вышеизложенное, прошу разрешить Президиуму Верховного Совета Грузинской ССР издать до конца текущего года справочник административно-территориального деления Грузинской ССР.

СЕКРЕТАРЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА ГРУЗИНСКОЙ ССР

/ხელმოწერილია/

(Т. КВЛИВИДЗЕ)

საქართველოს უმაღლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 822,
ფურცელები 1-2.

დოკუმენტი №100. ამონაწერი საქართველოს სსრ მეორე მოწვევის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის სხდომის ოქმიდან. ბრძანებულება ქლუხორის რაიონის მრავალშვილიანი დედების „სახელოვანი დედის“ ორდენებითა და „დედობის მედლის“ მედლებით დაჯილდოების შესახებ

ოქმი № 27

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის

მე-2 მოწვევის

უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის სხდომის

1950 წლის 5 სექტემბერი

თავმჯდომარეობდა აშხ. ვ. ბ. გოგუა

და ე ს რ ნ ე ნ:

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის

თავმჯდომარის მოადგილე აშხ. დ.ა. დავითაძე

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი აშხ. ვ.ი. გენატაშვილი

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრები: აშხ. აშხ. რ.ა. ავეცისოვი,

მ.ი. ბარამია, ბ.ე. ლომიძე, ი.ო. მოსაშვილი, მ.დ. პლიევა,

თ.ი. რუსიაშვილი, თ.ნ. ქელიძე, ი.პ. ყუჯიაშვილი, ა.ი. ჯანელიძე

საქართველოს სსრ იუსტიციის მინისტრი აშხ. ან. რაფაა

საქართველოს სსრ პროკურორის მოადგილე აშხ. ბ.ზ. ფურცხვანიძე

საქართველოს სსრ უმაღლესი სასამართლოს

თავმჯდომარის მოადგილე აშხ. ი.ს. ოდიშელი

ბრძანებულება

20

ბრძანებულება ქლუხორის რაიონის მრავალშვილიანი დედების „სახელოვანი დედის“ ორდენებითა და „დედობის მედლის“ მედლებით დაჯილდოების შესახებ

საქმე №3

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 18 აგვისტოს ბრძანებულების სა-
ფუძველზე სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის სახელით დაჯილდოვდნენ:

ერთი დედა, რომელმაც შობა და აღზარდა ცხრა შვილი, „სახელოვანი დედის“ I ხარისხის
ორდენით;

ერთი დედა, რომელმაც შობა და აღზარდა რვა შვილი, „სახელოვანი დედის“ I ხარისხის ორ-
დენით;

ორი დედა, რომელმაც შობეს და აღზარდეს შედ-შვიდი შვილი „სახელოვანი დედის“ II
ხარისხის ორდენით;

ექვსი დედა, რომელმაც შობეს და აღზარდეს ექვს-ექვსი შვილი „დედობის მედლის“ I ხარისხ-
ის ორდენით;

შვიდი დედა, რომელმაც შობეს და აღზარდეს ხუთ-ხუთი შვილი, „დედობის მედლის“ II
ხარისხის მედლით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს

პრეზიდიუმის მდივანი

/ხელმოწერა/

/ვ.გენატაშვილი/

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 391,
ფურცლები 1, 11, 28.

დოკუმენტი №101. სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის კანცელარიის უფროსის ნ. კოზლოვის
წერილი სსრ უმაღლესი საბჭოს პრედიუმიის მდივანს ვ. ვენატაშვილს

Секрктариу Президиума Верховного
Совета Грузинской ССР

тов. ЭГНАТАШВИЛИ В.Я.

В связи с поступающими запросами посылаем Вам постановление Президиума Верховного Совета СССР от 16 апреля 1938 года «О порядке разрешения вопросов административно-территориального деления в союзных республиках».

НАЧАЛЬНИК КАНЦЕЛЯРИИ ПРЕЗИДИУМА
ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР /Н. КОЗЛОВ/

[1950 წლის სექტემბერი]

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 505,
ფურცელი 1.

დოკუმენტი №102. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1950 წლის 16 ნოემბრის დადგენილება
სადგურ იმჩერსკაიასთან მდინარე თერგის ხის კოჭური ხიდის მშენებლობის საპროექტო დავალებისა
და ხარჯთაღრიცხვის დამტკიცების შესახებ

დადგენილება № 1632
საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი

სადგურ იმჩერსკაიასთან მდინარე თერგის ხის კოჭური ხიდის მშენებლობის საპროექტო დავალებისა
და ხარჯთაღრიცხვის დამტკიცების შესახებ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

დამტკიცდეს საქართველოს სსრ სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ წარმოდგენილი
საპროექტო დავალება იმჩერსკაიას სადგურთან მდინარე თერგის 160 მეტრი მანძილის ხის კოჭუ-
რი ხიდის საპროექტო დავალება და მისი სახარჯთაღრიცხვო-საფინანსო გაანგარიშება 1300 ათა-
სი მანეთის რაოდენობით 1950 წლის 1 ივლისიდან შემოღებული ფასებით, დანართში აღნიშნული
შენიშვნების გათვალისწინებით.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე **ზ. ჩხუბინაშვილი**

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
საქმეთა მმართველი **ს. როსტიაშვილი**

1950 წლის 16 ნოემბერი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1950 წლის ნოემბერი. თბილისი, 1950,
გვ. 142.

დოკუმენტი №103. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1950 წლის 16 ნოემბრის დადგენილების
დანართი სადგურ იმჩერსკაიასთან მდინარე თერგის ხის კოჭური ხიდის
საპროექტო დავალების შესახებ

საქ. სსრ მინისტრთა საბჭოს 1950 წლის
16/XI №1632 დადგენილების დანართი

შ ე ნ ი შ ვ ნ ე ბ ი

იმჩერსკაიას სადგურთან მდინარე თერგის ხის კოჭური ხიდის საპროექტო დავალებისა
სახიდე გადასასვლელის ტექნიკური პროექტის შემუშავების დროს:

- ა) ხის ხიმიწევის საყრდენების ნაცვლად მიღებულ იქნას ლითონის საყრდენები;
- ბ) გადიდდეს ხიდის მალები;
- გ) დაზუსტდეს სარეგულაციო ნაგებობათა გაძლიერების საჭიროება;
- ე) დაზუსტდეს მდინარე თერგის წყლის ხარჯვა სახიდე გადასასვლელთან.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
საქმეთა მმართველი ს. როსტიაშვილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1950 წლის ნოემბერი. თბილისი, 1950,
გვ. 143.

დოკუმენტი №104. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1950 წლის 9 დეკემბრის დადგენილება
ქალაქ ქლუხოვში კინოთეატრის დაშენების ტექნიკური პროექტის დამტკიცების შესახებ

დადგენილება № 1714
საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი

ქალაქ ქლუხოვში კინოთეატრის ტექნიკური პროექტის დამტკიცების შესახებ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

დამტკიცდეს საქართველოს სსრ კინემატოგრაფიის სამინისტროს მიერ წარმოდგენილი ტე-
ქნიკური პროექტი ქ. ქლუხოვში 306-ადგილიანი კინოთეატრის დაშენებისა და ამ სამუშაოთა ხარ-
ჯთაღრიცხვა 765 ათასი მანეთის რაოდენობით 1950 წლის 1 ივლისიდან შემოღებული ფასებით,
დანართში აღნიშნული შენიშვნების გათვალისწინებით.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე ზ. ჩხუბიაშვილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
საქმეთა მმართველი ს. როსტიაშვილი

1950 წლის 9 დეკემბერი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1950 წლის დეკემბერი. თბილისი, 1950,
ფურცელი 62.

დოკუმენტი №105. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1950 წლის 9 დეკემბრის დადგენილების დანართი ქ. ქლუხორის კინოთეატრის შენობის დაშენების პროექტის შესახებ

საქ. სსრ მინისტრთა საბჭოს 1950 წლის
9/XII № 1714 დადგენილების დანართი

შ ე ნ ი ზ ვ ნ ე ა ზ ი

ქლუხორის კინოთეატრის შენობის დაშენების პროექტისა

დაშენების განხორციელების დროს საჭიროა:

1. კასები გადატანილ იქნას კიბეებისქვეშ.
2. მოწყობის სახანძრო კიბე და გათვალისწინებულ იქნას სხვენზე გასასვლელი
3. გადაშენებულ იქნას ყველა არქიტექტურული დეტალი და შაბლონები, გამოყენებულ იქნას ქართული არქიტექტურის ფორმები.
4. უზრუნველყოფილ იქნას გათბობის ყოველი ხელსაწყო და მოუკიდებელი კვება ორთქლით დამცემი დგარმილიდან.
5. უარყოფილ იქნას საკონდესაციო ქოთნების განზრახული მოწყობა საქვებში.
6. ჩატარდეს იმ სახურავის სტატისტიკურ გაანგარიშებათა შემოწმება, რომელზედაც განლაგებულია ვენტილატორების მოტორები, ფილტრები და სხვა დანადგარები.
7. გადიდდეს მანძილი საორთქლე მილსა და ვენტილაციის შახტას შორის.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
სამშენებლო-მშენებელი ს. როსტიაშვილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილება. 1950 წლის დეკემბერი. თბილისი, 1950, გვ. 63.

დოკუმენტი №106. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1951 წლის 25 აპრილის დადგენილება ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის მშენებლობის უზრუნველყოფის ღონისძიებათა შესახებ

დადგენილება № 498
საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი

ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის მშენებლობის
უზრუნველყოფის ღონისძიებათა შესახებ

სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1951 წლის 28 მარტის №969 დადგენილების იმ ნაწილის განსახორციელებლად რომელიც შეეხება ახალხევის რაიონთან საქართველოს სსრ ცენტრალური რაიონების შემართებული საავტომობილო გზის მშენებლობას, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო და საქართველოს კ.პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტი ადგენენ:

1. დაევალოს სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს საინჟინერო-გეოდეზიის სამმართველოს „სოიუზდორპროექტის“ საქართველოს კონტორის უფროსს აშხ. ალიშაბაძეს შემოადგოს ბარისახო-ახალხევის გზის საპროექტო-საძიებო სამუშაოებს იმ ანგარიშით, რომ დამთავრდეს საპროექტო დავალების შედგენა 1951 წლის 30 ივლისისათვის, ხოლო ტექნიკური პროექტისა – 1952 წლის 1 აგვისტოსათვის, აქედან ბარისახოს და გზის მშენებლობისა 10 კილომეტრ მანძილზე ახალხევისაკენ (მოსამზადებელ სამუშაოთა ხარჯთაღრიცხვით) – 1951 წლის 15 ივნისისათვის შემდგომი 30 კილომეტრის მანძილზე – 1952 წლის 1 იანვრისათვის და მთლიანად მთელი გზისა – 1952 წლის 1 აგვისტოსათვის.

2. დაევალოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ მთავარი საგზაო სამმართველოს უფროსს აშხ. ჯომარჯიძეს შემოადგოს ბარისახო-ახალხევის გზის მშენებლობის მოსამზადებ-

ლი სამუშაოების მოწყობას იმ ანგარიშით, რომ ათვისებულ იქნას 1951 წლის 5 მილიონი მანეთი, აქედან სამშენებლო-სამონტაჟო სამუშაოებისათვის – 4 მილიონი მანეთი.

ტრასაზე სამშენებლო სამუშაოთა შესრულებისას განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს ტყის წარგაყვების დაცვას.

3. ბარისახო-ახალხევის გზის მშენებლობის დროულად დამთავრების მიზნით, საჭიროდ ჩაითვალოს იმ რაიონების კოლმეურნეთა მიზიდვა ამ გზის მშენებლობაზე მუშაბად, რომლებიც ახალხევის რაიონის საძოვრებით ისარგებლებენ.

4. იმისთვის, რომ უზრუნველყოფილ იქნას საგზაო-სამშენებლო სამუშაოები მუდმივი მუშახელით, დაევალოს ქვემოწამოთელი რაიონების რაილმასკომების თავმჯდომარეებსა და საქართველოს კ. პ. (ბ) რაიკომების მდივნებს გამოუყონ მთავარ საგზაო სამმართველოს მშენებლობის პერიოდისათვის ა. 6. 15 ივნისიდან მუშები: თიანეთის რაიონმა – 100 კაცი, დუშეთის რაიონმა – 250 კაცი, კასპის რაიონმა-50 კაცი, ყაზბეგის რაიონმა – 100 კაცი, ახმეტის რაიონმა – 100 კაცი, გორის რაიონი-100 კაცი, ქარელის რაიონმა- 50 კაცი, ხაშურის რაიონმა – 50 კაცი და სამხრეთ ოსეთის ავტონომიურმა ოლქმა – 100 კაცი.

5. დაევალოს დუშეთის რაილმასკომსა და საქართველოს კ. პ. (ბ) რაიკომს გამოუყონ „სოიუზდორპროექტის“ საქართველოს კონტორას საძიებო სამუშაოთა წარმოების პერიოდში 20 მუდმივი მუშა.

6. ეთხოვოს სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს:

ა) დაევალოს სამრეწველო ბანკს დააფინანსოს 1951 წლის 1 სექტემბრამდე, ვიდრე საპროექტო დავალება დამტკიცდებოდეს, ბარისახო-ახალხევის გზის მშენებლობის და ბარისახოდან 10 კილომეტრიანი მანძილი გზის დასაწყისი ნაწილის მშენებლობის ძირითადი სამუშაოები, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მიერ დამტკიცებული პროექტებითა და ხარჯთაღრიცხვებით;

ბ) დაევალოს სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ სახელმწიფო სამტატო კომისიას დამტკიცოს 1951 წლისათვის, რესპუბლიკის დამტკიცებული სამტატო კონტიგენტის გადაბეჭდვით, ბარისახო-ახალხევის გზის მშენებლობისათვის ერთი საგზაო-სამშენებლო უბანი ადგილსამყოფელით სოფელ ბარისახოში და 1952 წლისათვის – მეორე საგზაო-სამშენებლო უბანი ადგილსამყოფელით სოფელ ახალხეში, 51 ერთეულის რაოდენობით და ხელფასის თეორი ფონდი განისაზღვროს 36,7 ათასი მანეთით თვითიყვანილ სამშენებლო უბნისათვის;

გ) დაევალოს სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს გაუდიდოს „სოიუზდორპროექტის“ საქართველოს კონტორას ბარისახო-ახალხევის გზის დაპროექტების საპროექტო-საძიებო სამუშაოთა 1951 წლის გეგმა 500 ათას მანეთამდე.

7. გამოეყოს მეორე ეკარტალში საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ მთავარ საგზაო სამმართველოს 2 ავტომანქანა „გაზ-67“ და „სოიუზდორპროექტის“ საქართველოს კონტორას 2 სატვირთო ავტომანქანა.

8. დაევალოს საქართველოს სსრ ადგილობრივი მრეწველობის მინისტრს აშ. გორდეზიანს ა.წ. მაისის განმავლობაში დაამზადოს და მტყვარ საგზაო სამმართველოს გადასცეს: 1000 ცალი წერაქვი, 200 ცალი სანგი და 800 ცალი ძალაყინი.

9. დაევალოს საქართველოს სსრ ეაჭრობის სამინისტროს (აშ. ნარსიას) და ცეკავშირის გამგეობას (აშ. რუხაძეს) ა. წ. 15 მაისამდე მოაწონ სასადილოები და ფარდულები ბარისახო-ახალხევის გზის მშენებლობის მუშა-მოსამსახურეთათვის.

10. წინადადება მიექცეს საქართველოს სსრ სატყეო მეურნეობის სამინისტროს (აშ. ჯაშს) ნება დაერთოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ მთავარ საგზაო სამმართველოს და ამზადოს ბარისახო-ახალხევის გზის მშენებლობის რაიონში 500 კუბ. მეტრი სამასალე მერქანი.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე ა. წ. ჩხუბინიშვილი

საქართველოს კ. პ. (ბ) ცენტრალური
კომიტეტის პრეზიდი კ. ჩაპკიანი

1951 წლის 25 აპრილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1951 წლის აპრილი. თბილისი, 1951, გვ. 477-478-479.

დოკუმენტი №107. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1951 წლის 4 მაისის დადგენილება ქლუხორის რაიონის სანატორიუმებისა და ორგანიზაციებისათვის თებერდის სახელმწიფო ნაკრძალიდან შეშისა და სამასალე მერქნის გაცემის შესახებ

დადგენილება № 518
საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი

ქლუხორის რაიონის სანატორიუმებისა და ორგანიზაციებისათვის თებერდის სახელმწიფო ნაკრძალიდან შეშისა და სამასალე მერქნის გაცემის შესახებ

„ნაკრძალზე ტყეების მიმდგრებისა და ნაკრძალეში სატყეო მეურნეობის გაძლიერების კონტროლის შესახებ“ სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1948 წლის 17 მაისის №1603 დადგენილების შესაბამისად, აგრეთვე იმ მიზნით, რომ უზრუნველყოფილ იქნას ქლუხორის რაიონის სანატორიუმები და სხვა ორგანიზაციები შეშითა და მერქნით, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

ნება დაერთოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ ნაკრძალების სამმართველოს (აშხ. ლეკიშვილს) ნაკრძალის სანიტარული განმეხის წესით დაამზადოს სამეურნეო საშუალებით ხეჭყეული, ზეხმელი და დაზიანებული ხეებისაგან 300 კუბ. მეტრი სამასალე მერქანი და 2500 კუბ. მეტრი შეშა, რაც მიეცეს ქლუხორის რაიონის სანატორიუმებსა და ორგანიზაციებს, ქლუხორის მშრომელთა დეპუტატების რაიონული საბჭოს განრიგებით.

ქლუხორის მშრომელთა დეპუტატების რაიონული საბჭოს აღმასკომმა გამოუყოს თებერდის სახელმწიფო ნაკრძალს საჭირო რაოდენობის მუშები და საჭაპანო ტრანსპორტი აღნიშნული შეშისა და მერქნის გამოსაზიდად.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე ზ. ჩხუბინიშვილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
სამმართველო მმართველი ს. როსტიაშვილი

1951 წლის 4 მაისი

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილება. 1951 წლის მაისი. თბილისი, 1951, გვ. 60.

დოკუმენტი №108. საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1951 წლის 31 მაისის დადგენილება ქლუხორის რაიონში საზაფხულო საძოვრებისა და სათიბების ათვისების შესახებ

დადგენილება № 668
საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი და საქართველოს კ.პ. (ბ)
ცენტრალური კომიტატისა

ქლუხორის რაიონში საზაფხულო საძოვრებისა და სათიბების ათვისების შესახებ

ქლუხორის რაიონის საზაფხულო საძოვრებისა და სათიბების სრულად ათვისების მიზნით, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო და საქართველოს კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტი ადგენენ:

1. დამტკიცდეს საქართველოს სსრ სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ წარმოდგენილი პროექტი ქლუხორის რაიონის სასაძოვრო და სათიბი სავარგულეების განაწილებისა ავტონომიური რესპუბლიკის და რაიონების მიხედვით, დანართის თანხმად.

2. დაევალოს აფხაზეთის ასსრ მინისტრთა საბჭოს და საქართველოს კ. პ. (ბ) საოლქო

კომიტეტს, ცხაკაიას, ზუგდიდის, ნალენჯიხის, ჩხორიწყის, ხობის და აბაშის რაიონების რაილმას-კომების თავმჯდომარეებსა და პარტიის რაიკომების მდივნებს:

ა) გამოარკვიონ კოლმეურნეობებში იმ პირუტყვის რაოდენობა, რომელიც გადაყვანილი იქნება ქლუხორის რაიონში;

ბ) გადაიტანონ ქლუხორის რაიონში მხოლოდ იმ კოლმეურნეობათა სარძეო-სასაქონლო ფერმები, რომლებსაც შესაძლებლობა აქვთ მაქსიმალურად გამოიყენონ სასაძოვრო-სათიბო სავარგულები და უზრუნველყონ მაღალპროდუქტული მეცხოველეობის განვითარება;

გ) ქლუხორის რაიონის ხელმძღვანელ ორგანოებთან ერთად გაანალიზონ კოლმეურნეობების შორის გამოყოფილი სასაძოვრო ნაკვეთები და მოახდინონ მათი გამოყოფა ნატურით;

დ) მოახსენონ ქლუხორის რაიონში კოლმეურნეობათა მეცხოველეობის ფერმების მსხვილფეხა რქიანი პირუტყვის შენახვა მთელი წლის განმავლობაში;

ე) დაუწესონ კოლმეურნეობებს დავალებანი და უზრუნველყონ ა. ნ. 1 ოქტომბრამდე სადგომების აშენება ქლუხორის რაიონში და უხეში და წვნიანი საკვების დამზადება პირუტყვისათვის შემდეგი ანგარიშით (ცენტნერებით): უხეში საკვებისა (თივაზე გადაყვანით) ძროხისათვის – 17, ხარისათვის – 19, ერთ წლისაზე მეტი ასაკის მოზარდეულისათვის – 11 და ერთ წლამდე ასაკის მოზარდეულისათვის – 7,5, ცხენისათვის – 31; წვნიანი საკვებისა ძროხისათვის – 15, ერთ წლისაზე მეტი ასაკის მოზარდეულისათვის – 2,5 და ერთ წლამდე ასაკის მოზარდეულისათვის – 1.

ვ) განახორციელონ კოლმეურნეობებში ჯოგის ჯიშობრივი შემადგენლობის შემდგომი გაუმჯობესების ღონისძიებანი, ჯიშიანი სახარე ხბოებისა და მაღალპროდუქტული ძროხების შემოყვანის გზით.

3. დაევალოს საქართველოს სსრ სოფლის მეურნეობის სამინისტროს:

ა) ა. ნ. ივლისის დამლევამდე გამოუყოს ნატურით საძოვრები და სათიბები დანართში აღნიშნული რაიონების კოლმეურნეობებს;

ბ) დასავლეთ საქართველოს რაიონებიდან ქლუხორის საძოვრებზე პირუტყვის გასარეკად, აგრეთვე სასაძოვრო ნაკვეთების სრულად ათვისებისა და კეთილმოწყობისათვის ჩაატაროს 1951 წელს გზების, საჩალავდრო ბილიკების, პირუტყვის გასარეკი ტრასებისა და წყლის დასაღვინებელი წერტილების მოწყობის საძიებო სამუშაოები.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე ზ. ჩხუბინიშვილი

საქართველოს კ. პ. (ბ) ცენტრალური
კომიტეტის მდივანი კ. ჩარაქიანი

1951 წლის 31 მაისი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1951 წლის მაისი. თბილისი, 1951, გვ. 415-416.

**დოკუმენტი №109. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს და საქ. კ.პ. (ბ) ცენტრალური
კომიტეტის**
**1951 წლის 31 მაისის დადგენილების დანართი ქლუხორის რაიონში საზაფხულო საძოვრებისა
და სათიბების ათვისების შესახებ**

საქ. სსრ მინისტრთა საბჭოს და საქ. (ბ)
ც. კ-ის 1951 წლის 31/V №668 დადგენილების დანართი

გ ა ნ ა ნ ი ლ ე ბ ა
**ქლუხორის რაიონის მიწებიდან სასაძოვრო-სათიბი სავარგულებისა მეზობელი
რაიონების კოლმეურნეობებს შორის**

ფართობი ჰექტარობით

რაიონები	ნაკვეთების №№	სულ	სათიბი	საძოვრები
1	2	3	4	5
ზუგდიდის	37 38	4623,36 1392,62	1381,98 41,92	3291,38 1350,70
სულ..... ნალენჯიხის	— 35 ნაწილი 36	6065,98 3382,87 1000,00	1423,90 1097,19 1000,00	4642,08 2285,68 —
სულ ცხაკაიას	— 15 ნაწილი 16 27	4382,87 866,60 1000,0 3600,34	2097,19 278,68 762,00 1395,54	2285,68 587,62 238,00 2204,80
სულ ხოზისა და აბაშის	— 18 19	5466,94 3463,47 1611,88	2436,52 1566,42 722,96	3030,42 1897,05 888,92
სულ ჩხოროწყუს	— 12 13	5075,35 2093,35 1250,41	2289,38 1208,82 523,08	2785,97 889,53 727,33
სულ აფხაზეთის ასსრ	— ნაწილი 16 17 28 29	3343,76 1135,91 4201,85 4060,40 3554,36	1726,90 762,25 2339,15 612,80 157,0	1616,86 373,66 1862,70 3447,60 3397,36
სულ ზორციისა და რძის მრეწველობის სამინისტროს	— 11	12952,52 745,46	3871,20 626,99	9081, 32 118,47
სულ . . .	—	38032,88	14472,08	23560,80

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილება. 1951 წლის მაისი. თბილისი, 1951, გვ. 415, 416, 417.

დოკუმენტი №110. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1951 წლის 26 ივნისის დადგენილება ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის მშენებლობის მოსამზადებელი სამუშაოების პროექტებისა და ხარჯთაღრიცხვების დამტკიცების შესახებ

დადგენილება № 798
საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი

ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის მშენებლობის მოსამზადებელი სამუშაოების პროექტებისა და ხარჯთაღრიცხვების დამტკიცების შესახებ

სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1951 წლის 30 მაისის №8404 განკარგულების შესაბამისად, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

1. ნება დაერთოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ მთავარ საგზაო სამმართველოს (აშხ. ჯომარჯიძეს) ანარმოს 1951 წლის 1 სექტემბრამდე ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის მშენებლობის მოსამზადებელი სამუშაოები.
2. დამტკიცდეს ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის მშენებლობის მოსამზადებელი სამუშაოების პროექტები და ხარჯთაღრიცხვები 2412 ათასი მანეთის რაოდენობით, დანართის თანახმად.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე ზ. ჩხუპიანიშვილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
სამშეთა მმართველი ს. როსტიანიშვილი

1951 წლის 26 ივნისი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1951 წლის ივნისი. თბილისი, 1951, გვ. 538.

დოკუმენტი №111. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1951 წლის 26 ივნისის დადგენილების დანართი ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის მშენებლობის მოსამზადებელი სამუშაოების პროექტებისა და ხარჯთაღრიცხვების დამტკიცების შესახებ

საქ. სსრ მინისტრთა საბჭოს 1951 წლის 26/VI
№798 დადგენილების დანართი

ნაქარები ხარჯთაღრიცხვა

ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის მშენებლობის მოსამზადებელი სამუშაოებისა 1950 წლის 1 ივლისიდან შემოღებული ფასებით

1. საბინაო-კომუნალური და საყოფაცხოვრებო მომსახურების დროებითი ნაგებობანი 1036 ათასი მან.
2. საანარმოო დანიშნულების დროებითი ნაგებობანი 234 ათასი მან.
3. დროებითი მისასვლელი გზები 186 ათასი მან.
4. სამშენებლო მექანიზმების, მოწყობილობებისა და ავტოსაგზაო მექანიზმების შეძენა 956 ათასი მან.

სულ: 2412 ათასი მან.

საქართველოს მინისტრთა საბჭოს
სამშეთა მმართველი ს. როსტიანიშვილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1951 წლის ივნისი. თბილისი, 1951, გვ. 539.

დოკუმენტი №112. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1951 წლის 11 სექტემბრის დადგენილება ქლუხორის რაიონის ბიუჯეტიდან დამატებითი ხარჯების განევის შესახებ

დადგენილება № 1266
საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი

ქლუხორის რაიონის 1951 წლის ბიუჯეტით დამატებითი ხარჯების განევის შესახებ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

ნება მიეცეს ქლუხორის მშრომელთა დეპუტატების რაისაბჭოს აღმასკომს დახარჯოს დამატებით რაიონის 1951 წლის ბიუჯეტის ჭარბი შემოსავლის ანგარიშში 165 ათასი მანეთი რაიონის ცენტრის კეთილმოწყობის სამუშაოებზე.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე **ზ. ჩხუბანიშვილი**

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
საქმეთა მმართველის მოადგილე **დ. ქიტიაშვილი**

1951 წლის 11 სექტემბერი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1951 წლის სექტემბერი. თბილისი, 1951, გვ. 158.

დოკუმენტი №113. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1951 წლის 16 ოქტომბრის დადგენილება ბარისახო – ახალხევის გზის 10,3 კილომეტრიანი უბნის მშენებლობის ტექნიკური პროექტის დამტკიცების შესახებ

დადგენილება № 1477
საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი

ბარისახო – ახალხევის გზის 10,3 კილომეტრი უბნის მშენებლობის ტექნიკური პროექტის
დამტკიცების შესახებ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

1. დამტკიცდეს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებული მთავარი საგზაო სამმართველოს მიერ წარმოდგენილი და „სოიუზდოპროექტის“ საქართველოს კანტორის მიერ შედგენილი ბარისახო–ახალხევის საავტომობილო გზის უბნის მშენებლობის ტექნიკური პროექტი და მისი ხარჯთაღრიცხვა შემდეგი ძირითადი მაჩვენებლებით:

გზის სამშენებლო სიგრძე 9,9 კილომეტრი

სოფ. ბარისახოს მისასვლელი გზა 0,4

გასვლელი ნაწილი, ადგილობრივი ქუჩის

მასალებით გაუმჯობესებული 5,5 მეტრი სიგანე

ხელოვნური ნაგებობანი რკინა-ბეტონის 2 ხიდი,

სიგრძით 35 გრძ. მეტრი

გენერალური ხარჯთაღრიცხვა 9771 ათასი მანეთის რაოდენობით.

2. ბარისახო–ახალხევის გზის უბნის ტექნიკური პროექტის დამტკიცებასთან დაკავშირებით, ძალდაკარგულად ჩაითვალოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1951 წლის 26 ივნისის №798 დადგენილების მუხ. 2.

3. ამ მიზნით უზრუნველყოფილ იქნას ბარისახო-ახალბევის გზის მშენებლობის კაპიტალურ სამუშაოთა 1951 წლის გეგმით შესრულება 5 მილიონი მანეთის რაოდენობით, ეთხოვოს სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს ნება დართოს, რომ დამტკიცდეს ბარისახო-ახალბევის გზის 10,3 კილომეტრი უბნის ტექნიკური პროექტი და ხარჯთაღრიცხვა.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე ზ. ჩხუბანიშვილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
საქმეთა მმართველი ს. როსტიაშვილი

1951 წლის 16 ოქტომბერი
საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1951 წლის ოქტომბერი. თბილისი, 1951, გვ. 259-260.

დოკუმენტი №114. სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარის ნიკოლაი შვერნიკის
წერილი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარეს ე. გოგუას

ПРЕЗИДИУМ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА

Москва – Кремль

17 декабря 1951 г.

Председателю Президиума Верховного Совета Грузинской ССР
тов. ГОГУА В.Б.

В заголовках и текстах Указов Президиума Верховного Совета Грузинской ССР от 9 ноября 1951 года „О выделении Иалбузского сельского Совета из Земосванетского района и включении его в Клухорский район“ и „О перенесении центра Хопурского сельского Совета Квемосванетского района“ наименования Земо-Сванетского и Квемо-Сванетского районов Грузинской ССР приведены в слитном начертании, что противоречит начертанию, которое дано в статье 19 Конституции Грузинской ССР и в других законодательных актах и официальных справочниках Грузинской ССР и Союза ССР.

Просим вас внести соответствующие поправки в названные Указы Президиума Верховного Совета Грузинской ССР от 9 ноября 1951 года.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ПРЕЗИДИУМА
ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР
(Н. ШВЕРИН) /ხელმოწერილია/

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 502, ფურცელი 1.

დოკუმენტი №115. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავჯდომარის ვ. გოგუას
წერილი სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავჯდომარეს ნიკოლაი შვერნიკს

29 декабря 1951

27-5294

Председателю Президиума Верховного Совета СССР
товарищу Н.М. Швернику

Письмом от 17 декабря 1951 года Вы обратили наше внимание на несоответствие тексту Конституции Грузинской ССР начертания названий некоторых районов, упомянутых в Указах Президиума Верховного Совета Грузинской ССР от 9 ноября с.г.

По этому вопросу сообщую следующее: в Указах Президиума Верховного Совета Грузинской ССР названия Земосванетского и Квемосванетского районов даны в слитном начертании в связи с тем, что в настоящее время в директивных органах Грузинской ССР принято писать сложные наименования административно-территориальных единиц республики слитно. Это изменение начертания сложных наименований районов, как относящееся к технике правописания, мы не нашли нужным оформить постановлением Президиума Верховного Совета Грузинской ССР. Но при переиздании текста Конституции Грузинской ССР, после очередной сессии Верховного Совета, названия упомянутых районов и другие сложные наименования административно-территориальных единиц будут даны в соответствии с принятым нами в настоящее время правописанием.

Докладывая об этом, прошу Ваших указаний.

ПРЕДСЕДТЕЛЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА ГРУЗИНСКОЙ ССР
(В. ГОГУА)

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 502,
ფურცელი 4.

დოკუმენტი №116. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1952 წლის 15 იანვრის დადგენილება
გზისა და მაღალი ძაბვის ხაზის მოსაწყობად მიწის გამოყოფის შესახებ

секретно

ПОСТАНОВЛЕНИЕ №76 с
СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР
15 января 1952 года

Об отводе 10,97 га земли под трассу дороги и высоковольтной линии
электропередачи Петровской экспедиции из гослесфонда Клухорского
лесхоза Министерства лесного хозяйства Грузинской ССР

В соответствии с постановлением Совета Министров Союза ССР от 25 марта 1948 года за №906
„О порядке отвода земель из государственного лесного фонда для государственных и общественных
нужд“, Совет Министров Грузинской ССР п о с т а н о в л я е т:

Просить Министра лесного хозяйства Союза ССР тов. Бовина А.И. внести в Совет Министров Союза
СССР на рассмотрение и поддержать ходатайство об отводе Петровской экспедиции 10,97 гектаров земельной
участка из гослесфонда Клухорского лесхоза Министерства лесного хозяйства Грузинской ССР.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА МИНИСТРОВ
ГРУЗИНСКОЙ ССР – З.ЧХУБИАНИШВИЛИ

ЗАМ. УПРАВЛЯЮЩИЙ ДЕЛАМИ
СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР – Д. КИТИАШВИЛИ

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 23, საქმე 236,
ფურცელი 73.

დოკუმენტი №117. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს და საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1952 წლის 3 ივლისის დადგენილება ქლუბორის რაიონში საძოვრებისა და სათიბების ათვისების შესახებ

დადგენილება № 999
საპარტევალოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი და საქართველოს კ. პ. (ბ)
ცენტრალური კომიტეტისა

ქლუბორის რაიონში საძოვრებისა და სათიბების ათვისების საკითხი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო და საქართველოს კ.პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტი ადგენენ:

1. დაევალოს კომისიას აშხ. ვ. კობახიძეს (მონევეა) დ. ვაჩაძის და ი. თუმანჯანოვის შემადგენლობით:

ა) ა/წ 20 ივლისამდე შეამოწმოს ქლუბორის რაიონში საძოვრებისა და სათიბების ათვისების მდგომარეობა და მოაგვაროს სადავო საკითხები იმ ცალკეულ რაიონებს შორის, რომელთა კოლმეურნეობების პირუტყვი იმყოფება აღნიშნულ საძოვრებზე;

ბ) წარმოადგინოს წინადადება იმის შესახებ, რომ გამოეყოს 4000 ჰექტარამდე საძოვრები და სათიბები აჭარის ასსრ კოლმეურნეობებს და 3000 ჰექტარამდე – მახარაძის რაიონის კოლმეურნეობებს.

3. დაევალოს ქუთაისის საოლქო აღმასკომს, აფხაზეთის და აჭარის ასსრ მინისტრთა საბჭოებს და პარტიის საოლქო კომიტეტებს გაგზავნონ ქლუბორის რაიონში სათანადო რაიონების წარმომადგენლები კომისიის მუშაობაში მონაწილეობის მისაღებად.

საპარტევალოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე ზ. ქაცხაძე

საპარტევალოს კ. პ. (ბ) ცენტრალური
კომიტეტის მდივანი ა. გგალაძე

1952 წლის 3 ივლისი

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილებანი. 1952 წლის ივლისი, თბილისი, 1952, ფურცლები 128.

დოკუმენტი №118. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1952 წლის 2 აგვისტოს დადგენილება ასტრახანის ოლქში „შავ მიწებზე“ დაღესტნის ასსრ კოლმეურნეობათა პირუტყვის გასარეკი ტრასის დაწესების შესახებ

დადგენილება №1175
საპარტევალოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი

ასტრახანის ოლქში „შავ მიწებზე“ დაღესტნის ასსრ კოლმეურნეობათა პირუტყვის გასარეკი ტრასის დაწესების შესახებ

შესასრულებლად სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1951 წლის 13 ივლისის №11727 განკარგულებისა იმის შესახებ, რომ შედგეს პროექტი და წარმოებულ იქნას საძიებო სამუშაოები გროზნოს ოლქის „ყარანაგაის მასივში“ საქართველოს სსრ კოლმეურნეობათა გრძელვადიანი სარგებლობის საძოვრებზე №2 პირუტყვის გასარეკი ტრასის მიმართულებითა ყიზლარ-ასტრახანის რკინიგზის ზოლის გასწვრივ დასავლეთიდან. 55-54-53-52-51 უჯრედების დასავლეთი ნაწილის ჩათვლით მდინ-

არე კუმამდე 26 კილომეტრი მანძილით და მდინარე კუმის იქით, რკინიგზის ზოლის გასწვრივ დასავლეთიდან 19-20-21-24 უჯრედების დასავლეთი ნაწილების ჩათვლით ასტრახანის ოლქის „გაიდუკის“ მასივში 22 კილომეტრ მანძილით, – საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

1. დამტკიცდეს ტექნიკური პროექტი ასტრახანის ოლქის, „შავ მინებზე“ დაღესტნის ასსრ კოლმეურნეობათა პირუტყვის გასარეკად საქართველოს სსრ კოლმეურნეობების გრძელვადიანი სარგებლობის საძოვრებზე №2 პირუტყვევასარეკი სახელმწიფო ტრასისა 2 კილომეტრი სიგანით, 48 კილომეტრ მანძილზე, იმ ანგარიშით, რომ ჩამოიჭრას მინები:

ა) გროზნოს ოლქში „ყარანაგაის მასივზე“ საქართველოს სსრ კოლმეურნეობათა გრძელვადიანი სარგებლობის საძოვრების ტერიტორიიდან უჯრედების დასავლეთი ნაწილები რკინიგზის ზოლამდე №№ 55-54-53-52-51 სულ 5200 ჰექტარი საერთო ფართობით;

ბ) ასტრახანის ოლქის „გაიდუკის“ მასივში საქართველოს სსრ კოლმეურნეობათა გრძელვადიანი სარგებლობის საძოვრების ტერიტორიიდან უჯრედების დასავლეთი ნაწილები რკინიგზის ზოლამდე №№ 19-20-21-24 სულ 4400 ჰექტარი საერთო ფართობით.

სულ ჩამოიჭრას №2 პირუტყვევასარეკ ტრასად გროზნოსა და ასტრახანის ოლქებში 9600 ჰექტარი.

2. საქართველოს სსრ სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ შეიმუშაოს საკითხი იმ კოლმეურნეობათა განლაგებისა, რომლებსაც ჩამოეჭრათ საძოვრები, აგრეთვე ჩამორთმეულ საძოვრებზე განლაგებულ კოლმეურნეობათა სამეურნეო ნაგებობების ადგილგადანაცვლებისა.

ეთხოვოს სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს დაამტკიცოს პროექტი №2 პირუტყვევასარეკი ტრასისა დაღესტნის ასსრ კოლმეურნეობათა პირუტყვის გასარეკად ასტრახანის ოლქის „შავ მინებზე“.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე ზ. ქაცხვაძე

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს საკმარისი მხარდაჭერის
შედეგად მოქმედებს

1952 წლის 6 აგვისტო
საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1952 წლის აგვისტო, თბილისი, 1952,
ფურცლები 105-106.

დოკუმენტი №119. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1952 წლის 29 ივლისის დადგენილება ქლუხორის რაიონში აჭარის ასსრ და მახარაძის რაიონის კოლმეურნეობებისათვის საზაფხულო საძოვრებისა და სათიბების გამოყოფის და სხვა რაიონებისათვის მინათსარგებლობის ოდენობის დაზუსტების შესახებ

დადგენილება № 1151
საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი და საქართველოს კ. პ. (ბ)
ცენტრალური კომიტეტისა

ქლუხორის რაიონში აჭარის ასსრ და მახარაძის რაიონის კოლმეურნეობებისათვის საზაფხულო საძოვრებისა და სათიბების გამოყოფის და სხვა რაიონებისათვის მინათსარგებლობის ოდენობის დაზუსტების შესახებ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო და საქართველოს კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტი ადგენენ:

1. დატოვებული იქნას აჭარის ასსრ კოლმეურნეობათა სარგებლობაში სათიბები და საძოვრები №17 ნაკვეთზე, რომლებითაც ისინი ფაქტურად სარგებლობდნენ 1951-1952 წლის ზამთარში.

2. გამოეყოს მახარაძის რაიონის კოლმეურნეობებს ქლუხორის რაიონის სახელმწიფო ფონდის

მინებიდან სათიბები და საძოვრები №23 და №25 ნაკვეთებზე, 2954,3 ჰექტარი ფართობი, აქედან სათიბები 1562,3 ჰექტარი და საძოვრები – 1392 ჰექტარი.

3. ზუგდიდის რაიონის კოლმეურნეობებს წინათ გამოყოფილი №№ 37 და 38 ნაკვეთების დამატებით გამოეყო 1000 ჰექტარი აქედან 500 ჰექტარი სათიბი №36 ნაკვეთზე, რომელიც 37 ნაკვეთის ეკერის. დაევალოს ზუგდიდის რაიადმასკომსა და საქართველოს კ. პ. (ბ) რაიკომს ათი დღის ვადაში გაათავისუფლონ მათ მიერ თვითნებურად დაკავებული ფართობი №32 ნაკვეთზე, რომელიც ქლუხორის რაიონის კოლმეურნეობებს ეკუთვნის.

4. აფხაზეთის ასსრ გაგრის რაიონის კოლმეურნეობებს დაეტოვოს მე-16 ნაკვეთზე სათიბებისა და საძოვრების ის ფართობები, რომლებიც მათ ეკავათ 1951-1952 წლის ზამთარში.

5. დაქმავილიყვალდეს აფხაზეთის ასსრ მინისტრთა საბჭოს და საქართველოს კ. პ. (ბ) საოლქო კომიტეტის, ქლუხორის რაიადმასკომისა და პარტიის რაიკომის თხოვნა იმის შესახებ, რომ გამოეყოს ქლუხორის რაიონს 2192 ჰექტარი ფართობი საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს და საქართველოს კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1951 წლის 31 მაისის №668 დადგენილებით აფხაზეთის ასსრ რესპუბლიკაზე მიმდგრებული №29 ნაკვეთის მინებიდან და გადაეცეს აფხაზეთის კოლმეურნეობებს ამ მინების ნაცვლად თანაბარფასოვანი ფართობი №31 ნაკვეთიდან, რომელიც ქლუხორის რაიონს ეკუთვნის.

6. ნება დაერთოს ქლუხორის რაიონის სოფელ მთისძირის ფდანოვის სახელობის კოლმეურნეობას პირუტყვის გამოზამთრებისა 1952-1953 წლებში №28 ნაკვეთზე, რომელიც აფხაზეთის ასსრ კოლმეურნეობებს ეკუთვნის. დაევალოს ქლუხორის რაიადმასკომს გამოზამთრების ვადის გასვლის შემდეგ სავსებით გაათავისუფლოს 28-ე ნაკვეთი, ხოლო აფხაზეთის ასსრ სათანადო კოლმეურნეობებმა არა უგვიანე 1953 წლის იანვრისა აუნაზღაურონ ქლუხორის რაიონის ფდანოვის სახელობის კოლმეურნეობას პირუტყვის სადგომის ღირებულება.

7. დაევალოს აფხაზეთისა და აჭარის ასსრ მინისტრთა საბჭოებს, საქართველოს კ. პ. (ბ) საოლქო კომიტეტებს, ქლუხორის, ზუგდიდის, ჩხოროწყუს, ნალენჯიხის, ცხაპაის, ხობის, აბაშის და მახარაძის რაიონების რაიადმასკომებსა და პარტიების რაიკომებს:

ა) გააგზავნონ ქლუხორის რაიონში პასუხისმგებელი მუშაკები და სპეციალისტები თივის ალუბის გასაძლიერებლად და საკვების დასილოსების მოსაწყობად, აგრეთვე გამოცდილი ზოოვეტსპეციალისტები მეცხოველეობის ფერმების მომსახურებისათვის;

ბ) დაუყოვნებლივ შეუდგენ ახალი პირუტყვსადგომების მშენებლობას და არსებული სადგომების რემონტს, უზრუნველყონ 1952-1953 წლებში პირუტყვის ნორმალური გამოზამთრება.

8. დაევალოს საქართველოს სსრ სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, აფხაზეთის და აჭარის ასსრ მინისტრთა საბჭოსთან და ქლუხორის, ზუგდიდის, ჩხოროწყუს ნალენჯიხის, ცხაპაის, ხობის, აბაშის, მახარაძის რაიადმასკომებთან ერთად, ჩაატაროს 1952 წლის სექტემბერ-ოქტომბრის განმავლობაში პირუტყვის საყოველთაო გასინჯვა და გამოკვლევა ბრუცელოზზე და დასახოს ლონისძიებანი, რომლებიც უზრუნველყოფენ ამ დაავადების ლიკვიდაციას.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე ზ. კაცხიშვილი

საქართველოს კ. პ. (ბ) ცენტრალური
კომიტეტის მდივანი ა. შვალაძე

1952 წლის 29 ივლისი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1952 წლის ივლისი. თბილისი, 1952, გვ. 538-539.

დოკუმენტი №120. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1952 წლის 13 სექტემბრის დადგენილება
ნოთელწყაროს რაიონის მეცხოველეობის სამანქანო სადგურის ქუთაისის ოლქის
ქლუხორის რაიონში გადატანის შესახებ

დადგენილება №1452
საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი

ნოთელწყაროს მეცხოველეობის სამანქანო სადგურის ქუთაისის ოლქის ქლუხორის რაიონში
გადატანის შესახებ

იმასთან დაკავშირებით, რომ ნოთელწყაროს რაიონში არსებული 4 მანქანა-ტრაქტორთა სადგური სავსებით უზრუნველყოფს კოლმეურნეობათა საჭირო სატრაქტორო სამუშაოების შესრულებას, ხოლო ნოთელწყაროს მეცხოველეობის სამანქანო სადგური, ამ რაიონში სათიბების შემცირების გამო, სრულად არ არის დატვირთული და ქლუხორის რაიონში კი, სადაც მოიპოვება 33200 ჰექტარი სათიბი და 3000 ჰექტარი ტრაქტორით სახნავი მიწა, სრულიად არაა მექანიზაცია, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

1. ნოთელწყაროს მეცხოველეობის სამანქანო სადგური გადატანილ იქნას ქლუხორის რაიონში.

2. დაევალოს საქართველოს სსრ სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ა/წ ნოემბრამდე უზრუნველყოს ნოთელწყაროს მეცხოველეობის სამანქანო სადგურის გადატანა ქუთაისის ოლქის ქლუხორის რაიონში.

3. ეთხოვოს სსრ კავშირის სოფლის მეურნეობის მინისტრს ამხ. ი. ა. ბენედიქტოვს ნება დაერთოს, რათა გადატანილ იქნას მეცხოველეობის სამანქანო სადგური ნოთელწყაროს რაიონიდან ქუთაისის ოლქის ქლუხორის რაიონში.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე ზ. კაცხიშვილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
სამმართველო მმართველი ა. ბუხნიძე

1952 წლის 13 სექტემბერი
საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1952 წლის სექტემბერი. თბილისი, 1952,
გვ. 237.

დოკუმენტი №121. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1952 წლის 25 ოქტომბრის დადგენილება
მდინარე თერგზე, გროზნოს ოლქის სტანიცა იმჩერკაიასთან, პირუტყვის გასარეკ ტრასაზე
ხიდის საექსპლოატაციოდ გადაცემის შესახებ

დადგენილება № 1627
საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი

მდინარე თერგზე, გროზნოს ოლქის სტანიცა იმჩერკაიასთან, პირუტყვის გასარეკ ტრასაზე
ხიდის საექსპლოატაციოდ გადაცემის შესახებ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

1. დაევალოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1952 წლის 25 აპრილის №358 განკარგულებით დანიშნულ მთავრობის კომისიას ამხ. შუკაკიძის (მთავარი საგზაო სამმართველო) თავმჯდომარეობით დაამთავროს ხიდის მიღება გროზნოს ოლქის სტანიცა იმჩერკაიასთან მდ. თერგზე

პირუტყვის გადასარეკ მეოთხე ტრასაზე ხიდის მიღება, რომელიც 1951-1952 წლებში ააგო საქართველოს სსრ სოფლის მეურნეობის სამინისტროს საძოვარ-სამელიორაციო სამშენებლო ტრესტმა.

კომისიის შემადგენლობაში შეყვანილ იქნას სსრ კავშირის სასოფლო-სამეურნეო ბანკის საქართველოს კანტორის წარმომადგენელი აშხ. ვ. ტულუში.

წინადადება მიეცეს კომისიას არა უგვიანეს მიმდინარე წლის 5 ნოემბრისა წარმომადგენლის საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს აღნიშნული ხიდის მიღების აქტი.

2. ეთხოვოს გროზნოს აღმასკომს დანიშნოს თავისი წარმომადგენლები სტანიცა იმჩერ-სკაიასთან მდ. თერგზე ხიდის მიმღებ კომისიაში მონაწილეობისათვის.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე ზ. კაცხიშვილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
სამმართველო ა. კახიანიშვილი

1952 წლის 25 ოქტომბერი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1952 წლის ოქტომბერი, თბილისი, 1952,

გვ. 2.

დოკუმენტი №122. საქართველოს სსრ ჯანმრთელობის დაცვის მინისტრის ა. ხელიძის წერილი
საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარეს ზ. კაცხიშვილს

Секретно

ПРЕДСЕДАТЕЛЮ СОВЕТА МИНИСТРОВ
ГРУЗИНСКОЙ С С Р

товарищу ЧХУБИАНИШВИЛИ З.Н.

В соответствии с Вашим указанием от 8/Х-49г. за № 437/3 представляю план развития санаторной сети на ближайшие три года по системе Главкурпура Министерства Здравоохранения Грузинской ССР.

Докладываю, что в данное время на курортах Грузии по системе Главкурпура Министерства Здравоохранения Грузинской ССР функционируют всего 51 санаторий на 5.970 коек, при чем значительная часть этих санаториев размещена в бывших частно-владельческих домах и приспособленных помещениях, не отвечающих своему назначению, вследствие чего на основании приказа Министерства Здравоохранения союза ССР за №301 от 30 апреля 1949 года 840 коек выключаются из числа санаторных, как то: Саирме на 50 коек, Бахмаро на 50 коек, Теберда санаторий №3 на 50 коек и т.д.

Имеющаяся в наличии санаторная сеть, в особенности на курортах Союзного значения Цхалтубо и Боржоми, не удовлетворяет растущую потребность населения, в связи с чем необходимо дальнейшее расширение существующей сети, путем стротельства новых объектов.

Перспективным планом развития санаторной сети 1950-52 г.г. намечается строительство новых санаториев, с вводом их в действие с общим количеством коек 1550, а также развитием коммунального хозяйства курортов со стоимостью работ 404 милл. рублей.

При сем прилагаю приложения:

1. Сводную таблицу капитальных работ по курортам ГССР на период 1950-52 г.г.
2. Титульный список основных объектов строит-ва курортов.

МИНИСТР ЗДРАВООХРАНЕНИЯ ГРУЗИНСКОЙ ССР /ხელმოწერილია/ /ХЕЛИДЗЕ А./

СВОДНАЯ ТАБЛИЦА
капитальных работ по Курортам Грузинской ССР
на период 1950 – 52 г.г.

в ценах 1949 г.

КУРОРТЫ	Объем Работ ВСЕГО:	В том числе:		
		1950 г.	1951 г.	1952 г.
Теберда	25800.0	6800.0	8100.0	10900.0
ИТОГО	404000.0	89000.0	152350.0	162650.0

МИНИСТР ЗДРАВООХРАНЕНИЯ ГССР /ხელმწიფარილია/ (ХЕЛИДЗЕ А.)
НАЧАЛЬНИК ГЛАВКУРУПРА МИНЗДРАВА ГССР /ხელმწიფარილია/ (БЕРАДЗЕ В.)

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 600, ანაწერი 17, საქმე 424, ფურცლები 3-4.

დოკუმენტი №123. საქართველოს სსრ მინისტრობა საბჭოს 1952 წლის 27 დეკემბრის დადგენილება ქლუხორის საქალაქო აღმასრულებელი კომიტეტის შტატების დამტკიცების შესახებ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ №2074
СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР
27 декабря 1952 г.

Об утверждении штата исполкома Клухорского городского Совета депутатов трудящихся

Совет Министров Грузинской ССР постановляет:

В соответствии с постановлением Совета Министров Союза ССР от 29 апреля 1947 г. №1372 «О типовых штатах горисполкомов городов районного подчинения», утвердить штат исполкома Клухорского городского Совета депутатов трудящихся в количестве 9 единиц, из них:

1. Председатель горисполкома с окладом – 790 рублей
2. Секретарь окладом – 500 рублей
3. Бухгалтер окладом – 500 рублей
4. Деловод-машинистка горисполкома с окладом окладом – 260 рублей
5. Курьер-уборщица окладом – 200 рублей

Отдел коммунально-жилищного хозяйства

1. Заведующий отделом с окладом – 600 рублей
2. Техник с окладом – 600 рублей
3. Инспектор с окладом – 435 рублей
4. Бухгалтер с окладом – 500 рублей

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР – З. КЕЦХОВЕЛИ

УПРАВЛЯЮЩИЙ ДЕЛАМИ СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР – А. БУХНИКАШВИЛИ

Постановления Совета министров Грузинской ССР, Декабрь 1952 г., стр.321.

დოკუმენტი №124. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს და საქართველოს
კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1952 წლის 30 დეკემბრის დადგენილება
ქლევხორის რაიონისათვის დახმარების ღონისძიებათა შესახებ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ №2093
СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР
И ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КП ГРУЗИИ

30 декабря 1952 г.
О мерах помощи Клухорскому району

Отметить, что в результате порочной практики бывшего руководства ЦК КП Грузии и Совета Министров Грузинской ССР, выразившейся в отсутствии внимания к нагорным районам, общественное хозяйство переселенческих колхозов Клухорского района отстало в развитии и сельхозартели организационно ослабли.

Этому в значительной мере способствовала совершенно неудовлетворительная работа бывших руководителей района, допустивших грубые нарушения и упущения в руководстве колхозным строительством.

В районе совершенно неудовлетворительно используются богатые природные условия для развития общественного животноводства. Поголовье скота на 1 декабря 1952 г. составляло: крупного рогатого скота — 2564 головы, в том числе коров — 880, овец и коз — 8095, голов.

В колхозах плохо организован уход за скотом, имеют место случаи заболевания его чесоткой, бруцеллезом и другими инфекционными болезнями. Вследствие этого — в 1951—1952 гг. пало свыше 700 голов крупного рогатого скота и 2220 голов овец и коз.

Пастбища и сенокосы выделены колхозам без учета поголовья скота и фактической потребности в кормах. Пастбища и сенокосы, выделенные колхозам районов Кутаисской области, Абхазской АССР, и Аджарской АССР, используются недостаточно. Неудовлетворительно занимаются районные организации и вопросы развития других отраслей сельского хозяйства. В результате не проведения агротехнических мероприятий, из года в год колхозы получают крайне низкие урожаи зерновых, особенно пшеницы.

Совершенно недостаточна площадь, занятая под картофелем. В 1952 году в целом по району было посажено всего 154 гектара. Несмотря на вполне благоприятные почвенно-климатические условия для развития этой культуры и получения высоких урожаев, в результате нарушения сроков посадки, обработки и дальнейшего ухода за ними, в 1951 году средняя урожайность картофеля с гектара по району составила 53,8 центнера при плане 155 центнеров, а в отдельных колхозах урожай картофеля не превысил 20-30 центнеров с гектара.

В районе почти не возделываются ячмень и корнеплоды, имеющие важное значение для создания прочной кормовой базы развития общественного животноводства.

В колхозах совершенно неудовлетворительно организован труд. Не налажен учет выработанных трудодней, а также получаемой продукции полеводства и животноводства. Почти во всех колхозах оплата труда производится аккордно. Низка также трудовая дисциплина. В 1950 году не выработали минимума трудодней 47,7 проц. трудоспособных колхозников, в 1951 году — 50 проц, а в 1952 году: в первом периоде — 50,9 проц., во втором периоде — 53,7 проц. и в третьем периоде — 44,8 проц. колхозников.

Промышленность района развита слабо. Разработка и освоение многих месторождений полезных ископаемых (уголь, полиметаллы, мрамор, барит, сурь, гранит и др.) либо еще не начаты, либо ведутся крайне медленно. Слабо используются имеющиеся ресурсы деловой древесины.

Коммунально-жилищный фонд гор. Клухори находится в неудовлетворительном состоянии. Не проводится капитальный ремонт помещений, и не уделяется должное внимание благоустройству города.

Клухорокий райком КП Грузии (тов. Канчавели) райисполком (тов. Чхетиани) все еще работают неудовлетворительно и не создали необходимого перелома в деле улучшения руководства районом и укрепления колхозного производства.

В целях организационно-хозяйственного укрепления колхозов по оказанию необходимой помощи Клухорскому району, Совет Министров Грузинской ССР и Центральный Комитет КП Грузии постановляют:

1. Считать основной задачей партийной организации, советских и сельскохозяйственных органов Клухорского района в области сельского хозяйства значительное развитие общественного животноводства. Добиться в течение 1953—1955 гг. увеличения поголовья общественного скота не менее, чем в два-три раза против уровня 1952 года, при значительном росте его продуктивности.

2. Утвердить колхозам Клухорского района план развития общественного животноводства на 1953—1955 гг. с доведением к 1955 году численности крупного рогатого скота до 6000 голов, в том числе коров — до 3000 голов, а овец и коз — до 60.000 голов в том числе овцематок—до 30.000 голов, с распределением по годам согласно приложению №1.

3. Утвердить план развития общественного животноводства фермам колхозов Кутаисской области, Абхазской АССР и Аджарской АССР, расположенным в Клухорском районе, на 1953—1955 гг. с доведением в 1955 году численности крупного рогатого скота до 20000 голов, в том числе коров — до 8400 голов, с распределением по области, автономным республикам и годам согласно приложению № 2.

4. Для обеспечения животноводства кормовой базой использовать пахотные земли района, в первую очередь под посевы ячменя и корнеплодов, а также картофеля и овощных культур, имея в виду снабжение ими курорта.

5. В целях развития общественного животноводства и освоения сенокосных и пастбищных угодий в Клухорском районе, провести в 1953—1955 гг. переселение из малоземельных колхозов горных районов Грузинской ССР и доприселение к существующим колхозам Клухорского района 500 хозяйств, в том числе в 1953 году—150 хозяйств, в 1954 году—150 хозяйств и, в 1955 году — 200 хозяйств.

Обязать Министерство сельского хозяйства Грузинской ССР (тов. Бедиашивили) и Переселенческое управление при Совете Министров Грузинской ССР (тов. Нарсия) в месячный срок представить Совету Министров Грузинской ССР и ЦК КП Грузии мероприятия о переселении в Клухорский район 500 хозяйств, с указанием районов выхода переселенцев. При составлении плана доприселения учесть мероприятия по благоустройству поселков (устройство дорог, водопроводов) и др.

6. Учитывая крайнюю ограниченность пастбищных угодий Эльдарского овцеводческого совхоза Министерства совхозов СССР в Цителцкаройском районе, считать целесообразным перевод овцепоголовья этого совхоза из Цителцкаройского в Клухорский район, с организацией там на свободных землях госфонда племенного овцеводческого совхоза грузинской тонкорунной, жирнохвостой овцы, с выходным поголовьем в 30.000 овец, в том числе 20.000 овцематок.

Эльдарский свиноводческий совхоз реорганизовать в свиноводческий совхоз, с выходным поголовьем в 300 овцематок.

Просить Совет Министров СССР санкционировать организацию Клухорского овцеводческого совхоза и реорганизацию Эльдарского овцеводческого совхоза в свиноводческий совхоз.

7. Установить план развития пчеловодства в Клухорском районе на 1953—1955 с доведением количества пчелосемей с 766 в 1952 году до 2500 в 1955 году.

Обязать Министерство технических культур Грузинской ССР (тов., Алавидзе) и Кутаисский облисполком (тов. Сакварелидзе) в месячный срок установить план развития пчеловодства по отдельным колхозам района и провести мероприятия по его выполнению.

8. Обязать Кутаисский облисполком и обком КП Грузии (тт. Сакварелидзе и Балавадзе) и Клухорский райисполком и райком партии (тт. Чхетиани и Качнчавели):

а) улучшить руководство переселенческими колхозами Клухорского района и добиться всемерного развития и укрепления их общественного хозяйства, решительно искоренить недостатки, имеющиеся в организации труда колхозников, и строго соблюдать Устав сельскохозяйственной артели;

б) в месячный срок установить каждому колхозу задания по развитию крупного рогатого скота, овец и коз на 1953—1955 гг., с указанием структуры стада, породы и источников пополнения как за счет собственного воспроизводства, так и за счет закупок;

в) в двухмесячный срок изучить почвенные условия земель каждого колхоза и установить им план сева отдельных сельскохозяйственных культур;

г) организовать необходимый уход за существующими плодовыми насаждениями. Уделить серьезное внимание, развитию плодоводства, в первую очередь на приусадебных участках колхозников, рабочих и служащих, а также на свободных землях города, курорта и вдоль дорог;

д) в течение первого квартала 1953 года выявить все орошаемые земли Клухорского района отремонтировать и подготовить всю оросительную сеть для вегетационного полива в сезон 1953 года с тем, чтобы все без исключения орошаемые земли района были использованы колхозами;

е) провести необходимые мероприятия по благоустройству пастбищ, очистке их от камней, поросли, ядовитых, а также залежалых трав и по устройству дорог к пастбищам;

ж) в течение 1953 года обеспечить проведение землеустройства в Клухторском районе и закрепление земель за колхозами государственным актом.

При проведении землеустройства учесть реальные возможности освоения земель закрепляемых за колхозами.

9. Обязать Кутаисский облисполком и обком партии (т.т. Санварелидзе и Балавадзе), Совет Министров Абхазской АССР и обкомпартии (т.т. Делба и Гетия), Совет Министров Аджарской АССР и обком партии (т.т. Гоголишвили и Цинцабадзе):

а) в месячный срок установить каждому колхозу, имеющему животноводческие фермы в Клухторском районе, задания по развитию общественного животноводства на 1953—1955 гг., с указанием структуры стада и источников пополнения;

б) обеспечить выделение колхозами необходимых средств за счет неделимых фондов и других источников с тем, чтобы в течение 1953—1955 гг. закончить постройку необходимых помещений для животноводческих ферм в Клухторском районе;

в) укрепить колхозные фермы проверенными работниками, организовать точный учет поголовья скота и продукции животноводства и обеспечить систематический контроль за работой ферм. Категорически запретить наем рабочей силы для работы на животноводческих фермах.

10. Обязать начальника Грузживконторы Министерства сельского хозяйства СССР тов. Козаева для укомплектования животноводческих ферм, находящихся в Клухторском районе, организовать закупку племенных коров: в 1953 году—2 тысяч голов, в 1954 году — 3 тысяч голов и в 1955 году—3 тысяч голов.

Рекомендовать правлениями колхозов, имеющим фермы в Клухторском районе, производить закупку скота для укомплектования животноводческих ферм исключительно у Грузживконторы.

11. Обязать Министерство сельского хозяйства Грузинской ССР (тов. Бедиашивили) и Грузинский научно-исследовательский институт животноводства (тов. Натрошвили) направить сроком на 2 месяца в Клухторский район экспедицию для изучения продуктивных и племенных качеств поголовья скота, имеющегося на фермах, и для разработки, исходя из местных условий, мероприятий по улучшению его породного состава и повышению продуктивности и представить свои предложения Совету Министров Грузинской ССР к 1 марта 1953 г.

12. Обязать Министерство водного хозяйства Грузинской ССР (тов. Лагидзе), по согласованию с Министерством сельского хозяйства Грузинской ССР и Клухторским райисполкомом, силами Грузгипрводхоза выполнить в 1953 году проектно-изыскательные работы в объеме 100 тыс. рублей по обводнению пастбищ и семеновосов, а также строительству новых и реконструкции старых дорог к пастбищам Клухторского района.

13. Обязать Министерство сельского хозяйства Грузинской ССР (тов. Бедиашивили):

а) для улучшения работы Клухторской машинно-животноводческой станции выделить дополнительно в 1953 году 4 трактора ДТ-54, 1 трактор С-80 и 1 автомашину ГАЗ-67. Построить в 1953 году при Клухторской МЖС нефтебазу, мастерскую, сарай для тракторов и навес для сельхозмашин, а также укомплектовать МЖС квалифицированными кадрами;

б) организовать в первом квартале 1953 года в гор. Клухори отделение Зооветснаба для снабжения медикаментами и инструментами колхозных ферм; открыть магазин Сельхозснаба для снабжения колхозов сельскохозяйственным инвентарем, материалами, оборудованием и химикатами; перевести из Ванского района в Клухторский постоянный кочевой ветеринарный пункт для обслуживания животноводческих ферм, расположенных в Клухторском районе;

в) в связи со значительным увеличением объема работ по обслуживанию животноводческих ферм, расположенных в Клухторском районе в месячный срок представить предложения об увеличении штата отдела сельского хозяйства Клухторского райисполкома;

г) выделить в первом квартале 1953 года для отдела сельского хозяйства Клухторского райисполкома одну автомашину ГАЗ-67.

14. просить Министра сельского хозяйства Союза ССР тов. Бенедиктова, в связи с увеличением объема работ и в целях лучшей постановки зооветобслуживания животноводческих ферм, расположенных в Клухторском районе, преобразовать с 1 января 1953 г. Клухторскую лабораторию «Асколи» в межрайонную ветеринарно-бактериологическую лабораторию.

15. Для подготовки местных кадров животноводов организовать с 1953-1955 уч. г. в гор. Клухори зооветеринарный техникум.

Обязать Министерство сельского хозяйства Грузинской ССР и Клухорский райком КП Грузии в месячный срок представить предложения об организации зооветтехникума в гор. Клухори и об обеспечении техникума соответствующим помещением и педагогическим персоналом.

16. Обязать Министерство сельского хозяйства Грузинской ССР (тов.Бедиашвили), Кутаисский облисполком и обком КП Грузии (т.т.Санварелидзе и Балавадзе) в течении первого квартала 1953 года укомплектовать зооветсель и сельскохозяйственные органы Клухорского района соответствующими квалифицированными кадрами;

17. Обязать Цекавашири (тов Рухадзе);

а) организовать снабжение колхозных ферм, расположенных в Клухорском районе, мукой, фуражом, теплой одеждой, инвентарем, шорно седельными изделиями и т.п.;

б) в 1953 году продать колхозам Клухорского района необходимое количество грузовых автомашин.

18. Обязать Министерство автомобильного транспорта Грузинской ССР открыть в первой половине 1953 года в гор. Клухори для обслуживания организаций и населения автотранспортную контору на 25 автомашин, в том числе – 5 автобусов, 15 грузовых автомашин и 5 такси.

в) Обязать институт «Грузкоммунпроект» составить и до 1 мая 1953 г. сдать министерству автомобильного транспорта проектно-сметную документацию строительства автобазы в гор. Клухори на 25-30 автомашин.

г) Клухорскому райисполкому и райкому КП Грузии (т.т.Чхетиани и Канчавели) оказать необходимую помощь Министерству автомобильного транспорта в предоставлении помещения для конторы, а также в строительстве автобазы.

19. Обязать Уполномоченного Министерства связи СССР по Грузинской ССР тов Лелашвили:

а) улучшить работу связи в Клухорском районе и обеспечить бесперебойную работу радиосвязи Клухори—Иалбузи;

б) для улучшения обслуживания курортников и населения курорта Теберда открыть до 1 мая 1953 г. почтовое агентство связи, при санатории №1 Главного курортного управления Министерства здравоохранения Грузинской ССР;

в) до конца третьего квартала 1953 года закончить работы по переводу однопроводных телефонных цепей внутрирайонной телефонной связи на двухпроводные.

20. Предложить Грузинскому геологическому управлению (т.т. Кереселидзе и Чихладзе) провести в 1953 году геолого-разведочные работы в Клухорском районе, На Датском и Тебердинском месторождениях мрамора, с подсчетом запасов.

21. Обязать тресты «Кавказуглегеология» (тов. Бакрадзе) и «Кавцветметразведка» (тов. Орбеладзе) оказать своим геологоразведочным партиям в Клухорском районе необходимую помощь техническим руководством, механизмами, автотранспортом и материалами для обеспечения выполнения утвержденного плана работ на 1953 год.

22. Обязать трест «Грузнеметруд» (тов. Бакрадзе) приступить с начала 1953 года к пробной добыче мрамора в месторождениях Клухорского района.

23. Обязать Министерство местной промышленности Грузинской ССР и Кутаисский облисполком:

а) составить проектно-сметную документацию по механизацию добычи, транспортировки и подъездным дорогам и переброски барита и сурика для организации производства сухих красок, а также расширения деревообрабатывающего производства в системе райпромкомбината и к 1 июня 1953 г. представить свои предложения Совету Министров Грузинской ССР;

б) выделить в первом квартале 1953 года Клухорскому райпромкомбинату для ремонтно-механических мастерских один токарно-винторезный станок, один расточный станок и одну шаровую мельницу;

в) организовать в первом полугодии 1953 года в системе райпромкомбината мехошубное производство;

г) расширить производство лесопиления и деревообработки для удовлетворения потребности местных организаций и населения в строительном лесе и мебели.

24. Обязать Кутаисский облисполком рассмотреть вопрос об оздоровлении финансового состояния Клухорского райпромкомбината и выделить в 1953 году необходимые средства для развития местной промышленности.

25. Обязать исполком Тбилисского городского Совета депутатов трудящихся (тов. Дцавахишвили) усилить заготовку и сплав леса из лесосек Клухорского района и обеспечить в 1953 году завоз в гор.

Тбилиси не менее 10.000 кубометров кругляка.

26. В целях улучшения снабжения курортов и населения Клухорского района мясными и молочными продуктами, обязать Министерство мясной и молочной промышленности Грузинской ССР (тов. Гонашвили):

а) организовать в гор. Клухори в 1953 году мясокомбинат и сырмаслозавод;

б) построить в 1953-1954 гг. мясокомбинат мощностью 5 тонн переработки мяса и выработки 1 тонны колбасных изделий в смену, мощностью холодильника на 100 тонн единовременного хранения и на 2 тонны заморозки мяса в сутки, а также сырмаслозавод мощностью 1200 тонн переработки молока в год.

27. Обязать Клухорский райисполком (тов. Хетиани) выделить из земель госфонда Министерству мясной и молочной промышленности Грузинской ССР необходимые земельные участки под строительство мясокомбината и в месячный срок вернуть Министерству помещение, которое занимали ранее сырмаслозавод и предприятия по переработке мяса.

28. Обязать Грузпищепромпроект (тов. Купрадзе) выполнить в первом квартале 1953 года, в пределах лимитов по проектированию Министерства мясной и молочной промышленности Грузинской ССР, проектные работы по привязке типовых проектов мясокомбината и реконструкции помещения сырмаслозавода в гор. Клухори.

29. Обязать Министерство здравоохранения Грузинской ССР (тов. Хелидзе):

а) провести в 1953 году на курорте Теберда капитальный ремонт санаториев №№1, 2 и 4, внутрикурортных дорог, парковых сооружений, ограждений и другие работы по благоустройству, выделив для этой цели 715 тысяч рублей;

б) выделить в 1953 году 100 тысяч рублей на приобретение жесткого инвентаря для санаториев и необходимую сумму для обновления мягкого инвентаря;

в) в месячный срок полностью укомплектовать лечебные учреждения района медицинскими кадрами соответствующей квалификации.

30. Обязать Министерство здравоохранения Грузинской ССР (тов. Хелидзе) и Госплан Грузинской ССР (тов. Цимакуридзе) предусмотреть в плане проектно-изыскательских работ на – 1953 год составление проектного задания водоснабжения курорта Теберда и строительства общекурортного банно-прачечного комбината.

31. Просить Министерство здравоохранения союза ССР:

а) утвердить проектное задание на строительство ТебердаГЭС и отпустить в 1953 году средства, необходимые для того, чтобы приступить к строительству указанной гидроэлектростанции;

б) передать в ведение Главного курортного управления Министерства здравоохранения Грузинской ССР санаторий №3 «Горное ущелье», находящийся в ведении Пятигорского курортного управления.

32. Просить Совет Министров СССР приравнять стоимость дневного питания больных туберкулезных санаториев Курупра Грузии в Теберда к стоимости питания в других санаториях этого же курорта.

33. Возложить снабжение курорта Теберда продовольственными и промышленными товарами на Грузкурортторг.

Просить Министерство торговли СССР передать Тебердинское отделение Курортторга в ведение Грузкурортторга.

34. Обязать Министерство просвещения Грузинской ССР (тов. Купрадзе) и Госплан Грузинской ССР (тов. Цимакуридзе) предусмотреть в плане проектно-изыскательских работ на 1953 год составление проектного задания на строительство восьмилетней школы в сел. Бари, Клухорского района.

35. Обязать Управление по делам искусств при Совете Министров Грузинской ССР (тов. Гигошвили) организовать систематические выезды артистов Грузфилармонии в гор. Клухори и на курорт Теберда для проведения концертов.

36. Обязать Министерство кинематографии Грузинской ССР (тов. Эгадзе) и Грузинскую контору Главкинопроката (тов. Алакидзе) значительно улучшить кинообслуживание на селения Клухорского района путем увеличения сети передвижных киноустановок и бесперебойного снабжения их популярными и хроникальными фильмами производства Тбилисской киностудии.

37. Обязать Комитет по делам культпросветучреждений при Совете Министров Грузинской ССР (тов. Хаташвили) провести необходимые мероприятия по улучшению культобслуживания колхозов Клухорского района, а также колхозных ферм, расположенных в этом районе, и оказать необходимую помощь в развитии художественной самодеятельности.

38. Обязать Академию наук Грузинской ССР для изучения природных богатств Клухорского района практиковать посылку научных экспедиций институтов своей системы.

39. Предложить Союзу советских писателей и Союзу художников Грузии организовать выезды отдельных писателей и художников в Клухорский район для установления тесной связи с местными организациями и населением.

40. В целях улучшения обслуживания туристов, посещающих Клухорский район, просить ВЦСПС (тов. Кузнецова) обязать Центральное туристско-экскурсионное управление отпустить в 1953 году 300 тысяч рублей для благоустройства туристских баз Иалбузи и Дамбаисской долины.

41. Обязать Госплан Грузинской ССР (тов. Цимакуридзе): для проведения капитального ремонта коммунально- жилых и административных помещений и благоустройства гор. Клухори выделить в 1953 году Кутаисскому облисполкому материалы, с Целевым назначением для Клухорского района, согласно приложению №3.

42. Обязать Кутаисский облисполком (тов. Сакварелидзе), Министерство сельского хозяйства (тов. Бедиашвили), Министерство технических культур (тов. Алавидзе), Министерство местной промышленности (тов. Меладзе), Министерство лесного хозяйства (тов. Джаши), Министерство автомобильного транспорта (тов. Давиташвили), Министерство коммунального хозяйства (тов. Сухиашвили), Министерство просвещения (тов. Купрадзе), Министерство здравоохранения (тов. Хелидзе), Министерство торговли (тов. Хантадзе), Министерство кинематографии (тов. Эгадзе), Комитет по делам культуры просветительских учреждений (тов. Хаташвили), Управление по делам искусств (тов. Гогошвили), Глатвдоруп при Совете Министров Грузинской ССР (тов. Лебанидзе) оказывать систематическую помощь местным органам Клухорского района и добиться такого положения, чтобы Клухорский район вышел в число передовых районов Грузинской ССР.

43. Секретно.

44. Секретно.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР

З. КЕЦХОВЕЛИ

СЕКРЕТАРЬ ЦК КП ГРУЗИИ

А. МГЕЛАДЗЕ

Постановления Совета министров Грузинской ССР. Декабрь. 1952 г, стр. 346-355.

დოკუმენტი №125. მიმართვა საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარეს მ. ჩუბინიძეს

**ქალაქის მერიველთა დეპუტატების რაიონული
საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტი**

№13 1953 წ. 6 იანვარი

**საქ. სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარეს
ამხ. მ. ჩუბინიძეს.**

მოგახსენებთ, რომ დღიდან არჩევნების ჩატარებისა და დღემდე რაიონიდან სხვა სამუშაოზე გადაყვანისა და სასწავლებელში ნასვლის გამო გასული არიან დეპუტატები რაიონული საბჭოს, ქალაქის საბჭოსა და სასოფლო საბჭოების დეპუტატთა შემადგენლობიდან შემდეგი რაოდენობით:

რაიონული საბჭოდან – სამი დეპუტატი:

1. ყანჩაველი ბიძინა ზაქარიას ძე – №2 საარჩევნო ოლქიდან.

2. გასვიანი აოფეზ გიორგის ძე – №19 საარჩევნო ოლქიდან.

3. გოგიჩაიშვილი ილია მოსეს ძე – №10 საარჩევნო ოლქიდან.

საქალაქო საბჭოდან – ორი დეპუტატი:

1. ყანჩაველი ბიძინა ზაქარიას ძე – №1 საარჩევნო ოლქიდან.
2. რეხვიაშვილი ამბროსი ისმაილის ძე – №6 საარჩევნო ოლქიდან.

ბარის სასოფლო საბჭოდან – სამი დეპუტატი:

1. ბურდული ჩგიორგი იოსების ძე
2. ქავთარაძე მამო საბოს ასული
3. ბუჩუკური მარო მოსეს ასული

ზედვაკის სასოფლო საბჭოდან – ერთი დეპუტატი:

1. ცალანი ვერა თავბეჭის ასული

საქ. კ.პ. ქლუხორის რაიკომი და რაისაბჭოს აღმასკომი გთხოვთ დანიშნოთ ქლუხორის რაიონისათვის დამატებითი არჩევნები ზემოთ ჩამოთვლილი ოლქებისა და სასოფლო საბჭოების მიხედვით.

საქ. კ. პ. ქლუხორის რაიკომის მდივანი

/ხელმოწერილია/

/ს. ჩხატინანი/

ქლუხორის მხარეაქტუ დეპუტატების

რანისაბჭოს აღმასკომის თავმჯდომარე

/ხელმოწერილია/

/მ. ლომჯანიძე/

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 838, ფურცელი 2.

დოკუმენტი №126. საქართველოს სსრ უმარლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივნის ვ. ვენაძაშვილის წერილი სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საინფორმაციო-სტატისტიკური განყოფილების გამგეს პ. თუმანოვს

16 января 1953 г.

27-5610

Заведующему информационно-статистическим
отделом при Секретариате Президиума
Верховного Совета СССР
тов. Туманову П.В.

Посылаем сведения о количестве административно-территориальных единиц в Грузинской ССР по состоянию на 1 января 1953 года и перечень Указов Президиума Верховного Совета Грузинской ССР, изданных в 1952 году по административно-территориальным вопросам.

Одновременно сообщаем, что по Кутаисской области Грузинской ССР из числа 498 сельских Советов Выборы проводятся по 495 сельским Советам, так как 3 сельских Совета: 1. Калагалский-Цаленджикского района, 2. Цхамский-Сачхерского района и 3. Опитарский-Цагерского района фактически не существуют, ввиду их планового переселения в другие места.

Упразднение этих Советов будет оформлено по окончании выборов.

Приложение: означенное по тексту на `2" л.

СЕКРЕТАРЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА ГРУЗИНСКОЙ ССР В. ЭГНАТАШВИЛИ

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 594, ფურცელი 1.

დოკუმენტი №127. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1953 წლის 20 ივნისის დადგენილება ქლუხორის რაიომრეწვოკომბინატისათვის დამზადებული სამასალე მერქნისა და აუთვისებელი ტყესაკაფი ფონდის გადაცემის შესახებ

დადგენილება № 838
საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი

ქლუხორის რაიომრეწვოკომბინატისათვის დამზადებული სამასალე მერქნისა და იმ აუთვისებელი ტყესაკაფი ფონდის გადაცემის შესახებ, რომელიც თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომს გამოეყო 1953 წელს ქლუხორის სატყეო მეურნეობაში

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

1. მიღებულ იქნას თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომის წინადადება იმის შესახებ, რომ შეწყდეს სამასალე მერქნის დამზადება იმ ტყესაკაფში, რომელიც მაქ გამოყოფილი აქვს ქლუხორის სატყეო მეურნეობაში 1953 წლისათვის.

2. ნება დაერთოს თბილისის მშრომელთა დეპუტატების საქალაქო საბჭოს აღმასკომს გადასცეს რაიომრეწვოკომბინატს ტყესაკაფში არსებული მთელი დამზადებული სამასალე მერქანი, აგრეთვე ქლუხორის ხე-ტყის დამამზადებელი კანტორის ცხაურჯებიანი მდინარე ყუბანზე, ნაგებობანი ცხრა სატვირთო ავტომობილი და ერთი ტრაქტორი.

დამზადებული მერქნის გადაცემა მოხდეს საფასურის გადახდით თვითღირებულების მიხედვით, ხოლო ცხაურჯებიანისა, ნაგებობებისა, ავტოტრანსპორტისა და ტრაქტორისა – ბალანსიდან ბალანსზე ჩამოწერის გზით.

3. წინადადება მიეცეს საქართველოს სსრ სოფლის მეურნეობის და დამზადებათა სამინისტროს (ამხ. ბარამიას) თბილისის საქალაქო აღმასკომის ტყესაკაფში დარჩენილი მოუჭრელი სამასალე ხე-ტყე გადასცეს ქლუხორის რაიომრეწვოკომბინატს ხე-ტყის დამზადების განსაგრძობად, ტყის ჭრის დადგენილი ნესების დაცვით;

4. წინადადება მიეცეს საქართველოს სსრ ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტროს და ქლუხორის რაიომრეწვოკომბინატს უზრუნველყონ ქლუხორის სატყეო მეურნეობაში გამოყოფილი ტყესაკაფის სრულად ათვისება, აგრეთვე სამასალე მორების გამოზიდვა.

5. ნება დაერთოს თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომს გადაიტანოს ქლუხორის ხე-ტყის დამამზადებელი კანტორა ბაკურიანში და დაარქვას მას ბაკურიანის ხე-ტყის დამამზადებელი კანტორა.

6. დაევალოს საქართველოს სსრ სოფლის მეურნეობის და დამზადებათა სამინისტროს, თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომთან ერთად, თბილისის საქალაქო საბჭოსათვის 1953 წელს ბორჯომისა და ბაკურიანის სატყეო მეურნეობებში გამოყოფილი ტყესაკაფების ათვისების შემდეგ, ნარმოუდგინოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს წინადადებანი იმის შესახებ, რომ გამოეყოს თბილისის საქალაქო საბჭოს დამატებით ტყესაკაფის ფონდი 1953 წლისათვის აღნიშნულ სატყეო მეურნეობაში.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე ვ. ბაქრაძე

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს სამეცხო
გვარტყელის მოადგილე ვ. გარგველაშვილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1953 წლის ივნისი, თბილისი, 1953, გვ. 382-383.

დოკუმენტი №128. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1953 წლის 15 აგვისტოს დადგენილება ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის მშენებლობის ტექნიკური პროექტისა და ნაკრები ხარჯთაღრიცხვის დამტკიცების შესახებ

დადგენილება № 1079
საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი

ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის მშენებლობის ტექნიკური პროექტისა და
ნაკრები ხარჯთაღრიცხვის დამტკიცების შესახებ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

1. დამტკიცდეს საქართველოს სსრ საგზაო და სატრანსპორტო მეურნეობის სამინისტროს მიერ წარმოდგენილი ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის მშენებლობის ტექნიკური პროექტი და მისი ნაკრები ხარჯთაღრიცხვა, რომელიც შეიცავს შემდეგ ძირითად მაჩვენებლებს:

გზით სამშენებლო სიგრძე საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებით წინათ დამტკიცებული გზის უბნის ჩათვლით 95,08 კილომეტრი.

გზის ტექნიკური კლასი V

საფალი ნაწილის სიგანე 5,5 მეტრი

საფარის ტიპი გაუმჯობესებული ადგილობრივი ქვის მასალები

მრუდეების მინიმალური რადიუსები 20 მ

ხელოვნური ნაგებობანი მუდმივი ტიპისა 6-3 და 6-80 დატვირთვით

ნაკრები ხარჯთაღრიცხვა (ბარისახო-გუდანის დამტკიცებული უბნის ღირებულებების ჩათვლით) . . 60,11 მილიონი მანეთი

აქედან დასაბრუნებელი თანხა 3,07 მილიონი მანეთი

2. დაევალოს სამინისტროს სამუშაო ნახაზების შემუშავებისას გაითვალისწინოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს სახელმწიფო საგეგმო კომისიის შენიშვნები, რაც მოყვანილია თანდართულ დასკვნაში.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე ვ. ბაქრაძე

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს სამშენებლო
მმართველის მოვალეობის შემსრულებელი ღ. ქიტიავილი

1953 წლის 15 აგვისტო

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1953 წლის აგვისტო. თბილისი, 1953, გვ. 382-383.

დოკუმენტი №129. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1953 წლის 15 აგვისტოს დადგენილების დანართი ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის მშენებლობის ტექნიკური პროექტის შესახებ

საქ. სსრ მინისტრთა საბჭოს 1953 წლის 15/VIII
№1079 დადგენილების დანართი

დასკვნა

ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის მშენებლობის ტექნიკური პროექტისა

ბარისახო-ახალხევის 95,08 კმ. სიგრძის საავტომობილო გზის საპროექტო დაელება დამტკიცებულია სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 21 სექტემბრის №17167 განკარგულებით, მშენებლობის 73,64 მილიონი მანეთის სახარჯთაღრიცხვო ღირებულებით.

ბარისახო-გუდანის უბანზე 10,3 კმ სიგრძის საავტომობილო გზის მშენებლობის ტექნიკური პროექტი დამტკიცებულია საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1951 წლის 16 ოქტომბრის №1477 დადგენილებით.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებულმა მთავარმა საგზაო სამმართველომ განსახიველად წარმოადგინა ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის დანარჩენი ნაწილის (სოფელ გუდანიდან სოფელ ახალხევამდე – 84,78 კმ. სიგრძის) მშენებლობის ტექნიკური პროექტი.

ზემოაღნიშნული ტექნიკური პროექტით სოფ. გუდანიდან სოფ. ახალხევამდე გზა სამ უბნად არის განაწილებილი:

ა) უბანი 54-71 კმ (გუდან-დათისჯვრის უღელტეხილი) 9806 ათასი მანეთის სახარჯთაღიძვრეო ღირებულებით.

ბ) უბანი 71-125 კმ 39044 ათასი მანეთის სახარჯთაღიძვრეო ღირებულებით.

გ) უბანი 125-140 კმ (ახალხევი) 10502 ათასი მანეთის სახარჯთაღიძვრეო ღირებულებით.

წარმოდგენილი საპროექტო მასალის დამუშავებითა და „სოიუზდორპროექტის“ საქართველოს კანტორის მიერ ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის საპროექტო დავალების შესახებ სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს მშენებლობის საქმეთა სახელმწიფო კომიტეტის №452 დასკვნის შესაბამისად.

საავტომობილო გზის ძირითადი დანიშნულება მაღალი მთის საძოვრებისა და ალპური მდელოების სათიბი საფარგულების გამოყენება საქართველოს სსრ მეცხოველეობისა და აგრეთვე ღუშეთის რაიონის შორეულ დასახლებულ პუნქტებთან სატრანსპორტო კავშირის უზრუნველყოფისათვის.

გარდა ამისა, ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზა უმოკლესი მიმართულებით აკავშირებს ქ. თბილისს ქ. გროზნოს რაიონთან.

ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის ტრასა გაყვანილია კავკასიონის მთავარი ქედის გაელთ დათისჯვრის უღელტეხილზე, რომელსაც აქვს ნიშანი 2666 მ.

ზემოაღნიშნული სამი უბნის მშენებლობის საერთო ღირებულება წარმოდგენილია 59352 ათასი მანეთის რაოდენობით.

წარმოდგენილი მასალების განხილვის შედეგად, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს სახელმწიფო საგეგმო კომისია შესაძლებლად თვლის დასამტკიცებლად წარადგინოს ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის გუდან-ახალხევის უბნის ტექნიკური პროექტი.

სამუშაო ნახაზების დამუშავების დროს საჭიროა შემდეგი შენიშვნების გათვალისწინება.

1. ტექნიკური პროექტისათვის

1. 54-71 კმ უბანზე (გუდანი-უღელტეხილი):

- ა) ქვის მიღების გასასვლელი სათავე მიღებულ იქნას მეორე ვარიანტით;
- ბ) მიღების საყრდნობი კედლების გასასვლელი სათავე მიღებულ იქნას მეორე ვარიანტით;
- გ) ლარების სიგრძე ქვის მიღების გასასვლელ სათავეებთან შემცირდეს 2 ჩქერით თითოეული მილისათვის;
- დ) შემცირდეს ქვის მილის ფსკერის სისქე 30 პროცენტით;
- ე) მიღებულ იქნას 53-ე კმ მდ. ხეცსურეთის არაგვისა და 55-ე კმ. მდ. ხახმათისწყლის ხიდების სამაღო ნაგებობათა პირდაპირი განლაგება

2. 71-125 კმ. უბანზე

ა) ქვა-ფიჩხის დეზების მოწყობა 109+50 პიკეტაჟიდან 111+00 პიკეტაჟამდე (83 კმ) შემცირდეს 6 დეზით სამ-სამი თავიდან და ბოლოდან;

ბ) 202+27,8 პიკეტაჟზე (105 კმ) გზის ვაკის გადანიშნის მარცხნივ 3,3 მ და გაუქმდეს საყრდნობი კედელი 203+80 პიკეტაჟზე (104 კმ), გზის ვაკის გადანიშნის 4,0 მ და უარყოფილ იქნას მარჯვენა საყრდნობი კედელი.

3. 125-140 კმ უბანზე

ა) ბაულისწყლის ხიდზე – მიღებულ იქნას ხიდის 1-ლი ვარიანტი და დაზუსტდეს მარჯვენა საყრდენის ამოყვანის სიღრმე შემცირების მიმართულებით;

ბ) 16+63 პიკეტაჟის ღვარსაშვებზე ღარის გარეპირული კედლების სისქე შემცირდეს ბ-1 მ-მდე; გარეპირულ კედლებში გათვალისწინებულ იქნას წყლის გასაშვები ხვრეტილები. შემცირდეს ღარის გაფართოება პროექტით მიღებული 16/2 ნაცვლად 10/2-მდე;

გ) 51+00 პიკეტაჟის ღვარსაშვებზე ღარის გაფართოება აყვანილ იქნას 10/2-მდე;

დ) 82+50 პიკეტაჟზე 116+70 პიკეტაჟსა და 12+1 პიკეტაჟზე ხიდების სამაღო ნაგებობა შესრულდეს მონოლითური კონსტრუქციით.

- ე) ფილის ნაკრები ხიდის სამაღლო ნაგებობა შესრულდეს მონოლითური კონსტრუქციით.
ლარის ფსკერის სისქე გადიდდეს 2-600 სმ-მდე;
ვ) 144+13 პიკეტზე მილის ფსკერის სისქე შემცირდეს 30 სანტიმეტრით მთელ სიგრძეზე.

II. სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციისათვის

1. მიღებულ იქნას ნაკრები ხარჯთაღრიცხვის III ნაწილში აღნისნული დროებითი შენობა და ნაგებობათა, აგრეთვე მექანიზმებისა და ტრანსპორტის შესაძენი ხარჯები 12,5 პროცენტის რაოდენობით, როგორც ეს გათვალისწინებულია საგანაკეთო დებულების პროექტით და განანილდეს ხარჯთა ჯგუფების მიხედვით.

2. სამოქალაქო ნაგებობათა ხარჯები შემცირდეს, ამ მიზნით:

ა) სრულიად გადმოირიცხოს აბანოების, ნარეცხის ორმოების, გამწვანების, ხის ქებისა და შეშის შესანახი ფარდულების მოწყობა;

ბ) შემცირდეს საცხოვრებელი სახლებისა და კანტორის შენობების აგების ღირებულება და მიღებულ იქნას თვითოეულ კვადრატულ მეტრს საცხოვრებელ ფართობზე 800 მანეთი.

გ) შემცირდეს სალორის, ბოსლისა და საფრინველის ღირებულება და მიღებულ იქნას 250 მანეთი თვითოეულ კვადრატულ მეტრზე;

დ) შემცირდეს საპირფარეშოს ღირებულება 500 მანეთამდე თვითოეულ ცალზე.

ე) შემცირდეს ლობის ღირებულება და გათვალისწინებულ იქნას იგი ეკლიანი მავთულისაგან.

3) შეტანილ იქნას ცალკეულ შეფასებათა კალკულაციასა და ხარჯთაღრიცხვებში შესწორებაანი, რომლებიც შეთანხმებულია ექსპერტთან მათი განხილვის დროს.

აღნიშნულ ცვლილებათა შეტანა სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციაში უზრუნველყოფს იმას, რომ შემცირდეს გუდან-ახალხევის უბანზე საავტომობილო გზის მშენებლობის წარმომადგენელი სახარჯთაღრიცხვო ღირებულება 59,352 მილიონი მანეთიდან 49,81 მილიონ მანეთამდე, ხოლო წინათ დამტკიცებული ბარისახო-გუდანის უბნის გათვალისწინებით საავტომობილო გზის მშენებლობის სახარჯთაღრიცხვო ღირებულება ბარისახო-ახალხევის მთელ მანძილზე შეადგენს 60,11 მილიონ მანეთს, აქედან დასაბრუნებელი თანხა – 3,07 მილიონ მანეთს.

ზემოაღნიშნულის გამო, ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის მშენებლობის საერთო სახარჯთაღრიცხვო ღირებულება ტექნიკური პროექტით. დამტკიცებული საპროექტო დავალების ღირებულებასთან შედარებით, მცირდება 13,53 მილიონი მანეთით.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს სახელმწიფო საბაგმო
კომისიის თავჯდომარის მოადგილე ი. ართმალიძე

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1953 წლის აგვისტო. თბილისი, 1953, გვ. 77-80.

დოკუმენტი №130. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1953 წლის 11 სექტემბრის დადგენილება ქლუხორის მშრომელთა დეპუტატების რაიონული საბჭოს აღმასკომის კომუნალური მეურნეობის განყოფილების ლიკვიდაციისა და ქლუხორის მშრომელთა დეპუტატების საქალაქო საბჭოს აღმასკომის კომუნალური მეურნეობისა და საბინაო-სამოქალაქო მშენებლობის განყოფილების შესახებ

დადგენილება № 1208

საქართველოს სსრ მინისტრთა

საბჭოსი

ქლუხორის მშრომელთა დეპუტატების რაიონული საბჭოს აღმასკომის კომუნალური მეურნეობის განყოფილების ლიკვიდაციისა და ქლუხორის მშრომელთა დეპუტატების საქალაქო საბჭოს აღმასკომის კომუნალური მეურნეობისა და საბინაო-სამოქალაქო მშენებლობის განყოფილების შესახებ საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

ქლუხორის მშრომელთა დეპუტატების საქალაქო საბჭოს აღმასკომის კომუნალური მეურნეობისა და საბინაო-საქალაქო მშენებლობის განყოფილების მოწყობასთან დაკავშირებით,

გაუქმდეს მშრომელთა დეპუტატების რაიონული საბჭოს აღმასკომის კომუნალური მეურნეობის განყოფილება.

დატოვებულ იქნას ძალაში ქლუხორის მშრომელთა დეპუტატების საქალაქო საბჭოს აღმასკომის კომუნალური მეურნეობისა და საბინაო-სამოქალაქო მშენებლობის განყოფილების შემდეგი მტატი, რომელიც დამტკიცებულია საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1952 წლის 27 დეკემბრის №2074 დადგენილებით:

განყოფილების გამგე	- 1 600 მან. განაკვეთით
ტექნიკოსი	- 1 600 " "
ინსპექტორი	- 1 435 " "
ბუხალტერი	- 1 500 " "

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარის მოადგილე გ. ზოდელაშვი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს საქმეთა მმართველის
მოვალეობის შემსრულებელი დ. ძიტიშვილი

1953 წლის 11 სექტემბერი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1953 წლის სექტემბერი, თბილისი, 1953, გვ. 188.

დოკუმენტი №131. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1954 წლის 7 იანვრის დადგენილება ქლუხორის მეცხოველეობის სამანქანო სადგურის კარმიდამოს გასაფართოებლად 3,8 ჰექტარი მიწის გამოყოფის შესახებ

დადგენილება №26
საქართველოს სსრ მინისტრთა
საბჭოსი

ქლუხორის მეცხოველეობის სამანქანო სადგურის კარმიდამოს გასაფართოებლად 3,8 ჰექტარი მიწის გამოყოფის შესახებ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

დამტკიცდეს ქლუხორის მშრომელთა დეპუტატების რაიონული საბჭოს აღმასკომის 1953 წლის 20 ნოემბრის № 633 გადაწყვეტილება და გამოყოფილ იქნას ქ. ქლუხორის საქალაქო მიწებიდან 3,8 ჰექტარი ქლუხორის მეცხოველეობის სამანქანო სადგურის კარმიდამოს გასაფართოებლად.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე გ. ჯავახიშვილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
საქმეთა მმართველი გ. შოროშიაშვილი

1954 წლის 7 იანვარი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1954 წლის იანვარი, თბილისი, 1954, გვ.

87.

დოკუმენტი №132. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივნის თ. ქელიძის
ნეროლი ქლუხორის რაიონის მშრომელთა დეპუტატების საბჭოს აღმასკომის თავმჯდომარეს
შ. ლობჯანიძეს

18 იანვარი 1954 წელი

65-162

ქლუხორის რაიონის მშრომელთა დეპუტატების
საბჭოს აღმასკომის თავმჯდომარეს
აშხ. შ. ლობჯანიძეს

პასუხად თქვენი ა/წლის 6 იანვრის N17 წერილისა, ადგილობრივი საბჭოებიდან გასული დეპუტატების ნაცვლად არჩევნების ჩატარების შესახებ გაცნობებთ, რომ თანახმად საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1951 წლის 2 ოქტომბრის ბრძანებულებისა – „საქართველოს სსრ მშრომელთა დეპუტატების საოლქო, რაიონული, სასოფლო და სადაბო საბჭოების არჩევნების ჩატარების წესის შესახებ ცალკეულ საარჩევნო ოლქებში, გასული დეპუტატების ნაცვლად“ ადგილობრივი საბჭოების დეპუტატების არჩევნებს ნიშნავს მშრომელთა დეპუტატების ზემდგომი საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტი, იმ საბჭოს აღმასკომის წარდგენით, რომლის შემადგენლობიდან გავიდნენ დეპუტატები.

ამ ბრძანებულების შესაბამისად, საქალაქო და სასოფლო საბჭოების დეპუტატების არჩევები, გასული დეპუტატების ნაცვლად, უნდა დანიშნოს მშრომელთა დეპუტატების რაიონული საბჭოს აღმასრულებელმა კომიტეტმა.

რაიონული საბჭოს დეპუტატების არჩევნებს დანიშნავს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს არჩევნების დამთავრების შემდეგ.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს
პრეზიდიუმის მდივანი /ხელმოწერა/ /თ.ქელიძე/

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 838,
ფურცელი 3.

დოკუმენტი №133. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს და საქართველოს კომუნისტური
პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1954 წლის 12 იანვრის დადგენილება ქლუხორის რაიონში
სოფლის მეურნეობის შემდგომი განვითარების ღონისძიებათა შესახებ

დადგენილება № 37

საქართველოს კ.პ. ცენტრალური
კომიტეტისა და სსრ მინისტრთა საბჭოს

ქლუხორის რაიონში სოფლის მეურნეობის შემდგომი განვითარების ღონისძიებათა შესახებ

საქართველოს კ.პ. ცენტრალური კომიტეტი და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო აღნიშნავენ, რომ ქლუხორის რაიონის კოლმეურნეობებში სოფლის მეურნეობის განვითარების მხრივ ადგილი აქვს სერიოზულ ნაკლოვანებებს. რაიონის კოლმეურნეობები მცირეძალოვანი არიან, წლითწლით ვერ ასრულებენ სასოფლო-სამეურნეო კულტურების მოსავლიანობის, პირუტყვის სულადობის ზრდისა და მისი პროდუქტიულობის ამაღლების გეგმებს. მოუხედავად იმისა, რომ არსებობს დიდი შესაძლებლობანი საზოგადოებრივი მეცხოველეობის წარმატებით განვითარებისათვის. სოფლის მეურნეობის ეს დარგი დაბალ დონეზე დგას.

კოლმეურნეობებში პირუტყვის სულადობის ზრდის გეგმა 1953 წლის 1 ოქტომბრისათვის შესრულებულია: მსხილეხა რქიანი პირუტყვისა – 80 პროცენტით, აქედან ძროხისა – 49,3 პროცენტით; ცხვრისა და თხისა – 87,6 პროცენტით; ღორისა – 72,8 პროცენტით და ფრინველისა – 6,8 პროცენტით.

სათანადო პირუტყვსადგომების, ჯეროვანი კვებისა და მოვლა-პატრონობის უქონლობის, აგრეთვე სრულიად არადაამაყყოფილებელი ვეტერინარული მომსახურების შედეგად, კოლმეურნეობებს დიდძალი პირუტყვი აკლდება დახოცვისაგან. მარტო გასული წლის 10 თვის მანძილზე კოლმეურნეობებში დაიხოცა 344 სული მსხვილფეხა რქიანი პირუტყვი, ანუ 10 პროცენტით, ცხვარი და თხა – 1107 სული, ანუ 10,5 პროცენტით და ღორი – 252 სული, ანუ 33 პროცენტით.

პირუტყვის დიდ დანაკარგთან ერთად, ადგილი აქვს ძროხის სულადობის შემცირებას. 1953 წლის 1 ოქტომბრისათვის ძროხების რაოდენობა კოლმეურნეობებში, იმავე წლის 1 იანვრის მონაცემებთან შედარებით, შემცირდა 58 სულით. კოლმეურნეობათა მეცხოველეობის ფერმებში არადაამაყყოფილებლად არის დაყენებული მუშაობა პირუტყვის ჯიშინაობის გაუმჯობესებისათვის; ადგილი აქვს აგრეთვე სადღე სულადობის დიდ ბერნაინობას.

მეტად არადაამაყყოფილებლად არის დაყენებული მოზარდულის გამოზრდის საქმე. სოფელ მთის ძირის უფანოვის სახელობის კოლმეურნეობაში გასულ წელს მოგებული 57 ხბოდან მკრეჭი სირსეულისა და მუნისაგან დაიხოცა 19 სული. ამავე კოლმეურნეობაში შემომების დროს აღმოჩნდა, რომ სირსეული და მუნით დაავადებული 28 ხბო არ ყოფილა ნამკურნალები და ინახებოდა ჯანსაღ ხბოებთან ერთად. ამავე მიზეზით დაიხოცა სოფელ მადნისხევის მოლოტოვის სახელობის კოლმეურნეობაში ხბოების 40 პროცენტით და სოფელ ახალშენის კალინინის სახელობის კოლმეურნეობაში – 50 პროცენტით.

1953 წელს რაიონის კოლმეურნეობებს არ შეუსრულებიათ უხეში და წვნიანი საკვების დაგროვების გეგმა. 1953 წლის 25 დეკემბრის მდგომარეობის მიხედვით უხეში საკვების დაგროვების გეგმა შესრულებულია 92 პროცენტით, სილოსის ჩადების გეგმა – 85,5 პროცენტით, ამასთან დაშვადებული საკვები ჯერ კიდევ არ არის მიზიდული ფერმებთან. საკვები, მისი არასაკმარ რაოდენობის მიუხედავად, კოლმეურნეობებში უყარიათოოდ ინახუება.

არ არის გამოყენებული რაიონის დიდი შესაძლებლობანი საკვების წარმოებისა და დამზადებისათვის. კოლმეურნეობებში არ არის გამოყენებული ბალახთესვა, საკვები ძირხევენების, საკვები ბალჩუელი კულტურების გამოზრდა; სილოსი სრულიად არასაკმარ რაოდენობით მზადდება; არ ხორციელდება ღონისძიებანი მდელოებისა და საძოვრების გაუმჯობესებისათვის.

განსაკუთრებით ცუდ მდგომარეობას უწევს კოლმეურნეობებს რაიონის მეცხოველეობის სამანქანო სადგური, რომელიც არ ეხმარება მათ თავის მექანიზებული აღების, დაზინვის ჩატარებისა და პირუტყვის საჭმელად საკვების მომზადების საქმეში. მეცხოველეობის ფერმებში არ არის გამოყენებული შრომატევადი პროცესების მექანიზაცია და ელექტროფიკაცია.

პირუტყვის საზოგადოებრივი სულადობა კოლმეურნეობებში არ არის უზრუნველყოფილი კეთილმოწყობილი სადგომებით. ცეკავშირი საკმაოდ არ ამარაგებს კოლმეურნეობებს საშენი მასალებით.

მემინდერეობის, მებოსტენეობისა და მებაღეობის განვითარებისათვის სრულიად ხელსაყრელი ნიადაგისა და ჰავის პირობების არსებობის მიუხედავად, რაიონის კოლმეურნეობები იღებენ ამ კულტურების მეტად დაბალ მოსავალს. კოლმეურნეობები ხშირად არღევენ მარცვლეული და საკვები კულტურების თესვის, კარტოფილის თესვის და მინდერების შემდგომი დამუშავების ვადებს, რის შედეგადაც 1952 წელს საშუალო მოსავლიანობა პეტარზე შეადგენდა: ხორბლის – 4,2 ცენტნერს, კარტოფილისა – 35,7 ცენტნერს და საკვები ჭარხისა – 22,3 ცენტნერს.

რაიონის კოლმეურნეობები ადგილი აქვს შრომის დისციპლინის დარღვევის ფაქტებს, აგრეთვე კოლმეურნეთა დიდ დენადობას. შრომისუნარიან კოლმეურნეთა რიცხვი 1953 წელს შემცირდა, 1951 წელთან შედარებით, 38,7 პროცენტით. შრომის უნარიან კოლმეურნეთა საერთო რიცხვიდან შრომადღების დანესებული მინიმუმ არ გამოუმუშავებია 1953 წლის პირველ პერიოდში 26,1 პროცენტს, მეორე პერიოდში – 27,5 პროცენტს და მესამე პერიოდში – 30,3 პროცენტს. რაიონის კოლმეურნეთა ნატურალური და ფულადი შემოსავალი მეტისმეტად დაბალია. შრომადღის ღირებულება სისტემატორად მცირდება. სუსტია კოლმეურნეთა დანტერესეულობა საზოგადოებრივი შრომით.

სასოფლო-სამეურნეო ბანკისა და სხვადასხვა ორგანიზაციებისადმი კოლმეურნეობათა დავალიანების საერთო თანხა შეადგენს 2.556,0 ათას მანეთს. უმნიშვნელო შემოსავლის გამო, კოლმეურნეობები ვერ ფარავენ არსებულ დავალიანებას.

საქართველოს კ.პ. ქლუხორის რაიკომი და რაილმასკომი სრულიად არადაამაყყოფილებელ ხელმძღვანელობას უწევს კოლმეურნეობების საქმიანობაში არსებულ სერიოზულ ნაკლოვანებათა გამოსწორებას, რაიონის სოფლის მურნეობის შემდგომი განვითარებისა და კოლმეურნეობათა ორგანიზაციულ-სამეურნეო განმტკიცების საქმეს.

კოლმეურნეობათა ორგანიზაციულ-სამეურნეო განმტკიცებისა და ქლუხორის რაიონისათვის

საჭირო დახმარების აღმოჩენის მიზნით, საქართველოს კ.პ. ცენტრალური კომიტეტი და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენენ:

1. დაწესდეს ქლუბორის რაიონის კოლმეურნეობებში სასოფლო-სამეურნეო კულტურების თესვისა და დარგვის გეგმა 1954-1955 წლებისათვის, №1 დანართის თანახმად.

2. დაწესდეს 1954 წელს მეცხოველეობის სადგომების მშენებლობის გეგმა 400 სული მსხვილფეხა რქიანი პირუტყვებისათვის, 100 სული ხბოსათვის, 2000 სული ცხვრისა და თხისათვის, 100 სული ღორისათვის, 80 სული ცხენისათვის და 500 ტონა ტევადობის სასილოსე ნაგებობათა მშენებლობის გეგმა.

3. დაევალოს საქართველოს კ.პ. ქლუბორის რაიკომს (ამხ. ჩხეტიანს) და რაიალმასკომს (ამხ. ლობჯინიძეს):

ა) განახორციელოს კონკრეტული ღონისძიებანი კოლმეურნეობათა ორგანიზაციულ სამეურნეო განმტკიცებისათვის, უმოკლეს ვადაში აღმოფხვრან კოლმეურნეთა შრომის ორგანიზაციის მხრივ არსებული ნაკლოვანებები და უზრუნველყონ შრომის დისციპლინის ამაღლება;

ბ) ერთი თვის ვადაში შეიმუშაონ თვითოეული კოლმეურნეობის მიხედვით ღონისძიებანი, რომელთა მიზანია საზოგადოებრივი პირუტყვის უზრუნველყოფა სათანადო სადგომებით, საკვები ბაზის განმტკიცება, პროდუქტულობის ამაღლება, სადგე სულადობის ბერნანობისა და პირუტყვის ინფექციურ დაავადებათა ლიკვიდაცია;

გ) პირუტყვის ჯიშობრივი შემაღელობის გასაუმჯობესებლად, მაქსიმალურად გამოიყენონ საუკეთესო ჯიშისა და მშარმოვლები და ფართოდ გაავრცელონ სასოფლო-სამეურნეო პირუტყვის ხელეწიფი დათესლე;

დ) გაშალონ რაიონის ტერიტორიაზე მყოფი მეცხოველეობის ფერმების მუშაეთა შორის კულტმასობრივი და საავიტაციო მუშაობა.

4. დაევალოს პარტიას აფხაზეთის და აჭარის საოლქო კომიტეტებს, აფხაზეთისა და აჭარის ასსრ მინისტრთა საბჭოებს, პარტიებს ცხაკაის, აბაშის, ზუგდიდის, წალენჯიხის, ჩხორონყუს და მახარაძის რაიკომებს და რაიალმასკომებს:

ა) განახორციელონ საჭირო ღონისძიებანი, რომლებიც უზრუნველყოფენ ქლუბორის რაიონში განლაგებულ მეცხოველეობის ფერმებს კეთილმოწყობილი სადგომებითა და საკვებით, პირუტყვის კვების, შენახვისა და მოვლის გაუმჯობესებას და მოზარდფელობის გამოზრდას. განამტკიცონ საკოლმეურნეო ფერმები შემონახული და მეცხოველეობის საქმის მოყვარული მუშაკებით, გააუმჯობესონ აღრიცხვა-ანგარიშების დაყენება მეცხოველეობაში;

ბ) განახორციელონ ღონისძიებანი სათიბებისა და საძოვრების მდგომარეობის გაუმჯობესებასათვის, უზრუნველყონ რაიონის საძოვრებთან მისასვლელი გზების გაყვანა;

გ) გაითვალისწინონ 1954-1955 წლებისათვის კოლმეურნეობათა შემოსავალ-გასავლის ხარჯთაღრიცხვებით საძოვრებთან მისასვლელი გზების კეთილმოწყობასთან და მეცხოველეობის სადგომების მშენებლობასთან დაკავშირებული ხარჯები;

დ) დადონ საიჯარო ორგანიზაციებთან ხელშეკრულებანი საკოლმეურნეობათშორისო ელექტროსადგურების მშენებლობის, ქლუბორის რაიონში განლაგებული მეცხოველეობის ფერმების ელექტროფიკაციისა და რადიოფიკაციის სამუშაოთა შესრულების შესახებ.

5. დაევალოს საქართველოს სსრ სოფლის მეურნეობის სამინისტროს (ამხ. გიორგაძეს)

ა) 1953 წელს ჩატარებული მინათმონყობის სამუშაოების საფუძველზე, ორი თვის ვადაში დაამთავროს ქლუბორის რაიონში მიწების განაწილებისა და კოლმეურნეობებზე სახელმწიფო აქტებით მათი მიმაგრების პროექტის შედგენა და დასამტკიცებლად წარმოდგინოს იგი საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს.

ბ) ქლუბორის მეცხოველეობის სამანქანი სადგურის მუშაობის გასაუმჯობესებლად გამოიყოს 1954 წელს სასოფლო-სამეურნეო მანქანები, №2 დანართის თანახმად, და გაითვალისწინოს მშენებლობის 1955 წლის გეგმით იმ ორსართულიანი საცხოვრებელი სახლის მშენებლობა, რომელსაც მეცხოველეობის სამანქანო სადგურს გადასცემს ქლუბორის რაიალმასკომი;

გ) გამოყოს ქლუბორის მეცხოველეობის სამანქანო სადგურისათვის „უროფის“ ტიპის რადიოსადგური და მოანერგოს 1954 წელს რადიოსადისაქიერო კავშირი სატრაქტორო ბრიგადებსა და მეცხოველეობის სამანქანო სადგურს შორის;

დ) მახარაძის, ზუგდიდის, წალენჯიხის, ჩხორონყუსა და ქლუბორის რაიონების მეცხოველეობის ფერმების ელექტრომომარაგებისათვის გაითვალისწინოს საქართველოს სსრ სოფლის მეურნეობის ელექტროფიკაციის 1954 წლის გეგმით გაფართოებული საპროექტო დავალებების შედგენა II საკოლმეურნეობათშორისო ელექტროსადგურისა მდინარე თებერდაზე და ზუდასის საკოლმეურნეობათშორისო სადგურისა მდინარე ხუდესაზე, იმ ანგარიშით, რომ დაქმავიფილებულ იქნან

ელექტროენერგიით აღნიშნული რაიონების მეცხოველეობის ფერმები.

6. დაევალოს საქართველოს კ.პ. მახარაძის რაიკომს (ამხ. ჭაუყყაძეს) და რაიალმასკომს (ამხ. საბაშვილს) 1954 წლის 1 მაისამდე მოახდინონ 12 კილომეტრი გზის რეკონსტრუქცია ქლუხორის რაიონის სოფელ ბარიდან ახალკანოს საძოვრებამდე.

7. დაევალოს ტრესს საქართველოს რაიონების (ამხ. ს. ქელიძეს) შპსის II ჰიდროელექტროსადგურისა და ზუგდიდის ჰიდროელექტროსადგურის სახარჯთაღრიცხვო-საპროექტო დოკუმენტაციის მიღების შემდეგ შეასრულოს მახარაძის, ნალენჯიხის, ზუგდიდის, ჩხორიწყისა და ქლუხორის რაიონების კოლმეურნეობებთან სახელშეკრულებო საფუძვლებზე ამ ჰიდროელექტროსადგურების მშენებლობის სამუშაოები იმ ანგარიშით, რომ გადაცემულ ქეანს ისინი საექსპლუატაციოდ 1955 წელს. აგებული სადგურების ელექტროენერგიის ბაზაზე, ქლუხორის მეცხოველეობის სამანქანო სადგურთან ერთად, 1956 წლის დამლევამდე მოახდინოს ელექტროფიკაცია მეცხოველეობის ფერმებისა: მახარაძის რაიონის 29 ფერმისა, ნალენჯიხის რაიონის 17 ფერმისა, ზუგდიდის რაიონის 11 ფერმისა, ჩხორიწყის რაიონის 6 ფერმისა და ქლუხორის რაიონის 4 ფერმისა.

8. დაევალოს საქართველოს რაიონების (ამხ. ბოკუჩავას) ტექნიკური დახმარება გაუნოს ქლუხორის რაიონის კოლმეურნეობათა ელექტრომეურნეობის წესრიგზე მოყვანის საქმეს, რისთვისაც შეასრულოს, კოლმეურნეობებთან სახელშეკრულებო საფუძვლებზე, ჰიდროენერგეტიკულ ნაგებობათა მიმდინარე და კაპიტალური სარემონტო სამუშაოები, აგრეთვე უზრუნველოს კოლმეურნეობები ინსტრუქციებითა და ხელმძღვანელი მითითებებით, ელექტროდანადგარების ინსტრუქციებითა და ხელმძღვანელი მითითებებით ელექტროდანადგარების ექსპლუატაციის შესახებ.

9. ვინაიდან ტყის ჭრის მიღებული წესები არ იძლევიან საჭირო რაოდენობის მერქანს ქლუხორის რაიონის საძოვრებზე განლაგებული საკოლმეურნეო ფერმების მშენებლობისათვის, წინადადება მიეცეს საქართველოს სსრ სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, საქართველოს სსრ მეცენიერებათა აკადემიის ტყის ინსტიტუტთან ერთად, ორი თვის ვადაში შეიმუშაოს სპეციალურად ქლუხორის სატყეო მეურნეობებისათვის ჭრის ისეთი ხერხები, რომელთა მიხედვით შესაძლებელი იქნება 1954 წელს ხე-ტყის ავანსად გაცემა მომავალი წლების ანგარიშში.

10. დაევალოს საქართველოს სსრ კულტურის სამინისტროს (ამხ. გუნიას):

ა) 1954 წლის იანვრიდან მოანყოს სოფლის მეურნეობის მექანიზაციის ქლუხორის სახელოსნო სასწავლებელთან ქლუხორის მეცხოველეობის სამანქანო სადგურისათვის ტრაქტორისტთა მოსამზადებელი ექსთენიანი კურსები 30 კაცის კონტიგენტით;

ბ) უზრუნველყოს 1954 წელს ქლუხორის და მადნისხევის კინოთეატრების კაპიტალური რემონტი.

გ) განახორციელოს საჭირო ღონისძიებანი, რომელიც უზრუნველყოფენ კურორტ თებერდის, ქლუხორის რაიონის კოლმეურნეთა, აგრეთვე ამ რაიონში მდებარე მეცხოველეობის ფერმების მუშაობა კულტურული მომსახურების გაუმჯობესებას.

11. დაევალოს საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს (ამხ. გ. ჯიბლაძეს) გაითვალისწინოს 1954 წლის კაპიტალური მშენებლობის გეგმებით რეანალიზი სკოლის მშენებლობა ქლუხორის რაიონის სოფელ ბარში იმ ანგარიშით, რომ დამთავრდეს იგი 1955 სასწავლო წლის დასაწყისისათვის.

12. დაევალოს სსრ კავშირის კავშირგაბმულობის სამინისტროს რწმუნებულს საქართველოს სსრ რესპუბლიკაში ამხ. შ. ლელაშვილს შეასრულოს 1954-1955 წლებში, კოლმეურნეობებთან სახელშეკრულებო საფუძვლებზე, ქლუხორის რაიონის მეცხოველეობის ფერმების რადიოფიკაციის სამუშაოები.

13. დაევალოს საქართველოს სსრ ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროს (ამხ. ხელაძეს)

ა) სამი თვის ვადაში დააკომპლექტოს ქლუხორის რაიონის სამკურნალო დაწესებულებები და ორგანიზაციები კვალიფიკური კადრებით;

ბ) ბრუცელოზის წინააღმდეგ სისტემატური ბრძოლის უზრუნველსაყოფად, მოანყოს 1954 წელს სანიტარულ-ეპიდემიოლოგიურ სადგურთან ბრუცელოზის წინააღმდეგო განყოფილება, აგრეთვე გახსნას ქლუხორის საავადმყოფოსთან 15-სანოლიანი ტუბერკულოზური განყოფილება;

გ) აილბუზის მალარიის მუშა-მოსამსახურეთა სამედიცინო მომსახურების განხორციელების მიზნით, ერთი თვის ვადაში წარმოუდგინოს საქართველოს კ. პ. ცენტრალურ კომიტეტს და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს წინადადებანი იმის შესახებ, რომ გაიხსნას მალარიასთან საავადმყოფო 1954 წელს.

14. დაევალოს საქართველოს სსრ ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტროს (ამხ. ა. მელაძეს) ერთი თვის ვადაში წარმოუდგინოს საქართველოს კ. პ. ცენტრალურ კომიტეტს და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს ღონისძიებანი, რომლებიც უზრუნველყოფენ ქეანახშირის მოპოვების

მონყოფას ქლუბორის რაიონში ქლუბორის რაიონის ორგანიზაციებისა და მოსახლეობის საჭიროებათა უზრუნველყოფად.

15. დაევალოს ცეკაშვირს (აშხ. მ. ნარსიას)

ა) მოაწყოს 1954 წლის 1 აპრილამდე 2 საეჭრო წერტი ქლუბორის რაიონის საძოვრებზე მეცხოველეობის ფერმების განლაგების ადგილებში და აღადგინოს პურსაცხოზი რაიონულ ცენტრში;

ბ) შეიტანოს 1954 წლის ქლუბორის რაიონში კოლმეურნეობებისათვის მისასყიდლად 75.000 ცალი შიფერი, 100 ტონა ცემენტი და 7 ტონა ლურსმანი.

საპარტიველუს პ. პ. ცინტარაშვილი
კომპეტის მდივანი ვ. შაპანაძე

საპარტიველუს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე გ. ჯავახიშვილი

1954 წლის 12 იანვარი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1954 წლის იანვარი. თბილისი, 1954, გვ. 110-116.

დოკუმენტი №134. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1954 წლის 12 იანვრის დადგენილების დანართი ქლუბორის რაიონის კოლმეურნეობებში სასოფლო-სამეურნეო კულტურების თესვის შესახებ

საქ. პ. პ. ც. პ-ის და საქ. მინისტრთა საბჭოს
1954 წლის 12/1 №37 დადგენილების დანართი №1

გ ე გ მ ა

ქლუბორის რაიონის კოლმეურნეობებში სასოფლო-სამეურნეო
კულტურების თესვისა 1954-1955 წლებში

(პექტრობით)

გ ე გ მ ა

სასოფლო-სამეურნეო კულტურების დასახელება	1954 წლისათვის	1955 წლისათვის
შემოდგომის ზორბალი	20	20
გაზაფხულის ზორბალი	50	50
გაზაფხულის ქერი	100	130
სიმინდი	40	40
კარტოფილი	270	300
ბოსტნეული	30	30
საკვები და ჭარბალი	50	70
სულ	560	640

1954 წლის 12 იანვარი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1954 წლის იანვარი. თბილისი, 1954, გვ. 117.

დოკუმენტი №135. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1954 წლის 12 იანვრის დადგენილების დანართი ქლუხორის რაიონში სასოფლო-სამეურნეო მანქანების შესახებ

საქ. კ. პ. ც. კ-ის და საქ. სსრ მინისტრთა საბჭოს
1954 წლის 12/1 №37 დადგენილების დანართი №1
სია

ტრაქტორებისა, მისაბმელი სასოფლო-სამეურნეო მანქანებისა და სეციალური მანქანებისა, რომელიც გამოეყოფა ქლუხორის მეცხოველეობის სამანქანო სადგურს 1954 წელს

მანქანების დასახელება	რაოდენობა
1. ბულდოზერი ს-80	1
2. სკრეპერი დტ-54-ზე	1
3. ტრაქტორი ს-80	1
4. ტრაქტორი დტ-54	2
5. ტრაქტორი უნივერსალი 2	3
6. ტრაქტორი კდ-35	2
7. გრეიდერი	2
8. საოშაი გუთანი პლ-5-25	4
9. ჭაობისა და ჯაგნარის გუთანი	2
10. ზეინდამდგმელი	10
11. კარტოფილის სარგავი მანქანა	1
12. მსკერეთმორის დამმუშავებელი კულტივატორი	3

1954 წლის 7 იანვარი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1954 წლის იანვარი. თბილისი, 1954, გვ. 118.

დოკუმენტი №136. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის დადგენილება საქართველოს სსრ ქლუხორის რაიონის რსფსრ შემადგენლობაში გადაცემის შესახებ (პროექტი)

Проект

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА ГРУЗИНСКОЙ ССР
О передаче Клухорского района ГССР в состав РСФСР

Учитывая территориальную отдаленность Клухорского района от ГССР, тяготение его и тесные хозяйственные и культурные связи с Ставропольским Краем РСФСР, а также учитывая согласия Президиума Верховного Совета РСФСР о принятии Клухорского района в состав Ставропольского Края РСФСР, Президиум Верховного Совета Грузинской ССР постановляет:

Передать Клухорский район из состава ГССР в состав РСФСР.

Настоящее постановление внести на утверждение Президиума Верховного Совета СССР.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА ГРУЗИНСКОЙ ССР – М. ЧУБИНИДЗЕ

СЕКРЕТАРЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА ГРУЗИНСКОЙ ССР – Т. КВЛИВИДЗЕ

Тбилиси

9 марта 1955г.

საქართველოს უმაღლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 1034, ფურცელი 33.

დოკუმენტი №137. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1955 წლის 10 მარტის დადგენილება საქართველოს სსრ ქლუხორის რაიონის რუსეთის რსფსრ შემადგენლობაში გადაცემის შესახებ

**დადგენილება
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა**

**საქართველოს სსრ ქლუხორის რაიონის გადაცემის შესახებ რუსეთის
სფს რესპუბლიკის შემადგენლობაში**

ითვალისწინებს რა ქლუხორის რაიონის ტერიტორიულ სიშორეს საქართველოს სს რესპუბლიკიდან, მის მისწრაფებასა და მჭიდრო სამეურნეო და კულტურულ კავშირს რუსეთის სფს რესპუბლიკის სტაეროპოლის მხარესთან, აგრეთვე რუსეთის სფს რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თანხმობას ქლუხორის რაიონის რუსეთის სფს რესპუბლიკის სტაეროპოლის მხარის შემადგენლობაში მიღების შესახებ, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი ადგენს:

გადაცემულ იქნას ქლუხორის რაიონის საქართველოს სს რესპუბლიკის შემადგენლობიდან რუსეთის სფს რესპუბლიკის შემადგენლობაში.

ეს დადგენილება წარედგინოს სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმს დასამტკიცებლად.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს
პრეზიდიუმის თავმჯდომარე /ხელმოწერა/ /ბ. ჩუბინიძე/

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს
პრეზიდიუმის მდივანი /ხელმოწერა/ /თ. ძვლინიძე/

პრეზიდიუმის წევრები:

ქ. თბილისი

1955 წლის 10 მარტი

№27-1962

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 1034, ფურცელი 32.

დოკუმენტი №138. 1955 წლის 15 მარტის უმაღლესი სამთავრობო შეტყობინება ტელეგრაფით საქართველოს უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმს

Уведомление телеграфом
Высшая правительственная
Тбилиси Президиума Верховного Совета
ЧУБИНИДЗЕ

Москва 73.16 94 14 1505

Передаем текст Указа Президиума Верховного Совета СССР от четырнадцатого марта тысяча девятьсот пятьдесят пятого года нвч О передаче Клухорского района Грузинской ССР в состав РСФСР. тчк. აბ3

Утвердить постановления Президиума Верховного Совета Грузинской ССР и Президиума Верховного Совета РСФСР о передаче Клухорского района из состава Грузинской ССР в состав Ставропольского

края РСФСР и в связи с этим внести частичное изменение в существующую границу между РСФСР и Грузинской ССР т.ч. Председатель Президиума Верховного Совета СССР К. Ворошилов

Секретарь Президиума Верховного
Совета СССР Н. Пегов т.ч. квч

შტამპი:
საქართველოს უმაღლესი
საბჭოს პრეზიდიუმი
15 III 1955
27-1862

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 1034, ფურცელი 35.

დოკუმენტი №139. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1955 წლის 14 მაისის დადგენილება
ქლუხორის რაიონის საქართველოდან რსფსრ სტავროპოლის მხარის ადმინისტრაციულ
დაქვემდებარებაში გადასვლის შესახებ

СОВЕТ МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР
ПОСТАНОВЛЕНИЕ

от 14 мая 1955 г. №264

ГОР. ТБИЛИСИ

Об утверждении акта согласительной комиссии о передаче Клухорского района Грузинской ССР
в административное подчинение Ставропольского края РСФСР

Совет Министров Грузинской ССР п о с т а н о в л я е т:

1. Акт согласительной комиссии от 27 марта 1955 г. о передаче Клухорского района и города Клухори Грузинской ССР на основании Указа Президиума Верховного Совета СССР от 14 марта 1955 г. в административное подчинение – Ставропольского края РСФСР утвердить.
2. Предложить Министерству финансов Грузинской ССР произвести межбюджетные расчеты Грузинской ССР и Ставро-польского края РСФСР по взаимным расчетам с бюджетом Союза ССР по указанию Министерства финансов СССР.
3. Предложить Министерству сельского хозяйства Грузинской ССР передать Ставропольскому управлению сельского хозяйства фонды, тракторов и других сельскохозяйственных машин, выделенных Клухорской МТС на 1955 год.
4. Предложить Министерству торговли Грузинской ССР и правлению Цекавшири передать Ставропольскому краевому отделу торговли и крайпотребсоюзу планы товарооборота и фонды промышленных и продовольственных товаров, выделенных Клухорскому району на 1955 год.
5. Предложить министерствам и ведомствам Грузинской ССР передать Ставропольскому краю РСФСР фонды, выделенные промышленным предприятиям Клухорского района на 1955 год, и все лимиты средств на капиталовложения, предусмотренные Клухорскому району на 1955 год.
6. Предложить Советам Министров Абхазской АССР и Аджарской АССР, исполкомам Советов депутатов трудящихся, Махарадзевского, Абашского, Цхакаевского, Чхороцкусского, Цаленджикского, Зугдидского и Хобского районов Грузинской ССР вывести из Клухорского района до 1 сентября 1955 г. скот колхозов Абхазской и Аджарской АССР, а также указанных районов Грузинской ССР, оставленный на отгонных пастбищах Клухорского района.

Ответственность за организованную переброску скота и сохранность его возложить на председателей Советов Министров Абхазской АССР, Аджарской АССР и председателей райисполкомов.

В целях возмещения колхозам районов в Грузинской ССР стоимости их животноводческих и

других помещениях а также произведенных этими колхозами затрат обязать председателей Советов Министров Абхазской АССР и Аджарской АССР и также председателей райисполкомов за месяц до перевода скота направить своих представителей или уполномоченных соответствующих колхозов для участия на паритетных началах в оценке и сдаче животноводческих и других помещений, уведомив заранее о направлении представителей исполком Ставропольского краевого Совета депутатов трудящихся через Клухорский райисполком.

7. Предложить Советам Министров Абхазской АССР, Аджарской АССР и председателям райисполкомов организовать прием скота и обеспечить для него соответствующие помещения и корма.

8. Поручить Министерству сельского хозяйства Грузинской ССР проследить за, выполнением пункта 6 настоящего постановления и оказать колхозам районов Грузинской ССР помощь в своевременном и организованном выводе скота из Клухорского района и в получении колхозами причитающегося им возмещения.

9. Просить Министерство путей сообщения Союза ССР(тов. Бещева) дать указание Управлению Северо-Кавказской железной дороги предоставлять по заявкам Клухорского райисполкома необходимое количество вагонов для переброски скота колхозов Грузинской ССР, находящегося на пастбищах Клухорского района, в районы Грузинской ССР.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА МИНИСТРОВ
ГРУЗИНСКОЙ ССР Г. ДЖАВАХИШВИЛИ

ЗАМ. УПРАВЛЯЮЩЕГО ДЕЛАМИ СОВЕТА МИНИСТРОВ
ГРУЗИНСКОЙ ССР Д. КИТИАШВИЛИ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილება № 1955 წლის მაისი. თბილისი, 1955, ფურცლები 28-29.

დოკუმენტი №140. საქართველოს გეოლოგიური სამმართველოს უფროსის კ. კერესელიძის წერილი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანს ს. როსტიაშვილს

СЕКРЕТАРЮ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА
ГРУЗИНСКОЙ ССР С. РОСТИАШВИЛИ

ს. როსტიაშვილის რეზოლუცია:

В.Кучукашвили

переговорить со мной. /ხელმოწერილია/

30V

В связи с необходимостью уточнения границ обслуживаемой Грузинским геологическим Управлением площади, прошу Вашего распоряжения о сообщении Управлению точной республиканской границы Грузинской ССР.

НАЧАЛЬНИК

ГРУЗГЕОЛУПРАВЛЕНИЯ /ხელმოწერილია/ /К. Г. КЕРЕСЕЛИДЗЕ/

[1955 წლის 27 მაისამდე]

შტამპი:
საქართველოს უმაღლესი
საბჭოს პრეზიდიუმი
კანცელარია
27 V 1955
65-3328

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 1100, ფურცელი 1.

დოკუმენტი №141. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საორგანიზაციო განყოფილების უფროსის ვ. ქუჩუკაშვილის პასუხი საქართველოს გეოლოგიური სამმართველოს უფროსის კ. კერესელიძის 1955 წლის 26 მაისის მომართვაზე

31 мая 1955

№65-3328

НАЧАЛНИКУ ГРУЗИНСКОЙ ГЕОЛОГИЧЕСКОЙ УПРАВЛЕНИЯ
ТОВ. КЕРЕСЕЛИДЗЕ К.Г.

В ответ на Ваше письмо от 26 мая 1955 года за №ПТО-1-5 сообщаем, что границы Грузинской ССР нанесенные на карте, изданной в 1946 году картографической фабрикой №8 Управления геодезии и картографии при Совете Министров Грузинской ССР, остаются в силе, за исключением границы Клухорского района. Опись границы Клухорского района по акту передачи Клухорского района в состав РСФСР, находится в Совете Министров Грузинской ССР.

Начальник оргинструкторского отдела
Президиума Верховного Совета Грузинской ССР (В. КУЧУКАШВИЛИ)

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 1100, ფურცელი 2.

დოკუმენტი №142. სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1957 წლის 9 იანვრის ბრძანებულება რუსეთის ფედერაციის შემადგენლობაში ჩენჩეთ-ინგუშეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის აღდგენის შესახებ

ПРЕЗИДИУМ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР
У К А З

от 9 января 1957 года

О восстановлении Чечено-Ингушской АССР в составе РСФСР

В целях создания необходимых условий для национального развития чеченского и ингушского народов Президиум Верховного Совета СССР п о с т а н о в л я е т :

1. Признать необходимым восстановить национальную автономию чеченского и ингушского народов.

2. Рекомендовать Президиуму Верховного Совета РСФСР:

а) рассмотреть вопрос о восстановлении Чечено-Ингушской АССР в составе РСФСР;

б) установить границы и административно-территориальное устройство Чечено-Ингушской АССР;

в) утвердить Организационный Комитет Чечено-Ингушской АССР, на который возложить, впредь до выборов Верховного Совета АССР, руководство хозяйственным и культурным строительством на территории республики.

3. Считать утратившими силу Указ Президиума Верховного Совета СССР от 7 марта 1944 года «О ликвидации Чечено-Ингушской АССР и об административном устройстве ее территории» и статью 2 Указа от 16 июля 1956 года в части запрещения чеченцам и ингушам возвращаться на прежнее местожительство.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА
СССР К. ВОРОШИЛОВ

СЕКРЕТАРЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА СССР А. ГОРКИН

Москва, Кремль.

9 января 1957 года

<https://ru.wikisource.org>

**დოკუმენტი №143. 1957 წლის 9 იანვრის სამთავრობო ტელეგრაფი საქართველოს
უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის**

**ПРАВИТЕЛЬСТВЕННАЯ
ТЕЛЕГРАММА**

Министерство связи СССР

**Уведомление телеграфом
высшая правительственная Тбилиси
Президиум Верховного Совета
ЧУБИНИДЗЕ**

Посылаем Указ Президиума Верховного Совета СССР от 9 января 1957 года квчк О восстановлении Чечено тире Ингушской АССР квчк в целях создания необходимых условий для национального развития Чеченского и Ингушского народов Президиум Верховного Совета СССР постановляет датчк первое тчк признать необходимым восстановить национальную автономию чеченского и ингушского народов тчк второе тчк рекомендовать президиуму Верховного Совета РСФСР датчк скбк рассмотреть вопрос о восстановлении Чечено-Ингушского АССР в составе РСФСР тчк зпт б скбк установить границы и административно-территориальное устройство Чечено-Ингушской АССР зпт на который возложить зпт впредь до выборов Верховного Совета АССР зпт руководство хозяйственным и культурным строительством на территории республики тчк третье тчк Считать утратившими силу указ Президиума Верховного Совета СССР от 7 марта 1944 года квчк о ликвидации чечено-Ингушской АССР и об административном устройстве ее территории квчк и статью 2 указа от 16 июля 1956 года в части запрещения Чеченцам и Ингушам возвращается на прежнее местожительство тчк Председатель Президиума Верховного Совета СССР К. Ворошилов Секретарь Президиума Верховного Совета СССР А Горкин квчк тчк Указ опубликованию в печати не подлагит – Начальник Канцелярии Президиума Верховного Совета СССР Н. Козлов.

**შტამპი:
საქართველოს სსრ უმაღლესი
საბჭოს პრეზიდიუმი
კანცელარია
9 I 1957
№27163**

**საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 1297,
ფურცლები 25-26.**

**დოკუმენტი №144. სსრკ უმაღლესი საბჭოს უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის
1957 წლის 9 იანვრის ბრძანებულება ჩერქეზეთის ავტონომიური ოლქის ყარაჩაი-ჩერქეზეთის
ავტონომიურ ოლქად გარდაქმნის შესახებ**

**ПРЕЗИДИУМ ВЕРХНОГО СОВЕТА СССР
У К А З**

от 9 января 1957 года

**О преобразовании Черкесской автономной области в Карачаево-Черкесскую
автономную область**

**В целях создания необходимых условий для национального развития Карачаевского народа
Президиум Верховного Совета СССР п о с т а н о в л я е т :**

1. Признать необходимым восстановить национальную автономию Карачаевского народа.
2. Рекомендовать Президиуму Верховного Совета РСФСР рассмотреть вопрос о преобразовании Черкесской автономной области в Карачаево-Черкесскую автономную область в составе Ставропольского края РСФСР, установив границы и административно-территориальное устройство автономной области.
3. Считать утратившими силу Указ Президиума Верховного Совета СССР от 12 октября 1943 года «О ликвидации Карачаевской автономной области и административном устройстве ее территории» и статью 2 Указа от 16 июля 1956 года в части запрещения Карачаевцам возвращаться на прежнее местожительство.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ПРЕЗИДИУМА
ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР
К. ВОРОШИЛОВ

СЕКРЕТАРЬ ПРЕЗИДИУМА
ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР
А. ГОРКИН

Москва, Кремль.
9 января 1957 года
<https://ru.wikisource.org>

დოკუმენტი №145. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის
სატელეგრაფო შეტყობინება სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმს

Уведомление телеграфом.
Высшая Правительственная

МОСКВА

ПРЕЗИДИУМ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР ТОВАРИЩУ ТУМАНОВУ

Посылаем постановление Президиума Верховного Совета Грузинской ССР от 10 января 1957 года квчк о передаче части территории Душетского и Казбегского районов из состава Грузинской ССР в состав РСФСР квчк квчк В связи с восстановлением Чечено тире Ингушской АССР передпть в состав РСФСР северную часть Душетского и Казбегского районов скбк в границах бывшего Итум тире Калининского района и части территории бывших Галанчожского зпт Галашкинского зпт Шароевского зпт Пригородного и Гизельдонского районов скбк зпт входившей ранее в состав РСФСР тчк

В соответствии с этим считать восстановленной прежнюю границу между Грузинской ССР и РСФСР зпт существовавшую до 7 марта 1944 года тчк

Настоящее постановление внести на утверждение Президиума Верховного Совета СССР тчк.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА
ГРУЗИНСКОЙ ССР М. ЧУБИНИДЗЕ

СЕКРЕТАРЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА ГРУЗИНСКОЙ ССР С. РОСТИАШВИЛИ

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 1343,
ფურცელი 1.

დოკუმენტი №146. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1957 წლის 10 იანვრის დადგენილება ღუშეთის და ყაზბეგის რაიონების ტერიტორიის ნაწილის საქართველოს სსრ შემადგენლობიდან რსფსრ შემადგენლობაში გადაცემის შესახებ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА ГРУЗИНСКОЙ ССР

О передаче части территории Душетского и Казбегского районов
из состава Грузинской ССР в состав РСФСР

В связи с восстановлением Чечено-Ингушской АССР передать в состав РСФСР северную часть Душетского и Казбегского районов (в границах бывшего Итум-Калинского района и части территории бывших Галанчожского, Галашкинского, Шареевского, Пригородного и Гизельдонского районов), входившей ранее в состав РСФСР.

В соответствии с этим считать восстановленной прежнюю границу между Грузинской ССР и РСФСР, существовавшую до 7 марта 1944 года.

Настоящее постановление внести на утверждение Президиума Верховного Совета СССР.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА
ГРУЗИНСКОЙ ССР
М. ЧУБЕНИДЗЕ

СЕКРЕТАРЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА ГРУЗИНСКОЙ ССР
С. РОСТИАШВИЛИ

Тбилиси
10 января 1957 года.

საქართველოს უმაღლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 1297, ფურცელი 21.

დოკუმენტი №147. ამონაწერი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1957 წლის 10 იანვრის დადგენილებიდან ღუშეთის და ყაზბეგის რაიონების ტერიტორიის ნაწილის საქართველოს სსრ შემადგენლობიდან რსფსრ შემადგენლობაში გადაცემის შესახებ

არ გამოქვეყნდება

დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

ღუშეთის და ყაზბეგის რაიონების ტერიტორიის ნაწილის საქართველოს სსრ
შემადგენლობიდან რსფსრ შემადგენლობაში გადაცემის შესახებ

საჩაჩხო-ინგუშეთის ასსრ აღდგენასთან დაკავშირებით, გადაეცეს რსფსრ შემადგენლობაში ღუშეთისა და ყაზბეგის რაიონების ჩრდილოეთი ნაწილი /საზღვრებში ყოფილ ითუმ-კალეს რაიონი და გალანჯოყის, გალაშქის, შაროს, პრიგოროდნის და გიზელდონის ყოფილი რაიონების ნაწილი/, რომელიც ადრე შედიოდა რსფსრ-ს შემადგენლობაში.

ამასთან დაკავშირებით აღდგენილად ჩაითვალოს საქართველოს სსრ და რსფსრ შორის 1944 წლის 7 მარტამდე არსებული საზღვარი.

ეს დადგენილება შეტანილ იქნას დასამტკიცებლად სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმში.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს
პრეზიდიუმის თავმჯდომარე

/ხელმოწერილია/

მ. ჩუბინიძე

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს
პრეზიდიუმის მდივანი ს.როსტიაშვილი
პრეზიდიუმის წევრები:

/ხელმოწერილია/

/ხელმოწერილია/

/ხელმოწერილია/

/ხელმოწერილია/

ქ. თბილისი

1957 წლის 10 იანვარი.

საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივი. ფონდი 1165, ანაწერი 8, საქმე 1297, ფურცელი 20.

დოკუმენტი №148. სსრკ 1957 წლის 11 თებერვლის კანონი სსრკ უმაღლესი საბჭოს
პრეზიდიუმის ბრძანებულებების დამტკიცების შესახებ

11 февраля 1957 года

СОЮЗ СОВЕТСКИХ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ РЕСПУБЛИК

ЗАКОН

Об утверждении Указов Президиума Верховного Совета СССР о восстановлении национальной автономии Балкарское, Чеченское, Ингушское, Калмыцкое и Карачаевское народов

Верховный Совет Союза Советских Социалистических Республик постановляет:

Статья 1. Утвердить Указы Президиума Верховного Совета СССР от 9 января 1957 года:

«О преобразовании Кабардинской АССР в Кабардино-Балкарскую АССР»;

«О восстановлении Чечено-Ингушской АССР в составе РСФСР»;

«Об образовании Калмыцкой автономной области в составе РСФСР»;

«О преобразовании Черкесской автономной области в Карачаево-Черкесскую автономную область».

В соответствии с этим внести необходимые изменения и дополнения в статью 22 Конституции СССР.

Статья 2. Утвердить Указ Президиума Верховного Совета СССР от 11 января 1957 года "О передаче части территории Душетского и Казбегского районов из Грузинской ССР в состав РСФСР".

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА ГРУЗИНСКОЙ ССР К.ВОРОШИЛОВ

СЕКРЕТАРЬ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА СССР А.ГОРКИН

Москва, Кремль

11 февраля 1957 года

<http://www.alppp.ru/law/konstitucionnyj-stroj/territoriya/17/zakon-sssr-ot-11-02-1957.html>

დოკუმენტი №149. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1957 წლის 17 აგვისტოს დადგენილება ჩეჩნეთ-ინგუშეთიდან საქართველოს სსრ ყვარლის რაიონში თვითნებურად ჩამოსულ დაღესტნელ კოლმეურნეთა სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო მოწყობის ღონისძიებათა შესახებ

**საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
დადგენილება №533**

1957 წლის 17 აგვისტო

ქ. თბილისი

ჩეჩნეთ-ინგუშეთის ასს რესპუბლიკიდან საქართველოს სსრ ყვარლის რაიონში თვითნებურად ჩამოსულ დაღესტნელ კოლმეურნეთა სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო მოწყობის ღონისძიებათა შესახებ.

იმ დაღესტნელ კოლმეურნეთა სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო მოწყობის მიზნით, რომლებიც თვითნებურად ჩამოვიდნენ და დასახლებული არიან ყვარლის რაიონის სოფლ. ჭიკაძის ხრუშჩოვის სახელობის კოლმეურნეობაში, სოფ. ახალსოფლის ლენინის და მარჯანიშვილის სახელობის კოლმეურნეობებში და სოფ. ბარლოჯიანის კოლმეურნეობა „წითელ ოქტომბერში“, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

1. რჩევა მიეცეთ სოფ. ჭიკაძის ხრუშჩოვის სახელობის კოლმეურნეობას, სოფ. ახალსოფლის ლენინისა და მარჯანიშვილის სახელობის კოლმეურნეობებს მიიღონ კოლმეურნეთა საერთო კრებებზე თავიანთი წევრების შემადგენლობაში ჩეჩნეთ-ინგუშეთის ასს რესპუბლიკიდან თვითნებურად ჩამოსული დაღესტნელები და მოუზომონ მათ საკარმიდამო ნაკვეთები.

2. ეთხოვოს სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს შემუშავების რუსეთის სსრ მინისტრთა საბჭოს კრებულები და სამეზობლო მასალების ფონდები, რომლებიც გამოეყო დაღესტნის ასს რესპუბლიკას ჩეჩნეთ-ინგუშეთის ასს რესპუბლიკიდან დაღესტნის ასს რესპუბლიკაში გადასახლებულ დაღესტნელთა საკოლმეურნეო კომლების საცხოვრებელი სახლების მშენებლობისა და სამეურნეო მოწყობისათვის და ამის ხარჯზე გამოუყოს საქართველოს სსრ რესპუბლიკას გრძელვადიანი კრედიტი იმ 450 დარიცხვითი საკოლმეურნეო კომლის საცხოვრებელი სახლების მშენებლობისა და სამეურნეო მოწყობისათვის, რომლებიც უარი განაცხადეს გადასახლდნენ ჩეჩნეთ-ინგუშეთის ასს რესპუბლიკის საიასანის რაიონიდან დაღესტნის ასს რესპუბლიკაში და თვითნებურად ჩამოვიდნენ საქართველოს სსრ ყვარლის რაიონში, აგრეთვე 8000 კუბ. მეტრი დახეხილი ხე-ტყის მასალა და 46.000 ცალი შიფერი.

3. დაევალოს საქართველოს სსრ სოფლის მეურნეობის სამინისტროს:

ა) ათი დღის ვადაში გამოუყოს დამატებით ყვარლის მანქანა-ტრაქტორთა სადგურს 3 მუხლუხა და 2-თელიანი ტრაქტორი მისაბმელი მანქანებით და ერთი აოსსაძირკვი მანქანა;

ბ) მიმდინარე წლის 1 ოქტომბრამდე გახსნას დამატებით ერთი ვეტპუნქტი ყვარლის რაიონის სოფელ ჭიკაძეში.

4. დაევალოს საქართველოს სსრ ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროს განახორციელოს ღონისძიებანი, რომლებიც უზრუნველყოფენ დაღესტნელ კოლმეურნეთა სამედიცინო მომსახურებას.

5. დაევალოს საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს უზრუნველყოს მიმდინარე წლის 1 სექტემბრიდან დაღესტნელ კოლმეურნეთა სკოლამდელი ასაკის ბავშვების ჩაბმა სწავლაში.

6. დაევალოს საქართველოს სსრ კულტურის სამინისტროს დააკომპლექტოს სასოფლო ბიბლიოთეკები დაღესტნელთა ჩასახლების ადგილებში, ლიტერატურით დაღესტნელ ენაზე.

7. დაევალოს ცეკავშირის გამგეობას მიეყიდოს ყვარლის რაიონის სოფ. ჭიკაძის ხრუშჩოვის სახელობის კოლმეურნეობას, სოფ. ახალსოფლის ლენინის სახელობის და მარჯანიშვილის სახელობის კოლმეურნეობებში და სოფ. ბარლოჯიანის კოლმეურნეობა „წითელ ოქტომბერს“.

ა) თითო სატვირთო ავტომობილიდან სამსართულიანი სახლის რეზერვუარი;

ბ) მიმდინარე წლის მესამე და მეოთხე კვარტლებში დაღესტნელ კოლმეურნეთა საცხოვრებელი სახლების მშენებლობისათვის 4000 კუბ. მეტრი ხე-ტყის მასალა, აქედან 700 კუბ. მეტრი მრგვალი ხე-ტყე; 46.000 ცალი შიფერი, 180 ტონა ცემენტი, 3.500 კგ. მეტრი მინა, 200.000 ცალი აგური და 12 ტონა სამშენებლო ლურსმანი.

გ) მიმდინარე წლის მესამე და მეოთხე კვარტლებში დაღესტნელ კოლმეურნეთა საცხოვრებელი სახლების მშენებლობისათვის 4000 კუბ. მეტრი ხე-ტყის მასალა. აქედან 700 კუბ. მეტრი მრგვალი ხე-ტყე; 46.000 ცალი შიფერი, 180 ტონა ცემენტი, 3.500 კგ. მეტრი მინა, 200.000 ცალი აგური და 12 ტონა სამშენებლო ლურსმანი.

8. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს სახელმწიფო სააგემო კომისიამ გამოუყოს ცე-

კავშირის დაღისტნელი კოლმეურნეებისათვის მისაყიდად მიმდინარე წლის მესამე და მეოთხე კვარტლებში აგურის უახლოესი ქარხნებიდან 200.000 ცალი აგური და 180 ტონა ცემენტი, აგურისა და ცემენტის წარმოების გეგმის გადაჭარბებით შესრულების ხარჯზე.

9. ეთხოვოს ჩეჩნეთ-ინგუშეთის ასსრ საორგანიზაციო კომიტეტს დაქვარებით გამოყოს და გადასცეს ყვარლის რაიონის კოლმეურნეობებს, სადაც ჩასახლებული არიან საიასნის რაიონიდან თვითნებურად ჩამოსული დაღესტნელი კოლმეურნეები, იმ კოლმეურნეობათა საზოგადოებრივი ქონების მათი კუთვნილი წილი, რომელთა წევრებადაც ისინი ირიცხებოდნენ.

10. დაევალოს ყვარლის რაიონმასკომს:

ა) განუმარტოს ყვარლის რაიონში თვითნებურად ჩამოსულ და სოფ. ჭიკანის, ახალსოფლის და ბალოჯიანის კოლმეურნეობებში დასახლებულ დაღესტნელებს, რომ საცხოვრებელი სახლების და საეზო ნაგებობათა ასაშენებლად გრძელვადიანი კრედიტი მიეცემა, ხოლო საშენი მასალები მიეყიდება მათგან მხოლოდ იმ პირებს, რომლებიც მიღებული და ჩაბმული იქნებიან კოლმეურნეობათა შრომით საქმიანობაში;

ბ) დახმარება აღმოუჩინოს დაღესტნელ კოლმეურნეებს იმ საცხოვრებელი სახლების მშენებლობაში, რომლებიც აგებულ უნდა იქნას თვით დაღესტნელ კოლმეურნეთა ძალებით.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე ბ. ჯანაშიაძე

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
სამშენი მმართველი ვ. პაატაშვილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1957 წლის აგვისტო. თბილისი, 1957, გვ. 67-69.

დოკუმენტი №150. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1957 წლის 29 აგვისტოს დადგენილება ყაბარდო-ბალყარეთის ასს რესპუბლიკიდან გადმოსახლებული კოლმეურნეებისათვის დახმარების განევის შესახებ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
დადგენილება № 552

1957 წლის 29 აგვისტო

ქ. თბილისი

ყაბარდო-ბალყარეთის ასს რესპუბლიკიდან გადმოსახლებული კოლმეურნეებისათვის დახმარების განევის შესახებ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ადგენს:

1. დაევალოს მესტიის რაიონმასკომს დახმარება გაუწიოს ყოფ. ქლუხორის რაიონიდან გადმოსახლებულ კოლმეურნეებს იმ მხრივ, რომ ჩასახლების კოლმეურნეობათა ძალებით ააშენონ 1957 წლის დამლევამდე 47 საცხოვრებელი სახლი.

2. დაევალოს საქართველოს სსრ ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტროს საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის საბჭოს, საშენ მასალათა მრეწველობის სამმართველოს „რასკირმასლოს ბიტის“ საქართველოს საბითუმო საეაჭრო ბაზას, ტრესტ საქმომარაგებას და „გლავსტროისბიტის“ როსტოვის კანტორის თბილისის სააგენტოს მისცენ მესტიის რაიონმასკომს გადმოსახლებულ კოლმეურნეთა 47 საცხოვრებელი სახლის მშენებლობისათვის საშენი მასალები, დანართის თანახმად.

3. დაევალოს სასოფლო-სამეურნეო ბანკის საქართველოს კანტორას ორი დღის ვადაში გამოუყოს მესტიის რაიონმასკომს გრძელვადიანი კრედიტი 350 ათასი მანეთის რაოდენობით ყაბარდო-ბალყარეთის ასს რესპუბლიკიდან გადმოსახლებული კოლმეურნეებისათვის სახლების ასაშენებლად, რისთვისაც შეუმციროს კრედიტის თანხები ჩოხატაურის რაიონს – 50 ათასი მანეთით,

ლენტეხის რაიონს - 150 ათასი მანეთით, გუგუთის რაიონს - 50 ათასი მანეთით, ხობის რაიონს - 50 ათასი მანეთით და ყვარლის რაიონს - 50 ათასი მანეთით.

4. ნება დაერთოს მესტიის რაიონის კოლმურწეობებისათვის 1957 წელს გამოყოფილი საერთო კრედიტებიდან გამოიყენოს 120 ათასი მანეთი ყაბარდო-ბალყარეთის ასს რესპუბლიკიდან გადმოსახლებულ კოლმურწეობა საცხოვრებელი სახლების მშენებლობისათვის.

5. დაევალოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ სატყეო მეურნეობის, ნაკრძალებისა და სამონადირი სატყეო მეურნეობის მთავარ სამმართველოს დაამზადოს 1957 წლის III და IV კვარტალებში მესტიის სატყეო მეურნეობაში, ენგურის სატყეო სამრეწველო მეურნეობის ტყენედლეულის ზაზის გარეთ, 800 კუბ. მეტრი წინეიანი სამასალე მერქანი და მისცეს იგი ფრანკ-ტყეკაფი კომლენდირებებს გადამოსახლებულ კომლენდურეთა სახლების მშენებლობის საქაროებისათვის რაიამას,ოშის განაწილებით.

მესტიის რაიონის მკვიდრთა განყოფილებაში მესტიის სატყეო მეურნეობის მუშახელი აღნიშნული მერ-
ქნის დასამზადებლად.

საპარტევლოს სსრ გინისტრთა საბჭოს
თავმჯდომარე გ. ჯავახიშვილი

საპარტევლოს სსრ მინისტრთა საბჭოს
სამართა გვარტაელი ვ. პაატაშვილი

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1957 წლის აგვისტო. თბილისი, 1957, გვ.143-144.

დოკუმენტი №151. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1957 წლის 29 აგვისტოს

დადგენილების დანართი

ყაბარდო-ბალყარეთის ასს რესპუბლიკიდან გადმოსახლებული
კოლმეურნეთათვის 47 საცხოვრებელი სახლის აშენების შესახებ

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1957 წლის
29; VIII №552 დადგენილების დანართი

ს ი ა

მასალებისა, რომლებიც ეძლევა მესტიის რაიონის კომეს ყაბარდო-ბალყარეთის ასს რესპუბლიკიდან
გადმოსახლებული კოლმეურნეობისათვის 47 საცხოვრებელი სახლის ასაშენებლად

მასალები	ზომის ერთეული	რაოდენობა	ვის ხარჯზე დაი- ფარება მოთხოვ- ნილება	მიმწოდებლები
ცემენტი შიფერი	ტონა ათასი ცალი პირობ. ფილა	10 12	მარაგიდან სხვა საპეცსამუშაოებიდან	ტრესტი „საქმომარაგება“ „გლავსტროისპიტის“ როსტოვის კანტოპრის თბილისის სააგენტო
მინა საღებავები გაქნილი	კვ. მეტრი; კვ	190 120	რეზერვიდან სხვა საპეცსამუშაოებიდან	ტრესტი „საქმომარაგება“
ოლიფა	კვ	120		„რასვირმასლობსტის“ საქართველოს რესპუბლიკური საეაჭრო ბაზა
ლურსმანი	ტონა	2	რეზერვიდან	საქართველოს სსრ ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტრო
კირი	ტონა	280	1957 წლის პირველი ნახევრის აუთვისებე- ლი ფონდებიდან	საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის საბჭოს საშენ მასალათა მრეწველობის სამმართველო, ცაიშის კირის ქარხნიდან

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს სამმეთა
მმართველი ვ. პაატაშვილი

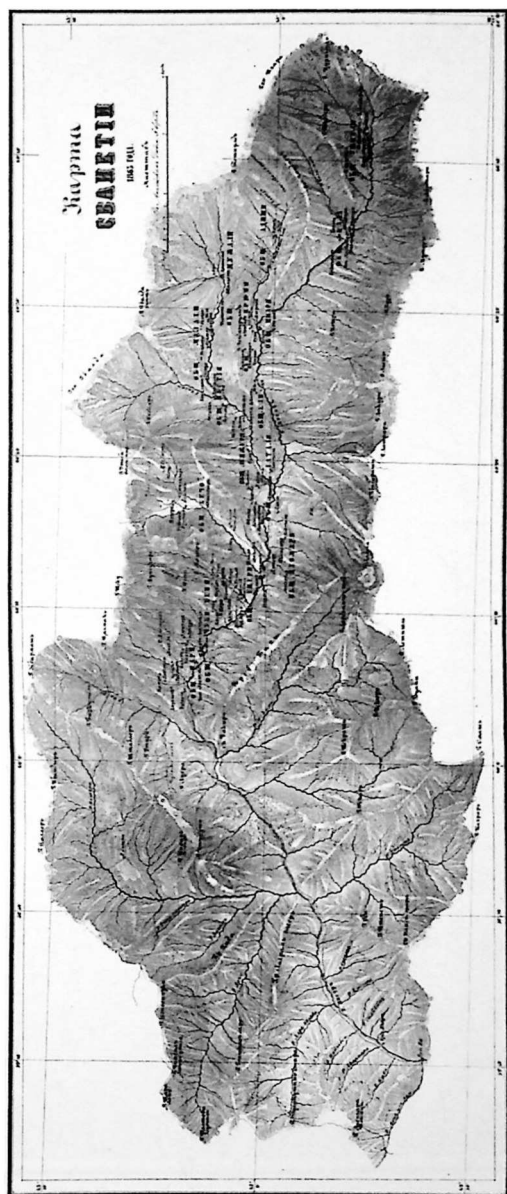
საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებანი. 1957 წლის აგვისტო. თბილისი, 1957, გვ.
145.

სეპტემბერი

суданіями мисливців, неправдикими до 1854 року Імператор Φ . Августом.

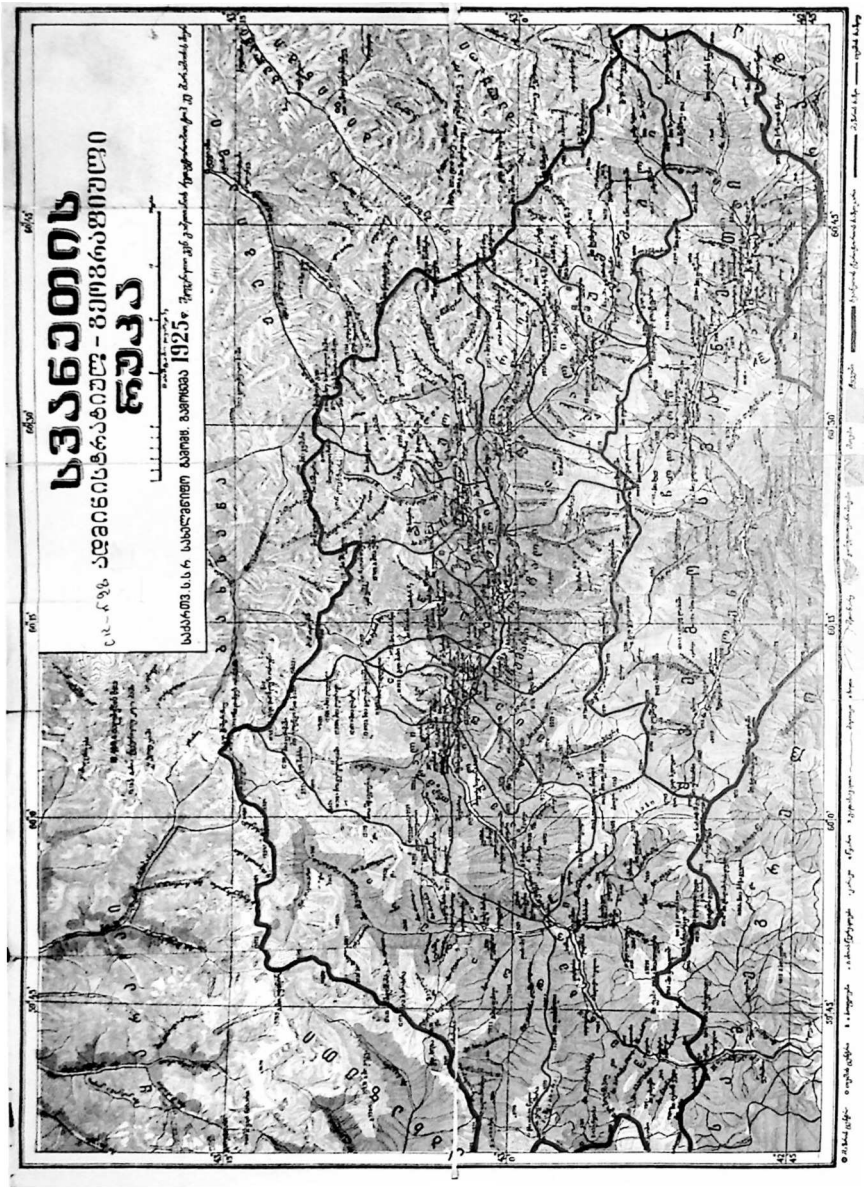

162

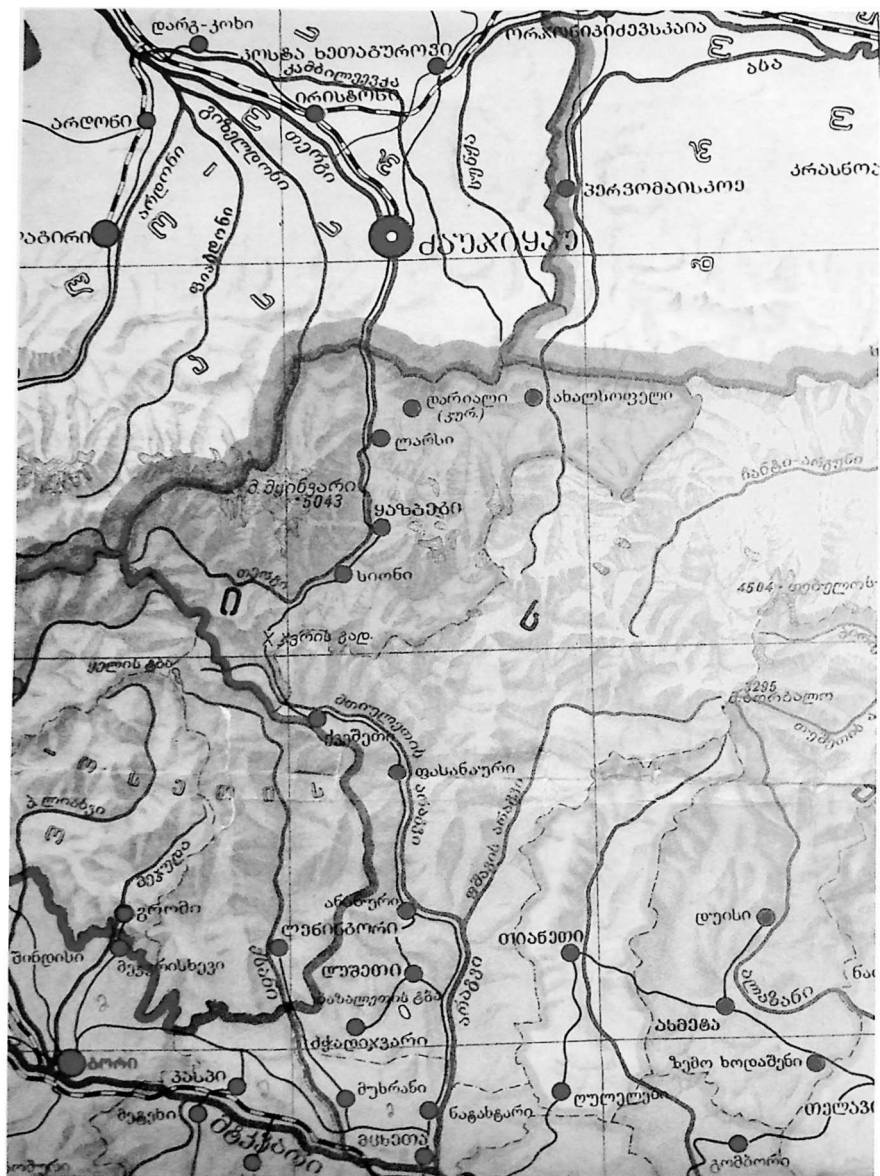
სენეთი. 1863 წ.

დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

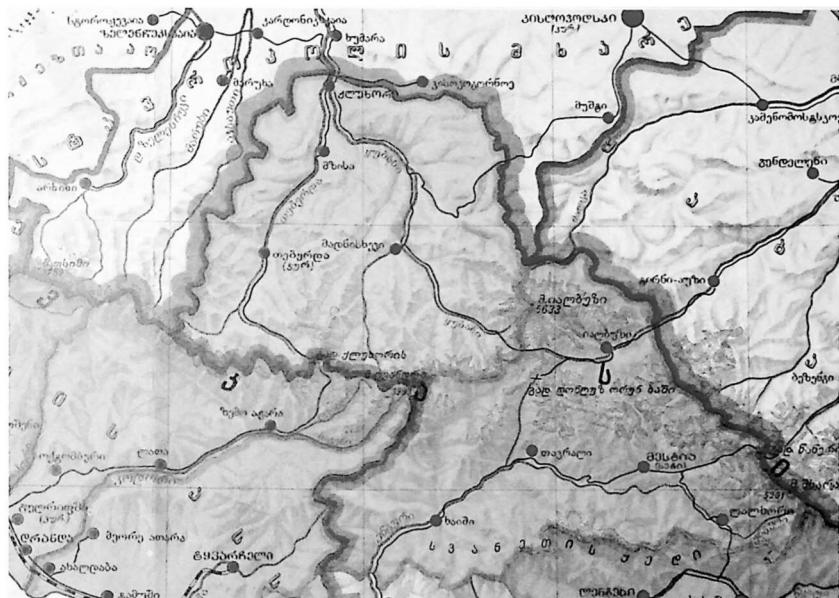

საქართველო. 1925 წ.

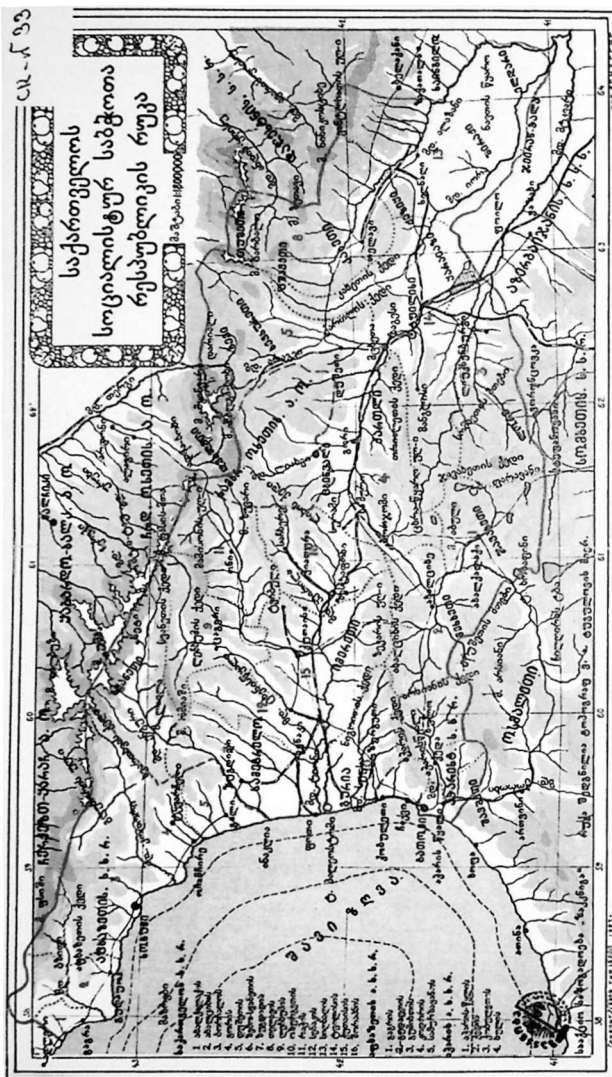
დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

საქართველოს სსრ, ყაზბეგის, დუშეთისა და თიანეთის რაიონები

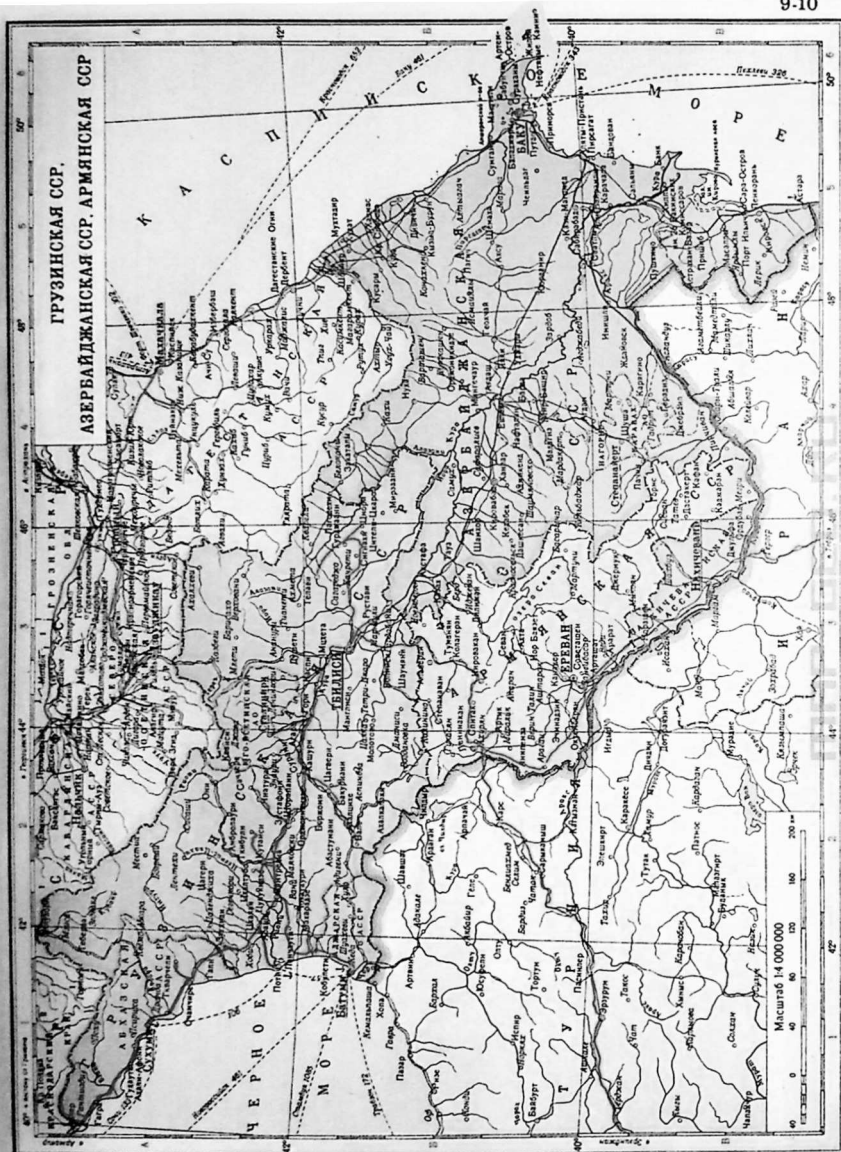

საქართველოს სსრ. ქლუხორისა და ზემო სვანეთის რაიონები

საქართველოს სსრ

დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

საქართველოს სსრ, აზერბაიჯანის სსრ და სომხეთის სსრ

დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

საქართველოს სსრ.
ქუზხორისა და ახალხევის რაიონები
1945 წ.

- 3 ქლუხორი და ახალგაზრდა
- 14 **დოკუმენტი №1.** ამონაწერი სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1938 წლის 16 აპრილის სხდომის ოქმიდან მოკავშირე რესპუბლიკების ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული გამოყენების შესახებ
- 14 **დოკუმენტი №2.** სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1943 წლის 12 ოქტომბრის ბრძანებულება რსფსრ სტავროპოლის მხარის ყარაჩაის ავტონომიური ოლქის ლიკვიდაციისა და მისი ტერიტორიის ადმინისტრაციული მოწყობის შესახებ
- 15 **დოკუმენტი №3.** სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1943 წლის 12 ოქტომბრის ბრძანებულება რსფსრ სტავროპოლის მხარის ყარაჩაის ავტონომიური ოლქის ლიკვიდაციისა და მისი ტერიტორიის ადმინისტრაციული მოწყობის შესახებ
- 16 **დოკუმენტი №4.** სსრკ სახალხო კომისართა საბჭოს 1943 წლის 6 ნოემბრის დადგენილება რსფსრ სტავროპოლის მხარის ყოფილი ყარაჩაის ავტონომიური ოლქის დასახლების შესახებ
- 18 **დოკუმენტი №5.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოსა და საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1943 წლის 13 ნოემბრის დადგენილება თებერდის რაიონის შესახებ
- 20 **დოკუმენტი №6.** თებერდის რაიონული გაზეთის პასუხისმგებელი რედაქტორის გრიგოლ ხურცილავას მოხსენებითი ბარათი საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის
- 20 **დოკუმენტი №7.** საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) თებერდის რაიონული კომიტეტის 1943 წლის 18 დეკემბრის სხდომის საინფორმაციო ფურცელი
- 21 **დოკუმენტი №8.** აქტი უკრორტ თებერდის საინტარულ-ეკონომიკური მდგომარეობის შესახებ 1943 წლის ნოემბრის თვისათვის
- 22 **დოკუმენტი №9.** საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატის ავტოსამშენებლო სამმართველოს უფროსის ოდიშარიას წერილი საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარეს ვალერიან ბაქრაძეს
- 24 **დოკუმენტი №10.** საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატის ავტოსამშენებლო სამმართველოს უფროსის ოდიშარიას წერილი საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარეს ვალერიან ბაქრაძეს
- 25 **დოკუმენტი №11.** საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატის ავტოსამშენებლო სამმართველოს უფროსის წერილი საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარეს ვალერიან ბაქრაძეს
- 25 **დოკუმენტი №12.** საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარის გიორგი კარანაძის სახელზე მოსკოვიდან მოსული სსრკ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარის ლავრენტი ბერიას ბრძანების ასლი
- 26 **დოკუმენტი №13.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1943 წლის 30 დეკემბრის დადგენილება სამშობლოს მოღალატეთა ოჯახებისათვის ჩამორთმეული ქონების გამოყენების შესახებ
- 28 **დოკუმენტი №14.** საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 8 იანვრის ბრძანებულება საქართველოს სსრ შემადგენლობაში ქლუხორის რაიონის შეტანისა და საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1943 წლის 10 დეკემბრის ბრძანებულების ნაწილობრივი ცვლილების თაობაზე
- 29 **დოკუმენტი №15.** ამონაწერი საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ქლუხორის რაიონული კომიტეტის 1944 წლის 11 იანვრის სხდომის ოქმიდან ქვემო თებერდის ბავშვთა სახლის მუშაობის შესახებ
- 31 **დოკუმენტი №16.** საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატის ავტოსამშენებლო სამმართველოს უფროსის ოდიშარიას წერილი საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარეს ვალერიან ბაქრაძეს

- 33 **დოკუმენტი №17.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1944 წლის 5 თებერვლის დადგენილება ქლუხორის გზის მშენებლობისათვის ტყესაკაფების გამოყოფის შესახებ
- 33 **დოკუმენტი №18.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1944 წლის 17 თებერვლის დადგენილება ქლუხორის რაიონში სამხედრო გადასახადის განაკვეთის დაწესების შესახებ
- 34 **დოკუმენტი №19.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1944 წლის 6 მარტის დადგენილება ქლუხორის რაიონის შესახებ
- 35 **დოკუმენტი №20.** საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 7 მარტის ბრძანებულება რსფსრ ჩეჩნეთ-ინგუშეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის გაუქმების და მისი ტერიტორიის ადმინისტრაციული მოწყობის შესახებ
- 38 **დოკუმენტი №21.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს და საქართველოს კ (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1944 წლის 11 მარტის დადგენილება ყოფილი რსფსრ ჩეჩნეთ-ინგუშეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკიდან საქართველოს სსრ კოლმურწნეობისათვის გამოყოფილი საქონლის მიღებისა და შენახვის შესახებ
- 39 **დოკუმენტი №22.** საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულება ყოფილი ჩეჩნეთ-ინგუშეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკიდან, ჩრდილოეთ ოსეთის გიზელის რაიონის სამხრეთ-აღმოსავლეთი ნაწილის საქართველოს სსრ შემადგენლობაში შეტანისა და საქართველოს სსრ ახალზევის რაიონის შექმნის შესახებ
- 40 **დოკუმენტი №23.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1944 წლის 21 მარტის დადგენილება ახალზევისა და ყაზბეგის რაიონების შესახებ
- 41 **დოკუმენტი №24.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს და საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1944 წლის 27 მარტის დადგენილება ქუთაისისათვის ფეჭელის ფონდის შემცირების, ქლუხორის რაიონისათვის ფეჭელის ფონდის გაზრდის და ყარაიაზის, პანკისის და ბორჩალოს რაიონების კოლმურწნეობისათვის გასაყიდად პურის გამოყოფის შესახებ
- 41 **დოკუმენტი №25.** საქართველოს სსრ სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულება ყაბარდო-ბალყარეთის ასსრ მცხოვრები ბალყარელების გადასახლებისა და ყაბარდო-ბალყარეთის ასსრ ყაბარდოს ასსრ გარდაქმნის შესახებ
- 42 **დოკუმენტი №26.** ამიერკავკასიის ფრონტის ჯარების სარდლის არმიის გენერლის ივან ტიულენევის 1944 წლის 8 აპრილის ბრძანება
- 44 **დოკუმენტი №27.** საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის მაისის ბრძანებულება ყაბარდოს ასსრ ელბრუსისა და ნაგორნის რაიონების ჩრდილო-დასავლეთის ნაწილის საქართველოს სსრ ზემო სვანეთის რაიონთან შეერთების შესახებ
- 44 **დოკუმენტი №28.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს და საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1944 წლის 3 მაისის დადგენილება ზემო სვანეთის რაიონის შემადგენლობაში ელბრუსის სასოფლო საბჭოს შექმნისა და ამ სასოფლო საბჭოს დასახლების შესახებ
- 46 **დოკუმენტი №29.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს და საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1944 წლის 24 მაისის დადგენილება ქლუხორის რაიონის დასახლების შესახებ
- 48 **დოკუმენტი №30.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1944 წლის 24 მაისის დადგენილება ყაზბეგის რაიონის შესახებ
- 50 **დოკუმენტი №31.** საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ახალზევის რაიონული კომიტეტის მდივნის გ. ბაქრაძის მოხსენებითი ბარათი საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის მდივნისა და საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარეს ვალერიან ბაქრაძეს
- 51 **დოკუმენტი №32.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1944 წლის 14 ივნისის დადგენილება ქლუხორის რაიონის სოფლის მოსახლეობის საეჭრო მომსახურების შესახებ

- 52 **დოკუმენტი №33.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოსა და საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1944 წლის 14 ივნისის დადგენილება დუშეთის რაიონის სოფლის პრომისუნარიანი მოსახლეობის ახალბევის რაიონში სამუშაოდ მობილიზაციის შესახებ
- 53 **დოკუმენტი №34.** საქართველოს სსრ კავშირგაბმულობის სახალხო კომისარიატის რწმუნებულის მოადგილის მოხსენება საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარეს ვალერიან ბაქრაძესადმი ახალბევის რაიონში კავშირგაბმულობის საშუალებების მდგომარეობის შესახებ
- 54 **დოკუმენტი №35.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს და საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1944 წლის 24 ივნისის დადგენილება ახალბევის რაიონის შესახებ
- 55 **დოკუმენტი №36.** ამონაწერი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 3 ივლისის სხდომის ოქმიდან საქართველოს ყაზბეგის რაიონში ზოგიერთი სასოფლო საბჭოს შექმნისა, გაყოფისა, ლიკვიდაციისა და ზოგიერთი სოფლისათვის სახელის გადარქმევის შესახებ
- 56 **დოკუმენტი №37.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1945 წლის 3 აგვისტოს დადგენილება ქლუხორის და ახალბევის რაიონების სკოლებისათვის და ზემო სვანეთის-რაიონის იალბუზის სასოფლო საბჭოსათვის შემის დამწახდების შესახებ
- 57 **დოკუმენტი №38.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარის ვალერიან ბაქრაძის 1944 წლის 15 აგვისტოს მოხსენება სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარის პირველი მოადგილე ნიკოლაი შვერნიკს
- 58 **დოკუმენტი №39.** გეოდებისა და კარტოგრაფიის მთავარი განყოფილების რსფსრ სტავროპოლის სახალხო დეპუტატთა სამხარეო საბჭოს აღმასრულებელ კომიტეტთან არსებული რწმუნებულის 1944 წლის 15 აგვისტოს წერილი საქართველოს სსრ სახალხო კომიტეტის საბჭოს გეოდებისა და კარტოგრაფიის მთავარი სამმართველოს რწმუნებულს რიაზანცევს
- 59 **დოკუმენტი №40.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1944 წლის 19 აგვისტოს დადგენილება ქლუხორის რაიონის შესახებ
- 62 **დოკუმენტი №41.** ამონაწერი სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 6 სექტემბრის სხდომის ოქმიდან რსფსრ ყოფილი ჩენეთ-ინგუშეთის ასსრ ტერიტორიის ნაწილისა და ჩრდილო-ოსეთის ასსრ გიზელის რაიონის სამხრეთ-აღმოსავლეთი ნაწილის საქართველოს სსრ შემადგენლობაში შეტანისა და საქართველოს სსრ ახალბევის რაიონის შექმნის შესახებ
- 63 **დოკუმენტი №42.** ამონაწერი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 6 სექტემბრის სხდომის ოქმიდან საქართველოს სსრ ზემო სვანეთის რაიონის შემადგენლობაში ყაზარდოს ასსრ იალბუზის რაიონისა და მთიანი რაიონის სამხრეთ-დასავლეთი ნაწილის შეტანის შესახებ
- 64 **დოკუმენტი №43.** ამონაწერი სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 6 სექტემბრის სხდომის ოქმიდან საქართველოს სსრ ყაზბეგის რაიონში ზოგიერთი სასოფლო საბჭოს შექმნისა, გაყოფისა, ლიკვიდაციისა და ზოგიერთი სოფლისათვის სახელის გადარქმევის შესახებ
- 65 **დოკუმენტი №44.** ამონაწერი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 6 სექტემბრის სხდომის ოქმიდან საქართველოს ქლუხორის რაიონის აულებისათვის სახელის გადარქმევისა და სასოფლო საბჭოებისა და სადაბო საბჭოს შექმნის შესახებ
- 66 **დოკუმენტი №45.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1944 წლის 15 სექტემბრის დადგენილება ქლუხორის რაიონის საბავშვო სახლების შესახებ
- 67 **დოკუმენტი №46.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს და საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1944 წლის 18 სექტემბრის დადგენილება ქლუხორის რაიონის კოლმეურნეობებისათვის სიმინდის გამოყოფის შესახებ

- 67 **დოკუმენტი №47.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1944 წლის 18 სექტემბრის №95-პც განკარგულება
- 68 **დოკუმენტი №48.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1944 წლის 18 სექტემბრის №96-პც განკარგულება
- 68 **დოკუმენტი №49.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1944 წლის 18 ოქტომბრის დადგენილება ქლუხორის გზის მშენებლობისათვის ხე-ტყის დამატებით მიცემის შესახებ
- 69 **დოკუმენტი №50.** საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ახალხევის რაიონული კომიტეტის მდივნის გ. ბაქრაძის 1944 წლის 29 ოქტომბრის მოხსენებითი ბარათი საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის პირველ მდივნს კანდიდ ჩარკვიანს და საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარეს ვალერიან ბაქრაძეს ახალხევის რაიონში საქონლის გამოზამთრებისათვის მზადების შესახებ
- 70 **დოკუმენტი №51.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1944 წლის 28 დეკემბრის დადგენილება ქლუხორის რაიონის შესახებ
- 71 **დოკუმენტი №52.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1944 წლის 28 დეკემბრის დადგენილება ქლუხორის რაიონის ბიუჯეტის პროექტის შესახებ
- 71 **დოკუმენტი №53.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1945 წლის 12 იანვრის დადგენილება ახალხევის რაიონის შესახებ
- 73 **დოკუმენტი №54.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1945 წლის 9 თებერვლის დადგენილება ქლუხორის გზის გასაყვანად საჭირო მერქნის გამოყოფის შესახებ
- 74 **დოკუმენტი №55.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1945 წლის 2 მარტის დადგენილება ქლუხორის გზის მაჯარას-ნებელდის უბანზე ხიდებისა და წყალდიდობის საინჟინერო ნაგებობათა ასაშენებლად მუხის მერქნის მიცემის შესახებ
- 74 **დოკუმენტი №56.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1945 წლის 9 მარტის დადგენილება ქლუხორის რაიონში გადასახლებულ კოლმეურნეთა ოჯახის წევრების გადაყვანის შესახებ
- 75 **დოკუმენტი №57.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს და საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1945 წლის 14 მარტის დადგენილება სოხუმი-ქლუხორის სატელეფონო ხაზის მშენებლობის შესახებ
- 76 **დოკუმენტი №58.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1945 წლის 19 მარტის დადგენილება საქართველოს გეოლოგიური სამმართველოსათვის ახალციხის და ქლუხორის სატყეო მეურნეობებში გამოყოფილ ტყესაკადის ფონდის მიაკოვსკის რაიონის სატყეო მეურნეობის ტყესაკადის ფონდით შეცვლის შესახებ
- 77 **დოკუმენტი №59.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1945 წლის 4 ივნისის დადგენილება ქლუხორის ჰიდროელექტროსადგურში „ფრენის“ სისტემის ტურბინის დადგმის შესახებ
- 78 **დოკუმენტი №60.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1945 წლის 8 ივნისის დადგენილება ქლუხორის და ყვარლის წყალთა მეურნეობების რეორგანიზაციის შესახებ
- 79 **დოკუმენტი №61.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1945 წლის 14 ივნისის დადგენილება თებერდის ნაკრძალის სატყეო ნაკვეთების ხეცეულის, ქარცეულისა და კაფუის ნარჩენებისგან განმეიდის შესახებ
- 79 **დოკუმენტი №62.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1945 წლის 11 ოქტომბრის დადგენილება ქლუხორის გზის სამხრეთ ნაწილის მშენებლობის შესახებ
- 80 **დოკუმენტი №63.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1945 წლის 19 ოქტომბრის დადგენილება ქლუხორის რაიონში სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტის ჩაბარების ნორმების დანესების შესახებ
- 81 **დოკუმენტი №64.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1945 წლის 24 ნოემბრის დადგენილება ქლუხორის რაიონში ხე-ტყის მოჭრის შესახებ

- 81 **დოკუმენტი №65.** ამონაწერი სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1945 წლის 13 ივნისის სხდომის ოქმიდან საქართველოს სსრ ახალბევის რაიონის ლიკვიდაციის და ლიკვიდირებული რაიონის ტერიტორიის დუშეთის რაიონთან შეერთების შესახებ
- 82 **დოკუმენტი №66.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1946 წლის 25 აპრილის დადგენილება ქლუხორის რაიონის შესახებ
- 83 **დოკუმენტი №67.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1946 წლის 7 ივნისის დადგენილება სოხუმ-ქლუხორის სატელეფონო ხაზის მშენებლობის შესახებ
- 84 **დოკუმენტი №68.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1946 წლის 4 ივლისის დადგენილება ქლუხორის რაიონული აღმასკომის კოლმეურნეთათვის ხორბლის გამოყოფის შესახებ
- 85 **დოკუმენტი №69.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1946 წლის 8 ივლისის დადგენილება თებერდის ნაკრძალი ტყეების ხეცეულის, ქარქეულისა და თოვლქეულისაგან განმეიდის შესახებ
- 86 **დოკუმენტი №70.** ამონაწერი სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1946 წლის 25 ივლისის სხდომის ოქმიდან
- 87 **დოკუმენტი №71.** ამონაწერი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1946 წლის 25 ივლისის სხდომის ოქმიდან ახალბევის რაიონში საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საორგანიზაციო კომიტეტის შექმნის შესახებ
- 87 **დოკუმენტი №72.** ამონაწერი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1946 წლის 25 ივლისის სხდომის ოქმიდან ქლუხორის რაიონის საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარის შესახებ
- 88 **დოკუმენტი №73.** ამონაწერი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1946 წლის 25 ივლისის სხდომის ოქმიდან ახალბევის რაიონის ორგკომიტეტის თავმჯდომარის შესახებ
- 88 **დოკუმენტი №74.** ამონაწერი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1946 წლის 25 ივლისის სხდომის ოქმიდან ქლუხორის რაიონული საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის შემადგენლობის შესახებ
- 89 **დოკუმენტი №75.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1946 წლის 10 აგვისტოს დადგენილება ქლუხორ-თებერდის გზის გუდრონიზაციისათვის „გლანეფეტსტროის“ ჩრდილოეთ კავკასიის სამმართველოსათვის შეშის მიცემის შესახებ
- 90 **დოკუმენტი №76.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1946 წლის 16 აგვისტოს დადგენილება კურორტ თებერდის, ბახმაროსა და მახინჯაურის სანატორიუმთა საგზურების ფასების შესახებ
- 90 **დოკუმენტი №77.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1946 წლის 23 სექტემბრის დადგენილება ქლუხორის რაიონში ქვანახშირის ამოღების ორგანიზაციების შესახებ
- 92 **დოკუმენტი №78.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1946 წლის 16 დეკემბრის დადგენილება ქლუხორის რაიონრეკომბინატის საბრუნავ სახსრებში არსებული გარღვევის დაფარვის შესახებ
- 92 **დოკუმენტი №79.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1946 წლის 30 დეკემბრის დადგენილება თებერდის სახელმწიფო ნაკრძალის ხეცეულისა, ქარქეულისა და თოვლმთვრეულისაგან განმეიდის შესახებ
- 93 **დოკუმენტი №80.** ნარკვევი კურორტ თებერდას შესახებ
- 95 **დოკუმენტი №81.** ამონაწერი საქართველოს სსრ კანონიდან 1948 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ
- 97 **დოკუმენტი №82.** ამონაწერი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის მეორე მოწვევის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1948 წლის 27 მარტის სხდომის ოქმი საქართველოს სსრ ქლუხორის რაიონის მადნისხევის სასოფლო საბჭოდან სოფელ ზედვაკის გამოყოფისა და ზედვაკის სასოფლო საბჭოს შექმნის შესახებ

- 98 **დოკუმენტი №83.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1948 წლის 30 მარტის დადგენილება ქლუხორის რაიონში ახლად დასახლებულ სოფლის მოსახლეობის სასოფლო-სამეურნეო გადასახადისაგან განთავისუფლების შესახებ
- 98 **დოკუმენტი №84.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსა და საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1948 წლის 19 აპრილის დადგენილება 1948 წლის საკურორტო სეზონისათვის მოსამზადებელი ღონისძიებების შესახებ
- 100 **დოკუმენტი №85.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1948 წლის 20 აპრილის დადგენილება სოხუმ-ქლუხორის უბანზე კავშირგაბმულობის სპილენძის ჯაჭვის დაკიდების შესახებ
- 101 **დოკუმენტი №86.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1948 წლის 7 აგვისტოს დადგენილება სოხუმ-ქლუხორის უბანზე სპილენძის ჯაჭვის დაკიდების შესახებ
- 102 **დოკუმენტი №87.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1948 წლის 18 სექტემბრის დადგენილება თებერდის სახელმწიფო ნაქრძალში შეშის დამზადების შესახებ
- 103 **დოკუმენტი №88.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1948 წლის 5 ოქტომბრის დადგენილება ქლუხორის რაიონურეკონსტრუქციის მიერ დამზადებული ორცხენიანი მონაქედი სასვლელების გასაცემი ფასის დაწესების შესახებ
- 103 **დოკუმენტი №89.** საქართველოს სსრ მეორე მონვევის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1949 წლის 31 იანვრის სხდომის ოქმი. ბრძანებულება საქართველოს სსრ სახალხო სასამართლოების არჩევნების საარჩევნო ოლქების შესახებ
- 104 **დოკუმენტი №90.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1949 წლის 19 ივლისის დადგენილება ქლუხორის რაიონის სოფელ ბარის რეანლიანი სკოლის გახსნისა და ამ სკოლისათვის საჭირო შენობის აგების შესახებ
- 105 **დოკუმენტი №91.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1949 წლის 31 აგვისტოს დადგენილება ქლუხორის რაიონის სოფელ შვისაში საბავშვო სახლის გახსნის შესახებ
- 105 **დოკუმენტი №92.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მიმართვა ოსებ სტალინისადმი
- 107 **დოკუმენტი №93.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1950 წლის 10 იანვრის დადგენილება ქლუხორის რაიონის კურორტ თებერდაში სსრ კავშირის ვაჭრობის სამინისტროს „გლავკურორტკორგის“ სტაერაპოლის სარაიონთაშორისო კონტროლის მაღაზიის აღმინისტრაციულ-ტექნიკური პერსონალის შტატის დამტკიცეს შესახებ
- 107 **დოკუმენტი №94.** კურორტ თებერდას სანიტარული ოკრუგის დაცვის საზღვრები
- 109 **დოკუმენტი №95.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1950 წლის 18 აპრილის დადგენილება თებერდის სახელმწიფო ნაქრძალში სამასალე მერქნისა და შეშის დამზადების შესახებ
- 110 **დოკუმენტი №96.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1950 წლის 11 ივნისის დადგენილება სსრკ შეიარაღებული ძალებისათვის 58,25 ჰა მიწის გამოყოფის შესახებ
- 110 **დოკუმენტი №97.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1950 წლის 11 ივნისის დადგენილება ამიერკავკასიის სამხედრო ოლქისათვის 420 ჰა მიწის გამოყოფის შესახებ
- 111 **დოკუმენტი №98.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1950 წლის 18 ივლისის დადგენილება სსრკ გეოლოგიის სამინისტროს ექსპედიციისათვის ქლუხორის სატყეო მეურნეობის ფონდიდან მიწის ნაკვეთების გადაცემის შესახებ
- 112 **დოკუმენტი №99.** საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივნის წერილი საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის მდივანს
- 113 **დოკუმენტი №100.** ამონაწერი საქართველოს სსრ მეორე მონვევის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის სხდომის ოქმიდან. ბრძანებულება ქლუხორის რაიონის მრავალშვილიანი დედების „სახელოვანი დედის“ ორდენებითა და „დედობის მედლის“ მედლებით დაჯილდოების შესახებ
- 114 **დოკუმენტი №101.** სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის კანცელარიის უფროსის ნ. კოზლოვის წერილი სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანს ვ. ეგნატაშვილს

- 114 **დოკუმენტი №102.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1950 წლის 16 ნოემბრის დადგენილება სადგურ იმერესკაიასთან მდინარე თერგის ხის კოჭური ხიდის მშენებლობის საპროექტო დავალებისა და ხარჯთაღრიცხვის დამტკიცების შესახებ
- 115 **დოკუმენტი №103.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1950 წლის 16 ნოემბრის დადგენილების დანართი სადგურ იმერესკაიასთან მდინარე თერგის ხის კოჭური ხიდის საპროექტო დავალების შესახებ
- 115 **დოკუმენტი №104.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1950 წლის 9 დეკემბრის დადგენილება ქალაქ ქლუხორში კინოთეატრის დაშენების ტექნიკური პროექტის დამტკიცების შესახებ
- 116 **დოკუმენტი №105.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1950 წლის 9 დეკემბრის დადგენილების დანართი ქ. ქლუხორის კინოთეატრის შენობის დაშენების პროექტის შესახებ
- 116 **დოკუმენტი №106.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1951 წლის 25 აპრილის დადგენილება ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის მშენებლობის უზრუნველყოფის ღონისძიებათა შესახებ
- 118 **დოკუმენტი №107.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1951 წლის 4 მაისის დადგენილება ქლუხორის რაიონის სანატორიუმებისა და ორგანიზაციებისათვის თებერდის სახელმწიფო ნაკრძალიდან შეშისა და სამასალე მერქნის გაცემის შესახებ
- 118 **დოკუმენტი №108.** საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1951 წლის 31 მაისის დადგენილება ქლუხორის რაიონში საზაფხულო საძოვრებისა და სათიბების ათვისების შესახებ
- 120 **დოკუმენტი №109.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს და საქ. კ.პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1951 წლის 31 მაისის დადგენილების დანართი ქლუხორის რაიონში საზაფხულო საძოვრებისა და სათიბების ათვისების შესახებ
- 121 **დოკუმენტი №110.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1951 წლის 26 ივნისის დადგენილება ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის მშენებლობის მოსამზადებელი სამუშაოების პროექტებისა და ხარჯთაღრიცხვების დამტკიცების შესახებ
- 121 **დოკუმენტი №111.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1951 წლის 26 ივნისის დადგენილების დანართი ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის მშენებლობის მოსამზადებელი სამუშაოების პროექტებისა და ხარჯთაღრიცხვების დამტკიცების შესახებ
- 122 **დოკუმენტი №112.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1951 წლის 11 სექტემბრის დადგენილება ქლუხორის რაიონის ბიუჯეტიდან დამატებითი ხარჯების გაწევის შესახებ
- 122 **დოკუმენტი №113.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1951 წლის 16 ოქტომბრის დადგენილება ბარისახო – ახალხევის გზის 10,3 კილომეტრიანი უბნის მშენებლობის ტექნიკური პროექტის დამტკიცების შესახებ
- 123 **დოკუმენტი №114.** სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარის ნიკოლაი შვერნიკის ნერილი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარეს ვ. გოგუას
- 124 **დოკუმენტი №115.** საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარის ვ. გოგუას ნერილი სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარეს ნიკოლაი შვერნიკს
- 124 **დოკუმენტი №116.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1952 წლის 15 იანვრის დადგენილება გზისა და მაღალი ძაბვის ხაზის მოსაწყობად მიწის გამოყოფის შესახებ
- 125 **დოკუმენტი №117.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს და საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1952 წლის 3 ივლისის დადგენილება ქლუხორის რაიონში საძოვრებისა და სათიბების ათვისების შესახებ
- 125 **დოკუმენტი №118.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1952 წლის 2 აგვისტოს დადგენილება ასტარახანის ოლქში „შავ მიწებზე“ დაღისტინის ასსრ კოლმეურნეობათა პირუტყვის გასარეკი ტრასის დაწესების შესახებ
- 126 **დოკუმენტი №119.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1952 წლის 29 ივლისის დადგენილება ქლუხორის რაიონში აჭარის ასსრ და მახარაძის რაიონის კოლმეურნეობები-

- სათვის საზაფხულო საძოვრებისა და სათიბების გამოყოფის და სხვა რაიონებისათვის მი-
ნათსარგებლობის ოდენობის დაზუსტების შესახებ
- 128 **დოკუმენტი №120.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1952 წლის 13 სექტემბრის დადგენილება ნითელწყაროს რაიონის მეცხოველეობის სამანქანო სადგურის ქუთაისის ოლქის ქლუხორის რაიონში გადატანის შესახებ
- 128 **დოკუმენტი №121.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1952 წლის 25 ოქტომბრის დადგენილება მდინარე თერგზე, გროზნოს ოლქის სტანიცა იმერკაიასთან, პირუტყვის გასარეე ტრასაზე ხიდის საექსპლუატაციოდ გადაცემის შესახებ
- 129 **დოკუმენტი №122.** საქართველოს სსრ ჯანმრთელობის დაცვის მინისტრის ა. ხელიძის წერილი საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარეს ზ. კეცხოველს
- 130 **დოკუმენტი №123.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1952 წლის 27 დეკემბრის დადგენილება ქლუხორის საქალაქო აღმასრულებელი კომიტეტის შტატების დამტკიცების შესახებ
- 131 **დოკუმენტი №124.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს და საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1952 წლის 30 დეკემბრის დადგენილება ქლუხორის რაიონისათვის დახმარების ღონისძიებათა შესახებ
- 136 **დოკუმენტი №125.** მიმართვა საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარეს მ. ჩუბინიძეს
- 137 **დოკუმენტი №126.** საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივნის ვ. ეგნატაშვილის წერილი სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საინფორმაციო-სტატისტიკური განყოფილების გამგეს პ. თუმანოვს
- 138 **დოკუმენტი №127.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1953 წლის 20 ივნისის დადგენილება ქლუხორის რაიონრევკომბინატისათვის დამზადებული სამასალე მერქნისა და აუთენიკური ტყესაკაფი ფონდის გადაცემის შესახებ
- 139 **დოკუმენტი №128.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1953 წლის 15 აგვისტოს დადგენილება ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის მშენებლობის ტექნიკური პროექტისა და ნაკრები ხარჯთაღრიცხვის დამტკიცების შესახებ
- 139 **დოკუმენტი №129.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1953 წლის 15 აგვისტოს დადგენილების დანართი ბარისახო-ახალხევის საავტომობილო გზის მშენებლობის ტექნიკური პროექტის შესახებ
- 141 **დოკუმენტი №130.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1953 წლის 11 სექტემბრის დადგენილება ქლუხორის მშრომელთა დეპუტატების რაიონული საბჭოს აღმასკომის კომუნალური მეურნეობის განყოფილების ლიკვიდაციისა და ქლუხორის მშრომელთა დეპუტატების საქალაქო საბჭოს აღმასკომის კომუნალური მეურნეობისა და სახიანაო-სამოქალაქო მშენებლობის განყოფილების შესახებ
- 142 **დოკუმენტი №131.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1954 წლის 7 იანვრის დადგენილება ქლუხორის მეცხოველეობის სამანქანო სადგურის კარმიდამოს გასაფართოებლად 3,8 ჰექტარი მიწის გამოყოფის შესახებ
- 143 **დოკუმენტი №132.** საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივნის თ. ქელიძის წერილი ქლუხორის რაიონის მშრომელთა დეპუტატების საბჭოს აღმასკომის თავმჯდომარეს მ.ლომთაიძეს
- 143 **დოკუმენტი №133.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს და საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1954 წლის 12 იანვრის დადგენილება ქლუხორის რაიონში სოფლის მეურნეობის შემდგომი განვითარების ღონისძიებათა შესახებ
- 147 **დოკუმენტი №134.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1954 წლის 12 იანვრის დადგენილების დანართი ქლუხორის რაიონის კოლმეურნეობებში სასოფლო-სამეურნეო კულტურების თესვის შესახებ
- 148 **დოკუმენტი №135.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1954 წლის 12 იანვრის დადგენილების დანართი ქლუხორის რაიონში სასოფლო-სამეურნეო მანქანების შესახებ

- 145 **დოკუმენტი №136.** საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის დადგენილება საქართველოს სსრ ქლუხოზის რაიონის რსფსრ შემადგენლობაში გადაცემის შესახებ (პროექტი)
- 149 **დოკუმენტი №137.** საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1955 წლის 10 მარტის დადგენილება საქართველოს სსრ ქლუხოზის რაიონის რუსეთის რსფსრ შემადგენლობაში გადაცემის შესახებ
- 149 **დოკუმენტი №138.** 1955 წლის 15 მარტის უმაღლესი სამთავრობო შეტყობინება ტელეგრაფით საქართველოს უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმს
- 150 **დოკუმენტი №139.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1955 წლის 14 მაისის დადგენილება ქლუხოზის რაიონის საქართველოდან რსფსრ სტავროპოლის მხარის ადმინისტრაციულ დაქვემდებარებაში გადასვლის შესახებ
- 151 **დოკუმენტი №140.** საქართველოს გეოლოგიური სამმართველოს უფროსის კ. კერესელიძის წერილი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანს ს. როსტიაშვილს
- 152 **დოკუმენტი №141.** საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საორგანიზაციო განყოფილების უფროსის ვ. ქუჩუაშვილის პასუხი საქართველოს გეოლოგიური სამმართველოს უფროსის კ. კერესელიძის 1955 წლის 26 მაისის მომართვაზე
- 152 **დოკუმენტი №142.** სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1957 წლის 9 იანვრის ბრძანებულება რუსეთის ფედერაციის შემადგენლობაში ჩენეთ-ინგუშეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის აღდგენის შესახებ
- 153 **დოკუმენტი №143.** 1957 წლის 9 იანვრის სამთავრობო ტელეგრამა საქართველოს უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმს
- 153 **დოკუმენტი №144.** სსრკ უმაღლესი საბჭოს უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1957 წლის 9 იანვრის ბრძანებულება ჩერქეზეთის ავტონომიური ოლქის ყარაჩაი-ჩერქეზეთის ავტონომიურ ოლქად გარდაქმნის შესახებ
- 154 **დოკუმენტი №145.** საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის სატელეგრაფო შეტყობინება სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმს
- 155 **დოკუმენტი №146.** საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1957 წლის 10 იანვრის დადგენილება დუშეთის და ყაზბეგის რაიონების ტერიტორიის ნაწილის საქართველოს სსრ შემადგენლობიდან რსფსრ შემადგენლობაში გადაცემის შესახებ
- 155 **დოკუმენტი №147.** ამონაწერი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1957 წლის 10 იანვრის დადგენილებიდან დუშეთის და ყაზბეგის რაიონების ტერიტორიის ნაწილის საქართველოს სსრ შემადგენლობიდან რსფსრ შემადგენლობაში გადაცემის შესახებ
- 156 **დოკუმენტი №148.** სსრკ 1957 წლის 11 თებერვლის კანონი სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებების დამტკიცების შესახებ
- 157 **დოკუმენტი №149.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1957 წლის 17 აგვისტოს დადგენილება ჩენეთ-ინგუშეთიდან საქართველოს სსრ ყვარლის რაიონში თვითნებურად ჩამოსულ დაღისტნელ კოლმეურნეთა სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო მონყოფის ღონისძიებათა შესახებ
- 158 **დოკუმენტი №150.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1957 წლის 29 აგვისტოს დადგენილება ყაზარდო-ბალყარეთის ასს რესპუბლიკიდან გადმოსახლებული კოლმეურნეობისათვის დახმარების განევის შესახებ
- 160 **დოკუმენტი №151.** საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1957 წლის 29 აგვისტოს დადგენილების დანართი ყაზარდო-ბალყარეთის ასს რესპუბლიკიდან გადმოსახლებული კოლმეურნეთათვის 47 საცხოვრებელი სახლის აშენების შესახებ
- 161 **რუკაბი**